שבועון ידיעות אחרונות

ייבי נתן מתגרש ● ד"ר עמי שקד חוגג 10 שנות סקס ● נבואת
נימין חמוז התגשמה ● חסידות בעלז, אחרי הבחירות, בגיל
ברעדה ● יוסף אמיר שרף את הבית והחממות ● ג'ואל ברינקל',
כתב הניו יורק טיימס: „לו הייתי ישראלי..."

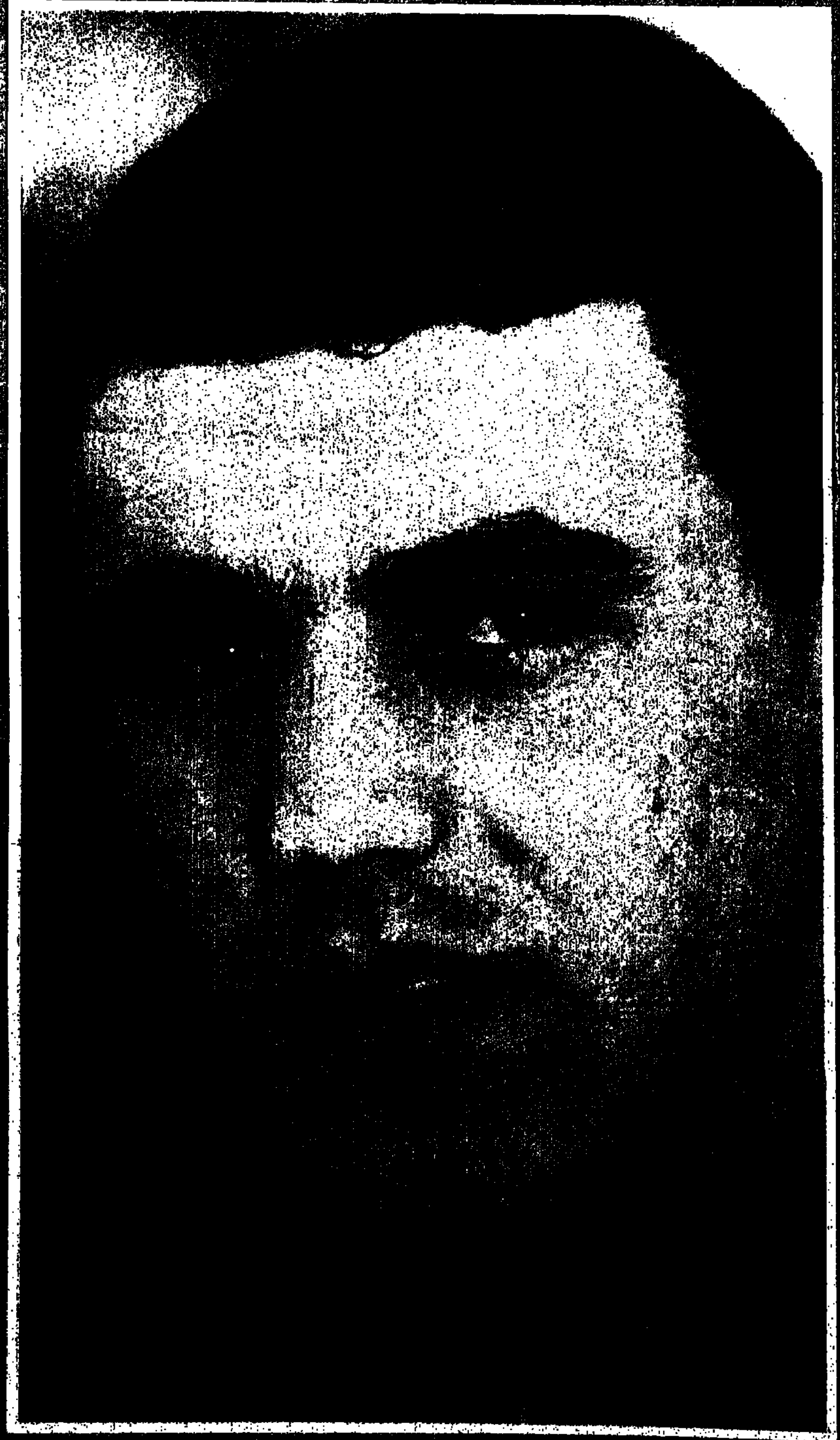

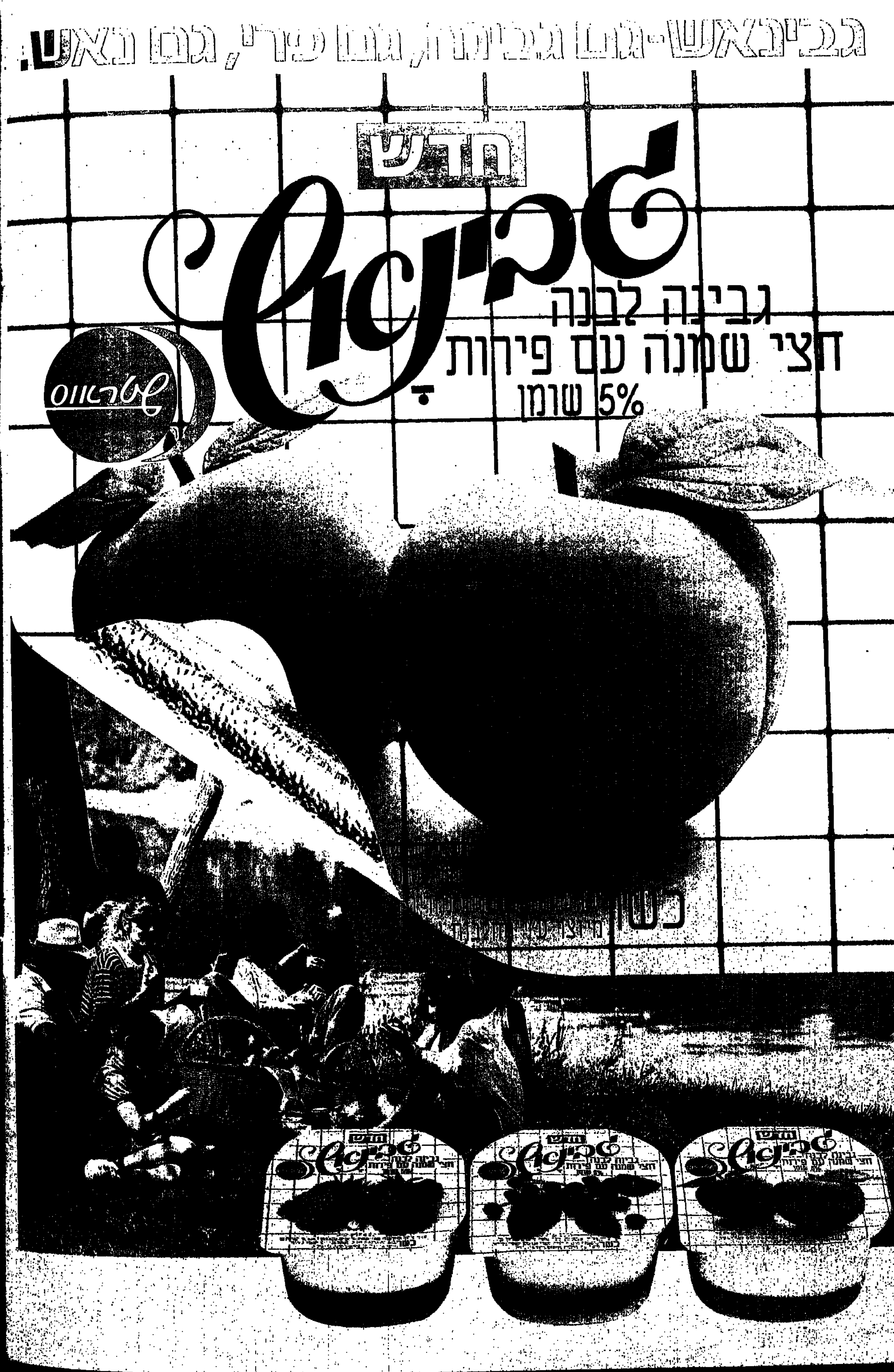

רק פעם בשנה זה קורה מכירת סוף השנה ב"רים"

הפתיחה במוצ"ש ה-12.11.88*

עד **40%**

12 תשלומים שיקליים

הנחה
על ארונות
חדרי שינה
מטבחים
חדרי נוער
סלונים

עד גמר המלאי

...רונות

...צון קיר תריס דקור
... ושלונג-דור
... ולתות 156×242,
...גוונים: לבן, חום ואלון.
...המחיר הרגיל: 1,665 ש"ח
...(במזומן כולל מ.ע.מ)
...כשיו רק **999** ש"ח
או ב-12 תשלומים
...של 101 ש"ח כ"א.

...ארון לונגדור דגם ניו-יורק
...דלתות 156×242
...גוונים: לבן, חום ואלון.
...המחיר הרגיל: 1,071 ש"ח
...(במזומן כולל מ.ע.מ).
...כשיו רק **699** ש"ח
...ב-12 תשלומים
...ש"ח כ"א.

...קיר עם מראות
...דלתות 156×242
...גוונים: לבן, חום ואלון.
...המחיר הרגיל 1,427 ש"ח
...(במזומן כולל מ.ע.מ)
...כשיו רק **999** ש"ח
...12 תשלומים
...101 ש"ח כ"א.

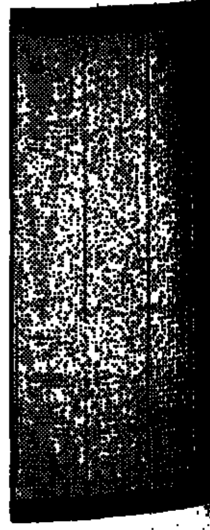

...ארון נאון 4 דלתות.
...156×2...
...גוונים: חום ואלון.
...על שכלולים כמו:
...ות, מנירות
...ויות וכו'
...המחיר הרגיל 2,383 ש"ח
...(כולל מ.ע.מ)
...רק **1499** ש"ח
...תשלומים
...ש"ח כ"א.

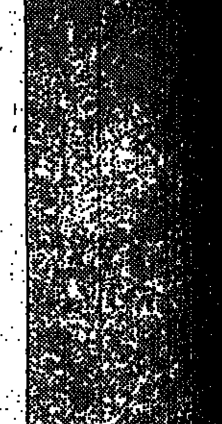

חדרי שינה

3. חדר שינה ניו-יורק מושלם הכולל מיטה 140×190 + 2 שידות" טואלט + מראה. בגוונים: לבן ואלון. המחיר הרגיל 1,570 ש"ח (במזומן כולל מ.ע.מ) עכשיו רק **999** ש"ח **או ב-12 תשלומים.** של 101 ש"ח כ"א.

1. חדר שינה בעיצוב קלאסי. בגוונים: חום ואלון. כולל מיטה 140×190 + 2 שידות + טואלט + מראה. המחיר הרגיל: 1,828 ש"ח (מזומן כולל מ.ע.מ) עכשיו רק **1,199** ש"ח **או ב-12 תשלומים** של 122 ש"ח כ"א.

2. חדרי שינה דגם ניו-יורק בגוונים לבן ואלון הכולל מיטה 140×190 + 2 שידות. המחיר הרגיל 1,071 ש"ח עכשיו רק **699** ש"ח (הנחה של **34%**). **או ב-12 תשלומים** של 71 ש"ח כ"א.

חדרי ילדים ונוער "קומבי"

1. הנחה של **22%** עד **40%** על כל מבחר היחידות.
2. הצעה מיוחדת: שולחן כתיבה + ספריה מעל השלחן + שידה (דגם כולל מפל) המחיר הרגיל 786 ש"ח עכשיו רק **499** ש"ח

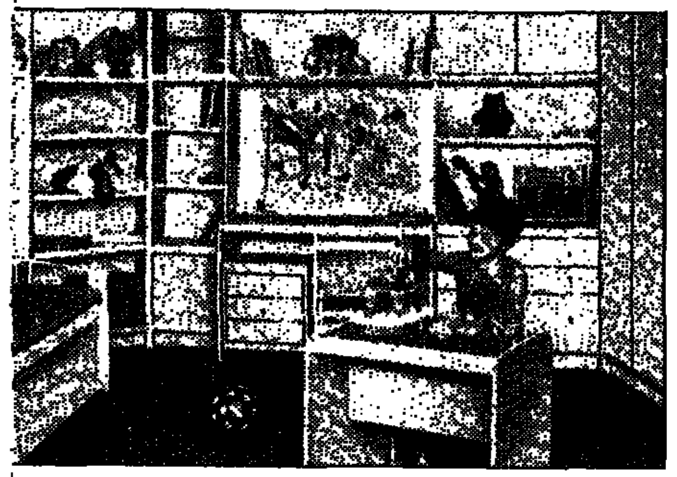

ריפודים

1. סט טורינו הכולל ספה + מיני + כורסא. המחיר הרגיל 3,613 ש"ח (מזומן כולל מ.ע.מ) עכשיו רק **2,499** ש"ח **או ב-12 תשלומים** של 242 ש"ח כ"א.

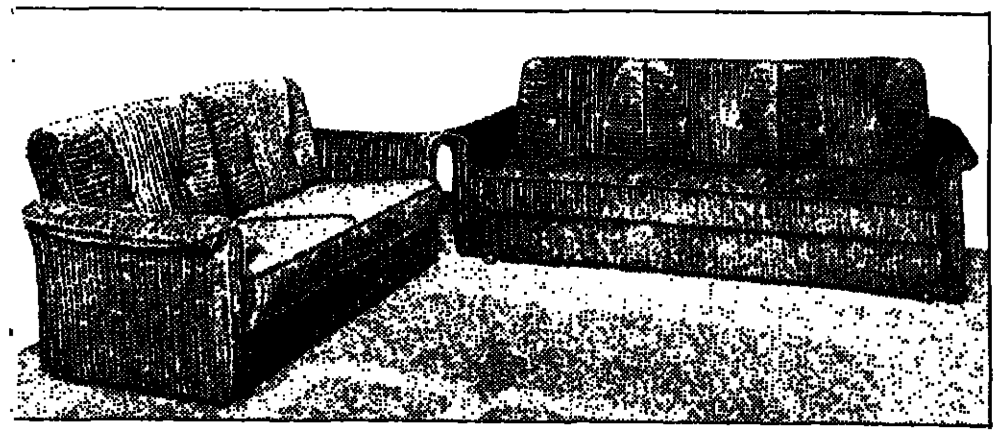

2. סט דגם פלמה, הכולל: ספה (הנפתחת למיטה) + מיני + כורסא. המחיר הרגיל החל מ- 2,705 ש"ח (במזומן כולל מ.ע.מ) עכשיו רק **1,999** ש"ח **או 12 תשלומים** של 203 ש"ח כ"א.

מטבחים

1. מטבח פרובנס (מצופה פורניר) (הנחה של **40%**).
2. מטבח רונדו בדגם חדיש, עם דלתות מעוגלות (בהנחה של **30%**).

מזרונים

1. עודפי מלאי של מזרונים בגודל 140×190 בדגמי פרסטיז' (סילי) ויוקרה (פרדייז) - בהנחות גדולות
2. ספרדייז - פופ ספרדייז מתרוממת עם ארגז מצעים. הכוללת גב וסט כריות. המחיר הרגיל 858 ש"ח עכשיו רק **612** ש"ח **או ב-12 תשלומים** של 62 ש"ח כ"א.

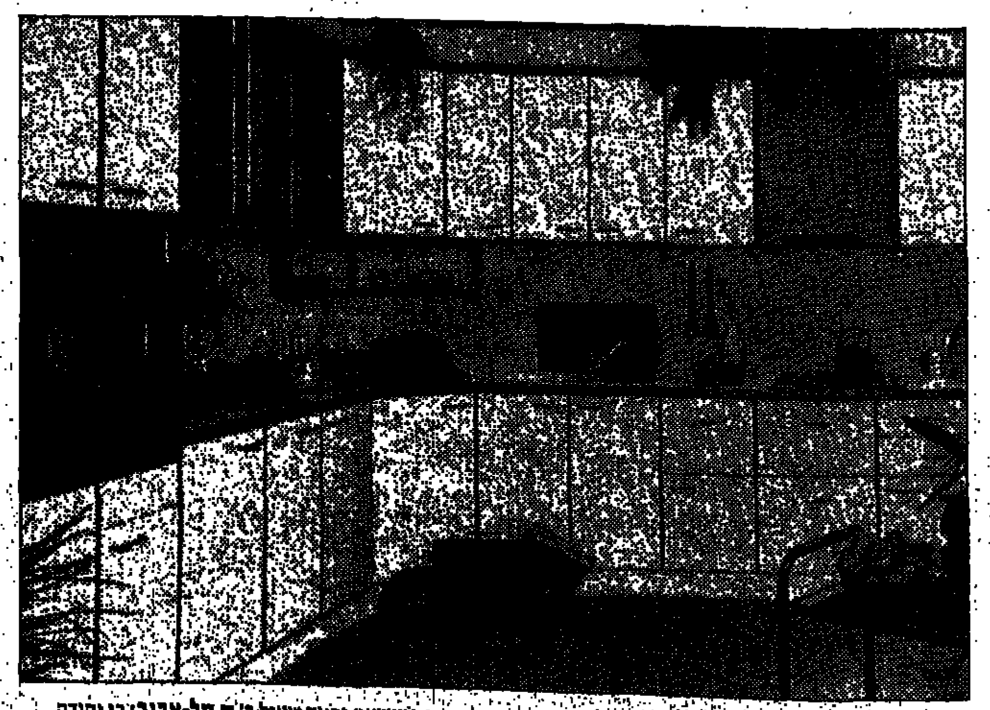

ויזה ישראכרט דיינרס

המחירים כוללים מע"מ לא כוללים הובלה.
המחיר ב-12 תשלומים לפי ריבית אפקטיבית שנתית של כ-58%.

חנויות רים: ■ **ירושלים:** שלומציון המלכה 18 • זונות המפעל, אזור התעשיה גבעת שאול ב' ■ **תל-אביב:** בן יהודה 108 • הרצל 102 • הרצל 32 • בוגרשוב 72 ■ **רמת-גן:** ז'בוטינסקי 106 ■ **חיפה:** דרך חטיבת גולני 23 ■ מסרק חיפה: "רים" צומת קרית אתא ■ **באר-שבע:** דרך חברון 4 ליד נעלי גלי ■ **אילת:** חוכמן שד' מליין ■ **אשדוד:** רח' רוגוזין 25 ■ **הרצליה:** ויצמן 20, פינת הובל ■ **חדרה:** הרברט סמואל 62 ■ **כפר-סבא:** שד' ירושלים 50 ■ **נהריה:** שד' הגעתון 2 ■ **נצרת:** נמסקואי 720 ■ **נתניה:** שמואל הנציב 30 ■ **אשקלון:** צה"ל 29 ■ **פתח-תקוה** ובית "רים", ברכובא 23 ■ **צפת:** רח' ירושלים 18 ■ **קרית-שמונה:** מרכז מסחרי אחום אושרי ■ **רחובות:** אחד העם 27 ■ **רמלה:** הרצל 19 ליד התחנה המרכזית ■

★ מלבד חנויות רים בהרצל 32 ובבוגרשוב 72.

רים
רשת הרהיט הגדולה בישראל

חיתולים לפי מידה

מעתה אין עוד צורך להתאים את התינוק לחיתול. ל"ליטופים" יש 7 סוגי חיתולים ב-5 מידות שונות המתאימות לכל גודל, כאילו נתפרו במיוחד למידת התינוק, בתוספת סרטי כיווץ מלייקרה - חידוש המבטיח אטימה טובה יותר ללא לחץ מיותר ו... חסכון ניכר בהוצאות.

מאת: ירדנה זהבי

...פעמים לפני שאנחנו קונים בגד אנו מודדים ... כדי להבטיח שיהיה במידה הנכונה על מנת ש... בו בנוחות? התינוק אינו שונה מאתנו. ... האופנה עדיין לא מטרידה אותו, אבל חיתולים צרים מידי מפריעים ומכאיבים לו ... להפריע לזרימה חופשית של הדם ..., ואילו חיתולים רחבים שאינם נאטמים ..., מטרטלים את תנועתו, מטרידים אותו ... פתח לטפטופים.

... חשבת שזו גזרת גורל. מסתבר שלא. ...: סוף-סוף יצרני "ליטופים" עשו זאת.

... שאר יצרני החיתולים מסתפקים בשלוש ... מידות - וזה בהחלט אינו מספיק - ... מציעים עכשיו שבעה סוגי חיתולים ... מידות שונות, מן הקטנים ביותר, ... לתינוקות שאך נולדו, ועד לגדולים ..., שמשקלם עולה על 15 ק"ג, כולל ... מיוחדים ללילה.
..., לא רק מבוגרים יכולים ליהנות מבגדים ... מידה, אלא גם תינוקות.

... מדוע אין שאר יצרני החיתולים ... לחקות את החידוש הזה? התשובה - ...: ייצור שבעה סוגי חיתולים יקר ומסובך ... מייצור של שלושה סוגים בלבד. סדרות ... קטנות יותר, הפחת גדול יותר וגם המלאי ... להיות גדול יותר. לכן, רק מי שמוכן ... יותר כדי להשביע את רצון הצרכנים ... האחרון, כמו "ליטופים" - יעשה את ...

ליטופים לפי מידה - גם לפי מידת הכיס שלך

... כלל, מוצרים משופרים גם יקרים יותר. ב"ליטופים", למרבה הפלא, ההיפך הוא הנכון: ... לפי מידה חוסכים למשתמשים בהם ... הן בגודל אחיד ולכן חבילה ... גדולים יותר, בעלי נפח גדול יותר, ... פחות יחידות. וכך, כשאין מבחר רב של ..., לא רק סובלים ממידה לא מתאימה, ... גם פחות יחידות בכל חבילה. ... ב"ליטופים" אין צורך לעבור מייד ... הגדולה, אלא אפשר לנצל את מידת ..., שהיא גם מתאימה וגם חסכונית יותר, (... חבילה מכילה יותר).

"ליטופים"-סופר סופגים

... היכולת להתאים את ליטופים למידת ... היא רק אחד מיתרונותיהם: משהישור, ..., שכושר הספיגה של "ליטופים" ... משל חיתולים אחרים. ... זו איננה מושגת ללא השקעה. להיפך: ... של "ליטופים" מושקע יותר חומר ... מאשר באחרים. (לכן הוא גם כבד מעט ... אחרים).

אבל לא רק כמותו של חומר הספיגה עושה את ההבדל, אלא גם איכותו. לייצור "ליטופים" נבחרה תאית נקיה, מהאיכות המשובחת ביותר, שמקורה בזן מיוחד של עץ אורן בדרום ארצות הברית. התאית המופקת מהעץ זה היא בעלת סיבים ארוכים במיוחד וכושר הספיגה שלה עולה בהרבה על תאית שהופקה מצמחים אחרים.

סרטי לייקרה - חידוש נוסף של "ליטופים"

גם הגומיות ב"ליטופים" יחידות במינן. גומיות אלה חיוניות כדי לאטום את החיתול ולמנוע נזילות וטיפטופים. מצד שני, אסור שהן ילחצו על רגלו של התינוק ויפריעו לזרימה החופשית של הדם. מכיון שגומי אינו עונה על שתי הדרישות הללו, פיתחה חברה בינלאומית גדולה סיב מיוחד עשוי מלייקרה (אותו חומר המשמש לייצור בגדי-ים אופנתיים יוקרתיים) המבטיח אטימה מעולה ללא לחץ מיותר.

ואם לא די בכך, ב"ליטופים" חידוש עולמי: בכל צד מותקנים שני זוגות של סרטי כיווץ עם מירווח הפרדה ביניהם, כך, גם אם מצליחה כמות כלשהי של נוזל לעבור את המחסום הראשון, היא נעצרת במחסום השני.

מחקר בינלאומי קובע:
"ליטופים" - בין עשרת החיתולים המעולים ביותר בעולם כולו

"ליטופים" עדיפים על תוצרת חוץ

"ליטופים" - כל היתרונות בחיתול אחד

כך עלה בידי "ליטופים" להגיש לצרכן בישראל חיתולים העונים על כל הצרכים: גם חיתולים לפי מידה, גם בעלי כושר ספיגה גדול יותר, גם עם אטימה טובה יותר וגם חסכוניים ביותר.

אין פלא, שמכון מחקר בינלאומי ידוע דירג את "ליטופים" בין עשרת החיתולים הטובים ביותר בעולם.

רואים תוצאות!

זוהי שיטת הקילוויטין® להרזיה ולפירוק השומנים.

דינה עדן, אחותה הצעירה של סמדר קלצ'ינסקי, הפחיתה 7 קילו מיותרים ב-10 ימים! וללא מאמץ!
זוהי שיטת הקילוויטין®. הנוסחה המהפכנית של מרזי מורית לפעולה משולבת של הרזיה בצד פירוק השומנים.

איפה המהפכה?

המהפכה בשיטת הקילוויטין®, טמונה בהרכב הנוסחה. תכנית מיוחדת הכוללת את כל מרכיבי הקילוויטין® שפותחה ע"י צוות מומחים בשוויץ, בראשותו של ד"ר לנדלמן - זוהי הנוסחה המדעית ש"הרזתה" וחיטבה רבבות נשים וגברים באירופה ובארה"ב. ההרכב המיוחד פועל בשני כיוונים המשלימים אחד את השני. גם הרזיה, וגם פירוק השומנים. מה שמבטיח שאפשר גם להמשיך לאכול וגם לרזות.

מה כוללת שיטת הקילוויטין®?

שיטת הקילוויטין®, מותאמת במדוייק לנתוניך ולאורח חייך, ע"י הצוות הרפואי של מרזי מורית. שיטה זו כוללת:
- ביסקוויט ההרזיה הכפול (במילוי שוקולד שווייצרי - טעים להפליא!) המסייע בהליך המסת השומנים ותורם להרגשת שובע.
- כמוסות לפירוק השומנים - העשויות על בסיס תמציות טבעיות המחישות את תהליך ההרזיה וסילוק ריכוזי השומן.
- משקה עשיר במינרלים ובוויטמינים - לעכוב ספיגת הפחמימות וזרוז פרוק הפסולת מהגוף.

כל זאת - בין הארוחות ובשילוב עם תכנית ההרזיה האישית שלך.

ההוכחה היא בהצלחה!

שיטת הקילוויטין® פותחה במשך שנות מדע רבות, כדי להציע את הדרך הקצרה והבטוחה להרזיה מדהימה, מבלי לפגום באיזון התזונתי, תוך הקפדה על הפעלת תהליכי העיכול החשובה כל-כך לתפקוד הגופני היעיל, ותוך השלמת מרכיבי המזון החיוניים.
בזמן קצר. ללא מאמץ, ותוך כדי המסת ריכוזי השומן והצלוליט.

חייג עכשיו או שלח אלינו את התלוש

לכבוד
מרזי מורית בע"מ
המלך ג'ורג' 35 ת.ד. 4456 ירושלים 91043
חינם
נא שילחו לביתי חינם: חומר הסבר לשיטה; הסבר על הביסקוויט, הכמוסות והמשקה השוויצריים קילוויטין®; הסבר על התכשירים לסילוק ריכוזי השומן "מרזית"®; הוכחות מצולמות להצלחה; שאלון הרשמה מדעי - ללא כל התחייבות.
שם ____________
כתובת ____________

חייג גם בלילות ובשבתות
02-222676
02-222903
02-225784
ומיד יישלח לביתך, חינם, חומר ההסבר לשיטה החדשנית.

תוך 48 שעות שיטת הקילוויטין® בביתך!
שירות מיוחד להרזיה מיידית עומד לרשותך - טלפונית - בכל יום מ-8 בבוקר עד 8 בערב.
צלצל ותכנית ההרזיה והמסת השומנים בדרך אליך, עם כל מרכיבי שיטת הקילוויטין®.

דינה עדן
מתל-אביב, רח' הדר יוסף 17/27
הפחיתה 7 קילו ב-10 ימים
הצירה 24 ס"מ בהיקפים
משקל התחלתי: 71 ק"ג
משקל בסיום: 64 ק"ג

קילוויטין® הנוסחה המרזה שעובדת בשבילך.

מרזי מורית
רואים תוצאות

עשור למרזי מורית

אמקור פותחת דלת חדשה לשנת 89!

גם דלת מרווחת המכילה יותר במקרר אמקור XL 89 וגם הגנה מפני פיחות!

טמיר כהן (יעקבסון)

כשתבוא לראות את מקרר אמקור XL החדש דגם 89 תגלה כמה הפתעות נעימות:

■ דלת חדשה למקרר XL עם **שטח איחסון נוסף** (10%) לבקבוקים ומיכלים.

■ אם הזמנת מקרר עכשיו ותקבל אותו אפילו בשנה הבאה (התור מתארך מרוב קונים...) יש לך **הגנה מלאה מפני פיחות.**
אם יהיה פיחות – לא תשלם את ההפרש. המחיר נשאר קבוע * ותוכל לרכוש את המקרר החדש שלך בתשלומים נוחים ביותר

■ לבחירתך צבעים חדשים: צבע לבן, חום ושנהב-המודרני שבצבעים.

* למעט שינויים במס קניה ומע"מ.

הקניה הטובה ביותר 1989

להשיג: בכל חנויות אמפא, אצל סוחרים מורשים, רשת שקם, והמשביר לצרכן:

שרות אמפא שרות ללא תחרות

אמקור

![7 ימים]

8
עזות מצ"ח
הפרשה המוזרה של החייל דני שושן מקטמון ח', שהואשם ברצח לאוייב, נדון ל־10 שנות מאסר וזוכה במשפט חוזר
• יותם ראובני

14
מחכה לה
איבי נתן וקלריטה נפרדים, לאחר שתי שנות נישואים. השלום לא קודם לשלום־בית אצלם
• ג'ודי ניר־מוזס

16
ירח של צדק
שחר סגל, הגאון התורן של 'גוש־צבי', עשה את 'גנימד', סרט שיוקרן במוזיאון ת"א
• אמיר קמינר

18
במעמד צד אחד
חיים שיבי עם ג'ואל ברינקלי, כתב "ניו־יורק טיימס" בירושלים. ירון לונדון עם כותבים צעירים. יגאל סרנה עם בנימין תמוז, על התרשמות הסיוט החרדי. עמוס קינן על שמות עבריים. ירמי עמיר על שנות דולב.

21
שנות ה־20
ז'וזפין בייקר, קיקי ממונפרנאס, קוקטו, מאטיס, רומן רולאן, מרסל פרוסט – כולם היו בפאריז של שנות ה־20
• עמנואל ברקדמא

קלריטה. תצלום: ציפי מנשה. בערב ראש השנה גנבו לה את כל התכשיטים. איבי נתן יש אז בטונים, מחכה לפגישה עם ערפאת

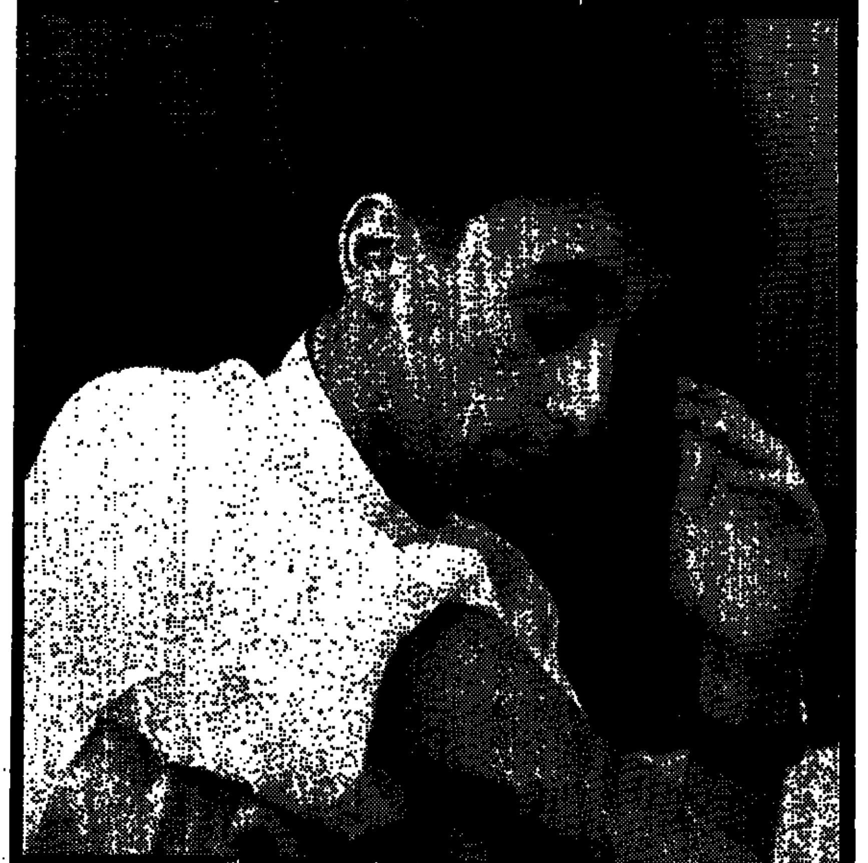
שחר סגל. תצלום: מיכל רותם. ב„בלוז לחופש הגדול" שיחק את דמותו של קולנוען צעיר. עכשיו הוא עשה סרט

חסידי בעלז מלווים את הרבי לשדה התעופה. תצלום: יובל גזית. 'ליל הסכינים הארוכות' בין 'האגודה' לבעלז לא התחיל עם ספירת הקולות

23
מיין שטעטאלע בעלז
לא שמחה שלמה: חסידי בעלז הכניסו את „דגל התורה" עם שני מנדטים לכנסת, אבל אין להם נציג. וחוץ מזה, אגודת ישראל השיגה חמישה • מנחם מיכלסון

26
שרף את הבית
למושבניק יוסף אמיר יש חוב של 130 אלף דולר. הוא שרף את הבית ואת התחמות כדי שכולם ידעו
• אריאלה רינגל־הופמן

28
האשה מטהראן
עשר שנים ניסתה אשה יהודיה צעירה לעזוב את איראן של חומייני. ממקום מיבטחים היא מספרת על החיים בתופת
• סמדר פרי

30
ד"ר סקס
ד"ר עמי שקד, הגורו של הסקס הישראלי, חוגג 10 שנים למכון לטיפול מיני בבי"ח ע"ש שיבא
• לאה אתגר

33
ילדי המים
הלהקה של מייק סקוט חוזרת באלבום רביעי, „בלוז הדייג". האיזון בין העממיות והרוקיות נוטה לצד האקוסטי־עממי
• אופדה רקורד, יואב קוטנר

34
למי שיש
למי שיש מכונה לשטיפת כלים – כמה עצות קטנות איך להוציא את הכלים כמו חדשים
• ציופים, אודטה דנין

המקרה הקפקאי של דני שושן מקטמון ח'

דני שושן, חייל סדיר, נידון ל־10 שנים על סיוע לאוייב. חוקרי מצ"ח צעירים „הלבישו עליו תיק". העלימו קלטות, סחטו הודאה ● בימים אלה, לאחר שנתיים וחצי בכלא, במשפט חוזר, שוחרר ● אם שמגר גורביץ לא היה נכנס לתמונה, שושן היה יושב עד הסוף

„אם עשיתי את זה, תביאו את הערבי" ● ראיון

יותם ראובני

בשבוע בערב, המרכזון התחיל להתרוקן. רוח קרה עברה על בתי האבן הנמוכים של שכונת קטמון ח' וירדה למטה, לעבר משכן הכנסת. כלבים נבחו. מכונית של ש"ס עברה ברחובות הריקים וקראה לאנשים לבוא לאסיפת התעוררות בבית הכנסת בית יעקב. 'המהפך החרדי' שיתחולל למחרת היום, בבחירות, לא ידהים את קטמון ח'. אולי זה אפילו יהיה לטעמם של אנשי הרובע.

אחד מבחורי המקום, דני, בן למשפחת שושן מרחוב דב הוז, ישב בכלא שנתיים וחצי. הואשם בסיוע לאוייב, משהו בטחוני, שמעורר התנגדות חריפה בקטמונים. בן השבט שידרדר עד כדי יצירת מגע עם האוייב, בשביל בצע כסף, ינודה לתמיד.

דני שושן לא קרא את 'המשפט' של פרנץ קפקא. מה זה מצב קפקאי? יחיד עומד מול מערכת שלמה, שעומדת להשמיד אותו. המערכת, קיימת בשביל עצמה. הנאשם נחוץ לה רק משום שהוא אחד הגורמים בתיפקוד שלה. למערכת אין שום עניין בנאשם כפרט, הוא רק נתון. כמו מסמך, או תפיק.

דני שושן עבר את כל זה, אם כי לא ידע לקרוא לכך בשם. במשך כל הזמן טען כי אולי עבר עבירות אחרות, אבל לא בגד. בשבוע שעבר, זוכה מאשמת סיוע לאוייב. בבית המשפט הצבאי לערעורים נחשפה פרשה חמורה של העלמת ראיות והטעיית דין, שנועדה להרשיע את דני שושן.

נפגשתי עם דני שושן בערב. באותו בוקר נסע לכלא מעשיהו, כדי לקחת 400 ש"ח, סכום שהצטבר לזכותו מעבודות חוץ, בנגריה בראשון לציון. „זוכיתי על הציוד שלהם ולקחתי את הציוד שלי, מה שהיה לי שם, ג'ינסים, חולצות שקניתי בחופשות. זהו".

■■■

בשעת לילה מאוחרת של ה־7 באפריל 1986, היה דני שושן, חייל ביחידת דואר צבאית, בדרכו הביתה. „הלכתי עם חבר פה ליד סן סימון, בירושלים. קפצו עלי ועל החבר אנשי משטרה. חשבו שבלעתי סם. התחילו להרביץ לי סתם ככה, לחנוק אותי שאני אוציא את הסם. אחרי זה לקחו אותי, שיחררו את אותו חבר. אותי עצרו עד עשר בבוקר, ואז שיחררו אותי, בערבות עצמית".

דני חזר לשיגרת הצבא שלו. בתפקידו, כמחלק דואר, המסלול היה כמעט קבוע. מהבסיס, דרך משטרת ירושלים, ליחידות צבא אחרות באיזור. כחודש לאחר מכן, התייצב כדרכו ביחידה. זה יהיה יום גורלי בחיין, אבל הוא לא זוכר את התאריך. הוא לא זוכר את התאריך, משום שלא העלה בדעתו כי זה יהיה יום גורלי. הוא שאל את המפקדה, סמלת הדואר, מי הנהג שאיתו יעבוד. „יצא עמי אשור אותו יום".

– הייתם חברים לפני זה, אתה ועמי?

„לא היינו חברים, אבל היינו בבסיס אפשר להגיד כל הזמן, וכשהיתה נסיעה, הייתי מעדיף לנסוע איתו. אולי במהלך הנסיעה הייתי קופץ לבית לשתות איתו פה כוס תה, כוס קפה או לאכול משהו, איזה סנדוויץ'. אבל אף פעם הוא לא היה חבר שלי מחוץ לבסיס".

– איזה רושם היה לך אז עליו, מה חשבת עליו? איזה טיפוס הוא נראה לך?

„חשבתי עליו שהוא בן אדם מסכן, בגלל שאין לו אמא. הוא נראה לי כמו זנוח כזה".

השניים חילקו את הדואר והגיעו למטה הארצי של המשטרה. בשק הדואר שקיבל שם, והיה עליו להוביל לפיקוד, היו תיקי חקירה. שושן חשב כי ייתכן שגם התיק שלו, בעניין הסמים והמעצר, חודש אחד קודם לכן, מצוי שם. „אז מצאתי לנכון לחטט בתוך שק הדואר. חשבתי שאמצא תיק סמים שקשור בי, שאולי יש עלי".

– אם היית מוצא, מה היית עושה עם התיק הזה?

„אני לא רוצה להגיד מה הייתי עושה עם זה".

אבל, הוא לא מצא את התיק שלו. „ראיתי שם תיקים של כנראה בני מעוטים. החזרתי את זה למקום, לא נגעתי בזה".

■■■

התרגשות מסויימת עברה בדני ובעמי. היה נדמה להם כי הם מובילים תיקים חשובים, שזו משימה בטחונית, לא סתם נסיעה שיגרתית. הם המשיכו לנסוע עד הדואר המרכזי בירושלים, ליד תחנת אוטובוס, ראה דני את יוסי בן אברהם.

– מי זה יוסי בן אברהם?

„יוסי בן אברהם היה חבר של האח הגדול שלי, שמעון, וגם חבר של המשפחה. בזמנו היה עובד עם אחי שמעון, על משאבה של בטון. היה עובד איתו ביחד. עוזר, מפעיל משאבה, משהו כזה. ראיתי אותו, אמרתי לעמי: 'תעצור את הרכב'. עמי עצר את הרכב. אמרתי לו: 'תחזור רברס'. הוא חזר רברס. פתחתי את החלון אמרתי ליוסי: 'אהלן, מה נשמע?' אמר לי בסדר. שאלתי אותו: אתה צריך להגיע הביתה? אמר לי כן.

„אמרתי לו 'טוב, בוא תעלה איתי'. אמר לי: 'אתה מגיע לכיוון הבית שלי?' אמרתי לו: 'כן, אני צריך לתת דואר בהדסה עין כרם. יש לנו יחידה צבאית, אני צריך לתת שם דואר'. אמר לי: 'טוב, יופי, על הכיפאק, חסכת לי'.

„כשהוא עלה לרכב, איך שהוא עלה לרכב עמי אמר לו: 'ראית מה יש לנו פה?' כי לפני כן עמי ראה איתי את התיקים עם אותו שק. אז יוסי אמר לו: מה יש פה?

„הגענו ליד קצין העיר בדיוק. הוצאתי את אחד התיקים, התיק הראשון שהיה, זה שגם לפני כן ראיתי אותו. היתה תמונה קטנה של איזה אדם שם בתיק. הכנסתי את זה בחזרה. זהו, זה מה שיוסי ראה. אז עמי התחיל לזרוק כל מיני סכומים של כסף, כמה זה שווה, עשר אלף דולר, עשר אלף דינר".

– אם מוכרים את זה לערבים?

„אני לא יודע אם בשביל למכור, אני לא יודע מה היתה התוכנית שלו בראש, אבל זה המחירים שהוא זרק".

– בורסה של תיקים?

„כן, הוא כבר חשב שיש פה עסק טוב".

– ואז מה קרה עם יוסי, הוא ירד שם?

„לא. לקחנו אותו הביתה. שאלתי אותו: 'מה יש לך לעשות?' הוא אמר לי: 'אני בשתיים צריך להיות בעבודה'. הוא עבד שומר במשגב לדך בירושלים, בית חולים חדש שבונים. אמרתי לו: 'מה דעתך לבוא איתי לסיבוב דואר, בדיוק אני אגמור בשתיים, אזרוק אותך בעבודה?' הוא אמר לי: 'לא איכפת לי, אבל על הדרך יש לי טובה לעשות לאיזה אדם שעובד איתי'. אמרתי לו: 'איזה טובה?' אמר לי: 'אני רוצה להביא לילדים שלו קצת בגדים. לאותו ערבי מדהיישה'.

– אחמד עטאללה?

„אותו, עטאללה. הורדתי את יוסי ליד הבית. הוא עלה לבית. אמרתי לו: 'בעוד עשר דקות אבוא ואאסוף לך'. ירדתי לרכב, נתתי את הדואר, חזרתי־אליו, צפרתי לו, הוא ירד עם הקרטון של הבגדים".

– ראית מה יש בקרטון?

„בגדים. שמתי את הקרטון בידיים שלי אחורה באוטו, כי פשוט האוטו שלי היה מלא ב־27 או 30 שקי דואר. דחפתי את השקים ביד שיהיה מקום לארגז, וזהו. נסענו לתחנה הבאה. הורדנו את יוסי איפה שהוא היה צריך. מחנה הפליטים דהיישה נמצא על הכביש.

„יוסי ישב באמצע. יצאתי, נתתי לו לצאת מהאוטו, באתי לאחורה, הוצאתי את הקרטון של הבגדים בידיים שלי, נתתי לו אותו. אמרתי לו: תהיה פה עוד 40 דקות חצי שעה, נאסוף אותך".

■■■

הסיפור יכול היה להסתיים כאן. שני חיילים עברו עבירה קטנה יחסית – הסיעו אזרח ברכב צבאי. יוסי הוא בן ליהודיה ניצולת שואה ולערבי ישראלי מאבו גוש, שהתגייר במלחמת השחרור. האב טען, כי השתתף בקרב על הקסטל. המשפחה התרוששה, ואיש ערבי מדהיישה, אחמד עטאללה, נהג בו בחסד ונתן לו לגור בביתו. עכשיו יוסי נוהג להביא לעטאללה בגדים, עוזר לו ככל יכולתו.

עמי אשור שוחרר מצה"ל והתקבל חזרה, זמן קצר לפני הנסיעה הזו. כמו דני שושן, גם עמי אשור היה מ'נערי רפול'. אשור ניחן כנראה בדמיון פורה וטען אחר כך, שראה בשק הדואר תיק חקירה של בני הזוג שנרצחו בקרמיזאן, שלא יכול היה להיות שם.

עמי היה מעורב בפרשה של עישון סמים וגניבת כבשים. מצ"ח חקרה את זה. הטבעת סביבו התהדקה והוא חשש שייעצר בקרוב. מתוך הלחץ הנפשי הגדול שבו היה שרוי, איים להתאבד, וסיפר למקורביו סיפורי מעשיות על כך שהוא עוסק בהברחת הרואין בתוך כבשים, וכבשה כזו היתה אמורה להישלח לחו"ל, תמורת מכונית ספורט אדומה.

אשור סיפר למדריך רחוב בירושלים, על אורח יהודי שהוריד חבילת בגדים במחנה הפליטים דהיישה. המדריך שאל את אשור, מאיפה הוא יודע שמדובר בבגדים, ואולי היה שם נשק? או מסמכים סודיים? „איך אתה עושה דברים כאלה? אבא שלך עלול ליהרג מדבר כזה".

עמי אשור נעצר ב־3 ביוני 86', חודשיים אחרי הנסיעה שבה לקחו את יוסי בן אברהם לדהיישה. בחקירה סיפר על כך, ועל האפשרות שבארגז הקרטון היו תיקים ומברקים סודיים. דבריו הוקלטו. לאחר מכן השמיעו לו את ההקלטה והוא הכחיש את העניין של 'הריגול', ואמר את האמת על הנסיעה. אלא שהחוקרים כבר לא האמינו לו.

■■■

דני שושן נעצר ב־31 במאי 1986. הוא עצמו הגיע אל המשטרה הצבאית במחנה שנלר, אחרי שבועיים של נפקדות. „זה היה מוצאי שבת, ערב יום העצמאות. באתי להסגיר את עצמי. השוטר שם אמר לי: 'לך תבוא מחר בבוקר'. אמרתי לו: 'מה זה לך תבוא מחר בבוקר. אני הולך, מחר בבוקר אני עריק'. אז הוא אומר לי: 'אז מה אתה רוצה שאני אעשה?' אמרתי לו: 'קח אותי, תכניס אותי למעצר, אני לא רוצה להיות עריק, אני רוצה להישאר נפקד'. לקח אותי, הכניס אותי למעצר".

שושן נחקר על עבירות סמים, והועבר לכלא 4. היתה זו הפעם הראשונה שהיה בכלא צבאי, בחזקת על"מ (עציר לפני משפט).

„על"מ עושה כל מיני עבודות שחורות כאלה, ניקיון בחצר, ניקיון שירותים. בין היתר גם צועדים וכל הדברים האלה. לא הייתי מדוכא, אבל עיצבן אותי שחייל כזה אחד רוצה מעמיד מאה איש ואומר להם מה לעשות".

ועדיין לא אמרו לו דבר על „הדואר הזה".

ב־16 ביוני, „באו מצ"ח, הורידו אותי למטה, למוקד שלהם. הייתי זרוק באיזה משרד עם אזיקים בידיים וברגליים. אמרו לי: 'עכשיו יש נגדך אשמות יותר גדולות, אתה לא יודע מה מחכה לך'. לא אמרו לי מה האשמות או על מה הם עומדים לחקור אותי. אמרו לי רק: 'אתה עומד לאכול אותה'".

חוקרי מצ"ח בבגדים אזרחיים, „שמו לי אזיקים בידיים וברגליים", והעבירו את שושן לבית המעצר של נמל התעופה בן גוריון. הוא חשב כי מעבירים אותו למשטרה האזרחית בירושלים. „התחלתי לדמיין בראש או לנסות להיזכר מה עשיתי, איזה פשע עשיתי, אם עשיתי בכלל איזה פשע".

שושן הגיע ללוד בשעה שבע בערב, ועדיין לא ידע מה החשדות כלפיו. בתא המעצר ישב גבר אלגנטי, לבוש חליפה.

„הוא אמר לי: שלום. אמרתי לו שלום. אמר לי: קוראים לי אברהם. אמרתי לו איך קוראים לי. אז הוא הציע לי סיגריה, היו לו עשר קופסאות סיגריות מכל הסוגים, אבל רק אמריקאיות. לקחתי סיגריה. שאלתי אותו על מה הוא יושב. אמר לי: על הברחה של קונטיינר של וידיאו. אמרתי לו: מאיפה הברחת וידיאו?

אמר לי: מחוץ לארץ. איך שנחתו מהמטוס".

– אתה האמנת שהוא הביא קונטיינר של וידיאו במטוס?

„כן, האמנתי. הוא שיכנע אותי".

– לא נראה לך מוזר שהוא בכלוב?

„לא, כי זה שדה תעופה. עכשיו אני יודע שהוא היה סוכן סמוי".

■■■

בשעה שמונה באותו ערב, בא חוקר והעלה את שושן לקומה שניה, „לאיזה חדר קטנצ'יק כזה עם כיסא ושולחן. הוא אמר לי תשב על הכיסא. ישבתי על הכיסא והוא התיישב בקצה השולחן. הוא אמר [illegible]

הכל התחיל באפריל 86'. מחלק הדואר דני שושן, ועמי אשור, הנהג, יצאו למשימה שיגרתית ● שושן ראה בדרך את יוסי בן אברהם, חבר משפחה ● בן אברהם קיבל טרמפ עד דהיישה, שם מסר בגדים ישנים לאחמד עטללה ● כמה שווה תיק פח"ע?

דני שושן. „שמע, נכנסתי בגיל 20, ראיתי את עצמי בגיל 30. 10 שנים מלאות, בלי חופשות, בלי כלום, זה מאסר עולם"

צילומים: גדי דגון

מצ"ח טוענה, כי מכך שלא היה חסר שום תיק בשק הדואר של דני שושן, אין ללמוד דבר, כי במברקה הצבאית היו אי סדרים

אתה פה? אמרתי לו: אני לא יודע למה אני פה. אז הוא אמר לי שאני חשוד במכירת מברקים ותיקי חקירה של מחבלים לגורמים עויינים בדהיישה, באמצעות יוסי בן אברהם".

– אתה ידעת שזה חוקר של מצ"ח?

"לא, הוא לא אמר לי מצ"ח. הוא אמר לי: אתה יודע מי אנחנו? אמרתי לו: אני לא יודע מי אתם. אז הוא אמר לי: אני אתן לך לנחש. אמרתי לו: מי אתם, משטרת מצ"ח? הוא אמר לי: לא. אמרתי לו: משטרה? אמר לי לא. אז אמרתי: מי אתם, אין מעל המשטרה שום דבר. הוא אמר לי: שמעת פעם על שירות הביטחון הכללי? אמרתי לו: כן, שמעתי. הא אמר לי: זה אנחנו. זהו. אמר לי את הקיצור של זה, אנחנו שב"כ, ואמר במה אני מואשם. אמרתי לו: אני גניבת דואר צבאי? לא גנבתי שום דואר צבאי, לא יודע על מה אתה מדבר בכלל".

■■■

שושן הוחזר לתא. "ושם, האברום הזה היה מתחקר אותי. ניסה להגיע איתי לזה שכן נתתי לאורח דואר וכן נגנב וכן מכרנו. ואפילו נתן לי עצות: אל תתעסק עם השב"כ, הם מענים אנשים, הם מענים אותך. זה מסוכן, אוי ואבוי, זה דואר צבאי, זה דואר סודי, בטח הגיע לערבים, בטח יזיק למדינה וכל הדברים האלה. אז אמרתי לו: לא נגנב שום דואר צבאי. בסך הכל העליתי טרמפ בן אדם. סיפרתי לו את הסיפור עם יוסי".

■■■

החקירה השניה היתה ב־12.40 בלילה. "החוקר אמר לי: אתה לא רוצה לדבר, אתה לא רוצה להגיד, אתה יודע מה קרה, אתה יודע מה היה, אתה כן נתת, הערבי עצור, יוסי עצור, הדואר נתפס.

"הכחשתי את הכל העניין, חוץ מהנסיעה. אמרתי שלא גנבתי, לא מכרתי, לא נתתי לשום אדם שום דבר. כל הזמן היה לוחץ לי על הברכיים, והיה תופס לי את הסנטר בצורה כזו ואומר לי: אם עד הבוקר אתה לא תדבר, תכנס למתקן חקירות שלנו. מתחת לאדמה, יתנו לך מכות חשמל, יתלו אותך עם הרגליים".

– מה עבר לך בראש?

"פחדתי, הייתי ממש מפוחד, התחלתי לרעוד שם".

– איך נגמרה החקירה השניה?

"החקירה השניה נגמרה בזה שהוא אמר לי: טוב, לך תישן, אני מתחשב בך שאתה עייף וזה, אבל אני אבוא כל חצי שעה אליך".

– וזה מה שהוא עשה?

"לא. זה לא מה שהוא עשה".

■■■

בתא, הסוכן המשטרתי הסמוי הוסיף להפחיד את שושן. הסוכן נקש בלשונו, השמיע כל מיני סיפורי זוועה, אמר שהחוקרים "יוציאו גם את האמא שלהם", אם ירצו. וכל זה היה בימי פרשת השב"כ, אוטובוס 300.

בשש וחצי או שבע בבוקר, העיר את דני שוטר של נמל התעופה שם ונתן לו "אוכל של מטוסים".

– הרגשת שאתה כמו בחוץ לארץ.

"לא בדיוק כמו בחוץ לארץ. ובבוקר כבר הודיתי. נכנסתי לחדר, סיפרתי את הסיפור עם יוסי. אז הם התחילו להתערב, היה ככה והיה ככה והכניסו כל מיני דברים לעדות. ואז הפסקתי לדבר. ואז, החוקר הזה שחקר אותי בלילה, התחיל לקלל: 'אתה בן זונה, אתה לא רוצה לשתף פעולה, אתה מחבל. יש לך מזל שאתה לובש מדים. אחרת היינו חוקרים אותך כמו מחבל'.

"מרוב פחד, ראיתי את עצמי כבר באותו מתקן חקירות שהוא תיאר בלילה. שוב פעם גבה עדות ושוב פעם כשהם באו להכניס דברים שהם רצו, הפסקתי לדבר. בפעם השלישית כבר רשמו שלקחתי מברקים של מג"ב בית לחם, תיק חקירה משטרתי, והכנסתי אותו מתחת לבגדים, כלומר בארגז של בן אברהם, ובן אברהם ירד, לקח את זה עם הבגדים ואחרי שבוע נתן לי 900 דולר.

"'מה עשית ב־900 דולר?' שאל אותי החוקר. 'אני ארשום שהחזרת חוב של 400 דולר לאדם שהיית חייב ו־500 דולר שיחקת קלפים'".

– הוא התייעץ אתך, הוא אמר לך מה שהוא הולך לכתוב?

"כן. הוא אמר לי מה שהוא הולך לכתוב. אני לא יודע איך תופסים קלפים, אני לא יודע איך משחקים קלפים בכלל".

■■■

מדוע דני שושן חתם על ההודאה? אני חושב על עצמי. אני חושב עליך. מכאן, מהנוחות המוגנת שלי, אני חושב, לא, לא יתכן שאני אחתום על דבר שלא עשיתי. אבל שם, לבד, סגור, עם החוקרים, מה? הייתי חותם? אולי הייתי חותם.

– אתה הרי ידעת, לפי מה שאתה מספר, שאתה לא מכרת דואר. מדוע חתמת?

"פחדתי, היה לי פחד מוות. האמנתי לכל מה שאמר הסוכן המוסווה גם בתוך התא. בא לי פחד שזה לא יעבור עלי. שגם אני אהיה במרתף וזהו. היה לי פחד שאי אפשר לתאר".

– כשחתמת, באותו רגע, חשבת שיהיה משפט, היה לך מושגים כאלה, שיהיה משפט, שיהיו אנשים אחרים, או שהיית רק אתה והחוקרים?

"לא, כשחתמתי הייתי רק אני והחוקרים. אבל רציתי לבוא לבית המשפט, כמו שבאתי באמת וכפרתי באשמה. רציתי לבוא לבית משפט ולראות איפה הערבי הודה עלי, איפה יוסי הודה, איפה כל הדברים האלה, מה קורה פה. חשבתי על זה שאם אחתום, אני לא אלך לאותו מתקן חקירות. חשבתי על זה שאני עוד חי. *זה מה שחשבתי.* לא חשבתי על משפט, לא חשבתי כמה אני אקבל בכלל. זהו, רציתי לחיות".

■■■

כל החקירות של דני שושן הוקלטו על קלטות. גם השיחות בינו ובין הסוכן המוסווה, בתא, הוקלטו. עם שובו לתא, אחרי שחתם על ההודאה, סיפר לסוכן הסמוי, שבו ראה ידיד לצרה, כי אמר על עצמו דברים שלא היו, "העיקר לצאת משם".

שושן הועבר לכלא צבאי. עמי אשור הוכנס לתא אחד עם הסוכן המוסווה, שסיפר לו על כך שדני נשבר, עונה, "גיפתו אותו", והורה. הסוכן אמר כי הוא עצמו נחקר כביכול על ידי "אנשי השב"כ", והוא יודע על בשרו את הזוועה.

באמצע אחת השיחות עם עמי אשור – שאף הן הוקלטו – נלקח הסוכן הסמוי ל"חקירה". בהקלטה ניתן לשמוע את הסוכן, החוזר מ"החקירה", ומשמיע צווחות, בוכה, מיילל.

עמי אשור, בחור לחוץ בלאו הכי, נכנס לפאניקה. הסוכן מייעץ לו שיודה, כי גם דני שושן כבר הודה. במה יש להודות, אומר עמי, מה הוציאו ממנו, מה עשינו, יוסי לא גנב חומר, רק הצצנו בתיקים.

למחרת, הובא דני שושן לתאו של עמי אשור. השניים הכחישו בינם ובין עצמם את ההאשמות, אמרו שזה עוול, שזה לא קרה. דני סיפר כי הודה בלחץ של החוקרים, כי לא היתה לו ברירה. על אף ההכחשות של דני בכל השיחות המוקלטות האלה, הוא לא נחקר עוד.

בינתיים, עצרה משטרת ישראל את יוסי בן אברהם. הוא הכחיש הכל. במגעים שהיו בין מצ"ח למשטרת ישראל, הוחלט לנסות לשבור את ההכחשות של בן אברהם על ידי עימות עם דני שושן.

שבועיים לאחר ההודאה של שושן, הוא הופגש עם בן אברהם, בנוכחות חוקרי מצ"ח ומישטרת ישראל.

עו"ד שמגר גורביץ. חילץ את דני שושן ואת עמי אשור מהכלא, הכל במסגרת המילואים שלו

אשור: "תנאים גרועים משל חיה"

עמי אשור, נהג הרכב שהוביל את הדואר ביום המקרה, עשה עיסקת טיעון עם התביעה.

הוא הואשם בעבירה פחות חמורה מעזרה לאוייב, ונידון לשלוש וחצי שנות מאסר. הסיפור שלו לא פחות קפקאי מזה של דני שושן, ואם, ככל הנראה, עמי אשור הזעיק לעזרתו לפעמים את הדמיון, עשה כן כדי שיוכל לעמוד בלחצים הבלתי נסבלים של המציאות.

– עמי, דני אומר שהעלילת עליו בקשר לדואר.

"זה בכלל לא היה. כשאני נעצרתי, אמרו לי חוקרי מצ"ח, כי יש דברים חמורים נגדי. סיפרתי על יוסי בן אברהם".

– יש לך דימיון מופרז, אתה ממציא דברים?

"אולי עמי ממציא דברים. לא אני".

– אתה המצאת סיפור על ייצוא הרואין בתוך כיבשה?

"לא המצאתי שום דבר. האשימו אותי בזה".

– מה אתה אומר על כך שדני זוכה?

"הגיע הזמן. אני תמיד ידעתי שהוא ייצא. מההתחלה, עוד לפני שהאורח הודה, שלחתי מכתב לשר הביטחון על ליקויים במערכת, התראתי מפני כל הטיפול בדואר המסווג. לצערי, לא נענו לכל הבקשות שלי".

– למה עשית עיסקת טיעון?

"במהלך החקירה לא הודיתי. אבל אחר כך לא עמדתי בלחץ. היו לי חיים גרועים משל חיה. עכשיו אני מחכה לזיכוי. ברגע שיהיה לי זיכוי, אני אספר את הסיפור שלי, אני אפתח את הפה".

בעקבות זיכויו של שושן, אולי יאופשר גם לעמי שאור משפט חוזר. דני שושן סיפר כי הידידות שלו עם עמי, לפני הפרשה, הייתה מוגבלת למדי. "העניין הזה של הדואר", כפי שהם מכנים את הפרשה, קירב אותם זה אל זה, גם אם לא רצו בכך.

בערב שבו הייתי אצל שושן, עמי אשור הגיע אף הוא לשם, יחד עם חברים נוספים. זו הייתה שיחה קרה, עניינית, על דברים שנגעו לפרשה אחרת.

דני שושן אמר כי לא יחזור על ההודאה, הואיל וזה היה שקר והוא הודה רק בגלל הלחץ שהופעל עליו. העימות הזה, בנוכחות חוקרי מצ"ח שלהם מסר את ההודאה, הוקלט בווידאו.

החוקר של משטרת ישראל, שבא בעניין בן אברהם, גבה מדני שושן הודעה, בה שושן מכחיש שהייתה עבירה. החוקר גבה הודעה דומה גם מעמי אשור.

■■■

חוקרי מצ"ח דיווחו על השלמת החקירה לפרקליטות הצבאית, תוך השמטת ההקלטות שנעשו בתא המעצר ועצם עובדת קיומן של הקלטות וסרט הווידאו. כמו כן לא ציינו החוקרים דבר באשר לעימות שבין יוסי ודני, בו הם מכחישים הכל.

החוקרים הצעירים, חיילים בשירות חובה, הרגישו כי עשו עבודה מצויינת. אחד מהם הריץ מכתב נמלץ למפקד הצוות, בו קבע כי אנשי הצוות ראויים לצל"ש על הישגם.

אחד הדברים המוזרים ביותר בפרשה הוא, מדוע לא הייתה כאן התערבות של איש מצ"ח בוגר ומנוסה יותר.

■■■

70 יום היה דני שושן בכלא, עד תחילת המשפט. הוא סיפר לעצירים אחרים במה הוא הואשם, "אבל יכול להיות שהם לא הבינו מה זה. אחרי שהאריכו לי את המעצר עד תום ההליכים, הבית סוהר כנראה היה מודע לזה שאני עוד תקופה יהיה שם, כי בדרך כלל נשארים שם 14־15 יום. ראו שאני 60־70 יום, הייתי שם אחראי מטבח".

– אכלת טוב בזמן הזה?

"כן, בתקופה הזו אכלתי טוב".

– מה היה הדבר המיוחד, הספציאליטה של המטבח?

"הכי טעים, זה עוף צלוי ברוטב. אין משהו אחר. זה מגיע מבושל. אני רק עשיתי את החלוקה".

■■■

שושן ואשור הואשמו בעזרה לאוייב, העבירה השנייה בחומרתה בחוק הצבאי, אחרי בגידה. העונש המירבי על עבירה של עזרה לאוייב, הוא 10 שנות מאסר.

הפרקליטות הצבאית והסניגוריה הצבאית, כמו גם הסניגור האזרחי שבני משפחת שושן שכרו – אשר לא האמינו לרגע אחד, כי דני מכר מסמכים צבאיים – לא קיבלו את הקלטות, ולא ידעו דבר על העימות בין יוסי בן אברהם ודני שושן.

סמוך לפני תחילת המשפט, הסניגור האזרחי של עמי אשור, 'הריח' שהיו קלטות. הוא דרש מהפרקליט הצבאי המחוזי, שאלה יועמדו לרשותו.

הפרקליט המופתע דרש ממצ"ח להציג אותן. כאשר החל המשפט, הקלטות עדיין לא הובאו. הן הגיעו במהלך המשפט, אבל לא תומללו, ואיש לא האזין להן.

עמי אשור לא חיכה עד תום המשפט. במהלך משפט זוטא על קבילות ההודאה, עשה עיסקת טיעון. סעיף האישום שלו הוקל, מ"עזרה לאוייב" ל"אי מניעת עבירה". הוא הודה באי מניעת העבירה הביטחונית של שושן וכן בגניבה וכשימוש בסמים. הוא נידון לשלוש וחצי שנות מאסר.

■■■

דני שושן נדון לעונש המקסימלי – עשר שנות מאסר.

– מה אתה זוכר מהמשפט הראשון?

"כשבאתי להשיב על האשמה, הקריאו לי את כתב האישום, ושאלו אם אני מודה בזה. אמרתי: לא, מה פתאום? אמרו לי: מה זאת אומרת אתה לא מודה בזה? אמרתי: אני לא מודה בזה, לא עשיתי את הדבר הזה. אז השופט אמר: איך הודית בתוך החקירה? אמרתי לו שהודיתי בתוך החקירה כי הייתי מפוחד, כי הפעילו עלי לחץ פסיכולוגי ולחץ פיזי. פשוט לא יכולתי לעמוד בזה, רציתי שיגמר הדבר הזה והחלטתי להודות.

"אבל אני עכשיו פה בבית המשפט אומר שלא עשיתי את הדבר הזה. זה שקר. אמרתי: אם עשיתי דבר כזה תביאו את הערבי, תביאו דואר, תביאו את יוסי בן אברהם שיגיד שעשיתי דבר כזה".

■■■

– נסה לשבת עכשיו עוד פעם על רוכן הנאשמים, באותו רגע שבו אתה שומע את השופט אומר לך: עשר שנות מאסר.

"הייתי המום, קיבלתי 10 שנות מאסר. נשפטתי ב־11 בלילה. בית המשפט עבר קבלנות באותו יום, מ־8 בבוקר עד 1 בלילה. לא יודע איך נתנו בכלל גזר דין במצב כזה. לא יודע אם היו יכולים באותו רגע לתת את הגזר דין, אחרי כל השעות האלה שהם היו.

"קיבלתי 10 שנות מאסר, התחלתי לקלל בבית המשפט. ישר באתי לאמא, חיבקתי את האמא, ירדו לי דמעות מהעיניים. לא הסתכלתי עליה שלא תראה שיורדים לי דמעות. היא שאלה אותי במרוקאית כמה קיבלתי.

"נאלצתי לשקר עליה. אמרתי שנה. אמרתי לה: לא חשוב אמא, אני אשב כמה

איימו על שושן שיקחו אותו למיתקן חקירות מתחת לאדמה ● "חתמתי על ההודאה כי רציתי לחיות" ● "קראתי על הק.ג.ב, כי הרגשתי שזה בדיוק כמו במדינה פה"

חודשים, נשאר לי כמה חודשים, בעוד חודשיים אני אשתחרר. פחדתי עליה, שלא תמות. היא לא הכי בריאה. זהו.

"עליתי לטרנזיט שחיכתה לי והעבירו אותי לכלא 4. הכניסו אותי לתא בבודדים, ביחוד, כל אדם בתא. היתה שם מיטה מברזל, שירותים גועל נפש, ריצפה שחורה, דלת גדול עם עינול כזה שאתה יכול להדליק סיגריה דרכו, הסוהר נותן לך אש. שמו אותי שם".

– הלילה הראשון אחרי גזר הדין. אתה יושב בתא לבד. על מה אתה חושב?

"לא מאמין. לא מאמין. לא ישנתי עד הבוקר. היה לי כמו אבן על הלב. לא האמנתי שזה קורה. אמרתי איך יכול להיות שהרשיעו אותי, לא האמנתי. עישנתי אולי איזה שתיים שלוש קופסאות סיגריות. למרות שהפסקתי לעשן במעצר. אבל עישנתי שתיים שלוש קופסאות. קיבלתי סיגריות לבנות מהבית דין ובגלל שנשפטתי לתקופה נתנו לי להכניס סיגריות לבנות".

– מה זה סיגריות לבנות?

"עם פילטר. זהו. כל הלילה בכיתי, כל הלילה לא ישנתי".

– חשבת שתהיה שם 10 שנים?

"לא. ידעתי שיש ועדות צבאיות ויש אפשרות לעבור לבית סוהר אזרחי, כי הצבא לא מחזיק אנשים שנשפטו לתקופות ארוכות. לא ידעתי איפה אני אתגלגל, לאיזה כלא".

■■■

– מה חשבת על עמי אשור?

"הוא שיקר בבית המשפט. הם עשו איתו עסקה. הוא עלה לבית המשפט, אמרתי איך הוא יכול לשקר. הוא עלה לבית המשפט וליד השופטים וליד התובעים וליד העורך דין שלי אמר: כן, היה דבר כזה. ידעתי שהוא רפק אותי. ידעתי שהוא משקר. גם הפרידו אותו ממני כי הוא היה טוב בשבילם, הוא עשה את העיסקת טיעון. בלי העיסקת טעון לא יכלו להרשיע אותי, אני חושב. רציתי כל הזמן, תאמין לי שרציתי שהוא ישאר חי, בשביל להגיד שלא קרה דבר כזה".

– בן אדם מקבל 10 שנות מאסה, ואתה יודע שלא עשית את זה. מה חשבת?

"שאלתי את עצמי והתשובה היחידה זה שבית המשפט טעה. זהו. ידעתי שבית המשפט טעה".

– קיבלת את זה ככה בשקט כזה, בשלווה, כמו שאתה מדבר איתי?

"לא קיבלתי את זה בשקט. צ'יק צ'אק התחלתי לפעול, להסדיר את העניינים דרך המשפחה, תלכו לפה, תלכו לשם, לכל מיני אנשים. המשפחה באה אלי, אמרתי להם שאני חף מפשע. אמרתי לה:

"אבא, לא עשיתי שום דבר. אם הייתי עושה לא היתה לי בעיה להגיד לכם. לא עשיתי שום דבר ותלחמו ותגישו ערעור".

דני שושן עירער על ההרשעה ועל העונש. הערעור על ההרשעה נדחה. העונש הומתק לשש שנות מאסר.

■■■

התפנית חלה כאשר יוסי בן אברהם, העבריין המרכזי, הועמד לדין. הראייה נגד בן אברהם היתה ההודאה של שושן. בית המשפט המחוזי בירושלים זיכה את בן אברהם.

שושן ואשור כתבו מן הכלא מכתבים לגורמים צבאיים ואזרחיים. לאחר זיכויו של בן אברהם טענו כי נגרם להם עוול, ודרשו משפט חוזר.

כאן נכנס לתמונה עורך דין שמגר גורביץ. גורביץ, 33, נשוי, שני ילדים, גר ברחובות. עוסק בעיקר במשפט אזרחי ומסחרי ומכהן כסניגור צבאי במילואים. באוגוסט 87', פנה אליו הסניגור הראשי של צה"ל כדי שיבדוק אם לאור פניות שני החיילים וזיכויו של בן אברהם, יש מקום למשפט חוזר.

"התחלתי לעבור על חומר החקירה", אומר גורביץ. "גם החומר שהיה ידוע לבית הדין וגם החומר שנשאר בתיקי מצ"ח. התברר לי שישנן קלטות, שאיש לא האזין להן. לאחר שעברתי על כל החומר הזה, השתכנעתי כי נעשה לחיילים אלה עוול כבד, שבית הדין הצבאי הוטעה על ידי חוקרי מצ"ח, וראיות חשובות הועלמו. כאשר למדתי להכיר את הנפשות הפועלות, הבנתי שמדובר בעלילה ממשית, בדיוק ככה".

גורביץ הגיש לתא"ל בן ציון פרחי, נשיא בית הדין הצבאי לערעורים, בקשה למשפט חוזר, על פי סעיף בחוק השיפוט הצבאי, המאפשר עריכת משפט חוזר אם התגלו ראיות חדשות, העשויות לעזור לנאשם.

תא"ל פרחי קבע שיש לערוך משפט חוזר לדניאל שושן. אשר לעמי אשור, אם התוצאה תשתנה לגבי שושן, גם הוא יוכל לעמוד למשפט חוזר. אשור שוחרר לא מכבר, כעבור ניכוי עונש.

מצ"ח טוענה, כי מכך שלא היה חסר שום תיק בשק הדואר של דני שושן, אין ללמוד דבר, כי במברקה הצבאית היו אי סדרים. גם אם היה חסר משהו, זה יכול היה בקלות להעלם מעיני הממונים, משום לא היתה ביקורת נאותה.

דני שושן היה עדיין בכלא. תחילה היה בכלא מגידו, "45 יום בתוך תא קטן. חיכיתי שיהיה לי ועדה, ועדת העברות לבית סוהר אזרחי, רציתי לעבור לבית סוהר אזרחי. לא יכולתי ללבוש יותר את המדים האלה. אחרי שבאתי לשרת את המדינה וכל זה, נותנים לי 10 שנות מאסר".

– קראת את קפקא, שמעת על קפקא?

"לא. אבל קראתי ספרים אחרים. קראתי על הק.ג.ב, כי הרגשתי שזה בדיוק כמו במדינה פה. ראיתי את המקרה שלי, אותו דבר. אמרתי: מה זה, איזה מין דבר זה, מביאים בן אדם, שופטים אותו על דברים שלא היו, כל עדי תביעה שהיו לי, באים ומאשרים שלא היה דבר כזה.

"על מה שפטו אותי, על מה נתנו לי 10 שנות מאסר, על דברים שלא עשיתי, מה קורה פה, איזה מדינה זו? כל המשפט היה בדלתיים סגורות, הכל היה באווירה מפוחדת כזו, הכל היה בסודיות כזו. על מה הם רצו לשמור, על השקר שלהם? מה כל כך היה סודי שם?"

– השקר שלהם. השקר של מי?

דני שושן. "אלך עד בית המשפט העליון. מישהו אחר היה נכנס לשירותים ושם חבל"

"השקר של הצבא, של המדינה. של האנשים שהכניסו אותי לבית סוהר".

– למה אתה חושב שהם עשו את זה? היה להם משהו מיוחד נגד דני שושן?

"לא היה להם משהו מיוחד נגדי. הם חשבו שהם עלו על גל רציני של ריגול, של אדם שפגע בביטחון המדינה, אדם שמכר דואר צבאי, אוי ואבוי מה קרה.

"החוקרים רצו לעלות בדרגה כנראה, לקבל את הצטיינות, ילדים בני 19־20, אומרים: עלינו על משהו רציני".

– אתה שומר להם טינה, אתה מבין אותם, אתה שונא אותם, מה אתה חש כלפיהם?

"אני לא יכול לשמור להם טינה. אני לא יכול לשנוא אותם, כי אני בקושי מכיר אותם. אבל כל פעם שאני נזכר באותם רגעים שהם לחצו עלי, שאני אודה, אני שונא אותם. וזה שלא אמרו לי שהם מצ"ח. הפעם הראשונה שידעתי שהם ממצ"ח, זה היה כשהם נכנסו עם מדים לבית המשפט, להעיד".

– באיזה כלא ישבת?

"ברמלה. הגעתי לחדר עם שישה אנשים. הייתי שם כמעט ארבעה חודשים. אחר כך עברתי לחדר עם ארבעה אנשים, איתי. שלושת האחרים היו אנשים שנידונו למאסר עולם, שלושתם על רצח".

– על מה הייתם מדברים?

"על הכל. כל הזמן הם עודדו אותי שאני אתעקש ושאני אצא מהעניין ושלשקר אין כוח, הוא לא יגיע רחוק".

– הם האמינו לך?

"כן. פשוט מאוד לא צריך להיות משפטן ולא עורך דין, בשביל להאמין. תראה את ההיגיון, אדם צריך לנצל את ההיגיון שלו לראות שהמקרה הזה מוזר. אם הערבי לא בפנים ואם האדם שקיבל את הדואר זוכה, ואם לא נתפס דואר ולא כלום, על מה אדם קיבל עשר שנים?"

– מדי פעם, היתה עולה בך איזו מחשבה, של 'מה אני בעצם עושה כאן?'

"כל יום, כל שעה. כל יום וכל שעה הייתי עובר הרבה סיוטים. בלילה הייתי קם כולי מזיע. הייתי מחליף שתיים שלוש פעמים גופיה באמצע הלילה. הייתי מדבר באמצע הלילה. היה קם אדם בבוקר אומר לי: סיפרת אתמול את כל הסיפור בשינה. היה אומר לי: מי זה עמי, מי זה יוסי? אני אומר לו: מאיפה אתה יודע מי אלה? אמר: בלילה דיברת עליהם.

"בכל מכתב לחברה שלי רשמתי לה שאני חף מפשע, שזה שקר, שלא עשיתי דבר כזה. הייתי כל הזמן מעודכן אותה בקשר להתפתחויות מה קורה".

■■■

– היית חושב על עמי ויוסי?

"כן, כולנו עברים בפרשה הזו. גם על הערבי הייתי חושב. איך הוא נמצא בחוץ, מה פתאום הוא נמצא בחוץ אם זה קרה, למה הוא בחוץ, למה הוא היה בחקירה של שעה, למה אני קיבלתי 10 שנים והוא לא קיבל יום אחד. זהו".

– היה לך איזה קשר עם עמי ויוסי אחרי גזר הדין?

"עם עמי לא היה לי קשר אף פעם ועם יוסי לא היה לי שום קשר. אין לי חשק מיוחד לדבר איתם, כי הם לא הזיכרון הכי נעים מהחיים שלי".

– מתי התברר לך שאתה הולך להזדכות?

"כשהתחיל המשפט החוזר, למעשה מרגע שקיבלתי את המשפט החוזר.

"תראה, אדם שמאשימים אותו בפשע מסויים או שעשה איזה שהיא עבירה, אין לו כוח להילחם נגד מערכת כזו.

"כוח יש לאדם שלא עשה דבר. אני בתוך עצמי נקי, אני יודע שלא קרה דבר כזה, אני יודע שלא מסרתי לשום אדם שום דבר. היה לי את הכוח. פשוט מאוד זה היה בשבילי, התחשלתי בבית הסוהר. הם נתנו לי את הכוח לצאת נגדם".

– מי זה הם?

"[illegible] הצבאית. הצבא הזניח אותי המון במקרה הזה. בכלל לא באו, לא שום דבר. 15 חודש שירתתי אצלהם, אפילו קצינת מק"ם שהיתה [illegible] ממני עד השחרור, לא באה לבקר".

– כאילו דבק בך איזה כתם של בוגד?

"כן. זה מה שנראה לי. שהם פחדו, גם הם פחדו על עצמם. פחדו לבוא להתערב בשביל חייל, חייל כזה קטן שעשה טעות כזו גדולה, מי אנו שנבוא נתערב בשבילו. גם אותנו יעיפו. אחד מהם אמר ליד *המשפחה שלי*, באחד הדיונים שהוא בא להעיד: יש פה חיה מתה שרוצים לפחלץ אותה.

"שמע, נכנסתי בגיל 20, ראיתי את עצמי בגיל 30. הרגשתי שאני כמו מאסר עולם. 10 שנים מלאות בתור ביטחוני, בלי חופשות בלי כלום, זה מאסר עולם.

"גם לפני הזיכוי, אנשים בכל מקום שהייתי, ידעו שאני לא הסוג הזה. כל הזמן הצביעו עלי לא בתור בוגד, הצביעו עלי כעל אדם חף מפשע. אבל אני מוכן ללכת גם לבית המשפט העליון. אני שוקל את האפשרות הזו, אני צריך לדבר עם שמגר על זה. אני לא אסתפק בזיכוי מחמתה ספק. אני רוצה זיכוי מלא".

■■■

– ותתבע פיצויים?

"אני לא רואה דרך אחרת. הם חייבים לפצות אותי. ישבתי שנה וחצי סתם, לא עשיתי שום דבר. ישבתי שנה וחצי סתם. על שימוש בסם מסוג חשיש נתנו לי חצי שנת מאסר. ועל גניבה נתנו לי חצי שנת מאסר, זה שנה בפועל. ישבתי שלושים חודש. איפה עוד שנה וחצי?

"המשפט החוזר, השופט אמר לי במפורש: הבנת את פשר ההחלטה? אמרתי לו: כבוד השופט, כן הבנתי. זאת אומרת שלפני שנה וחצי הייתי צריך להיות בחוץ.

"אני אלך עד הסוף איתם. מה זה עד הסוף? אני אלך, לא יודע עד איפה. אם יש נוהל, בית המשפט העליון, אני אלך. אני מחייך עכשיו, אבל הייתי בזמנים נורא קשים, הייתי בזמנים שאם לא הייתי אדם שקול ועם ראש על הכתפיים, תאמין לי, מישהו אחר היה שם וכבר מזמן, היה נכנס לשירותים והיה שם חבל".

– מה התוכניות שלך?

"עכשיו אני מסתכל על הכל, זה נמצא אחורנית, נהייתי קר עם המקרה הזה. וכל זה בגלל שעמי פתח את הפה על דברים שהוא חשב שקרו, על דמיון פורה שהיה לו. בסך הכל רציתי לעשות טובה לאותו בן אברהם, ולקחתי אותו טרמפ.

"מזה תראה מה שיצא לי. מטובה שאדם בא לעשות, מזה שיש לאדם לב טוב, באותה מידה שאותו בן אברהם עלה, יכולתי להעלות שכן, או אותך, או את אחי".

– האם היה איזה שהוא רגע, בו הרגשת אתה מאבד תקווה?

"אף פעם. אמרתי לעצמי: דני, אסור לך לאבד תקווה. אסור לך, כמה הם יכולים להחזיק את זה בסודיות, כמה השקר שלהם? *איפה, לאן הם יקחו אותו? תשע שנים* אני אשב. בשנה העשירית הייתי מוציא מהם את האמת. אף פעם לא חשבתי שאני צריך להתייאש או לשים חבל. אדרבא, ראיתי שיש לי את הכוח לצאת נגדם.

"תאמין לי, אם הייתי עושה את זה, הייתי נשאר עם ה־10 *שנים* שלי בשקט. למשפחה הייתי אומר בלי שום בעיה: חבר'ה, עשיתי דבר כזה. אתם רוצים להסתכל עלי רק בתור אח, אמא, אבא, תסתכלו. אתם לא רוצים, אל תסתכלו. ככה חיינו במשפחה תמיד. אף פעם לא הסתרנו אחד מהשני.

"אחי יודע עלי דברים ואני יודע עליו דברים, שאותם נקח לקבר. אז הייתי אומר להם מפורש שעשיתי. אבל לא עשיתי, אז אמרתי לא עשיתי ותלחמו ותשיגו כספים. לא היה להם והם השיגו והם עבדו וגרדו בכוח. האבא, היה לו רכב ישן, מכר אותו.

"האמא היה לה קצת זהב, מכרה את זה. האח קיבל מענק שחרור מהצבא, שם את זה על המשפט, החזיר את זה לצבא".

■■■

– אתה תסלח למדינה על הדבר שהיא עשתה לך, לצבא?

"במשך השנים אני חושב שאני אסלח להם, כי נפלו עם אדם מיוחד. הם נפלו עם בן אדם מיוחד, הם לא נפלו עם איזה גזעני או איזה אדם שהיה הולך לצד השני. נפלו על אדם מיוחד, אני חושב על עצמי ככה בקשר למקרה הזה.

"וכל הכבוד לשמגר גורביץ, העורך־דין הכי טוב שיכול להיות בשבילי. הוא ממש עזר לי בתיק הזה והוא כל הזמן דחף את העניין והוא האמין, הוא האמין שאני חף מפשע". ■

מבצע מנהטן בחורף

קבל מזגן היום ושלם עד הקיץ

מנהטן. הדור החדש של מזגנים מפוצלים.

כאשר משלבים אנשי הנדסה מעולים, מחקר מעמיק ומתוחכם ויכולת טכנולוגית גבוהה במיוחד - זו בדיוק התוצאה: מנהטן.
מזגן חדשני ומשוכלל אשר פותח דור חדש בעידן המזגנים המפוצלים. פעולה חרישית, פיזור אוויר אופטימלי, לוח בקרה מואר ועיצוב מרהיב - הם רק התחלה.
עכשיו גם אתה יכול מזגן. מנהטן.

מנהטן בחורף - לחימום זול יותר, יעיל יותר, נעים יותר!

לחיצת כפתור - ונגמר הקור. אין הכנות, אין ריחות - בטיחותי לחלוטין ולא פחות חשוב - אין בזבוז: במחקר שהתבצע קבע משרד האנרגיה כי השימוש במזגן הוא החסכוני ביותר (יעילות כפולה ויותר מאשר חימום חשמלי).

מנהטן בחורף - כי את הקיץ הבא כבר תתחיל עם מזגן!

זוכר את הקיץ האחרון? את החום האדיר, את ההיסטריה הגדולה לא פחות? השנה כדאי לך להיות חכם, כדאי לך ללמוד מהנסיון. מנהטן בחורף, באספקה מהירה ובמחירי מבצע נוחים במיוחד, כדי שכבר עכשיו יתחיל הקיץ הנעים שלך!

מנהטן בחורף - עם הייעוץ והשרות הטובים ביותר!

איזה דגם מתאים לך ביותר? מה המיקום הטוב ביותר בבית? יועצי ההנדסה המנוסים של תדיראן ישמחו להגיע לביתך ולייעץ לך בכל נושאי המיזוג. ושוב - זוהי רק התחלה. השרות האמין והמסור של תדיראן, החברה המובילה במכירת מזגנים בישראל, ילווה אותך לאורך כל הדרך. כך, גם אתה תוכל להיות שקט במיוחד. ממש כמו המזגן החדש שלך...

מנהטן בחורף - ואתה מבטיח את המחיר לפני הפיחות הצפוי - ומשלם ב־8 תשלומים שקלים במחיר סופי (לפי מחירון 1.7.88)

ועכשיו, גם אתה תוכל להרשות לעצמך את המזגן הטוב ביותר. קנה היום מזגן מנהטן, הבטח לעצמך מחיר סופי בשקלים לפני הפיחות הצפוי, ושלם ב-8 תשלומים שקליים במחיר סופי.

שי חינם! שעון תקע לתכנות זמני הפעלה וחסכון בחשמל.
לקונים בתשלום לפקודת תדיראן

MANHATTAN
הדור החדש של מזגנים מפוצלים

תדיראן
מזגן היצוא הנמכר ביותר בישראל

להשיג בסניפי תדיראן: ת"א 03-5420304, חיפה 04-724411, ירושלים 02-710221, ב"ש 057-36561. ב"שקם", קו-אופ (אלקטרוליין), סולור ובחנויות הנבחרות

עשי לך יופי מושלם

ELLEN BETRIX

קוסמטיקה טיפוח ואיפור

להשיג בחנויות המובחרות של שק"ם, המשביר לצרכן, סופרפארם, כלבו שלום, פרפומריות ובתי מרקחות מובחרים.

לאחר שנתיים, אייבי נתן וקלריטה – נפרדים. זה לא הולך, חיי משפחה עם המרדף הנצחי אחרי השלום

קשה לה איתי, קשה לה בלעדי

ג'ודי ניר־מוזס

קרוב לוודאי שערפאת היה זה שתקע את הסיכה האחרונה בנישואיו של אייבי נתן לקלריטה. ברור שהוא לא ידע, ולא התכוון, לא במקרה זה. אבל בנתן, שהשלום הוא האהבה הראשונה שלו – ועד קלריטה כמעט היחידה – זה פגע.

ערב ראש השנה, קלריטה המומה עדיין לאחר השוד, בו נגנבה הכספת שהכילה את אוסף תכשיטיה. אייבי יושב בהילטון טוניס, לא זז מהחדר, מצפה בקוצר רוח לטלפון שיביא אותו לפגישה עם ראש אש"ף. קלריטה היפה בת 40. יום הולדת עצוב, בלי שום קשר לגיל הכרונולוגי.

יום לפני שעזבה, טלפנה אלי קלריטה, עצובה מאוד. מדי פעם התייפחה בטלפון, ובין התייפחות ליבבה, שבורה, היא מספרת ומשביעה אותי שלא אגיד לאייבי, שהחליטה לסגור את הפרק הישראלי בחייה.

כשהחזרתי את האפרכסת למקומה, שחזרתי שיחה לפני שנתיים, מניו יורק. אייבי מתקשר אלי שבוע לאחר שנסע לקולומביה בענייני הצלת נפשות, מבשר לי בקול נרגש שהנה הוא מתחתן, אחרי 30 שנה, שבמהלכן היה נשוי שנה וחצי בלבד, לרוזי נתן, אם בתו שרונה. אייבי מבקש שאחליף כמה מילים עם הכלה הצעירה, קלריטה, 38. אנגלית במבטא דרום אמריקאי בולט, עצל משהו. אנחנו מגששות בטלפון ומוצאות מיד שפה משותפת. אחר כך, כשקלריטה נחתה בארץ, אני מתאהבת בה. גם לאייבי זה קרה.

בסלון הדירה המטופחת בצפון תל אביב, שוב אווירה של דירת רווקים. הרהיטים החומים, מעור ומקטיפה, השטיח החום, הכל זועק כאן מעוז של גבר. החפצים הקטנים, המשמעותיים כל כך, שבשנתיים האחרונות הוסיפו גוון נשי למקום, נעלמו כלעומת שבאו.

אייבי נתן, איש לא מאושר. עזיבתה של קלריטה, וגם הפיגוע ביריחו, למרות שטלפונים בהולים מאש"ף נשבעו שזה לא בא מערפאת, הרגו לו את מצב הרוח.

אני מנסה לשמש כפסיכיאטר, מבקשת

אמרתי לה שהיא אינה אסירה, מתי שהיא רוצה היא יכולה לעזוב. הבעיה היתה שהיא לקחה אותי ברצינות וארזה את החפצים

מנתן שישפוך את הלב. אייבי בוחר להתחיל בקלריטה:

■■■

„בנקודה מסוימת בחיים אתה אומר לעצמך, זה מספיק. מתחילים לחפש שותף לחיים, חבר, חברה. אני בן 60. בגיל 25 מסתכלים יותר על הצורה החיצונית, וממשיכה חיצונית זה הופך לחברות. בגיל מאוחר מתחילים בחברות, אחר כך בא המין.

„לי הספיק מחיי הרווקות ומהתחלופה הגדולה של הבחורות. לא היה כזה שום דבר חדש עבורי. רציתי להתיישב עם חברה, מישהי שאוכל לדבר איתה.

„כשהיכרתי את קלריטה, באוטובוס מבוגוטה לכפר הקטן, שם הקמתי בית חרושת ללבנים, היה לנו צ'אנס לשוחח. דיברנו ארבע שעות. לא יכולנו לעשות דבר חוץ מלדבר. בהתחלה חשבתי שהיא נשואה. אמרתי בלב, חבל. רק בשעה השלישית, סיפרה לי שהיא גרושה. בשעה הרביעית כבר הייתי יותר חברותי.

„כבר באוטובוס החלטתי לנסות להביא אותה לארץ. במשך שלושת הימים שבילינו בקולומביה, היינו צמודים. טסתי לניו יורק ולפני נסיעתי הצעתי לה, ככה סתם, ללא מחשבה, שתצטרף אלי. היא באה. אחרי שבוע בניו יורק, הצעתי לה נישואין. חשבתי קודם על עצמי: אשה צעירה ומושכת, שאפשר לדבר איתה, שיש לה כבר ילדים משלה. לא התכוונתי, בגילי, להתחיל לעשות ילדים. זה לא פייר כלפיהם. יש לי ארבעה נכדים משרונה.

■■■

„המשפחה שלה היתה בהלם, הם מאוד קרובים אחד לשני. הם כינסו ישיבה משפחתית ואחריה התחילו לצלצל אלי, לברך אותי. הם לא ידעו עלי כלום. אביה כמעט קיבל התקפת לב. משפחה נהדרת. אני לא בטוח שאם המשפחה לא היתה בעדי, היא היתה נישאת לי.

„פחדתי קצת מהמגורים עם אדם נוסף. לפעמים הייתי מזמין בחורה מחו"ל לשבועיים לדירתי, ואחרי שלושה ימים הייתי מתפלל שתלך. אבל עם קלריטה החלטתי לתת לזה צ'אנס. עם הזמן, גם התאהבתי בה יותר, אבל היה קשה.

„אחרי החתונה, גיליתי שאנחנו כל אחד מעולם שונה. היא היתה נסיכה יהודיה שקיבלה כל מה שרצתה, יכלה להחליט החלטות ואחרי יום, לחזור בה. הדברים שהיא דרשה מהחיים לא התאימו לארץ. היו לה בקולומביה שומר ראש, נהג, משרתת. אפילו כוס קפה מעולם לא עשתה. יום אחד ללא עוזרת, היתה נכנסת לפניקה. זה ההרגל.

„זה לא עניין של טוב או רע. שם, בקולומביה, היא היתה מסמר כל אירוע. כאן היו עוד הרבה בחורות שהיו מסמר הערב. אני חושב שזה הפריע לה. כאן, לי אין רישיון. היא היתה צריכה לנהוג, לא היו לה כמעט חברים. יצאנו הרבה, היה כיף לא לצאת לבד.

„לא רציתי שהיא תיכנס לחברה כזו שהולכים כל יום לבית קפה ומרכלים. רציתי שתעשה משהו, שתלמד עברית, שתשתלב באחד מארגוני הצדקה. לצערי, היא לא מצאה את מקומה באף ארגון. אולי זה בגלל השפה, ואולי האופי שלה. התחילה ללמוד עברית והפסיקה.

■■■

„כשרק החלטנו על החתונה, הייתי בהלם מהאומץ שלה. לעזוב משפחה, ילדים, חברים, רכוש, ולבוא למקום שאינה מכירה שם איש, ארץ זרה ורחוקה. בשביל זה היה צריך הרבה אומץ, ואני מאוד הערכתי את זה אצלה.

„כשהגיעה לכאן, נחתה לעולם אחר. אין לי מה להתבייש במה שהצעתי לה, אבל ככל שהזמן עבר, היה לה קשה יותר. רחוקה מכל מה שהכירה, הגעגועים למשפחה ולילדים היו חזקים מאוד. הילדים, בעיקר הקטן, לא רצו לבוא לגור בארץ. אנחנו רצינו שהקטן, 9, יבוא.

„רכשנו דירת גג מפוארת ברמת אביב ג', בכדי שיהיה מקום לכולם. אני שילמתי חצי מהדירה, לקחתי הלוואות, והיום אני חייב למכור אותה. כל שלושה חודשים היא נסעה לחודש. קשה לנהל כך חיי נישואין.

„היא לא הצליחה להבין אותי. אכלנו ארוחת בוקר במלון במכסיקו. פתאום ניגש אלי ילד מיסכן, שלך, וביקש פרוסת לחם. הזמנתי אותו ואת חברו לאכול איתנו על חשבוני. אחר כך סובבתי את גבי ואיפשרתי להם ללקט מהשולחן את השאריות. קלריטה לא הבינה, היא קמה ועלתה לחדר.

„זה היה פשוט עניין של גישה לחיים, של עדיפויות, של שני עולמות שונים. אני לא חושב שיש אדם שקל לחיות איתו יותר ממני. אני איש שנותן, נותן יותר מאשר לוקח".

■■■

כאן הייתי חייבת להפסיק את המונולוג הרגשני, האמיתי הזה, ולהזכיר לנתן, שכל מי שאי פעם עבד איתו מעיד, שהוא האדם הכי קשה לשיתוף פעולה. אגוצנטרי, שתלטן, קנאי, דברים עליהם 'קיטרה' גם רעייתו.

„המשבר הגדול ביותר היה לאחר גניבת הכספת. התכשיטים לא היו מובטחים. בהתחלה היא הגיעה לכאן עם כמות כזאת של תכשיטים, שרק לביטוח שלהם הייתי צריך לשלם 3500 דולאר לחודש. אמרתי לה שאני לא מרוויח סכומים כאלה, והיא החזירה את הרוב הביתה. מה שנשאר היה חלק קטן, בשווי גדול של רבע מיליון דולאר.

„יותר מהערך הכספי של הגניבה, כאב לה על המתנות, שערכן הרגשי היה משמעותי מאוד בעיניה. כאב לה ששנתיים אנחנו יחד, אני נותן ונותן, ולמה דווקא אצלי צריכים לגנוב. בתמימות היא התקשרה לחיים בר לב, ושאלה אותו, למה דווקא אצלנו. המשטרה אגב, לא עשתה דבר.

„היא היתה בשוק הזה, ואני נאלצתי באותו זמן לעזוב את הארץ ולטוס לטוניס. הייתי אמור לשוב לארץ בראש השנה, שזה היה יום הולדתה ה־40. אך בשל עיכוב בטוניס, לא הגעתי. כשחזרתי, היא אמרה שהיא לא רוצה לחיות כאן יותר. בהתחלה הרגעתי אותה. אמרתי לה שהיא אינה אסירה, ושמתי שהיא רוצה היא יכולה לעזוב. הבעיה היתה שהיא לקחה אותי ברצינות, וארזה את כל החפצים.

„אנחנו מדברים בטלפון כל יום. לפני יומיים, התקשרה ולא דיברה. שאלתי אותה למה היא לא מדברת, היא ענתה שהיא בוכה, קשה לה איתי וגם בלעדיי. אותו דבר אצלי.

„היא רצתה שאבוא למיאמי, אבל גם בשביל עשר בחורות לא הייתי עוזב את הארץ. אחר כך הציעה, שליש שנה תהיה כאן, שליש בבוגוטה ושליש במאיימי. אני חושב שאלה לא נשואים נורמליים.

„אני עצוב, חשבתי שעשיתי את המכסימום להצלחת העניין. אם היתה מבקשת ממני לטוס למיאמי, להיות לידה כמה ימים כי היא עצובה, הייתי עושה זאת מיד.

„אנשים ניבאו שאחזיק מעמד בנישואים מקסימום שלושה חודשים. אם זה החזיק שנתיים, סימן שהתאמצתי מאוד.

■■■

„לקחתי אותה איתי לכל מקום. חוץ מלטוניס. שם מסוכן מאוד. רציתי לעשות משהו שהייתי חייב לעשותו לבד.

„כבר ב־66', חשבתי שאפשר לדבר עם המצרים. אמרו לי, נאיבי. פתאום קם אדם אחר, הושיט יד ובגין היה מוכן ותפס אותה.

„רציתי לראות אם אפשר לעשות אותו דבר עם האוייב שבגללו אנחנו נלחמים בכל המלחמות. ב־82' נסעתי להיפגש עם ערפאת, לנסות לשחרר את הטייס השבוי, אהרון אחיעז. אני, שנפגשתי עם כל גדולי עולם, אף פעם לא התרגשתי כמו בפגישה עם ערפאת. כשערפאת התקרב אלי, רעדתי מפחד. שמעתי על הטירוריסט, הרוצח, ופחדתי.

„שש שנים אחר כך, מונע ע"י רצון עז להפסיק עם האינתיפאדה, עם רצח של ישראלים חפים מפשע, ניסיתי לדבר עם ערפאת. אמרו לי להגיע לטוניס. באתי למלון אל מחטאל, חיכיתי בחדר עשרה ימים לטלפון, שיודיע לי איפה הפגישה. זה היה גרוע מבית סוהר. הטלוויזיה שם משדרת בערבית, ואם הם מפרסמים שיש סרט בחמש אחה"צ, הסרט יכול להיות מוקרן גם ב־10 בלילה.

„שלוש פעמים עשיתי את הדרך לשווא, בפעם השלישית הייתי קרוב להרים ידיים. צלצלו, אמרו: אתה מסכים להיפגש בארבע וחצי בבוקר? עניתי שבשעה הזאת איני במיטבי.

„הפגישה נקבעה ל־8 בערב. תחשבי על זה, שמלכת אנגליה הזמינה את נשיא קניה לתה בארמון לאחר סדרת מעשי טרור איומים, שבהם היו הקנייתים חותכים ראשי ילדים אנגלים, מכניסים לשקיות ושולחים אותם. האמריקאים ישבו עם הוויאטקונג. ככה זה, בכדי להפסיק את הטרור צריך לדבר, אין ברירה. אחרת הקטל יימשך.

■■■

„המשרד שבו נפגשנו היה סתמי לגמרי. שולחנות, כיסאות. ערפאת חייך אלי, הושיט את ידו והזכיר את פגישתנו הקודמת. ישבנו. כל הזמן הגישו תה וקפה. ברגע שגמרנו כוסית אחת, הגיעה השניה. לבד מערפאת וממני, ישב איתנו גם מזכירו, שרשם את תוכן השיחה.

„אמרתי לו שהוא צריך לדבר אל האנשים בארץ, לא רק אל עיתונאים. שיש נגדו שינאה צורבת בארץ, בגלל פעולות האיבה; שאנשים אינם מאמינים לו. ביקשתי אותו, שבמסיבת העיתונאים שקיים למחרת בשטרסבורג, ושבה הייתי נוכח, יברך בשנה טובה את עם ישראל. הוא עשה כן.

„הייתי צריך להמשיך לשאול שאלות, אך כל כך התרגשתי והתבלבלתי, שלא מצאתי את השאלה. הוא אמר שיהיה מוכן להיפגש עם כל מנהיג ישראלי היכן שירצה.

„הגורם היחידי היכול להוציא אותנו מהבוץ, הוא אש"ף. אם ערפאת היה מכריז שהוא מוכן להכיר במדינת ישראל בגבולות הביטחון ולסלק את האמנה, אני מאמין שרבים מהמערך ומהליכוד היו מוכנים לתהליך השלום. אנשים לא מאמינים שיכול להיות שהוא יתכוון לזה. אני ישבתי איתו בארבע ישיבות, ומאמין שזה יתכן.

„אמרתי לערפאת, שלפני הבחירות הוא יכול לתמוך במתנה השלום, או לשלוח מישהו לזרוק פצצה על אוטובוס, שבוע לפני הבחירות, ושילדים יהרגו. ואז, כך אמרתי, לא יבוא שלום גם עוד 100 שנה. אנשים יהיו, בצדק, יותר קיצוניים.

„לאחר הפיגוע באוטובוס, הגיעו אלי הביתה ארבעה טלפונים מטוניס, המכחישים כל קשר לפיגוע. בתחילה לא האמנתי להם, אבל כשדן שומרון אמר בטלוויזיה שזה לא היה פיגוע מאורגן, התחלתי להאמין. באחד הטלפונים שאלו אותי, איך ידעתי שזה מה שיקרה. אוטובוס, ילדים. אמרתי לו, ככה אתם פועלים כל הזמן.

„מה שקצת מפחיד אותי, שהם שואלים אותי שאלות, ולוקחים את העצות שלי

לפעמים הייתי מזמין בחורה מחו"ל לשבועיים לדירתי, ואחרי שלושה ימים הייתי מתפלל שתלך. עם קלריטה החלטתי לתת לזה צ'אנס

ברצינות. למשל, הגיע לאוזניהם ידיעה מברית המועצות שהמוסד רוצה לחטוף את ערפאת. באו לשאול אותי. אמרתי שאני מקווה שזה לא נכון. כשהייתי שם, ראיתי עשרות אנשים חמושים בתתי מקלע. הודעתי לארץ מיד. שיקחו בחשבון. האנשים בטוניס שאלו אותי אם עדיף שערפאת יישאר בבגדד, אמרתי שלדעתי כן.

„אני משוכנע שהם מחפשים דרך לדבר. הם מאמינים שכל מה שהם אומרים לי, עובר לקברניטי הממשלה. אני חי בארץ הזאת, הייתי שם, אולי יש לי מה לספר. בארץ לא רצו להיפגש איתי. חלק אמרו שזה בגלל הבחירות. אני, בכל אופן, מאמין ברצון שלום בשלום.

„הייתי מוכן לדבר עם השטן, לו הייתי חושב שבזה אמנע קורבנות חפים מפשע. אם למישהו היה רעיון אחר, הייתי יכול לשבת עכשיו בבית, עם אשתי, ולנחם אותה. תאמיני לי, שהאיכפתיות שלי עלתה לי הרבה כסף, זמן, ובמשפחה היחידה שהיתה לי מזה זמן רב. זה יהיה כדאי רק אם הם יעשו את הצעדים האלה, שהם עדיין לא עושים".

אני, בכל אופן, מקווה מאוד שאם השלום לא יבוא, לפחות שהאהבה תוכיח שוב ושוב שהיא החזקה מכולם, ותנצח. ■

קלריטה. הצלום: ציפי מנשה. „היא לא הבינה אותי"

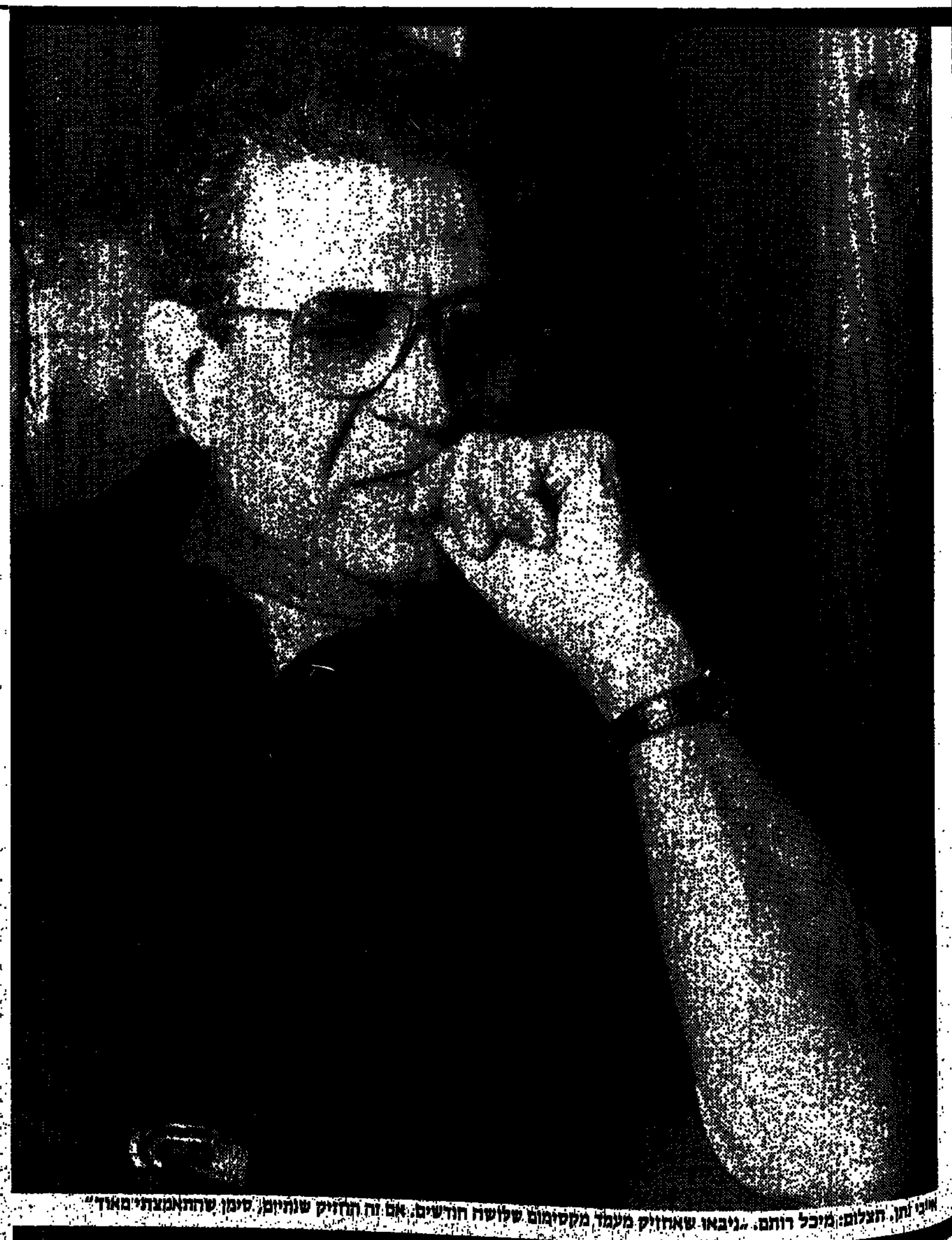

אייבי נתן. הצלום: מיכל רותם. „ניבאו שאחזיק מעמד מקסימום שלושה חודשים. אם זה החזיק שנתיים, סימן שהתאמצתי מאוד"

אמיד קמינר

הכל נורא ואיום, אבל זה בסדר

מי שלא מכיר את שחר סגל, 24, מ„בלוז לחופש הגדול” ומתשדירי הבחירות של חד"ש, יוכל לפגוש אותו במוזיאון ת"א. תיערך שם הקרנת בכורה של סרטו, „גנימד”, 50 דקות, שנעשה במסגרת לימודיו ב'בית צבי'. בקרוב הקרנות מסחריות

עוד לפני שראינו פריים אחד מיצירתו של הקולנוען שחר סגל, התבשרנו כי מדובר בהבטחה גדולה, כישרון, איכות. עכשיו מימש את ההבטחה: הקרנת הבכורה של סרטו, „גנימד” (כ־50 דקות), שנעשה במסגרת לימודיו בבית צבי, תיערך השבוע במוזיאון ת"א. אחר כך יוקרן שם בהקרנות מסחריות, במסגרת פועלו של המוזיאון למען סרטים ישראליים קצרים. גם מפיץ סרטים מתכוון לשווק את „גנימד”.

סגל, מוכר מ„בלוז לחופש הגדול”. גילם את דמותו של מרגו, קולנוען צעיר המתעד באובססיביות חבורת שמיניסטים תל אביבית, לפני גיוס, מלחמת ההתשה.

סגל גם אחראי לתשדירי הבחירות של חד"ש, שזכו לשבחים ונחשבו ע"י המומחים לטובים ולאפקטיביים ביותר. בסוף דצמבר, ייסע עם משלחת תיאטרון של בית צבי לסיור בברית המועצות. בלי קשר לתשדירים.

24, נאה, לבוש לבן, תספורת מתולתלת אופנתית, ממושקף, רזה, חייכן, אינטליגנטי מאר. במקור ירושלמי, שכונת אבו־טור. כיום גר בתל־אביב, דירה שכורה.

ב„גנימד” הוא משתמש בחומרים אישיים. מערכת היחסים של זוג אוהבים: אהבה גדולה, כאב, חרדת נטישה, משברים והתמודדות. אהבה המסתיימת בפרידה. סגל מופיע בתפקיד הראשי, לצידו חברתו לחיים בזמן הצילומים, עמליה לזרוביץ. הסרט צולם בדירה בה חיו ברמת־גן. לא משחזר במדוייק את אהבתם. גם שינה את השמות. אבל יש כאן חשיפה.

סגל: „לא בדיוק סיפור האהבה שלנו. נטלתי חלק מהמוטיבציות ומהאופי. לא חשיפה לשמה, אלא אמירה. חשיפה מוגנת. לא מאה אחוז אני, אלא קומנט עלי. ניסיון להגיד משהו על הצורה שבה אני, והאנשים סביבי, חיים. אם הייתי עושה סרט עלי ועל עמליה, זה היה משעמם”. עכשיו שחר ועמליה כבר לא ביחד.

■■■

נקודת המוצא של הסרט – בדיחה של אביו: מוהל תלה לפני החנות שלו קומקום. אנשי העיירה תהו ושאלו מה פתאום קומקום? חשב ואמר: אז מה אתם רוצים שאתלה?

סגל: „חשבתי על הפער בין הצורה שאנחנו עומדים מול העולם, לבין מה שאנחנו בעצם. אמירה בהומור כלשהו. הכל נורא ואיום, אבל זה בסדר. גיבור הסרט מרגיש בסוף, כי שכח מה בעצם חשוב, ומגלה שלא לחם את המלחמות הנכונות.

„הסרטים שלי נשענים על בדיחות של אבא שלי. אני אוהב את ההומור שלו ואת צורת התייחסות לחיים. הומור עם עצב. הכאב היהודי. אני גם אוהב אגדות, את הניקיון והנאיביות שלהם. ב'גנימד' יש משהו מאגדה”.

גנימד הוא ירח של צדק. גיבורת הסרט אומרת לאהובה „בוא נלך לגנימד”. סגל: „מבטא את הנסיעה המתמדת הזאת. אתה יושב בבית קפה תל אביבי, וכולם על סף ההגירה. לא משנה לאן, מדובר בכמיהה להיות במשהו אחר, במקום אחר”.

– גם אתה כמה?

„תלוי ברגעים. בימים הטובים אני אומר שזה נורא ואיום אבל זה מה שיש, וזה בסדר”.

■■■

ב„גנימד” ובתשדירים שעשה, מפגין סגל טכניקה מרשימה, תפיסה ויזואלית יחודית, קולנוע מסוגנן, מינימליסטי, אסתטי. הרקע בדרך כלל חלק, ריק. שילוב של רגש סנטימנטלי עם ניכור ודיוק. קומפוזיציות נקיות, הכל מתוכנן לפני הצילומים, הקפדה על עיצוב בכל רמות העשיה.

סגל: „זה בוודאי בא מהבית. אבי פסל ומעצב יודיאקה מודרנית, כלי קודש בעיצוב סופר מודרני, מינימליסטי. אצלי זה מתחיל בעצלות. לא צריך 600 ניצבים. אני מעדיף לצלם באולפן, בחדר סגור. אחרי צילומי הפירסומת ל„טבעגורט” בשדה חיטה, לא הפסקתי להתעטש, בכל פעם שהייתי צריך לצלם בחוץ, סבלתי. באולפן הדברים יותר נוחים וקלים לשליטה, יותר אינטימיים. המינימליזם גם משרת את התיאוריה שלי – לבודד אנשים, ואת ההתרחשות האנושית, לא להפריע לה. לא להיות העתק מדוייק של החיים”.

■■■

יש מי שמשווים את סגל ואת סרטיו לוודי אלן. שניהם ממושקפים ורזים. אינטלקטואלים עירוניים, החושפים בסרטיהם האישיים את אהבותיהם, אישיותם, העדפותיהם התרבותיות, את הניאורוטיות, החרדות והפחדים. ההומור היהודי, שילוב של צחוק ודמע, האירוניה העצמית.

סגל: „ההשוואה מביכה אותי. אלן מהווה גורם משפיע עלי, אבל ישנם גורמים שמשפיעים יותר. מרגיש קרוב יותר לקולנוע המזרח אירופאי. אנושיות, שהיא לא אנושיות אמריקאית הוליוודית. לאלן יש סרטי מופת כמו 'מנהטן', אבל סרטיו הראשונים לא אומרים לי כלום, ואת האחרונים אינני אוהב”.

■■■

התקשורת לא זרה לשחר סגל. הוא מסלבריטט עימה מגיל 11. הופיע בתוכנית הטלוויזיה לילדים „שקט משדרים”. פינה קבועה. ב־1975, באחת התוכניות, תיפקד כבלש ומצא עם הבימאי את ילדי יונדת, שהוחבאו בעקבות משפט גיבושין, הגילוי גרר ראיון ב„מבט לחדשות”.

„שקט משדרים ניתקה אותי מהסביבה, מהחברים הקודמים. התיידדתי עם המשתתפים האחרים. זאת היתה התעסקות שעניינה אותי, ולקחה הרבה זמן. היוותה תחליף. אגו טריפ, שעשה לי הרבה נזקים בחיים. עכשיו אני מנסה לשמור על מידותי הטבעיות”.

מגימנסיה רחביה העיפו אותו. „לא באתי לביה"ס. לא היה בשבילי. ההורים הגיבו בסובלנות ראויה לציון”. כאשר הוריו שהו בניו יורק הצטרף אליהם, ולמד שם קולנוע.

אחרי הצבא הלך לבית צבי, יש לו רק מילים טובות לומר על בית הספר ועל מנהלו גרי בילו. „לגבי, זאת היתה תקופה נהדרת. גרי האמין בי ואיפשר לי לרוץ קדימה, כמעט בלי מגבלות. מסלול אישי, שלא בא על חשבון מישהו אחר”.

במהלך הלימודים עשה את „גנימד”, עבד כמנהל הפקה ב„חימו מלך ירושלים”, ושיחק ב„בלוז לחופש הגדול”. המבקרים שיבחו את משחקו.

סגל: „הייתי מודע לכך שאני משחק בסרט של מישהו אחר. מראש ביטלתי את התחושה שאני הייתי עושה את זה אחרת. מאוד נהנתי להתנסות בטקסט אחר, ולגלם דמות שהיא לא אני. החיים אחרי „בלוז”, נשארו אותו דבר. היו תגובות ברחוב, אבל לא הפכתי לכוכב בין לילה, שלא יכול לצאת לרחוב”.

קריירה של שחקן? סגל: „זאת לא שאיפה. אני אוהב לשחק. תחביב מבחינתי, ולא מקצוע. בשביל להיות שחקן אתה צריך עוד דברים, שאין לי – אמביציה, אמונה גדולה ביכולת שלך, מבנה אופי. לא מלחמה שאני אלחם”.

■■■

אחרי בית צבי נקלט בתעשיית התשדירים וסרטוני הפרסומת. עובד ב„ירקון הפקות” של ינקול גולדווסר, עם פרסום אריאלי. עשה תשדירים לאל על, למועצת הפירות („קח פרי ותהיה לי בריא”), וסרטי פרסומת מרשימים, עשויים היטב („לגוף שלך מגיע תנובה”, ו„טבעגורט”).

סגל: „כסף לא רע. לא מגעיל או מתסכל אותי. מנסה לא לעשות פרסומות שאני לא שלם עימן. אני משחק שם בקולנוע. מגרש משחקים. עובד עם האנשים הכי טובים במקצוע”.

מי שראה את תעמולת הבחירות של חד"ש לא ישכח את עיניו הנוצצות של מוחמד בכרי, את המילואימניק המתלבט, את הילד הערבי שהעיף עפיפון ונעצר. סיפורים אישיים, אנושיים, מאוד מרגשים, מרכאים.

הקופירייטר רביב יצחקי, חברו הטוב של סגל, הביא אותו לחד"ש. (סגל היה מוכן לביים תשדירים רק למערך ושמאלה). ביחד יצרו תשדירים יעילים וחדשניים. נתנו לגטימציה למפלגה מנודה, מוקצה. ריעננו מפלגה שדבקה בה תדמית מאובנת, קפואה.

סגל: „התייחסנו למועקה ממה שקורה, מהאינתיפאדה. איפשרו לנו לעשות תעמולה, שקראה די לכיבוש, מסרה את הרעיון 'שתי מדינות לשני עמים'. ההצבעה לחד"ש היתה לגבי אקט מחאתי. בתשדירים רציתי להוריד את הציניות התל אביבית. לא לאפשר לאנשים להתעלם. לצעוק הכי חזק שיכול. היה מאוד נחמד לעבוד. האווירה היתה מאוד פתוחה. השתמשתי בכלים שלי להעביר את המסר. ניסינו לעשות קולנוע, אפילו נעזרנו בתפיסות של סידרת פרסומות אמריקאיות (החשכת המסך בין הסצינות, ושימוש בכותרות כהבזקים)”.

יום אחרי היוודע תוצאות הבחירות, סגל מדבר על פחד, יאוש, חששות מהעתיד, חוסר אונים: „בבוקר שאחרי, התברר שהקו אינו עובר בין העמים, אלא בתוכם. המאבק על שפיות ואמת עובר ממאבק החוצה למאבק יומיומי פנימה. בתוך הבית. שאקי שר חינוך, גאולה כהן שרת קליטה – ובעצם זה כבר ממש לא מצחיק. המרחק שבין בית הקפה בדיזנגוף פינת מוצקין למועצת חכמי התורה, הוא בלתי ניתן לגישור”.

■■■

סגל מביים כעת גם תיאטרון ומלמד הדרכת שחקנים בבית צבי. מצהיר כי ראה מעט מאוד הצגות בחייו. בקרוב יועלו שתי הפקות בבימויו „ווייצק” ו„טוב”. „אני איש קצת פרקטי. תיאטרון הוא מדיה זמינה, שאפשר לעשות כעת. לא פיצ'ר שצריך להאבק 9 שנים כדי לעשות אותו”.

בתוכנית הטלוויזיה השערורייתית „הדרן לקולנוע הישראלי”, ששודרה בראש השנה, הוזמן סגל לשאת את דבריו „... אי אפשר הערב, שלא להפנות קריאה בשם כל המטורפים, שחלקם יושבים פה, לכל אותם המוסדות, ובעיקר לטלוויזיה הישראלית, שמארחת אותנו הערב – תעזרו לנו להגשים קצת יותר חלומות. קצת”.

לסגל יש הרבה חלומות. חלק מהסרטים יתבססו על הבדיחות של אביו. חלום פרוע אחר: לצלם את „ווייצק” בפולין, למרות מצבו העגום של הקולנוע הישראלי, סגל לא נואש. „יש פה משהו לא נכון. אני רואה מסביבי אנשים, שלא מצליחים במשך שנים להרים סרט. אני בן אדם אופטימי. כמו היהודי ששאלו אותו אם הוא יודע לנגן בכינור, והוא אומר שהוא בטוח יודע, אבל הוא לא ניסה. אני עושה בדרך כלל דברים פשוטים ובריצבו זולים, מקווה לכן שיהיה לי יותר קל”.

כדברי הקלישאה – עוד נשמע עליו. הרבה. ■

שחר סגל. צילום: מיכל רותם. ההשוואה לוודי אלן מביכה אותו

המדינה חייבת לך כסף?!

בוא וקבל אותו מהמומחים למשכנתאות

אם אתה נמנה על אחת הקבוצות הבאות:

חסרי דיור: זוגות צעירים • עולים חדשים • משפחות חד־הוריות • יחידים מעל גיל 27 • מתיישבים בישובי פיתוח • זכאי מפעל חסכון לבניין.

בעלי דיור: משפחות המתגוררות בצפיפות • בריאות לקויה המחייבת שינוי בתנאי המגורים • מוכרי דירות לפני 1983 • דיירי שכונות שיקום • רוכשי דירה שניה באזורי פיתוח ויש"ע • מחזיקי דירה בשכירות סוציאלית • זכאי מפעל חסכון לבניין.

בנוסף לסכומים אותם "חייבת" לכם המדינה תוכלו לקבל הלוואות משלימות ממקורות הבנק.
המומחים למשכנתאות יבדקו את גובה זכאותכם, ידריכו, יכוונו אתכם ויעזרו לכם לקבל את המשכנתא ביעילות ובמהירות אפילו בו ביום.
היכנסו עוד היום לאחד מסניפי בנק טפחות ושאלו את המומחים.

בנק טפחות

רשימת סניפים
אילת שד' התמרים מרכז רכסר 9, 059-76266 • אשדוד מרכז מסחרי ד' רח' מ.ח. שפירא, 08-552334 • באר־שבע רח' מצדת מרכז הנגב, 057-76183 • בת־ים שד' העצמאות 64, 03-587924 • הרצליה רח' סוקולוב 11, 052-84354 • הקריות דרך עכו 140, 04-700588 • חדרה רח' פלטרין, 06-324224 • חולון שד' קוגל 25, 03-881471-2 • חיפה רח' פלים 9 בית צים, 04-668177 • טבריה ככר רסקו, 06-720701 • ירושלים הלני המלכה 9, 02-219111 • ירושלים גאולה רח' יחזקאל 11, 02-285145-8 • ירושלים רמת אשכול רח' פאן 6, 02-815090 • נהריה שד' הגעתון 2, 04-924166 • נצרת עילית מרכז מסחרי חדש של שו"פ, 06-559219 • נתניה רח' הנוסע 16, 053-337523-4 • פתח־תקוה רח' חובבי ציון 29, 03-900345-6 • קרית־גת תחנת אגד החדשה חנות 6, 051-84777 • ראשון לציון רח' הרצל 44, 03-9664175 • רחובות רח' בית הפועלים 4, 08-451881 • רמלה רח' הרצל 66, 08-230939 • רמת־גן רח' ביאליק 12, 03-721644 • תל־אביב רח' החשמונאים 123, ד-7, 03-5614081.
נציגויות בנק טפחות (בסניפי בנק המזרחי המאוחד בע"מ) • יפו: שד' ירושלים 13, 03-834234 • רמת־אביב: רח' טאגור 32, 03-425192 • דיזנגוף סנטר: לב דיזנגוף רח' דיזנגוף 45, 03-297271 • רמת השרון: רח' סוקולוב 48, 03-494954 • אופקים: המרכז המסחרי, 057-922961 • אשקלון: רח' צה"ל 4, 051-27161 • בית שאן: רח' שאול המלך 18, 06-587728 • בני ברק: שד' ר' טרפון 1, 03-705145 • דימונה: שד' הנשיא מרכז מסחרי, 057-55221 • כפר סבא: רח' ויצמן 113, 052-915511 • נתיבות: רח' ירושלים 12, מרכז מסחרי, 057-941910 • עכו: רח' בן־עמי 44, 04-915466 • עפולה: רח' ירושלים 4, 06-594646 • ערד: המרכז המסחרי, 057-957939 • קרית אתא: רח' זבולון 4, 04-444585 • קרית שמונה: רח' טשרניחובסקי 2, 06-943222 • קרית ים: רח' ירושלים 3, 04-706155.

ברינקלי מתבונן בנו

ג'ואל ברינקלי, הכתב החדש של הניו־יורק טיימס: "מרגש למצוא כאן עיתונות חופשית כל כך, עם צנזורה, יחסית, מוגבלת"

חיים שיבי

ירושלים, טוקיו או לונדון? ג'ואל ברינקלי, "ניו־יורק טיימס", ביקש מן הבוסים שלו בניו־יורק, שהג'וב הבא, אחרי כיסוי הבית הלבן, יהיה אחת משלושת הערים. באפריל השנה הוא קיבל ירושלים. ברינקלי אומר שהוא מרוצה: "לאן יכול כתב לשאוף? למקום שמייצר חדשות ונעים לגור בו. מוסקבה מייצרת חדשות, אבל כמקום מגורים היא נוראה. לונדון נהדרת, אך דבר אינו קורה שם. בשיחות בין כתבים, ירושלים תמיד בראש הרשימה. עיר שהיא יצרנית חדשות – ונעים לגור בה".

ברינקלי החליף את תום פרידמן, המסיים כתיבת ספר על שנותיו בין ביירות לירושלים. עכשיו, ירושלים היא הסיפור החם יותר של האזור. סיפורי אינתיפאדה, סיפורי בחירות, סיפורים מן הסוג הבוער. "בימים הראשונים, שמעתי עשרות פעמים את המשפט: 'אף רגע משעמם אחד'. גיליתי מהר את משמעותו. החומר לא מפסיק לזרום".

המשרד של "הניו־יורק טיימס" בירושלים ממוקם בלב המושבה הקטנה והתוססת של

כתבי החוץ בעיר, בין "בית אגרון" שמספק חדשות, לבין "לה־בל" שמספקת בשר, בירה ושיחות רקע.

■■■

ברינקלי, 36, קטן קומה, מאופק, יכול להסתדר בלי "בית אגרון" ובלי "לה־בל", חוץ ממנחם בגין, אין בירושלים אדם שיסרב לתת לברינקלי, "ניו־יורק טיימס", את סיפורו האישי המלא, כולל תחזיות וסקרים.

"לעומת וושינגטון, הנגישות למקורות כאן מדהימה. לראיון עם הנשיא האמריקאי הייתי ממתין חודשים, לראיון עם בעלי תפקידים בכירים אחרים, שבועות. בירושלים, ניתן לפגוש אנשים מהר, והם יגידו לך את דעתם. אנשים מדברים על כל דבר שבעולם בגלוי, בפתיחות שלא תמצא בארה"ב".

ברשימת התחנות בקאריירה של ברינקלי, היו הרבה אנשים שלא רצו לדבר. ברינקלי ריכז את הטיפול של ה"ניו־יורק טיימס" בפרשת איראן והקונטרס, התמחה בסיקור פעולותיה של סוכנות הביון המרכזית במרכז אמריקה, וזכה בפרס פוליצר על סיקור הפלישה הוויטנאמית לקמבודיה ונפילת משטר האימים של פול פוט.

משהו בשפה התתונה של ברינקלי ג'וניור מזכיר את אביו, דיוויד ברינקלי, אחד מאנשי החדשות הגדולים שידעה תעשיית הטלוויזיה האמריקנית. דיוויד ברינקלי, עדיין עם תוכנית ראיונות פוליטית שבועית באן.בי.סי, נתן לבנו ירושה עם טעמה המהמם של עוצמה תקשורתית. את השאר, ג'ואל ברינקלי עשה לבד.

"התקשורת היתה כל חיי. עד לנישואיה, אמא עבדה בסוכנות החדשות יו.פי.איי. גדלתי עם הערכה עצומה למה שהעיתונות יכולה לעשות בחברה חופשית. נכנסתי למקצוע לא רק מפני שיש בו סיפוק והנאה, ולא רק מפני שחשבתי שאני יכול להיות טוב. נכנסתי מפני שראיתי שהתקשורת יכולה לעשות דברים שמוסדות אחרים אינם יכולים לעשות".

■■■

עשר שנים של סיקור לא גמרו לך לפחות חלק מן האמונה? לא גילו שהאנשים במשרדים האפורים בהם מקבלים את ההחלטות יכולים לעשות יותר?

"אני מצביע על מצב כדי שאחרים ישנו אותו. התקשורת יוצרת את המודעות הציבורית שמביאה לתגובת ממשל".

על איזה מצב ברינקלי מצביע עכשיו בשרות קוראי ה"ניו־יורק טיימס"? המצב הירושלמי, בבוקר שאחרי 'החזרת העטרה ליושנה'. "הדמוקרטיה היחידה בסגנון מערבי באזור הזה. שילוב מרתק של מזרח ומערב. לעיתים, הפנים השונות, המזרח והמערב, מתמזגות ומשלימות זו את זו. ויש שלא".

מה באמת קלט ברינקלי בלילות בהם ישב מול המסך, אל מול מגבעתו השחורה של האיש מהרשימה התימנית?

"זאת תהיה יהירות מצידי לשפוט את דמותה של החברה הישראלית אחרי חצי שנה כאן. אבל, אני מעריך שהכוחות המתחרים השונים בחברה הזאת ימתנו בסופו של דבר זה את זה. כמובן, אמריקנים רבים תוהים ומבולבלים לנוכח תוצאות הבחירות, בעיקר במה שקשור במשמעות נצחון המחנה הדתי לקשר שבין ישראל ליהדות ארה"ב".

■■■

האיש שלהם בירושלים יוצא לשטחים, אבל השטחים גם יודעים להגיע אליו. מדי יום, לאחר כל תקרית, כל פצוע, כל בקבוק תבערה, מרווחים "מקורות ערביים" את המאזן שלהם למשרדו של ברינקלי ברחוב ריבלין.

פעם, זה עשה כותרות. עכשיו, אין לחומר הזה ביקוש רב. "האינתיפאדה הפכה למעין סטטוס קוו מקובל. השביתה הכללית הראשונה בשטחים היתה כותרת גדולה. שביתה עכשיו אינה מקבלת חשיפה".

בזהירות המחושבת שלו, ברינקלי מרשה לעצמו אפילו מלה טובה, מסוייגת, גם על התקשורת הישראלית: "אחרי הארצות בהן הייתי, מרגש למצוא כאן עיתונות חופשית כל כך, עם צנזורה, יחסית, מוגבלת. אבל, לעיתים מוצגות הערכות כעובדות. הייתי רוצה לראות בעיתונות שלכם זהירות גדולה יותר בריווח".

ברינקלי האב יבוא לירושלים באביב, לראות את הבן בפעולה בעיר שנותנת לעיתון של החוף המזרחי חלק נכבד מן החדשות של העמוד הראשון.

"לו הייתי ישראלי", אומר ג'ואל ברינקלי, "לא הייתי מוטרד מן העובדה שישראל עומדת תמיד במוקד העניין הציבורי בארה"ב. החשיפה באה מהערצה, מתחושה שאתם דומים, שיש לצפות מן הארץ הזאת להרבה. לו הייתי ישראלי, הייתי מוטרד יותר מן הרגע בו תאבד ארה"ב את העניין במה שקורה כאן".

ת"א אולי תתמרד קצת

הסופר בנימין תמוז צפה את ההתחרדות. הוא יישאר בישראל, למרות הכל, כי אין עוד מדינה ששפתה עברית. מבחינתו, השפה היא הנפש

יגאל סרנה

דברים מסויימים פה רואים כנראה יותר טוב מאנגליה. בכל אופן, לפני חמש שנים, ב־1983, כתב הסופר בנימין תמוז, בשלושה שבועות, את ספרו "פונדקו של ירמיהו". כתב במהירות עצומה כיושבו בדירתו באחוזת ירגטון הנפלאה, דווקא בתוך השלווה האנגלית, רקם את חזון הבלהות על המדינה החרדית, הקמה על חורבות ישראל הציונית. סנהדרין במקום ממשלה, מלחמות חרדים ועניינים אחרים.

מישהו, אולי העורך, כתב על גב הספר כי הוא עשוי אולי "לקרב את התפרצותו של מאבק שתלוי ועומד בחלל חיינו כבר זמן רב".

תמוז תיאר את ראש הממשלה נקי הכפיים, בגין כפי הנראה, שהירשה לחרדים, להם הזדקק פוליטית, לירות אבנים במכוניות חילוניות, תוך הבטחה שהמשטרה לא תלכדם. וכל השתלשלות העניינים עד הקמת ממשלת ירושלים הסנהדרינית.

עכשיו, תמוז יושב פה בערב הבחירות, צפה בדירתו התל אביבית בהתגלות המהפך החרדי. במשך השבוע שעבר מאז, שיחות קואליציוניות וכיו"ב, יכל לראות את חזונו מתחיל לקרום עור וגידים. לשמוע את פעמי הממשלה החצי־חרדית הראשונה.

השיחה הקצרה שלנו התנהלה כולה כבר בערב שבת. החניתי מכוניתי למרגלות ביתו ועליתי. חילול שבת. לפני כניסת התקנות החדשות המונעות תנועת רכב בשבת.

– מה תעשה אם יגיעו הדברים עד אליך? חוק חרדי? הגבלות תנועה בשבת?

"אתגונן בביתי. פה מבצרי. תפקידי להיות עד, לרשום מה שקורה".

– ממתי אתה צופה את עליית החרדים הזו? השתלטותם?

"היום, בבית קפה, טען חבר שלי, אדם קצת דתי, שתמיד הייתי חולה בשנאת דתיים. הוא אמר שהדברים האלה אצלי ותיקים. הוא עצמו עובד אלילים נאור, מנשק מזוזה ומעשן בשבת, אבל תורם לחב"ד. בקלפי שם פתק לכן. אני יכול להעיד על עצמי שלא ואת בלבד שאינני שונא דתיים, אני עצמי אדם רליגיוזי".

– תשאר פה לראות את התגשמות חזון האימים שלך על מדינת סנהדרין?

"אני שייך לכאן, לאסוני. נמצא כאן מכוח תחייתה המופלאה של השפה העברית. זה כלי העבודה שלי. לו היתה מדינה אחרת ששפתה הרשמית עברית, הייתי עובר לשם אולי. חוץ מזה, גם הטריטוריה פה התחבבה עלי. אני אשאר".

– הספר שלך הוא אנטי חרדי. אתה חרד מהם?

"אתה הולך שבי אחרי הטרמינולוגיה שלהם. הספר שלי אינו על חרדים או יהודים דתיים. הספר שלי הוא על עובדי אלילים שפוגעים באחרים. עובדי אלילים פרימיטיביים ומטומטמים, בעיקר מוכי־אמוק".

– מי הם עובדי האלילים במפה הפוליטית החדשה?

"יצחק פרץ, שמלא אמונות טפלות, כמו הקשר בין מות ילדים למזוזה. ושאקי, והמטורף ההוא, עם הפה הקטן, שכחתי את שמו, שאומר שלא יכסו עלינו כלום, רק ילמדו תורה. מי ביקש ממנו ללמד בכלל? והלובביץ' מנצל את נשמתם של האומללים".

■■■

– ומי מהווה בשבילך דגם חיובי של יהודי דתי?

"הרב קוק, האבא, שכתב את 'בערפילי הטוהר', ספר נפלא. הוא הדגם היהודי שלי".

– מה יהיה הלאה, מה יקרה?

"יהיה יותר גרוע. תאוות השלטון של מפלגת הרוב תכתיב לה כניעה לסחטנים. הרי פוליטיקאים הם מפלצות קטנות. זה יגרור אלימות חילונית. ישרפו בית כנסת. תל אביב אולי תתמרד קצת, תכה דתיים שיבואו לסגור קולנוע בשבת. יגררו למלחמת תרבות. זו הרי התפוררות של חברה. אפילו מפ"ם כבר הודיעה על אפשרות שיתוף פעולה עם הדתיים".

– החזון האפוקליפטי הזה אינו נקמת הכנעני הנכזב שבך?

"לפני 38 שנים, ב־1950, פרשתי והתנתקתי אירגונית מהכנענים. נשארו בי רק ריגשות התפעלות מכושר ההבחנה של רטוש. אני מעריץ את זה. רטוש דיבר על דבר מה חדש שהולך ונוצר פה".

– מה יכול לחלץ אותנו מהמעגל הזה?

"מדובר בגלים היסטוריים, תהליכים. מאבק לא יעזור, אלא אם כן תהיה עליה ענקית מארה"ב של אנשים נאורים. דתיים וחילוניים, אבל עם איזה מטען של ליבראליזם מערבי. הבעיה שלנו היא שהגענו למדבר הפלשתינאי בלי לעבור דרך ניו יורק או ברלין. באנו מהעיירה, מהשטעטל, וככה זה נראה. אין פה תשתית תרבותית שיכולה למנוע את ההסתפות הזו".

ענת אוהבת במיוחד

אם המאבק האמיתי היה בין הפירסומאים של המערך והליכוד, למה שלא נשמע מה יש לענת דולב להגיד על פרס, שמיר, רבין, אולמרט, זווילי

ירמי עמיר

ענת דולב, 25, קריינית המערך בטלוויזיה, זוכרת מליל הבחירות במטה המפלגה, במלון "דן" בתל־אביב, את השקט הגדול אחרי מידגם הטלוויזיה. "הלם ותדהמה. אנשים חיכו לשמעון פרס. כל הזמן שאלו, מתי הוא יורד ולמה הוא לא יורד.

"ואז, פרס נכנס לאולם. מאוד רציני. הרבה כאב. אם הייתי יכולה, הייתי ניגשת ללחוץ לו את היד, אולי נותנת לו איזה חיבוק של עידוד, כדי להעביר לו את ההרגשה שאני יחד איתו.

"לפי דעתי, הוא עשה כל מה שיכול היה לעשות. לא מקבלת את ההתנפלויות עליו. חושבת שנעשה לו עוול גדול במשך שנים. יצרו לו תדמית של בנאדם קר ותכנן. הרבה מהתכונות שהדביקו לו כתכונות גנאי, אני רואה כתכונות יפות של מנהיג. אם אומרים על בנאדם שהשכל זה מה שמניע אותו בחיים, אני לא רואה בזה דבר רע למנהיג. בנאדם נחמד. מאוד אנושי. קצת ביישן אולי".

הפגישה הראשונה שלהם היתה בחדר האיפור, באולפנים. "פתאום, מהמראה, אני רואה את מר פרס. צץ מאיפה־שהוא. ניגש אלי. הייתי באמצע האיפור. זה בערך כמו להיות באמצע טיפול אצל רופא שיניים. הוא לחץ את ידי בחמימות, אמר שמאוד נעים לו להכיר אותי ואיחל לי הצלחה".

■■■

בתשדירים, היא לא היתה תמיד ענת דולב המתוקה מהטלוויזיה. כסח לא כשליגלגה על שמיר ואולמרט. פעם אפילו ראיתי אצלה רצח בעיניים. אבל, לא נראה שהיא יכולה להזיק אפילו לזבוב.

"אני לא אוהבת לנזוף באנשים. אבל, זה היה התפקיד שלי. פחדתי שלא אעביר את המסר בצורה טובה ואמינה, וזה הרבה מעבר לבעיה שלי. זו בעיה של המפלגה, אתה מבין? אמרתי, אוי ואבוי אם יגידו שאני לא טובה.

"הפחדים היו איומים. אצלי הטיטניק טבעה כל יום. עד שהופעתי פעם ראשונה וזה עבר ואף אחד לא רצח אותי והיו מרוצים. נכנסתי לעניין. לא היתה לי בעיה עם הטקסטים שקראתי".

■■■

– ניהלת מו"מ גם עם הליכוד.

"זה היה ידוע והתנהל פחות או יותר במקביל. ויצא שעבדתי עם המערך".

– למה באת לפגישה עם הליכוד?

"מאותה סיבה אולי, שהרב פרץ בא לפגישה עם פרס. שמעתי הצעות. יש כאן עירבוב בין המקצוע של האדם לבין העניין הפוליטי. אני לא הייתי מועמדת להיות ראש ממשלה".

– בעתיד, תהיי מוכנה לקריין לליכוד?

"כשתעלה השאלה הזו, אני אדון בה עוד פעם".

– למי לא תקרייני?

"למפלגות אנטי ציוניות. למפלגות גזעניות. בחיים לא אקריין למפלגות שבמצע שלהן מופיעה אפליית נשים".

עבור עבודתה למערך קיבלה, כך פורסם, אלפי דולרים. "לא נהייתי מיליונרית מזה ואני עדיין פתוחה להצעות עבודה".

■■■

באחת הביקורות כינו אותה ואת רותי פרמינגר, הקריינית של הליכוד: "רוגמניות שידור". אבל, הדבר הנורא ביותר מבחינתה – כתבו שהיא לא אינטליגנטית. "אני לא בעניין של להוכיח לכל העולם – תראו אני נורא חכמה ואני כן אינטליגנטית. זה העליב אותי. זו מכה מתחת לחגורה. כמו שהיו אומרים – אתם יודעים, היא לא מתרחצת שבוע".

ברחוב, זכתה לתגובות טובות יותר. "ליכודניקים שרופים אמרו לי אוי, את כואת המודה וטובה, איזה מותק, את נהדרת. במכולת מאוד אהבו. בכביש, אשה אחת עצרה את האוטו וממש עיכבה אותי בירוק ואמרה שמאוד נהנית. באמת, לא נעים לי להודות שבמקרה הזה היו לי תגובות מאוד טובות.

"לא היו איומים בטלפון. אני אישית, טפו־טפו־טפו, לא ניזוקתי פיזית. פעם אחת, אחרי התשדיר שעשיתי בו את תנועת היד הזו של הכסאה, מצאתי בתיבת הדואר פתק חד־משמעי, שבו כתובה מלה אחת: 'הגומת'. כמובן שלא היה חתום וזה גרם לי לברוח מהבית לכמה ימים".

■■■

דולב, סטודנטית לספרות, הגיעה לטלוויזיה מגלי־צה"ל, השתתפה בהגשת "עד פוס" ו"מבט לחדשות". יש לה מה לומר על הופעותיהם של הפרטנרים שלה בתשדירים.

– פרס.

"היו לו הופעות טובות. העביר הרבה אינטליגנציה וקור רוח. יש לו נוכחות מצויינת וכושר דיבור. יודע להגיד מה שהוא רוצה. אלי הוא דיבר".

– רבין.

"יש לו קסם, אמינות מאוד גדולה. נשמע בנאדם שיודע מה הוא רוצה בחייו. לא מעביר מה שהוא לא. מאוד רציני וקשוח גם".

– זווילי.

"לנסים יש נוכחות קצת נאיבית. הרבה קסם אישי. איש נהדר. עבר יפה מאוד".

– רמון.

"היה מצויין, נוקב ומאוד ענייני. במיוחד בתשדיר שבו דיבר על המודעה הנאצית".

– וייצמן.

"היה עייף, מאוד עייף. יש לו החן שלו שאף אחד לא יקח ממנו. בלתי אמצעי. מבחורינו הטובים".

– אמיר פרץ.

"פשוט כוכב. אמר מה שהיה לו על הלב. אמר את זה טוב עם הרבה להט. הוא כתב בעצמו את הטקסט".

– שמיר.

"מעביר דמות אחרת מפרס. יש .ו משהו בסיסי כזה, משהו אבהי. מאוד אמוציונאלי. התגובה אליו היא אמוציונאלית. אומר פחות דברים ברורים".

– שרון.

"היה לו תשדיר אחד, נדמה לי. הלך שם עם העיזים או הכבשים, לא ממש ראיתי. זכור לי שהוא הולך באיזה שדות. זה לא הימם אותי".

– דוד לוי.

"נואם מצויין. כישרון גדול לסחוף. אני חושבת שזה יותר עובר ב'חי'".

– אולמרט.

"מתי הוא הופיע, תזכיר לי. לא ממש זוכרת. יותר שמתי לב לתשדירים שלנו. אין לי משהו יוצא דופן להגיד".

– שולמית אלוני.

"יודעת לדבר, ובאמת יש הרגשה שהיא עומדת מאחורי הדברים. הופעה מצויינת".

– הצבעת מערך?

"זה ביני לבין מצפוני והקלפי".

במעמד צד אחד

אנשים ארועים מגמות

אמיר בנבג'י ידע קודם

גליון "פוליטיקה" האחרון מוקדש כולו לכותבים צעירים. קרא חייל בן 20, אמיר בנבג'י, על נפילת המזרחיים למלכודת חב"ד וחיים משה

ירון לונדון

הסבר הכי טוב לעלייתה של ש"ס, נכתב לפני הבחירות. כתב אותו חייל בן 20 ושמו אמיר בנבג'י. אמיר מתלונן על נטיית המזרחיים לסממניה הוולגריים של החברה המערבית, ועל גלישת רבים מהם אל החרדיות, בגירסתה הכי אפלה. הוא שופך חומצות קיבה על המהות המזרחית ועל המצב המזרחי, הוא מלגלג על התסרוקות האופנתיות, קצוצות הבלורית וארוכות שער העורף, הוא בז לצעקנות, לסגנון היחסים במשפחה, לפזמונים של חיים משה, לסיכלותם של האנשים הצעירים, הנופלים בשבי חב"ד, ולתגובה המפוייסת של הסביבה, לנוכח חזרתם בתשובה.

אלמלא באה משפחתו של אמיר מסוריה, ואלמלא התפרסם מאמרו ב'פוליטיקה', ירחון בעל נגישות מועטה לאוכלוסיה המזרחית, היה גורלו של המחבר כגורלו של אמנון דנקנר, בעל המאמר "אין לי אחות", שחולל מהומה לפני כמה שנים.

עכשיו, כשאני מספר על כך ב"ידיעות אחרונות" רב התפוצה, רק שיוכו האתני, ואולי גם ציפצופם הארוך של בעלי השררה החדשים, יגנו על בנבג'י.

בעינו החדה של פיליטוניסט, המטיב לדוג גילויים טיפוסיים מתוך אוקיאנוס התופעות החברתיות, בתחביר קולח, בלשון דיבור מחוספסת במתכוון, מתאר אמיר – בן 20, להזכירכם, בסך הכל בן 20 – את הדיוקן הקיבוצי של הזעיר בורגני המזרחי:

"אלה הזעיר בורגנים, המסעדנים, הקבלני בניין, קבלני עבודות עפר, קבלני שיפוצים, הבעלי מגרשים למכירה וקניה של מכוניות משומשות, אלה לא הולכים לתחנה המרכזית והם מתלבשים ספורט אלגנט, והם מחוברים לכבלים אבל יש להם וידאו על כל מקרה, והנשים צובעות את השיער כאדום והולכות כל הזמן על עקבים, ורק בחוף הים אפשר לראות את הכפות רגליים שלהם, המכוסות כמו האלה של הסבתא, רק עם קצת יותר לקה. והם יודעים בעל פה את כל המערכונים של דודו טופז ואבנר דן וכולי, וכסף לא חסר להם, רק קצת תרבות. אז הם קונים ארמה במבשרת, למשל, בדיוק מול אחיהם לתפוצה הנחשלים יותר, כלכלית, ואומרים לאדריכל שיבנה שם משהו גותה גוטה, והאדריכל, מסתבר, גם לא כל־כך אנין טעם, והוא בונה משהו מכוער שרק ישראלים יודעים לבנות. ואז הם באים ושמים בחניה את הב.מ.וו וקושרים את הדוברמן לשער ומכניסים את הווידאו עם הקסטות, שהילדים לא יעשו רעש, ואת המערכת סטריאו והשואב אבק והמכונת כלים שהם זכו אצל מאיר רמז בבינגו. הם קבועים אצלו, שלא לדבר על זוגות זוגות, מה ששינה ללא הכר את חיי המין שלהם. הבעל גילה באשתו נקודות חרשות מסעירות, והאשה גילתה גם כן אדם אחר, נועז. היא לא האמינה, למשל, שבעלה יכול לעלות על במה מול מאה איש ולמלא את התחתונים שלו במטבעות. עכשיו היא כן מאמינה".

■■■

אמיר בנבג'י הוא אחד מ־18 כותבים צעירים, אחרים מקצועני כתיבה ואחרים ירוקים לגמרי, שכינס גדעון סאמט, עורך 'פוליטיקה', בגיליון האחרון של ירחונו.

על שער הירחון מתואר תוכנו, במלים אלה: "הצירוף המרשים ביותר תחת גג אחד של כותבים צעירים. דיוקן סוף שנות ה־80: הסגנון, הכישרון, התנופה, לעיתים העייפות, הטעם, חלכי הרוח, הכוון. כמעט בלי פוליטיקה".

הרשימות עוסקות בעניינים שונים, כמו ניסיון, יהיר עד כדי התפעלות, לשרטט מפה חדשה של הספרות העברית, או המלצה על הקיבוץ כמקום מגורים מועדף לנשים בעלות הכרה פמיניסטית, או הנמקת חילופי מענו של הכותב, מירושלים לת"א, או מסה נגד הניו ג'ורנליזם, מסה הכתובה בסגנון ניו ג'ורנליסטי לעילא ולעילא.

גיל הראבן, בת 29, מחזאית, לומדת ומנחה ב'מכון הרטמן' ללימודי היהדות, כתבה שש מיניאטורות חינניות, רוויות הומור, טעונות ביקורת עצמית, מסוג הביקורת שהבוטחים בעצמם מתירים לעצמם.

הנה אחת הרשימות, המוכתרת 'שמאלנית':

"אני בסדר. באמת אני בסדר. שומעת 'מצעד' אומרת 'פשיזם'. הדלקת המשואות גורמת לי עיקום אנין של האף. להק כפירים טס מביא אותי לדבר על בזבוז ועל צדק סוציאלי. מראה דגל מונף מפיק הערות על סמרטוט צבעוני.

"מדינה איננה ערך. לא. לא. לא אצלי. לאומיות היא ביטוי ליצר הרע שבלב האדם. טקסים, הימנונים וסמלים הם עניין פרימיטיבי. ולי, לי אין חפץ בכך. רק שלעיתים, בסיום הפגנות, לרגע בחושך, אני קצת תוהה מדוע אני מתרוצצת להגן על זכותם הלגיטימית של בני עם אחר לנופף בסמרטוט צבעוני.

"אל תטעו בי. אני עדיין שייכת. תומכת בלהט בזכות השכנים לבטא את יצר הרע השוכן בקירבם".

■■■

שאלתי את גיל אם הצליחה לגלות מכנה משותף בין כל הכותבים הצעירים, בגיליון זה של "פוליטיקה".

"יש", השיבה. "הנכונות לערבב, אוכל ואלוהים, לדבר בשורות מסוכנות על הנשגב כביכול ועל הנמוך כביכול".

רשימות אחרות, הבחינה גיל, עוסקות במקום: בעיירת פיתות, בפרבר עירוני, בתל אביב. כל הכותבים, גם אלה שדנים בשאלות אינטלקטואליות, יוצאים מהחוויה האישית. כאילו התשובות הראויות, הם רק אלה שמתאימות לחיים שלהם.

דומני שגיל איבחנה היטב. אנשים צעירים אלה, חילוניים למלוא עומקה של תחושת החילונות, לא חגיגיים, לא גבוהי שפה, לא גבוהי לב ולא ממללי חזון – מבטאים רוח מנוגדת לזו שנשבה בפתקי הבחירות.

הייתי שמח לקבוע שיש כאן איזושהי קריאת תיגר, אופוזיציה סוחפת. אבל, חוששני שזוהי רוח מלטפת ומנחמת. לא טייפון. והרי טייפון הוא מה שנדרש עכשיו.

וכל הדליות והרינות

מחקר חדש מסביר לאלו שמות פרטיים אנחנו שואפים. מבחינת קינן, גם זלמן וגם נמרוד יכולים להיהרג במיתלה או לעשות כסף בלוס אנג'לס

עמוס קינן

מונה לפני קובץ, בהוצאת האוניברסיטה הפתוחה, ובעריכתה של ד"ר נורית גרץ, "נקודות תצפית – תרבות וחברה בארץ ישראל". בעמ' 141, מאמר מלומד, כל המאמרים בקובץ מלומדים, של משה, שם פרטי לא־עברי, וייטמן, שם משפחה לא־עברי, שכותרתו: "שמות פרטיים כמודדים תרבותיים: מגמות בזהותם הלאומית של ישראלים, 1882 – 1980".

כדרכם של מאמרים מלומדים, הרבה דיאגרמות סטטיסטיות. הרבה סמלים "דיסקורסיביים", הרבה "משמעות/יות דנוטטיבית/יות", או "קונוטטיבית/יות". יש גם סמלים תמציתיים המכונים "פוליסמיים".

על פי המחבר, התפתחו בארץ שיבת ציון, שהפכה למדינת ישראל, חמישה סוגים מובחנים של הזדהות לאומית, שהתבטאו במתן השם לרך הנולד, או לרכה הנולדת.

א. עם העם היהודי בכללו. ב. עם עצמם (הזדהות ישראלית־ילידית). ג. עם גלות זאת או אחרת. ד. עם העולם הלא־יהודי (הזדהות נכרית). ה. שתיים מההזדהויות הללו בו־זמנית (הזדהות כפולה).

עד הנה, אני מצטט את המחבר ומכאן, ברשותך הקורא, אני נפרד ממנו.

■■■

בתרמ"ב, הגיעו אברהם, יצחק ויעקב, דוד, שלמה וזלמן, בספינה ליפו. שרה, רבקה, רחל ולאה, חנה וגיטל נישאו להם והעמידו תולדות בראשון לציון וגדרה, ברחובות ובפתח תקווה, ובשאר מושבות. כמה מהם, וזאת על פי המחקר של גדעון טורי על שמות משפחה מעוברתים, באותו קובץ בעמ' 152 – שינו כבר אז את שמותיהם מאליעזר פרלמן לבן יהודה, מדב ליבוביץ' לאריאל, מדב לובמן לחביב.

אלה, ראשוני שבי ציון, קראו לבניהם יהויכין, אביהוד, וזרובבל, בר כוכבא, איתמר, אהליאב, בוסתנאי ואליפלט, רוממתי־עזר ואבשלום, נעמן ויהושפט. לבנותיהם קראו בת ציון, חפציבה, אביגל, אלישבע, בת עמי, חולדה ואבישג.

הם חרשו כרמים ושדות במחרשת עץ ושרו שאו ציונה נס ודגל, דגל מחנה יהודה. בת עמי פרטה על הפסנתר פולונזים של שופן. לביתה היה גג רעפים, ומבעד לחלון הפתוח, שממנו בקעו הצלילים החוצה, למען יקשיב להם אבשלום, חדרו ניחוחות פריחת תפוח הזהב. אבשלום רכב על סוס, כתב שירי אהבה בצרפתית, ועל קיברו במדבר צמח דקל, שבקע מחרצני התמר, שהחזיק בכיסו, כאשר נרצח. גם נעמן ידע לרכב על סוס, והיה צעיר מאד כאשר ניתלה בדמשק.

■■■

בתחילת המאה, שוב החלו להגיע ספינות מהגרים ליפו. גרין נהפך לבן גוריון, שימשילביץ' לבן צבי. לבניהם קראו ירובעל ועמוס, ייגאל ויגאל, אחיעם ויחיעם, יפתח ושאול, אוריאל. בנותיהם היו עבריה, רות, בת שבע, יהודית, טובה. אחר כך, היתה מלחמת עולם והטורקים חזרו לטורקיה. לאחר המלחמה, שוב הגיעו ספינות מהגרים ליפו.

בניהם של דב וגיטל, זאב ולובה, אברשה וחנה, סשה וסניה, נקראו יואב, גיורא, אסף, איתן, אהוד, אבנר, עוזי, דן, יאיר, גדעון, עודד, אורי. יואב נפל בעמק יזרעאל. גיורא נפל בגליל. אסף נפל במונטה קאסינו. אבנר נהרג על ידי הבריטים.

■■■

בשנות ה־20 המאוחרות, ובשנות ה־30 עד לרגע האחרון, הגיעו אנשל ומייטק, ויטק ויאצק, פראנץ, יואכים, הנס, ארנסט, איצ'ה ואיציק, בומה והנקה ותנקה ורוחקה ורוחלה ונחמה והלגה וארנסטינה והילדה וזלדה. הם עיברתו את שמות המשפחה שלהם לכספי וזהבי, תמרי וענבי, אברהמי ויצחקי, יהודאי וליטאי וורשאי, אלוני, שחורי, ליבני, אבנרי, אבינרי. בניהם, דני ורפי, גידי ואבי ואברי, קיקי ודידי וציצי וגיגי, עוזי ואורי ועמי וגדי ומיקי נפלו בשדות פלשת, במשמר הירדן, בגוש עציון, במורדות הכרמל והתבור, בשער הגיא ובשייך ג'ראח. וכל זאת, לאחר שחלקם נפל בידי הבריטים וחלקם ניתלה בידיהם.

■■■

לאחר קום המדינה, ממש יום אחד לאחר שקמה, נהפך מיכאל למייק. אברהם לאייבי. יצחק לאייק. יוסף לג'ו. יוחנן לג'וני. לבניהם הם קראו: כפיר, גור, עפרה, עלמה, נויה, חן, נאווה, יפית, יפעת. וגם: שחר, ליאור, ליאורה, אורלי, זיו, הילה, וטל וצחי, וגם אורית, איילת, נורית, מיכל, מירב וגם הדס, ורד, נטע, ניצן, לילך, ארז, אורן, אלון, אילן, אילנה, אילנית, ניר, נירית. וגם רון, רן, ירון, רונית, רינת, אשרת, שיר, גיל. וגם שי ועדי, רוויטל ופזית, מור, בשמת וחמד.

והנה, פה ושם, מי שהיה ויזלטיר נשאר ויזלטיר, לא שינה את שמו. וכמוהו קניוק, אוורבוך־אורפז, שיץ, גרוסמן, וולך, מוסנזון, לזר, גלדמן, כסר. וכמוהו גרבוז, תומרקין, ליפשיץ, פיצחדזה, פורבורכאי, פיינגרש, פיין, פינק, שוובל, קופפרמן, זריצקי, סטמצקי, שטרייכמן, קרישמן, קרוון, גוטמן, גוישטיין, גיטלין, הופשטטר, ניקל, רייזמן, קניספל, בום, דרוקס. וכמוהו פרלמן, צוקרמן, קרמר, מינץ. הכל ציירים, סופרים, מוסיקאים.

לאחר 6 הימים, נולדו לליאור ולליאורה, שיבולת וירדן, לאון ונירית. נולדו הבנות אילת, כרמל והבנים יהל ויגיל. ליאור נהרג ביום כיפור. ירדן נהרג בלבנון. ליאורה התחתנה עם הנרי שלזינגר מלוס אנג'לס ושם היא מתגוררת עם בניו ובנותיו מנישואיו הראשונים. און נהרג ביום כיפור. יגיל נהרג בלבנון. נירית התחתנה עם יוסי, קטוע רגל, ושניהם עכשיו בסידני.

■■■

לאחר יום כיפור, נולדו לאילן ואילנית בן ובת. לבת קראו SHIRLEY ולבן קראו TOM. בעברית, הם נקראים שירלי ותום. לאחר מלחמת לבנון, נולדו לרן ורונית בן ובת. לבן קראו GUY, ולבת קראו KEREN. קרן וגיא לומדים בכיתה אל"ף וגימ"ל בתל אביב. ROY נולד לאחר יום־כיפור, לאביו המנוח רועי. היום, ROY מלמד הנדסת מכונות באוניברסיטה של גושן, מינסוטה.

בתו של רועי, NETA-LEE, מי שהיתה נטע־לי, התחתנה עם RON שהיה רון, ושניהם חיים בעושר ואושר בנווה ירק, הלא היא NEW YORK.

RON, מתקין מנעולים ו־NETA-LEE מזדיינת מהצד עם GIL, בעוד RON עושה אותו דבר בדיוק עם SHIRLEY.

וכאן, ילדים חביבים, גמרנו לקרוא האחד לשני בכל מיני שמות. להתראות ב"שושלת".

המבצע לשבוע נוסף!
רק עד 19/11/88.

גולף. בטוח באופנה.

Golf

דף זה שווה לך 35 ש"ח בגולף

גזרו לעצמכם את תלושי ההנחה המופיעים בדף זה, בואו לחנות גולף הקרובה וחסכו עשרות שקלים ממחירי אופנת החורף.

5 ש"ח

הצגת שטר זה, בעת קניה של כל פריט מקבוצת **האימוניות** (טריינינג, חולצות מיזע, וכו') תזכה אותך בהנחה של 5 ש"ח!

הנחות חורף

כוחו של השטר יפה עד 19/11/88, רק על פריטים נושאי תוית גולף.

10 ש"ח

הצגת שטר זה בקנית **סוודר או 2 פריטים מקבוצת האימוניות** בגולף, תזכה אותך בהנחה של 10 ש"ח

הנחות חורף

כוחו של השטר יפה עד 19/11/88, רק על פריטים נושאי תוית גולף.

20 ש"ח

הצגת שטר זה בעת קניה משולבת של פריט מקבוצת **האימוניות יחד עם סוודר, או** קניה משולבת של **2 סוודרים** תזכה אותך בהנחה של 20 ש"ח!

הנחות חורף

כוחו של השטר יפה עד 19/11/88, רק על פריטים נושאי תוית גולף.

פתוח במוצ"ש
מצאת השבת עד 22:00
רק בחנויות המסומנות בכוכב

רשת חנויות גולף ... כפר סבא ... רמת גן ... קניון איילון ... אילת ... הקניון האדום

עמנואל בר־קדמא

הקורקבן של העולם

פאריז של אמצע שנות ה־20 היה מקום מרגש לחיות בו. הכי פתוחה, הכי קוסמופוליטית, הכי דקאדנטית, הכי נאורה ● אלן רודולף עשה על זה סרט

בשנת 1926, שיגעה ג'וזפין בייקר את כל פאריז. האלילה החטובה, השחורה, שרה ורקדה, עירומה או כמעט. 'ונוס השוקולד', כפי שכונתה, כבשה את פאריז, עיר שראתה ושמעה הכל, בטיפוס אחד. זה עתה נחתה, באוקטובר 1925, אמנית לא חשובה ברוויו שיגרתי של בידור כושי אמריקני. שמה הופיע אחרון בתוכניה, לפני היוכה'.

מה היה בה. הרי ג'וזפין לא היתה רקדנית גדולה ובטח לא זמרת. אבל, ידעה לעכס על הבמה במיקצב של צ'ארלסטון – לא כוריאגראפיה או משהו – עם שדיים זקורים ורוטטים, עיניים גדולות ונוצצות וחיוך מקסים. גם קול של זמיר לא היה לה. אבל, מה, הקרינה אישיות שהשתלבה פונקט בפאריז של אמצע שנות ה־20. מופקרות עם נשמה.

בייקר. שוכנת עפר שנים לא מעטות. עלתה לי בראש, תוך שאני יוצא מהקרנת 'המודרנים', הסרט החדש (ממחר בקולנוע דיונגוף) של אלן רודולף ('בחר בי', 'בעקבות הכוך').

פאריז 1926. זו השנה של רודולף. רודולף הוא עילה לא רק לבייקר, אלא לכל הרשימה הזאת. רודולף, לא היסטוריון, מניח הנחה היסטורית, ש־1926 היא צומת בין עולם. בשנה ההיא, הוא אומר, נחתם עולם ישן ונולד חדש. בפאריז, אלא איפה, ישבו הקרויים 'המודרנים'. המרכאות הן במקום, מכיוון שהבימאי מתייחס אליהם כמו אל קבוצה מגובשת – כמו אל, נאמר, קומץ הבולשיביקים של לנין – „שהיו", מתפייט הבימאי, „לבו של החדש. שראו מעבר לזמנם. אולי אף מעבר ומנגד".

אין ספק, שפאריז של אמצע שנות ה־20 היה מקום מרגש מאוד לחיות בו. ג'וזפין נחתה אל – ויכלה להתקבל רק על ידי – פאריז ההיא. עיר האורות. ויל לומייר. העיר הכי פתוחה, הכי קוסמופוליטית, הכי דקאדנטית, הכי נאורה. הקורקבן של העולם. המקום בו מתנקזים הספרות, השירה, הפילוסופיה, הציור והפיסול, המוסיקה, התיאטרון. איזמים נולדים ומתים כמו תינוקות בהודו.

פאריז היא היחידה המנפיקה תווי התקן של חרשנות. מה כבר נוצר מחוץ לפאריז. מה כבר קורה מחוץ לפאריז. ברלין של אותן שנים מנסה לסתור את קביעת הרהב הזאת. היטלר, מהר מדי, חתך את הוויכוח באיבחת פגיון אלימה.

ברלין היתה קשה, פאריז היתה רכה. אפילו הדקאדנס הגרמני היה קשה. קיראו את הכרונות של כריסטופר איישרווד (או היזכרו ב'קברט'). פאריז היתה ברוקאד ותחרה, לא עור שחור ושוטים. בתי הזונות הפאריזאיים זכרו את צחוקו המתגלגל של הנסיך מויילס, מי שיהיה אדוארד ה־7, שביקש להמתין כתנוחה המהנה ביותר למותה המתמהמה של אמו, המלכה ויקטוריה. אצל הגרמנים, אפילו זיונים הולכים בסטאקאטו. הצרפתים, בשנות ה־20, מזמזמים את המיקצבים החדשים שיצאו מניו אורליאנס.

■■■

זירת ההתרחשות של הסרט היא הגדה השמאלית. בעיקר מונפרנס. אחרי מלחמת העולם (הראשונה), ירדה הבוהמה מהגבעה של מונמארטר. כל אוהב ומתמצא מכיר את המקומות, יודע את המקומות. את בתי הקפה, את מאורות הלילה, את בתי המרזח, את המסעדות, את בתי הזונות. ב'קלוזרי דה לילא', המוכר עד היום סטייקים גרועים במחיר מופקע ולוקח בשביל כוס ויסקי את מחיר משקלה בזהב, יש שולחנות עם כל השמות של מי שישבו. מלנין עד פיקאסו, מז'אן קוקטו עד מאן ריי.

ב־1926, היו שם כולם. הגרעין היה צרפתי: קוקטו, מאטיס, אראגון, אלואר, רומן רולאן, סלין, ברטון, לז'ה, רואו, בראק, אנדרה ז'יד, אנאטול פראנס, מארסל פרוסט. נדמה לי, שלמרות הכל הרומאנטיקה של פאריז היא, בעיקרה, רומאנטיקה של זרים. פיקאסו, שאגאל, סוטין, מודיליאני, גריס, מירו, בראנקוזי, דה־קיריקו, דאלי. מבט ארצישראלי יבחין שם גם במנה אורלוף, כפרנקל, בציונה תג'ר, וגם בוריצקי (שקפיץ קצרות) ורואובן. וכמובן, הדור האבוד האמריקני, היוצרים הצעירים שחזרו מחזיתות המלחמה ולא מצאו את מקומם בבית. אמריקה של ראשית שנות ה־20 היפנתה (באידיאולוגיה) את גבה אל העולם והתנזרה (בחוק) מאלכוהול.

כולם ישבו בכמה בתי קפה סביב כיכר ואון שבלב מונפרנס ולאורך הבולוואר הדום: ה'ספול', ה'רוטונד', ה'סלקט'. השמות ברובם חיים עד היום, אבל בשינוי אררת. את ה'קלוזרי דה לילא' כבר הזכרתי. בלילה, לפעמים היו אנשים שמח ב'ג'וקיי'. שם היו שרים [illegible] את קיקי הדוגמנית [illegible] ב'באל נגרה' [illegible] בלומה או לשמוע ג'ז (שחור, אמיתי) ב'טאבו' שברי דהרן או לאכול ארוחת לילה מאוחרת ב'הפר על הגג'.

קראתי תיאור של המתרחש ב'באל נגרה' (הנשף השחור):

„מדי ערב, מכוניות פאר פירקו עדרים של נוורוטיות צמרת זוהרות, כולן כמהות להשליך עצמן לזרועותיהם של גברים שחורים אתלטיים ויפי תואר. מין כישוף היסטרי השתלט על המקום, שנע לקצב המוסיקה הסינקופאטית. כתפיים רעדו, שדיים קיפצו, ירכיים עיכסו. כמו בטקס של וודו, דבוקים יחד, בטן אל בטן, חזה אל חזה. הזוגות התנועעו בקצב, כו ניתן לדמות שכולם שוכבים יחד עירומים במיטה".

■■■

הנפשות של 'מודרנים' פועלות בפאריז של 1926, והן עוסקות באמנות פלאסטית (ציור, זיוף, מימכר או איסוף). סביב הגיבורים הפיקטיביים, מסתובבות דמויות בעלות שמות אמיתיים. בין היתר, גרטרוד סטיין, ידידתה הקרובה אליס ב. טוקלאס, ארנסט המינגווי.

סטיין, יהודיה אמריקנית בעלת פרצוף קשיח ותסרוקת גברית צבאית קצרצרה, היתה הסלון המשמעותי בפאריז של שנות ה־20 וה־30. כסף לא היה חסר. היא רכשה תמונות אצל פיקאסו, מאטיס ולו'ה הצעירים. פיקאסו צייר אותה באחד מציורי הדיוקן היותר נודעים שלו.

המינגווי, בן 23, יכונה 'פאפא' רק בעוד שנים רבות. בינתיים, כתב רק את 'ושוב תזרח השמש' ואת 'הקץ לנשק'. סופר צעיר ונאבק, המפרנס אשה (אשתו הראשונה, האדלי), ותינוק, מכהונת כתב מטעם עיתון קנדי. אורח קבוע בטרקלינן של סטיין וטוקלאס.

סטיין הסתובבה עם דגל של מהפכה מודרניסטית ועם חותם של גאון. רצתה לעשות לספרות מה שפיקאסו עשה לציור. רצתה, אבל לא יכלה. גרטרוד סטיין הסופרת לא עמדה במבחן מינימאלי של זמן. תפקידה ההיסטורי היה בטרקלין שקיימה. נתנה חסות. נתנה עידוד. היתה כותל מערבי. זה כן.

על קרקע טרקלינה צמחה המודרנה בשירה וסיפורת. אחרים – אבל לא היא. אנשים כמו ג'יימס ג'ויס, שון או'קייסי, טי. אס. אליוט, עזרא פאונד, אי. אי קאמינגס, ג'ון דוס־פאסוס, סקוט פיצג'ראלד, שרווד אנדרסון, רוברט בנצ'לי. בין היתר.

■■■

אחת מרמויות המישנה של הסרט היא קיקי ממונפרנס. דמות ססגונית מאוד, מהחיים. אם יש מיתוס של מודל לציירים, זו קיקי ממונפרנס. קיקי יצרה מסביבה את המיתוס הזה. נולדה אליס פרן, בלי לדעת את זהות אביה. התחילה לדגמן בגיל 14.

ראש של ציפור על צוואר ארוך, אף סולד, חיוך ממזרי החושף שיניים בוהקות, עור לבן וצח, שדיים זקופים וחדי פיטמה, מותניים צרות, ירכיים רחבים ורגליים ארוכות וחטובות. זהו, בקווים כלליים, תיאורה בפי אחד מהכולטים בצלמי התקופה, ז'ורז' בראסאי.

התהלכו אגדות על אורח חייה ונוהגיה. אף פעם לא לבשה, אמרו, תחתונים וחזייה. רק זוג בירויות, שהחזיקו את גרביה במעלה הירך. „היא העלתה את חוסר הצניעות למעלת אמנות", אמרו עליה. ריברה גסויות מרהימות בחן מיתמם.

בשיאה, דיגמנה לפוג'יטה ולואן דונגן, לקיסלינג ולפר קרוג. בין היתר. מאן ריי האמריקני, מאבות הסוריאליזם בציור וצילום, היה מאוהב בה נואשות וחי עימה כמה שנים.

בשלב מאוחר יותר, התחילה לשיר. קול צרוד, מיני, טוב לבלדות, שאת חלקן חיברה. הופיעה ב'ג'וקיי', ב'הפר על הגג'. היתה מסמר המסיבות השנתיות הפרועות, עתירות המין והעירום, של אמני ודוגמניות מונפרנס או של פרחי האמנים, בוגרי הבוז־אר, האקדמיה לאמנות. אומרים שהשפיעה על ציירים. במידה שמודל משפיעה. אין ספק, שציירים רבים וטובים אהבו לעבוד איתה, וזה כבר הרבה. עובדה זכרה שורד מעבר לזכרם של כמה ממצייריה.

סופה היה רע. אלכוהול, סמים. לרוע מזלה, האריכה ימים. שיכורה, מסוממת, שמנה ומקומטת, עברה מבית קפה לבית קפה ואספה פרוטות. מי שזכרו אותה, נדו לה. מתה ב־1953.

אגב, נשפי הבוגרים של הבוז־אר מרומזים בסרט על ידי כמה צעירות וצעירים עירומים, שחולפים על פני הגיבורים ברחוב. והו טקס סוף השנה, הקיים נדמה לי בשינוי צורה עד היום, כולו זימה פראית ושמחה, המתחיל בשיטוט של עשרות הבוגרים, חלקם במערומים חלקיים או מלאים, לאורך הרחובות, תוך מעשי קונדס והתעללות, לפעמים די אלימה, בבורגנים, כולם הולכים אל האולם בו מתרחש הנשף, ושם אוכלים, שותים, רוקדים, עושים אהבה ובוחרים את מלכת הערב העירומה.

■■■

בפאריז, בראשית המאה, עוצבה האמנות המורכבת של היום. הקוביזם וכל מה שבא אחריו. כמה שנים לפני ההתרחשות בסרט, פירסם אנדרה ברטון את 'המניפסט הסוריאליסטי', ה'סלונים' האמנותיים מעוררים תגובות שערורייתיות, המופשט מתחיל לעשות שריריים. אבל הכל עדיין מתנהל בעצלתיים. בשנות ה־30, שוב יקרו דברים. כרגיל, המוזות ידברו כליווי מוסיקאלי לתותחים. היטלר וסטאלין, מוסוליני ופראנקו. מרחץ דמים עולמי נטופורים אחכים באמנות. ■

גרטרוד סטיין, 1926. תצלום: מאן ריי

קיקי ממונפרנס, 1922. תצלום: מאן ריי. ריי היה מאוהב בה נואשות

מה יצא לחסידות בעלז מהבחירות האלה? למה הם תמכו ב"עץ התורה"? למה הם חוששים מניצחון האגודה? ● בבעלז משווים את השותפות בין חב"ד לבין האגודה לחתונה בה –

הדג והעוף התחתנו

מנחם מיכלסון

חסידי בעלז עוד לא החליטו, בעצם, אם לצחוק או לבכות. יש להם סיבה טובה לשחרר פרצי צחוק של שימחה אמיתית: הרשימה שהם תמכו בה, "דגל התורה", העץ עליו הם ניתלו במנוסתם מפני האגודה, השיגה שני מנדטים. לפחות אחד, אם לא שניים, מעל מה שנידבו להם הסקרים.

אבל, גם שמחה זו מהולה בעצב כלשהו, שהרי בגלל הקמתה החפוזה של רשימה זו, "דגל התורה", בגלל תמיכתם של הבעלזאים בה רק בעת האחרונה, אין אף נציג "משלנו" בכנסת. יש הרב רביץ, והרב גפני, יהודים נחמדים ויקרים, אבל בבעלז לא זוכרים מתי ראו אותם בפעם האחרונה ב"טיש" של האדמו"ר.

ומעבר לכל, הסיבה העיקרית לחוט של עצב, המשוך על פני חסידי בעלז, בימים שלאחרי הבחירות, ואחרי ההצלחה – היא העובדה, שהדשא של השכן שחור יותר: אגודת ישראל השיגה חמישה מנדטים. ואם הכל היה בסיידר, כי אז ישראל אייכלר, עורך "המחנה החרדי", מרואי־פניו של האדמו"ר מבעלז, היה היום ח"כ, כי היתה נטייה להציע לו את המקום החמישי באגודה.

■■■

הבעלזאים מנסים לטהר את 'השרץ' הזה, כדבריהם, בק"ן טעמים. ראש וראשון שבהם – האגודה שווה מנדט אחד בלבד, וכל השאר אינו אלא חב"ד. אבל, פאקט, מנחם פורוש, משיירי כנסת 11, יחד עם להקתו, חוזרים לסיבוב הופעות נוסף של ארבע שנים, והפעם עם מיטען חורג של איבה גלוייה לבעלזאים. שלא לדבר על המט שהאגודה הכניסה לרב ש"ך, שתמך בש"ס וב"עץ התורה".

חוץ מזה, כדי לסבך עוד יותר את החיים, הבעלזאים לא יכולים לבוא חשבון עם רשימת אגודת ישראל, כי לאחר ככלות הכל הם די מסמפטים את חסידי חב"ד, שעשו לאגודה את העבודה השחורה בבחירות אלה.

ב"חצר" בעלז מספרים עד היום, כי לפני שנים אחדות, כשביקר אדמו"רם בניו־יורק, וזכה מצד חסידי סאטמר למטר קללות וגידופים, שלא לדבר על איומים בפגיעה בגוף ממש, רחמנא ליצלן, נפגשו שני האדמו"רים, רבי מנחם שניאורסון (חב"ד) ורבי יששכר דב רוקח (בעלז) – לשיחה ארוכה־ארוכה, ביחידות.

בסיומה של אותה שיחה, ליווה הלובאויצ'ר את הבעלזאי עד לסף הדלת ממש של 770 איסטערן פארקוויי, ויודעי ח"ן וויז־דרדין אמרו, שלאו מילתא זוטרתא היא, שהרי בדרך־כלל הוא מלווה את אורחיו הרצויים והאהובים עד כדי שתי פסיעות פחות מאלה שליווה את האדמו"ר הצעיר, ודי לחכימא.

■■■

'ליל הסכינים הארוכות' בין האגודה לבעלז לא התחיל עם ספירת הקולות, אף לא עם המידגם בטלוויזיה.

השורשים לכך עמוקים יותר, היסטוריים משהו. ועיקרם, הדרך העצמאית בה נקטה, ונוקטת, חסידות בעלז. חסידות זו חגגה, בימים אלה, לא רק יובל מלאות 50 שנה בארץ – בית־הכנסת הראשון של בעלז הוקם בארץ, בירושלים, שנה לפני השואה – אלא גם, ובעיקר, מלאות בר־מיצווה לבנו של הרבי נרו יאיר.

ובאותה הזדמנות, חגגה שלב נוסף בהקמת בית־המידרש המונומנטאלי, ההולך ונשלם ליד קריית בעלז בירושלים, ודרכו, כך אומרים בבעלז, יעבור המשיח בהביאו את הגאולה השלמה.

מספרם של חסידי בעלז ושל אוהדיהם בארץ מגיע לאלפים רבים. כמה? כל אחד יזרוק לך מספר אחר, אבל כמה אלפים לפה כמה אלפים לשם, לא ישנו את העובדה שחסידות בעלז עלתה מן האפר כמו עוף החול.

האדמו"ר הראשון שלה, בעיירה בעלז שבגאליציה, היה רבי שלום רוקח, "שר שלום" בכינויו. הוא היה תלמידו של המגיד מלוצק, שהיה תלמידו של המגיד ממזריץ', מתלמידיו המובהקים של הבעל שם טוב.

אחריו עלה על כס האדמו"רות בנו, רבי יהושע, שנלחם במשכילים, שהשפיעו אז על הרחוב היהודי. אחת משיטות הלחימה שלו במשכילים היתה באמצעות השבועון "מחזיקי הדת", שהגיב בחריפות על בעיות השעה, ניתח נושאים פוליטיים מנקודת־ראותה של היהדות החרדית, והשתדל שלא להסתגר בד' אמותיה של ה"חצר". ממשיכו היה בנו, רבי יששכר דב, ואחריו המשיך בנו, רבי אהרן.

רבי אהרן שתה את כוס התרעלה עד תומה. אשתו, בניו, בנותיו ונכדיו ניספו כולם בשואה, הוא עצמו נדד ארבע שנים, והגיע לארץ ברכבת דרך טורקיה, כשהוא חבול וחבוט.

■■■

בבואו, היה לראשון האדמו"רים שעלו לארץ. אחיו הצעיר, רבי מרדכי, נפטר בדמי־ימיו, כשהוא מותיר אחריו אלמנה ותינוק בן שנתיים. האדמו"ר, רבי אהרן, הצליח להקים מחדש את יסודות חסידות בעלז בארץ, ונפטר כשאינו מוריש אחריו יורש ישיר. היורש היחיד היה, יששכר דב, בנו של רבי מרדכי, האדמו"ר הנוכחי, שהיה אז כבן 10.

אז הוחלט, מחוסר ברירה, על הפסקת האדמו"רות של חסידי בעלז, וה"ינוקא" נכנס לעול לימודים אינטנסיבי, שהכשירו ברבות הימים לרשת את כס אדמו"רי בעלז. בהיותו בן 17, נשא ה"ינוקא" את בתו של האדמו"ר מוויז'ניץ, ולפני 22 שנה הוכתר למנהיגם של חסידי בעלז. כעבור שנים, נולד בנם היחיד, אהרן מרדכי, בן ה־13.

האדמו"ר, כיום בן 42, צעיר האדמו"רים בארץ, עומד כיום בראש אימפריה רוחנית־כלכלית אדירה. רשת חינוך משלהם, נפרדת מהחינוך הממלכתי־דתי כוודאי, אך גם מהחינוך העצמאי. ישיבות קטנות וגדולות בירושלים, בבני־ברק ועוד. מערכת הוצאת ספרי־לימוד בלעדית לבעלז, מתן הכשרים משלהם, ועוד ועוד.

מרכזים גדולים של בעלז מצויים גם בארה"ב, בעיקר בברוקלין, באנטוורפן, בלונדון, במונטריאול, בשווייץ, באוסטרליה ועוד. לא מעטים מבין חסידיו של הרבי מבעלז הם יהודים עתירי ממון, הנושאים על גבם וכיסם את המימון האדיר, וזוכים לעצות מועילות מהרבי בעסקיהם, ובכל שאלה שהם מפנים אליו, כדין חסיד אל רבו.

■■■

כאן, בארץ, חידשו הבעלזאים את הוצאת עיתונם, הקרוי "המחנה החרדי". שבועון, הסוקר בתמציתיות את אשר התרחש בארץ, בנושאים העיקריים. על הרצל אביטן לא תוכל לקרוא שם, גם לא על פושעים ופשעים אחרים. יש מדור לסקירת אירועים מהעולם הגדול, יש מאמרי מערכת, לא אחת תוקפניים בהחלט. אבל, עיקר העיקרים הוא מה שהתרחש במשך השבוע אצל חסידי בעלז בארץ ובעולם, מה קורה בעולם החרדי בארץ, שלא לדבר על דברים שאמר הרבי בהזדמנויות אלה ואחרות. כמו, למשל, הדברים שאמר במוצאי שמחת תורה, שלא לערב בשום פנים ואופן את המחלוקת הליטאית־חסידית במאבקים הפוליטיים.

יש גם מדור לילדים, דרשות של הרבי, ומאמרים באידיש. עורך העיתון הוא ישראל אייכלר, בן 33, נשוי ואב לתשעה, כן ירבו. צעיר נעים־הליכות, נמרץ וחריף, שאביו היה מלוחמי המחתרת בירושלים. כדי להתווכח איתו צריך הרבה ידע בהיסטוריה וביהדות.

אייכלר יודע היטב את כללי המישחק בעולם החילוני, ולא נרתע מלהופיע גם בטלוויזיה, שאין לו בבית, כדי להסביר את עמדות היהדות החרדית בכלל וחסידי בעלז בפרט.

■■■

כשמתבקשים חסידי בעלז להגדיר את המייחד אותם על פני "חצרות" אחרות, הם אומרים, כי בעוד שתנועות חסידיות אחרות שמו להן למטרה להפוך את כל יקירי העולם לחסידים – ובעיקר לחסידים שלהם – ידעו אדמו"רי בעלז, כי יש להעדיף על פניה את המטרה להגביה את היהודי בכל מקום בו הוא נמצא, שהרי אף אם כולם יהודים, הרי אין הם עשויים מעור אחר, ולכל יהודי נתונים אישיים, המעצבים את עולמו הפנימי בהתאם לסביבתו.

לא כל עם ה' חסידים – אלא, עד כמה שאפשר שיהיו גבוהים במעלות היהדות, האמונה, ההגינות, היושר, האהבה. כל אחד בתחומו הוא.

"כלל ישראל", זו הסיסמא שלהם, בה, לדעתם, השתבחה אגודת ישראל לשווא. הבעלזאים לא תבעו מעולם, מאף יהודי עימו באו במגע, לא לשנות את לבושו, אלא פנו אל ליבו. זו, למשל, הסיבה, שבשנים האחרונות הם שמו דגש חזק על פעילות חינוכית בקרב יהודים יוצאי עדות המיזרח, בעיקר בפרוזדור ירושלים.

בעלז נגד כפייה דתית, בעד הידברות, כמעט ציונית על פי דרכה ● הפחד: אגודה תשלוט בתקציבים הגדולים

הרבי מבעלז מניח את אבן הפינה למרכז בעלז העולמי. המשיח אולי יעבור כאן. תצלום: זום 77

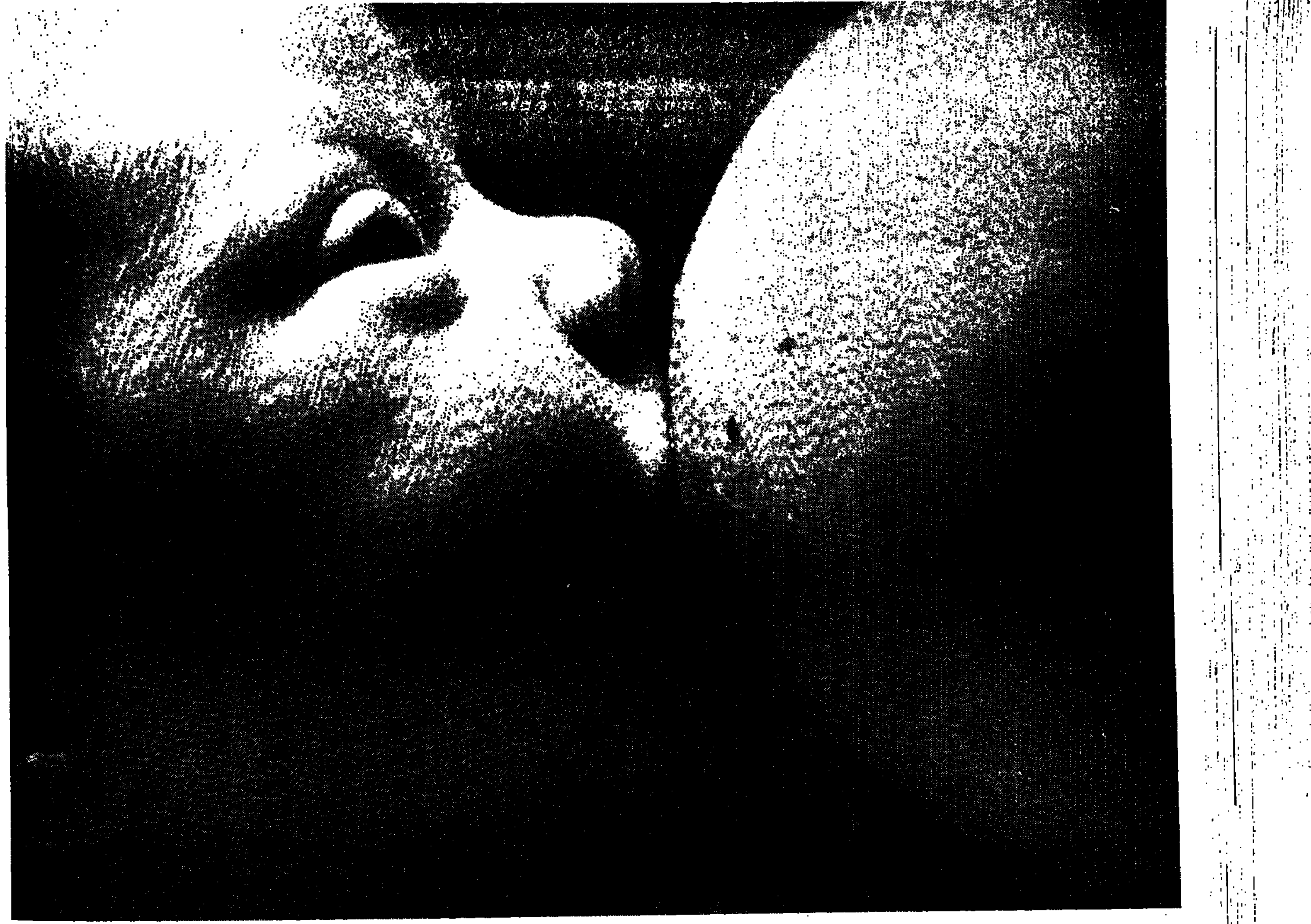

תראו לנו דבר חשוב יותר מהילדים...

אין דבר חשוב יותר מהילדים. אנחנו, כהורים לילדים, יודעים זאת. הילדים הם מקור האושר הגדול ביותר, מקור השמחה הרבה ביותר ומקור... הדאגה הגדולה ביותר. כשמדובר בטיפול יומיומי בילדים, נחוצה יד מכוונת ועזרה מקצועית. שילב - רשת השיווק מס' 1 בישראל למוצרי תינוקות - מציעה לכם, ההורים, את הייעוץ, העזרה המקצועית והציוד הנחוצים כל־כך כדי להגן על בריאותו ובטחונו של ילדכם.
בשילב יודעים שבטחונו של התינוק תלוי רבות במוצרים המקיפים אותו, ומוצר לא בטיחותי עלול, חלילה, להזיק לו. ברשת שילב עובר כל מוצר ומוצר בדיקה קפדנית ע"י מחלקת בקרת האיכות של הרשת. קשת המוצרים העומדת לבחירתכם בשילב כוללת את כל פריטי הציוד שזקוק להם התינוק מרגע שנולד ועד גיל הגן. רשת שילב מלווה אתכם גם לאחר הקניה, ולכל מוצר שנרכש ברשת מספקת שילב אחריות, שירות וחלפים לאורך שנים. לא במקרה אומרות יום־יום אלפי משפחות "טוב שקנינו שילב" - כי אין דבר חשוב יותר מהילדים.

טוב שקנינו שילב

20 סניפים לשרותכם בכל הארץ:
באר־שבע רח' הרצל 90, 057-73650, 71537, 77612. אילת רח' התמרים 107/2, 059-71641. ירושלים תלפיות רח' פועלי צדק 2, 02-715044. ירושלים סנטר/1 רח' ירמיהו 43, 02-383493. רחובות רח' ויצמן 6, 08-474381. רמת־גן קניון אילון, 03-702275. תל־אביב גן העיר רח' אבן גבירול 71, 03-5444064/65/66. כפר־סבא רח' ויצמן 72, 052-31419. נהריה רח' הגעתון 20, 04-922555. אשקלון רח' הרצל 9, 051-25181. טבריה רח' הגליל, 06-790036. עפולה רח' הנשיא 12, 06-595143. חיפה רח' בלפור 3, 04-665300. ק. ביאליק מרכז צבה, 04-708316. חדרה רח' הנשיא ויצמן 42, 06-326631. נתניה רח' קראוזה 1, 053-347524. פתח־תקוה רח' חיים עוזר 33, 03-909305. חולון שד' דב הוז 42, 03-5050135. רעננה רח' אחוזה 78, 052-455571. ראשל"צ רח' הרצל 92, 03-9661257.

לאחר הניצחון החרדי ה... תור השאלות הטובות: מה יצא לחב"ד מהעסק? כמה שווה באמת האגודה, בלי הב... חב"ד ● חסידות לא קטנה כמו בעלז קצת רועדת מפחד

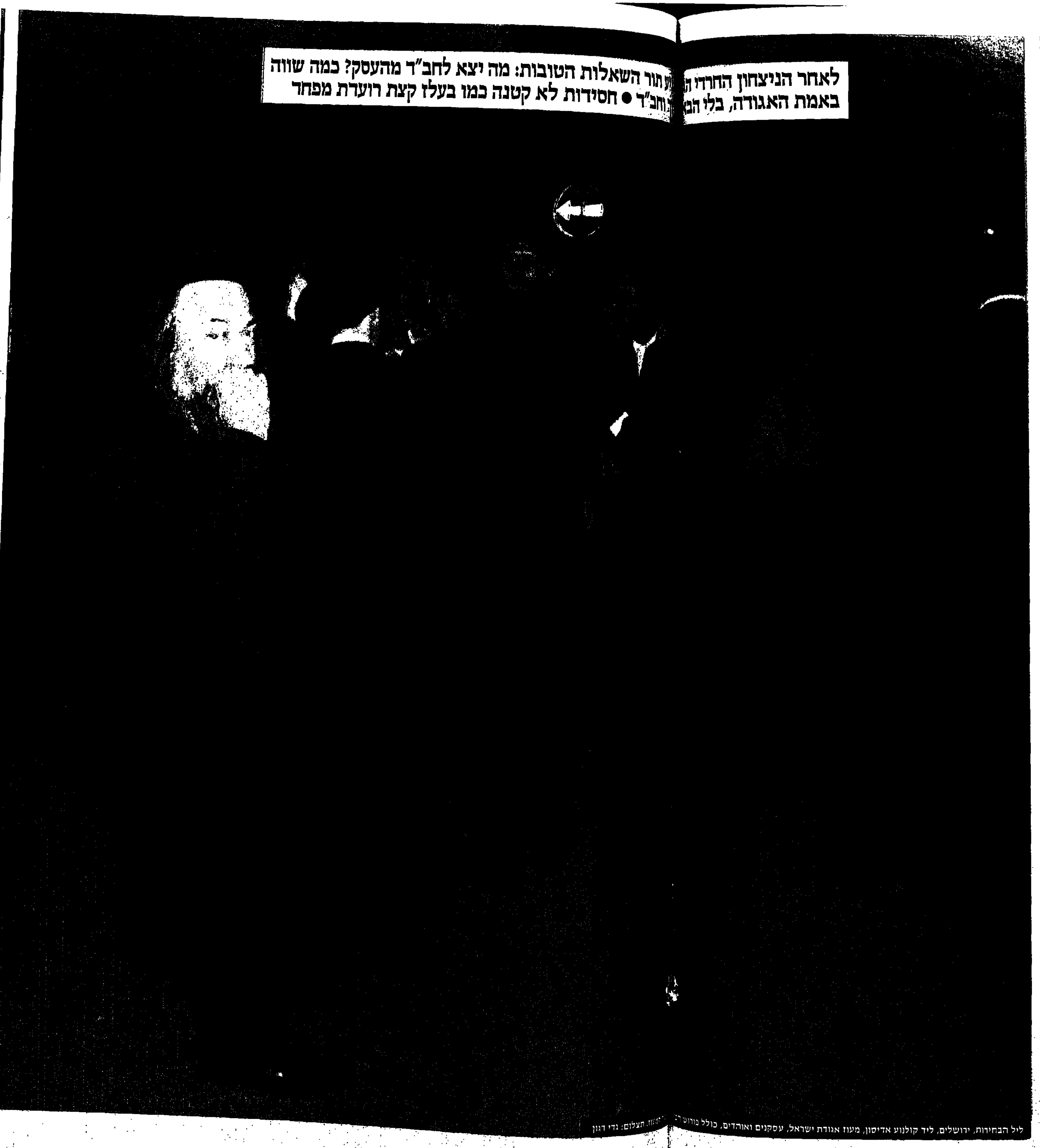

ליל הבחירות, ירושלים, ליד קולנוע אדיסון, מעוז אגודת ישראל, עסקנים ואוהדים, כולל פורוש ... תצלום: גדי דגון

חסידי בעלז, בנטייתם לעצמאות ובגישתם הכללית, מזכירים באיזשהו מקום את חסידי חב"ד. במה? בכל הקשור לענייני חינוך וכשרות, לפעילות במישורים נוספים, בעיקר בקרב החילונים, לנטילתם חלק פעיל בתנועת החזרה בתשובה והמחזירים בתשובה.

אבל, אומרים חסידולוגים מדופלמים, בעוד שחסידי חב"ד עשויים להידמות לעיתים לאגרוף ברזל, עטוף בכיפת משי, ובוודאי בעניין מיהו יהודי ושלמות הארץ – הנה כי כן, הרבי מבעלז, אולי משום שהוא כאן בגופו ולא רק ברוחו, מצדד באמנות האפשרי. כך הוא הדבר בהצטרפות ל"עץ", כך גם בעניין המסקנה מתוצאות הבחירות.

■■■

בשבוע הבחירות, הוא לא היה כאן, הרבי מבעלז. הוא נסע לעיירה בעלז שבפולין, שרק באחרונה הסתמן סדק צר ביחס לאפשרות לבקר בה, והוא מיהר להרחיב את החריץ לכדי מבוי גדול. ביקר בעיירה, השתטח על קברי אבות. ומי שהיה שם סיפר שהיתה התרגשות גדולה.

הוא שב לארץ ביום רביעי בלילה, לאחר היוודע תוצאות המידגם, ואמר לחסידיו ולמקורביו כהאי לישנא: "אני מקווה שהיהדות הדתית, שהשיגה 18 מנדטים, לא תבזבז את ההישג על ענייני יוקרה, אלא תהפוך את ההצלחה למנוף לקידום נושאי חינוך והפצת תורה ויהדות בכל הארץ".

הרבי הוסיף ואמר, כי אם הגוש החרדי הגדול יתחיל עם עיסקי חקיקה וכפייה דתית, מעצם העובדה שהמפתחות בפנים, אצלם, לממשלה העתידה, כי אז תתעורר בציבור ריאקציה כנגד המפלגות הדתיות והדתיים בכלל, שלא לדבר על החרדים.

לכן, אמר, יש לעשות הכל בהסברה טובה, ורק בדרך זו, דרכי נועם, אפשר יהיה לתרגם את ההישג המרהים גם להישגים נוספים שראוי להשתבח בהם – ועוד יותר מזה הישגים שיתקבלו בהבנה בציבור בכללו.

■■■

אבל, קשה לומר שחסידי בעלז אינם צופים עתיד שחור גם להם, ולא רק לציבור האלה הם אצלנו. אגודת ישראל שווה מנדט אחד, וגם זה בקושי וברחמים גדולים, חב"ד שווה ארבעה אם לא יותר".

■■■

כדוגמא ליחס הבוטה של אגודת ישראל כלפיהם, הנובעת בעיקרה על רקע עצמאותם ההולכת וגוברת, הם מביאים את קיפוחם, לדבריהם, בנושא מערכת החינוך שלהם.

"מוסדות התורה שלנו נמצאים בחובות אדירים", אומר אחד האישים המרכזיים בבעלז, "אבל אגודת ישראל התנהגה כמו חנוונים קטנים, שאינם מנהלים קופה, אלא שמים בצד, למקורבי־המקורבים. זה לא היה סופרמרקט, כי נרשם הכל.

"אמנם, מפעם לפעם הם זרקו לנו עצם פה ושם, אבל בלי שום השוואה, למשל, למה שקיבלו המוסדות של מנחם פורוש. אברהם שפירא היה יו"ר ועדת הכספים? נו, לנו זה לא עזר הרבה, חוץ מהבטחות מפה ועד להודעה חדשה.

"אבל, בצורה הניבזית ביותר התנהג כלפינו פורוש. הוא פשוט נלחם בנו. בירושלים יש לנו מוסדות גדולים מאוד, באחד מהם 700 בנות, והם מפוזרים בארבעה־חמישה מקומות, במוסררה, ליד ערבים, ועוד. רצינו בניין, שהיה מתאים לנו, בית־ספר ברנדיס, ומפורוש ראינו שלא תהיה לנו ישועה. אז פנינו לסינאטור קסטן האמריקני, זה דיבר עם שר־האוצר, משה ניסים, וכך העניין זז. פורוש היה יכול לחסוך לנו את כל הדרך הזו, ואת כל הביזיון שסנאטור אמריקני יתערב למעננו אצל שר־האוצר, אבל הוא לא נקף אצבע".

■■■

לאיבה בין אגודת ישראל לבעלזאים גם שורשים היסטוריים – האדמו"רים הראשונים, עוד בגולה, לא תמכו באגודת ישראל, ואף כאן בארץ לא היו חסידי בעלז סיעה באגודה, אלא תמכו בה על בסיס חרדי.

לימים, כשתבעו הבעלזאים לקיים בחירות פנימיות באגודה, החייבות להיערך על פי התקנון אחת לחמש שנים, אך זה 13 שנה לא התקיימו – כדי לקבל ייצוג בהתאם לכוחם

> **"אגודה ניצחה ברחוב החרדי?! בטאבה היא ניצחה! היא קיבלה אלף קולות באילת! לעומת זאת, תראו מה קורה בבני־ברק, בירושלים, ואז תדברו"**

החילוני, החושש את חששותיו שלו. והכל, על רקע השינאה בציבור החרדי, שפרצה בקיעים, שקשה לדעת אם אפשר יהיה אי־פעם לאחותם.

"וייעשו כולם אגודה אחת" – זהו פסוק שחוזר זה מכבר למקורותיו שבתפילה, מכסימום לשיר מלהיב וסוחף בחתונות, עם כליזמרים שיודעים להדליק את הקהל – ולא עוד מציאות פוליטית.

נכון, תחילה סברו שהבחירות הללו יחזירו את הציבור החרדי 200 שנה לאחור, למחלוקת החריפה ביותר בין החסידים לליטאים, אבל באה בעלז וטיפסה על ה"עץ" וכך נתנה הכשר חסידי לרשימה מתנגדית.

ולכן, על רקע הצלחת אגודת ישראל, בגלל עצמם או בגלל חב"ד, אפשר להבין מדוע אין השמחה שורה במעונם של הבעלזאים. יכול היה להיות טוב יותר, הם אומרים.

על המציאות הפוליטית המרה, שאין ב"עץ" הפרלמנטארי אפילו ענף בעלזאי אחד, הם מתנחמים בכך שבאגודת ישראל, שנחתה בכנסת רכובה על טיל חב"די מונחה מניו־יורק, אין אף אחד המזוהה כחב"דניק.

אמנם, צרת רבים אינה אפילו חצי נקמה, שלא לדבר על חצי נחמה, אבל לניצחון הזה טעם של שוקולד מריר לחולה מיגרנה: טעים בהתחלה, מפוצץ את הראש אחר־כך.

■■■

"הם בוודאי ינסו להתנכל לנו בעתיד", אומר בעלזאי אחר, דמות מרכזית ב"חצר" הרבי ובשלוחותיה, "אבל, הם יצטרכו להביא בחשבון שהרחוב החרדי אמר את שלו. הרחוב החרדי הצביע בשבילנו, "דגל התורה". מי הצביע בשבילם? אלף קולות הם לקחו באילת! ק"ק טאבה תובב"א תומכת באגודת ישראל! נו, באמת, טאבה ובנותיה... אין לנו צל של ספק, שהם ימשיכו בקטנוניות שלהם נגדנו. עם כל מה שהם עשו עם בספי הייחודיים, עם ניהול מיפלגה כמו איזה שטיבל בעיירה עלובה ומרוחקת במיזרח אירופה.

"אבל, הפעם הם כבר לא יוכלו להתעלל כבעבר, לא יוכלו להשפיל אותנו, לדחות אותנו, להתנכל לנו. הפעם, הבוחר החרדי האמיתי, לא זה שנבהל ממים קדושים וממים שלנו, לא זה שהוא עפר לרגליו של הבבא ברוך, אלא זה, ששם נר לרגליו את הבבא קמא, הבבא מציעא והבבא בתרא, האנשים האמיתי – הם עלו על הכוונת של אגודת ישראל כמטרה קבועה.

■■■

הבעלזאים, הרצים בפעם הראשונה בצורה פעילה לכנסת – אגב, כמו חב"ד, שיש האומרים שלטווח רחוק גרמה לעצמה נזק כבד, ביציאתה מכלל ישראל ובהפיכתה לסיעה במיפלגה אחת – עוד אינם יודעים איך לאכול את העובדה שבקרוב הם יסתובבו בכנסת כמו בעלי־בתים ולא עוד כשתדלנים, המשחרים לפיתחם של שועי האגודה, שהשביעו בחרפות נפשם.

יחד עם זאת, הם מנסים לצפות קדימה, אל מעבר לאופק של ארבע השנים הקרובות. ראשית, הם אומרים, השידוך בין האגודה לחב"ד לא יחזיק זמן רב, כי לתנועה שאין לה נציגים – הפוסק הראשון והאחרון הוא הרבי מלובביץ'; ואילו לנציגים שאין להם תנועה – הפוסק היחיד הוא פורום מועצת גדולי התורה, שכבר לא התכנס לדיון זה עידן ועידנים.

חוץ מזה, הקופצה של חב"ד באגודה, הם אומרים, היא הוראת־שעה. משהו כמו ההצלחה המפתיעה של ד"ש, שנמוגה אל ערפילי ההיסטוריה הפרלמנטארית הישראלית.

אז נכון, אומרים בבעלז, הרג והעוף הצליחו איכשהו להתחתן, אבל חכו כמעט רגע והצלחת ריקה ואין משמחה.

לכן, איפוא, הטוענים שהמנדט הראשון של ה"עץ" הוא שלהם והשני של כל השאר, מסתכלים קדימה, לעוד ארבע שנים, עת לרעתם יתברר חד וחלק, כי היהדות החרדית היא זו שמניפה את דגל התורה, בעוד האגודה וכל השאר מנפנפים רק בתורן.

וכבר מכינים תכנית הוכחה להיום־מחר.

"ננתח קלפי אחרי קלפי ונוכיח", הם אומרים, "כי במיגזר החרדי־התורני האמיתי היה לנו רוב. דוגמא? את טאבה האגודאית כבר הזכרנו? ומה עם 2500 קולות בבת־ים? זה מעוז אגודאי? ויש עוד מקומות, בהם גרפה האגודה קולות, מקומות שראשי המפלגה הזו בכלל אינם יודעים היכן הם. לעומת זאת, תראו מה קורה בבני־ברק, בירושלים, ואז תדברו".

בקיצור, מאיפה ולאיפה שלא תמשוך את סדין ההצלחה הזה, תמיד תתגלה איזו יד או רגל, זו זועקת כולה שלי וזו מצווחת כולה שלי. ■

שלח את הילדים ושרף את הבית

יוסף אמיר, 38, ממושב בארותיים בגוש תל־מונד, שרף את ביתו, את החממות ואת המחסן • „לא הבנקים מוטטו את המושבים, אלא הוועדים"

אריאלה רינגל־הופמן

בשלב הבא של המאבק, יוסף אמיר ישרוף עוד חממה אחת, אולי שתיים, יקח את האשה והילדים ויעלה לירושלים, ימצא דרך, כל דרך, להגיע לראש הממשלה, לא חשוב מי זה יהיה. יאמר לראש הממשלה מה שיושב לו בבטן כבר שנים ארוכות, ואם לא תבוא לו הישועה – ימשיך במאבק. ועוד מוקדם מדי, הוא אומר, לפרט מה הוא הולך לעשות.

הבית, המחסן והחממה שהעלה באש, לפני עשרה ימים, הם רק תחילת הדרך, או בניסוח שלו: אפילו לא תחילת הדרך. סבלנות אין לו, גם לא אורך נשימה, גם לא תקוות גדולות. רק איזו עצבנות קשה המפעפעת מבפנים, ועקשנות המתורגמת לעוצמה. בסוף, הוא אומר, אנצח. אחר כך, בסוף השיחה, אני אמורה להבין שהניצחון שלו זה ניצחון חוקי מדינת ישראל.

ניקול, אשתו, שלושה ימים אחרי האש הגדולה, כבר מותשת. יוסף אמיר: „יכול להיות שאשתי והילדים לא מבינים למה עשיתי את זה, וקשה להם לקבל את המעשה, אבל בסופו של דבר הם יבינו שזה היה לטובתם".

העובדת הסוציאלית, היושבת אצלם על המרפסת, המקשיבה בתשומת לב ועל פניה הבעה כמעט שמיימית של טוב לב, משמשת, בידיעתה קרוב לוודאי, צינור להעברת האינפורמציה לאשה.

לשרוף את שתי החממות ולעלות לירושלים, זה מה שיעשה בשלב הבא של המאבק. יעשה כל מה שיחזיק את העין הציבורית על הסיפור שלו, ודרכו – „לגניבה הגדולה והמכוערת בתולדות המדינה", על פיו, לדרך שבה ניצלו אנשי הוועדים במושבים את קירבתם לצלחת.

אולי לא כל הוועדים, לא בכל המושבים, אבל אמיר מדבר על שיטה, ומי שמדבר על שיטה, לא מדבר על מקרה פרטי.

רוצה לקחת מצלמת וידאו, לעבור בין המושבים, לצלם בתים יפהפיים, משקים מטופחים, לצלם בתים עלובים, משקים רעועים, ואחר כך לבדוק את מידת קירבתם של בעלי אותם בתים לצלחת. אולי יבנה מודל.

■■■

יוסף אמיר, שמואל כץ, אבי רכיב, מנחם קליין, יחזקאל הבן אברהם פריד, רפי גינצלר, אהרן גינצלר, יהודה פריש. כולם, פחות או יותר בני אותו מחזור, ילידי שנות ה־50, סוף שנות ה־40.

למדו יחד בכרגתה, בית ספר יסודי. בתיכון התפזרו בין בתי ספר עיוניים, מקצועיים, כולם, בדחיפה כזו או אחרת, גמרו תיכון, חיילות קרביים בצבא. אנחנו שנינו מאותו הכפר וכל השאר. אחר כך חזרו למושב והחלו לפתח את המשקים. הרבה שנים אחרי, שמואל כץ, בעלון המושב 'ברבורים', יכתוב על יוסף גז, שהוא יוסף אמיר, שבגלל החוב של גז הוא לא יכול להוציא את הכסף שמגיע לו מהאגודה.

בנים של אבות מייסדים ידעו, כבר אז, שסוד העניין, הוא בישיבה סביב הצלחת.

אבל אבא של אמיר בא מתוניס. הגיעו לארץ ב־56'. הורים, שלושה ילדים וסבתא ודודה זקנות. שבע נפשות בבית של 48 מ' מרובעים, שאותו שרף השבוע יוסף אמיר.

מושב יפה בארותיים. 97 משפחות. המייסדים הגיעו מהונגריה, מצ'כיה, רומניה. אוריינטציה מזרח אירופאית מובהקת. ב־56', הצטרפו כ־10 משפחות תוניסאיות. אם היו מלחמות, הן התמקדו בסופו של דבר בין אנשי הענפים השונים. רפתנים מול פרחנים (מגדלי פרחים).

מיכסות הייצור, שהן בעצם מיכסות קיום, נשאבו לתוך 11 רפתות, המפרנסות קצת פחות מ־20 משפחות, מייצרים כ־5 מיליון ליטר חלב.

אם היו מתפרנסים מהמיכסה הזו 100 משפחות, שכל אחת מייצרת 50 אלף ליטר בשנה, הן היו גומרות את השנה עם משהו כמו 25 אלף שקל רווח.

כ־11 משפחות, מתפרנסות מפרחים ומירקות. השאר פנסיונרים ועובדי חוץ.

חיי קהילה שהולכים ונגמרים, בבארותיים, כמו במושבים אחרים. כבר לא מסיעים עגלות מכוסות ירק, עמוסות חבילות חציר, בחג הביכורים.

בבחירות האחרונות: 160 מצביעי מערך, כנגד 40 מצביעי הליכוד. שייך לתנועת המושבים. פעם ישב ממש על הגבול, שני קילומטר מטול כרם.

אגב, כל השמות שהוזכרו פה למעלה, להוציא את יחזקאל פריד ויוסף אמיר, היו בתקופה זו או אחרת חברי ועד.

■■■

ביום שני, לפני 10 ימים, הביא אמיר את אשתו ניקול ושלושת הילדים, בני 7, 4 ושנתיים, להורים של ניקול ברעננה. יש לי כמה סידורים בעיר, אמר לה, אחזור יותר מאוחר. לקח מונית מרעננה וחזר לבארותיים. בא הביתה, החליף בגדים, הוציא מהבית משחקים של הילדים, ספרים, כלי בית, שמיכות. חלק מהדברים פינה כבר ערב קודם. לניקול אמר, שהוא מתכנן שיצאו לחופש לאיזה חודש, וכדאי להעביר את הדברים להורים.

אחר כך פתח את הג'ריקנים ושפך נפט ובנזין על הריצפה בבית, לאורך הקירות, התיז על הארונות. הלך לחממה, למחסן, לבתי הקירור, שפך נפט על אלפי מגשי הנבטה, שאריות מהימים שהמשתלה תיפקדה, על הדליים לגידול גיבסנית.

הניח את בלוני הגז על הריצפה, התכוון שהם יתפוצצו. הבלונים אגב, לא התפוצצו. הגז יצא משסתום הביטחון ונדלק.

אחר כך הלך לשכנים. יש פצצה במשק שלי, אמר להם, היא תתפוצץ תוך עשר דקות. כדאי שתוציאו את הנשים שלכם והילדים, ותחסמו את הכביש. יחזקאל פריד מצד שמאל ופילוס יוסף מצד ימין, האמינו לו. כשצעק לפריד שיפנה את הבית, צעק לו פריד חכה רגע, אני רוצה לדבר איתך. היו לך ארבע שנים, אמר לו אמיר, והלך להדליק את הבית.

ניקול והילדים הגיעו ב־11, עם מונית. ניקול אמיר ראתה שהכבישים חסומים, שעומדות שם ניידות משטרה, רכבים של מכבי אש ואמבולנס. האש עדיין בערה וכילתה לאיטה את מה שהיה פעם הבית שלה.

ניקול אמיר נתקפה הלם, הילדים בכו. יוסף אמיר ניגש אליהם. נשוחח בבית, אמר לה, עכשיו תחזרי עם הילדים להורים שלך. המונית הסתובבה וחזרה לרעננה.

אמיר הגיע להורים בחצות. בחצות נגמר היום. הרבה זמן לפני זה אמיר דיבר על אירוע, אמר שאין מנוס, שכל דרך אחרת תהיה הרבה יותר דראסטית. שהוא מוכרח להפנות את תשומת לב הציבור למה שקורה במושבים. „זה לא הבנקים שהרסו אותנו, גם לא מדיניות הממשלה. אלה הוועדים שנהגו כאילו הקופה שהופקדה בידיהם הופקרה לשימושם".

■■■

ב־72', השתחרר יוסף אמיר מהצבא, חזר למושב. ב־78', משק 52 כלל שני דונם משתלת ציפורן ננסית, דונם וחצי משתלת ירקות במגשי הנבטה, 14 דונם של משתלת ירקות חשופי שורש.

במושגים של 78', יוסף אמיר עושה הרבה כסף. הרווחים מכסים את ההשקעות המשקיות, ומשאירים רווח מספיק גם לקניית מכונית פיאסטה 78', ש־10 שנים אחר כך, בוועד המושב, ימצא מי שיעלה את זיכרה.

ב־79', מי שהיה אז שר החקלאות, אריאל שרון, מכפיל את שטחי הציפורן בארץ. באותה שנה, הפרחים שהגיעו לשווקי העולם נמכרו במחירי היצף, וחקלאים רבים נקלעו למשבר קשה. מי שנקלע למשבר, לא חזר למשתלת אמיר בבארותיים להזמין שתילים לשנה החדשה ויוסף אמיר גמר אותה שנה עם חוב של 45 אלף דולר לכ־30 נושים. בסוף 82', מונה כונס נכסים למשק וב־83' הגיעו עורכי דין, שייצגו את הנושים להסכם עם אמיר, לפיו ישולם להם כ־12 אלף דולר.

הכסף הגיע ממשרד החקלאות, כהלוואת שיקום. המושב ערב ליוסף אמיר.

בתמורה לערבות, דרש המושב להעביר את הבעלות על משק 52 לידיו, עד להחזר ההלוואה, ושטר ערבות של 20 אלף דולר.

בינואר 84', מונו שני חברי ועד, מנחם קליין ויהונתן זלצמן, לנהל את ענייני המשתלה ולהבטיח שאמיר לא יסתבך פעם נוספת. שיקום המשק, על פי פרוטוקול ועד המושב מה־24.1.83, אמור היה לקחת מספר שנים.

■■■

באותה שנה, משקיע אמיר 20 אלף דולר בהקמת משתלה של גיבסנית. אמיר טוען, שוועד המושב ידע ואישר הקמת המשתלה. הוועד, לדבריו, גם היה אמור לדאוג לו להלוואה לחמש שנים בתנאי שכר מכר. הוועד לא טיפל בהלוואה, אמיר לא קיבל את הכסף ו־20 אלף דולר שהוציא, נרשמו תחת עמודת יתרת חובה בכרטיס האישי. היום, יאמרו מי שהיו אז חברי ועד, כי משתלת הגיבסנית לא אושרה כלל, וכי על הלוואה לחמש שנים לא דובר.

ב־1.7.84, ביקר יצחק מור, מדריך ארצי לפרחים, בחלקות ששתילי הציפורן הגיעו ממשתלת אמיר. מור איבחן מחלת הריזוקטוניה, מחלה של צוואר השורש, שגורמת להתמוטטות הצמחים, בכ־20 אחוז מסך כל השתילים, ונתן הוראה לעקור את הצמחים. הוא דאג להודיע על המחלה גם למגדלים, שהיו אמורים לקבל שתילים מאמיר. המשתלה סגורה, אמר.

יאיר שנוני, מבקר הגנת הצומח, שבדק את המשתלה, אישר בכתב שהמשתלה אינה סגורה ושאין בה גורמי מחלה.

ב־10.7, חוקרת מכון וולקני חזרה ואישרה את הממצאים של שנוני. מור טילפן לאמיר. תודיע לחקלאים, אמר לאמיר, שלא יעקרו את השתילים, אין מחלה. תודיע בעצמך, אמר יוסף אמיר. מור אמר שהוא לא יכול, כי הוא יוצא לנופש בטבריה.

כ־15 דונם ציפורן נעקרו, סך הכל כ־300 אלף שתילים. בוטלו יתרת ההזמנות. אמיר העריך אז, שהפסיד כ־45 אלף דולר במשתלת הציפורן, וכ־20 אלף דולר במשתלת הגיבסנית. חקלאים לא קונים שתילי גיבסנית במשתלה ששתילי הציפורן שבה נגועים בריזוקטוניה.

ב־9.7.84, אמיר פונה לוועד המושב. הוועד, על פי פרוטוקול הישיבה של אותו יום, ניזון בינתיים משמועות בלבד. אמיר טוען שהמדריך טעה, שכוונתו לתבוע מהמדריך וממשרד החקלאות פיצויים.

אמיר גם מבקש מהוועד להמשיך במימון הדרוש להפעלת המשתלה.

הוועד מאשר 150 אלף שקלים ישנים על הוצאות פועלים, ואומר לאמיר לדאוג לגביית הכספים עבור שתילי הציפורן. את הכסף עליו להכניס לאגודה לפני כל השקעה, שהוועד לא אישר.

■■■

פרוטוקול מיום 15.7: „מאחר ואמיר יוסף לא נתן תשובה מספקת לוועד בקשר לתשלום או סילוק חובו כלפי האגודה, הוועד החליט להגיש תביעה משפטית נגדו ונגד אשתו ונגד הערבים על החוב, בהקדם האפשרי ונותן הוראה למזכיר להתחיל בהליכים בהתאם".

בחמשת החודשים הבאים, הוסכם שהמושב ממשיך לממן, מתוך כספי הפידיון של אמיר, את משתלת הירקות, כדי שאמיר יוכל לפרנס את משפחתו.

באמצע נובמבר, מעביר מזכיר המושב, אשר גוטלון, צ'ק על סך 1.7 מיליון שקלים ישנים לאמיר. הצ'ק אמור להיפרע ב־15.1.85. הצ'ק נרשם לפקודת אמיר יוסף בלבד. חודש לפני זמן הפרעון, מושב בארותיים מבטל את הצ'ק.

אמיר, שהפקיד אותו במחסן הטכני, תמורת זרעים וחומרי הדברה, נאלץ להחזיר את הזרעים ואת חומרי ההדברה.

בשלב זה, בדיוק, נסגר המשק שלו וחדל להיות יצרני עד, היום שבו הוא מעלה אותו באש.

סיכום: ביולי 84', מיד אחרי שיצחק מור משכיב את המשתלה על הקרשים, הוועד מחליט לפעול לגביית שטר הערבות בסך 20 אלף הדולר.

את שטר הערבות, בסופו של הליך משפטי, שאותו מפסיד אמיר, יכול המושב לפדות כל רגע. ערבים לשטר אבא של אמיר וגיסתו. לשניהם אין מניין לשלם אותו.

החוב של אמיר, שעמד על כ־13 אלף דולר ב־1.7.84, עומד היום על כ־130 אלף דולר.

המשק שהועבר למושב ב־83', עדיין שייך למושב, לא נפדה על ידי אמיר.

לאמיר לא היה כסף לנהל את המאבק המשפטי נגד משרד החקלאות, על האבחנה השגויה של מור.

ניסיון לקיים את הבוררות בנושא, דרך תנועת המושבים, העלה שהתנועה אינה עוסקת בכגון אלו.

■■■

בעשר בבוקר אנחנו הולכים לפגישה עם יושב ראש ועד המושב, אברהם פריד. איש גבוה, שער לבן, בשנות ה־60 שלו. פריד, רפתן, לא חושב שהוא צריך לענות על השאלות שאנחנו מציגים לו. „מכיוון שהוא איים עלי, אישית", הוא אומר.

– מה זאת אומרת איים?

„אמר שלא ישתוק, עד שכולם ישבו כמוהו ליד בתים שרופים".

– ואתה פוחד שהוא ישרוף לך את הבית?

„אנשים יותר שפויים יושבים מאחורי מנעול ובריח".

פריד, סוחב כמה דקות נוספות, מסרב בעקשנות לענות על השאלות.

בסופו של דבר, כשמגיעים שלושה חברי ועד נוספים, הוא מוכן לענות. התנאי, שהדברים שייאמרו יוצגו כדברים שנאמרו על ידי הוועד כולו.

בהמשך השיחה, אגב, יתגלגלו למזכירות כמה חברי מושב נוספים, שישמחו להביע את דעתם בעניין. רובם יבקשו, מאוחר יותר בכניסה, שיושמט שמם.

– אברהם פריד, ב־1979 יוסף אמיר מקים חממה ונאלץ לשלם את ההשקעה כולה מכיסו, הוועד אינו דואג לו להלוואה. יש לך מושג למה?

„לא זוכר, לא הייתי אז חבר ועד. זה בכלל עניין של משרד החקלאות".

– ועד המושב הוא שמפנה את הבקשה למשרד החקלאות והוא זה שמקבל את ההלוואה עבור החבר וערב לה?

„נכון".

– מדוע איפוא הוועד לא טיפל בהלוואה עבורו, מה גם, שלפי הנתונים שבידי, קיבלו אז חברים רבים הלוואה להגדלת החממות והרחבת הרפתות?

„אני לא יודע. תשאלי את מי שעמד אז בראש הוועד".

– באותה שנה, אמיר גם לא קיבל הלוואת עיבוד; הלוואה כזו קיבלו כל המשקים היצרניים.

„אני לא זוכר".

– כשנפסלו שתילי הציפורן שלו, בטעות, על ידי המדריך הארצי, הוא פנה לוועד וביקש שתתערבו לטובתו. למה המושב לא התערב?

„אמרו לו שיגיש תביעה למשרד החקלאות".

– תביעה, שהיתה אמורה לעלות אלפי דולרים, שלא היו לו.

„זה אני לא יודע, הפנינו אותו לתנועת המושבים".

– צ'ק שניתן לו על ידי המושב, על סך 1.7 שקלים ישנים (כ־4000 דולר), דחוי ל־15.1.85, בוטל חודש לפני זמן הפירעון. למה?

„לא יודע, לא הייתי בעניינים".

■■■

פריד הוא אחד מהדמויות היותר מרכזיות בבארותיים. יש שיאמרו לנו, הדמות הדומיננטית במושב. גם אם סביר להניח שאינו בקי בכל ההחלטות שנתקבלו בוועדים שבהם לא שרת, אין ספק שהרוח שנשבה בישיבות הוועד, עברה גם את המרפסת של פריד.

במהלך הראיון, במזכירות, יושבים שאר חברי הוועד. לחלקם מבט חלול בעיניים. רואים רחוק.

שמע, אומר פריד לאחר מהם, תחפש בפרוטוקולים. החבר מוציא מחברות פוליו, בכריכה עבה, ונובר בפרוטוקולים ישנים המנוסחים בעברית, שיותר משהיא עילגת היא בנויה להקשות על חיי ההסטוריונים שיבואו לפשפש בהם. כתוב שם למשל, ב־24.2.87: „אמיר גז חוזה פה והירצה את טענותיו".

תלכו, אומר לנו פריד, בסופו של דבר, למר גוטלון, הוא היה כל אותן שנים מזכיר המושב, הוא יודע את כל הפרטים.

■■■

– אשר גוטלון, למה המושב לא טיפל בבעיה של אמיר נגד משרד החקלאות?

„אמיר היה עצמאי תמיד, אז חשבנו שהוא צריך להסדיר את העניין לבד".

– יש לך מושג למה העניין נתקע?

„כי משרד החקלאות ידע בדיוק עם מי יש לו עסק".

– מדריך הגנת הצומח העיר שלא היתה מחלה.

„נו, אז שילך לתבוע את משרד החקלאות".

– למה בוטל צ'ק שניתן לו?

„אני לא רוצה להיכנס לדבר מסובך, אבל הוא עשה פשיטת רגל והמושב מאוד עזר לו עם משרד החקלאות, וחשבנו שיילך בדרך הישר".

– לא הבנתי עדיין, למה בוטל הצ'יק?

„הצ'ק היה למוטב בלבד והוא חשב שיסדרו אותו והתחיל לקנות סחורה עם הצ'ק הזה".

– על הצ'יק הזה, ראיתי צילום שלו, כתוב לפקודת יוסף אמיר בלבד, ואין שום סימן שמדובר בצ'ק למוטב בלבד.

כאן סיפר לי גוטלון על יחסי אמיר עם [illegible] הפועלים, על הנושים שרדפו אחריו. בסופו של דבר אמר, שהשיחה מסתבכת והוא לא רוצה לענות יותר.

– בבקשה, שתי שאלות אחרונות. האם נכון, שהיו חברים שקיבלו הלוואות דרך המושב, שאת הריביות וההצמדה עליהן לא שילמו החייבים?

„אני לא יודע".

– אולי, בתור מזכיר, אתה יודע אם המושב גבה ריבית והצמדה עבור הלוואה שניתנה בביטוח שער?

„היתה איזו הלוואה שלא הבינו אותה נכון. כל בן אדם עושה טעות".

– ואתה, האם טעית כשהחלטת להוציא את הכספים המגיעים לך בפיצויי פרישה, קודם שפרשת בכלל?

„לא, הייתי בתפקיד, אז הייתי רשאי להפריש כסף לקופת גמל".

את השיחה בינינו גומר גוטלון באמירה הבאה: „יש פה מספיק אלמנות ויתומים שזקוקים לעזרה, לא רק אמיר יוסף".

■■■

1984 היתה השנה שבה אמיר יוסף התמוטט סופית. בשנה זו, 20 חברים במושב בארותיים קיבלו הלוואות בסך כולל של כ־700 אלף דולר. כ־400 אלף דולר הלוואות לחברים ששמותיהם מופיעים בפרוטוקול, כ־300 אלף דולר הלוואות לחברים ששמם אינו מופיע. נושא של הלוואות אגודה נמצא היום בבירור, חלק מהשמות כבר התגלה. לא מדובר ביתומים ואלמנות.

בין אלו שקיבלו הלוואות באותה שנה ניתן למצוא את רכיב אבי, שהיה חבר ועד שנה קודמת, את כץ שמואל, שהיה חבר ועד שנה לאחר מכן, את גוטלון אליעזר, שהוא בן של מזכיר המושב, כהן שלמה, אז חבר ועד, גינצלר רפי שהיה חבר ועד לאחר מכן, פריד אברהם, יושב ראש הוועד היום. כץ שמואל, אגב, קיבל באותה שנה כ־65 אלף דולר.

שמות אלו ואחרים יופיעו ברשימות נוספות של מקבלי הלוואות במושב בארותיים.

עורך הדין חיים שפירא, ששימש בורר בתביעת המושב נגד אחת המשפחות בבארותיים, אמר בין השאר: „התרשמתי כי האחראים בהגה השלטון במושב בארותיים מזלזלים לעיתים בכללי המינהל התקין והדמוקרטיה, ועוסקים בצרכי ציבור כאילו עסק בתוך שלהם".

בבארותיים, כמו במושבים רבים אחרים, העוצמה המופקדת בידיהם של אנשי הוועד, במקרים מסויימים, עוצמה שמעל לחוק. בית המשפט, אגב, בשל תקנונים המחייבים פניה לבורר מטעם רשם האגודות, ממעט להיפגש עם המימסד המושבי, ממעט לייצר תקדימים, ועל כן, מבחינה תחיקתית, משאיר את המערכת במצב של פיגור, החוזר ופועל לטובת הוועדים.

■■■

„הציבור", אומר אמיר, „יודע על התיישבות במשבר. הוא לא יודע שיש 3000 מושבניקים – 5 חברי ועד בכל מושב כפול 450 מושבים, שחיסלו את ההתיישבות כולה".

בבארותיים, מושב יפה, שלא אוהב את הסיפור של אמיר, אומרים שהאיש תמיד הלך בגדול. „הוא חקלאי טוב", אמר יוסי קיסלר. „פעם גם היינו חברים. היינו הולכים יחד לשחק כדורסל. אבל כשאני קניתי אוטו כזה, הוא כבר החליף שתי מכוניות, הלך לשתי שנים והיו לו שאיפות גבוהות. זה לא הולך עם חקלאות".

יוסף אמיר, ממש באותה שעה שקיסלר אמר מה שהוא אומר, צובע בזפת שחורה את הקירות החיצוניים של הבית שלו, הקירות שהאש לא השחירה, ועליהם באותיות לבנות, בגדול, כותב: פה נטמנה ההתיישבות ז"ל. ■

יוסף אמיר. הצלום: ציפי מנשה

רוצה לקחת מצלמת וידאו, לעבור בין המושבים, לצלם בתים יפהפיים, משקים מטופחים, לצלם בתים עלובים, משקים רעועים, ואחר כך לבדוק את מידת קירבתם לצלחת

פעמיים בחיים מתחדש לאדם שיער: כשהוא תינוק וכשהוא משתמש בניו-ג'נריישן.

ברישיון משרד הבריאות.

היום זה כבר עובדה. ל־60%
ממשתמשי ניו-ג'נריישן, גברים ונשים,
חלה התחדשות שיער.
ל־94% נעצרה הנשירה.
הצלחה חסרת תקדים!
היום אנחנו כבר מדברים על עובדות.
בעזרת טיפול פשוט של שלושה
חודשים אתה יכול להראות אחרת.
גש לבית המרקחת הקרוב ובקש
ניו-ג'נריישן. תתחדש.

ניו-ג'נריישן

השיער מתחדש שוב.

להשיג בבתי-המרקחת וברשתות הסופר-פארם.
למידע והזמנות - כצ"ל סחר בע"מ, טל: 08-401340/3

זרמון-ברזילי

150 מלקות

סיפורה של אשה יהודיה צעירה, שהצליחה להימלט מטהראן של חומייני. משמרות הצניעות, כלא הנשים, הסיוט של חיי היום יום. העונש למי שנתפסת עם אודם על השפתיים – 150 מלקות

סמדר פרי

היום היא בז'נווה. עשר שנים ניסתה ג' להשיג אישור יציאה מטהראן. שנים היתה מתייצבת יום יום בבניין משרד החוץ. הפסיקה, רק אחרי שהסבירו לה כי מוטב להפגין נוכחות רק פעמיים בשבוע, "בימי הנשים".

"בקומה הראשונה של משרד החוץ, דלת עץ שהובילה לאולם גדול. ישבנו שם, מתבוננים בדלת, ממתינים, כל ה'ממנוע חורוג', אלה שיציאתם נאסרה. 300־400 יהודים בחדר אחד. בחדר השני, המוסלמים.

"גברים נכים, מעוותים, פתחו את הדלת בערך בכל שעה. הציצו וסגרו. פסחים, חסרי גפיים. שבויי המלחמה שחזרו מעיראק. אני עדיין זוכרת את הצחנה הנוראה שעלתה מהם.

"בצהריים, הפקידים הלכו להתפלל, ואנחנו התגודדנו ברחוב, ישבנו על המדרכה. אין בתי קפה. אין מסעדות. יושבים וממתינים".

פעם החליטה ג' להתפרץ. "האם מישהו ידבר איתי סוף סוף?" צעקה. עשר שנים, היא אומרת, איש לא דיבר איתה. "היו אומרים לכולנו, תבואו בבוקר, ותמתינו. למדנו להכין לבד את רשימת השמות, ומי שהיה יוצא מן האולם, אפילו לשירותים, היה נמחק מן הרשימה.

"בשלב מסויים, נמאס לי. החלטתי שאם לא מאפשרים לי לצאת, אשאר בטהראן. ישבתי בבית חצי שנה. לא רציתי לראות את דלת העץ, את הנכים. ופתאום, לפני שלושה שבועות, אשה צלצלה אלי. 'בואי מהר', צעקה, 'הם נותנים עכשיו'.

"לא רציתי ללכת. לא האמנתי להם. ובכל זאת, הגעתי – והופתעתי: פקיד בריא, לא מעוות ולא נכה, הכניס אותי ללשכה. 'לאן נעלמת ארבעה חודשים?', שאל. הייתי חולה, שיקרתי. 'אבל היית יכולה לצאת מזמן. כנראה שאת לא מעוניינת לנסוע'. אמרתי: אולי. הוא שאל: 'אם תצאי, תחזרי?' אמרתי: בוודאי.

"על רקע זה החלטתי לשאול: אולי תוכל לגלות לי עכשיו מרוע אסרתם עלי לצאת?

"פניו הרצינו: 'אם לא מוצא חן בעינייך, אשלח אותך לאבין (בית הסוהר הנורא) ושם יסבירו לך. יש להם שיטות מעניינות'".

■■■

על חשיפת שמה או תצלומה של ג' אין מה לדבר. היא פוחדת. יש להם, היא משוכנעת, עיניים בכל מקום. באירופה, בארצות הברית. וגם ידיים אכזריות, שישיגו אותה בכל פינה.

"יצאתי עם שלוש מזוודות. רק בגדים. מותר להוציא טבעת אחת ושרשרת זהב אחת. או טבעת נישואין ושני צמידים. ידעתי, אבל ניסיתי להוציא יותר, שיהיה לי ממה להתקיים. ובשדה התעופה החרימו שרשרת וצמיד זהב.

"ארבע שעות חיטטו במזוודות. פרמו את הכריות בחולצות, קרעו את מכפלת החצאיות. חיפשו דולארים. עברתי גם בדיקה גופנית מדוקדקת. מזל שלא ניסיתי להתחכם".

ג', כבת 35, קטנת קומה, שיער כהה, באה מאור, קפיצית. אנגלית רהוטה בהיגוי מעורב, אמריקני אנגלי, מוכרת מן השנים הטובות בקולג'ים של לונדון, ארה"ב ושוויץ.

"היה לי בית גדול בטהראן, בסביבה המכובדת ביותר. שילמתי עבור השכירות רק 30 דולר לחודש. החברים היו אומרים לי: את צריכה למכור כרטיסים למי שירצה להשקיף על הנוף. לפעמים היינו רואים את חומייני ואשתו, ואת בנם אחמד, עוברים בשיירה, במכוניות המפוארות.

"היו לי חיים קלים, עם בעיות. הצירוף הזה נשמע מוזר, אבל זה מה שהיה. כשהחלטתי שאין ברירה, ואני חייבת להשלים עם החיים במדינה של מוסלמים מטורפים, היה קל יותר. אין כמעט הוצאות. מזג האוויר נפלא. פירות, ובעיקר ירקות נפלאים. החיים מתנהלים על מי מנוחות. בתנאי, כמובן, שמקפידים על כללי המשחק.

"למשל, 10 שנים לא קניתי בגדים. לא היתה סיבה. העיקרון פשוט למדי: אסור להתבלט. מתעטפים בשחור, וזהו. אם את לובשת צבע אחר, ובמיוחד אם את אשה צעירה, את מזמינה לעצמך צרות.

"ואלה כללי הלבוש: שמלה ארוכה, שחורה, עד אמצע הקרסול, ושרוולים מכופתרים, שלא תתגלה פיסת זרוע עירומה. ומתחת לשמלה, מכנסיים שחורים, וגרביים שחורים. סביב הראש והכתפיים 'רוסארי' שחור, הגירסה האיראנית לרעלה המוסלמית. ואסור שיציץ אפילו תלתל שובב על המצח".

■■■

כשג' יצאה אל הרחוב, נתקלה בג'יפים של של "סור אללה", משמרות הצניעות. ארבעה גברים בג'יפ, ומאחוריו מונית, ובתוכה ארבע "נשות חומייני". אם הבחינו בקווצת שיער שלא נכנעה לרעלה, או בשמץ של איפור, היו עוצרים, ומזנקים.

"פעם אחת, בשיאו של הקיץ, הלכתי ברחוב עם חברה. היה חם והיא היתה בלי גרביים. הם הבחינו בה וזינקו עליה. בסך הכל, עשרה ס"מ היו חשופים. עצרו את שתינו, הובילו אותנו למשטרה, צעקו: 'גנדה' (זונה). החברה שלי דיברה בחוצפה, לטעמם.

שאלו אותה: 'איך את מעיזה להסתובב בלבוש נועז? את לא פוחדת מאללה?' והיא השיבה: 'אני פוחדת רק ממקקים'. ואז החליטו לטפל בה: הכניסו אותה לתוך שק, וכרכו חבל סביב מותניה. השק היה מלא מקקים. השאירו אותה במצב הזה לילה שלם, והיא צרחה וצווחה עד שדעתה נטרפה עליה. בבוקר אישפזו אותה בסנטוריום".

■■■

יום אחד הגיע גם תורה של ג'. בשעת לילה מאוחרת, כשחיתה בביתו של ידיד, המוסקסואל, וידידו, נשמעו חבטות מאיימות. ג' נמלטה אל מתחת למיטה, אך קצות אצבעות הרגליים הסגירו אותה. ביקשו ממנה להתלוות אליהם. שלושה שבועות ישבה, או עמדה, באולם הגדול, בכלא הנשים. מאז היא לא יכולה לשאת רעש. לא מסוגלת להתמודד עם טלוויזיה פתוחה בקול רם או רעשים פתאומיים.

"אלפי נשים מכל השכבות החברתיות הסתובבו באולם הגדול. בערב, אם לא הלכת לישון מוקדם, לא היה מקום לשכב על הריצפה. לילות ארוכים נאלצתי לבלות בעמידה.

"הסוהרות היו נשים מגודלות, בעלות חזה גדול וזקן או שפם. קשה היה להחליט אם זה גבר או אשה. נראו כמו לסביות או זונות לשעבר. היו מכים, מצליפים. הסוהרות נהגו לבצע את ההוראות. בלילה, היו פותחים את הדלת, מצביעים על אשה מסויימת, ואומרים לה 'בואי'. אחר כך היינו שומעים את הירייה.

"העינוי הגדול ביותר היה הרדיו. כל הזמן היה פתוח, עם מגברים, בקולי קולות, ולא מכוון. עד היום הרעשים הללו, של הרדיו הבלתי מכוון, רודפים אחריי לכל מקום.

"וכשהגיע מועד התפילה, היו מזיזים את חוגת הרדיו. כולם היו צריכים לעמוד. רק היהודיות היו פטורות מן התפילה. הם ניצלו את התפילה כדי לבצע את עונשי ההצלפות. שלא ישמעו את זעקותיה של האשה המוכה.

"בכוונה להפחיד אותנו, השאירו את הדלת פתוחה. פעם אחת לא יכולתי להתאפק, והצצתי. הנערה האומללה שכבה על דרגש, קשורה בארבעה מקומות. ממול, על הכיסא, ישבה הסוהרת, וסרגה. סוהרת אחרת עמדה עם מגלב, ולפי 'ספירת העיניים' של הסורגת, הצליפה. אחת, שתיים, שלוש, אוי, טעיתי, נתחיל מחדש..."

■■■

ג' מספרת כי עד הכלא, היתה מפונקת. בימי השאה, לא חלמו לעזוב את טהראן. היה לנו היכל, חווילה, מפוארת, משרתים, מסיבות, נגנים. תרבות חוץ, נסיעות לחו"ל. ג' היתה נוסעת לפחות פעמיים בשנה לאירופה. בבית לא דיברו על ציונות, והיהדות היתה עניין שולי. הוריה ושני אחיה ברחו ברגע האחרון, ביום נפילת השאה. לב האם ניבא לה רעות, והיא הפצירה בג' להצטרף אליהם. אולם ג' ביקשה להישאר "עוד מעט" – ונתקעה עשר שנים בגיהינום של קנאות דתית, מלחמה, וחורבן כלכלי וחברתי.

"היה לנו נהג ומשרתים. אחרי הנפילה, סימנו אותי אנשי חומייני כ'מופסידה', מושחתת. כנאומים המוקלטים דאגו לשטוף את המוח, שאנחנו, העשירים, ניצלנו את האחרים. הם לא אוהבים עשירים, גם לא את המוסלמים העשירים. אילו יכלו, היו מחסלים את כולם. ואנחנו, מצבנו היה חמור פי שבעה: מאורחים שווי זכויות, מורדים מעט בגלל עושרנו, הפכנו בבת אחת לאויבי המשטר, בהיותנו 'ציונים מסוכנים'.

"מראשיתה של המלחמה במפרץ, הודיעו כי מי שלא עובד בממשלה, חייב להתגייס. לא שמעתי על מקרים רבים של התנגדות לגיוס. והרי ידוע שהלוחמים הצעירים הללו לא יחזרו.

■■■

"בינתיים, חיי היומיום התנהלו בשיגרה עצלה. עומדים בתורים ארוכים מחוץ לתנויות, כמו בברית המועצות. בערב היו מודיעים בטלוויזיה על משלוח אורז, או סוכר, או קמח, ובבוקר כולם היו רצים. המשטרה דאגה לארגן את התורים, לבדוק את תלושי המזון.

"בערב, הטלוויזיה משעממת. תמיד אותם הפרצופים: חומייני וה'מולות' שלו. או תעמולה לצרכי פנים, וביקורת על 'השחיתות במערב הכופר'. טיפטפו הרבה ארס נגד ישראל וארצות הברית. אחרי השנים הארוכות שחייתי במערב, לא נותר לי אלא לקרוא ספרים. קוראים כל מה שניתן לשים עליו יד. העיקר, שהזמן יחלוף.

"לפעמים התפשטה שמועה, שפלוני הצליח להשיג סרט וידאו. היינו רצים אליו, מחנים את המכוניות הרחק מביתו, שלא יבחינו בהתקהלות. דאגנו להאפיל את החלונות, אך תמיד קינן הפחד. ידענו, כי גם אם נוקטים בכל כללי הזהירות, אנחנו מסכנים את עצמנו, ובעיקר את בעל הבית.

"ובחדר החשוך, בחבורה מעורבת של בני טובים יהודים ומוסלמים, שאיבדו את מקומם במדינה המטורפת הזאת, יכולנו לשכוח הכל ולטוות חלומות, שהחזיקו מעמד שעה או שעתיים".

■■■

ג' מספרת על סידרה בטלוויזיה הממלכתית של טהראן, שבמהלכה הציגו במשך שלושה שבועות קבוצה של 20 גברים בגיל העמידה, חברי המפלגה הקומוניסטית. אלה הוגדרו אוייבי המשטר ובתמורה להתגייסותם למסע התעמולה, כשכל אחד מן הדוברים מתנדב לחשוף את 'חטאיו', הבטיחו להם את חייהם. הסידרה הסתיימה, הוציאו אותם להורג, ולא התביישו לדווח על האירוע בעיתונים, ובהתפארות.

"חומייני עוכר בשיטת ה'פוקסוי', כמו שואב אבק. מי שמתנגד, נמחק. ראיתי אשה אחת שנזרקה לרחוב באמצע הלילה, ורק כתונת לילה לגופה. מישהו נזכר שהיא חצי צרפתיה, חצי ערביה. היא הלכה ברחובות ובכתה. פתאום נטפל אליה שוטר: 'למה אינך איסלמית (לבושה בצניעות)?' 'זרקו אותי מהבית', בכתה האשה. 'לא מעניין אותי' אמר השוטר ולקח אותה לבית הסוהר".

בתחנת המשטרה המרכזית בטהראן תלוי מחירון:

צבע על השפתיים: 150 מלקות.
לק על הציפורניים: 100 מלקות.
סומק על השפתיים: 50 מלקות.
"סוף גלוי", נאנחת ג'. "מי שנתפסה על חם, ותקציבה מאפשר, תוכל לקנות [illegible] את המלקות. כל הצלפה [illegible]

אשה איראנית בהפגנה. תצלום: סיגמא. שמלה שחורה, מכנסיים שחורים, 'רוסארי' שחור

בדרך למרפאה ליעוץ מיני, תחשבו על ד"ר עמי שקד. שקד, סקסולוג־חלוץ, הביא לכאן את הבשורה מאמריקה לפני עשר שנים. כבר לא טאבו, לא נושא לבדיחות, גם הרבנים ממליצים

זוקף לזכותו

לאה אתגר

ד"ר עמי שקד מוכן להודות שסקס זה לא הכל בחיים, אבל זה בהחלט העיקר. שקד, סקסולוג, ראש המכון לטיפול חינוך ומחקר מיני במרכז הרפואי ע"ש שיבא, חוגג עשור למכון. הוא מרגיש, לדבריו, כמו חלוץ, שבא לקרקע הבתולה של א"י וחולל ניסים ונפלאות.

הוא פותח את הצהרותיו ב"עם כל הצניעות", אבל לא ימעיט מערך עצמו, ולא יניח להתברח על חשבון עבודתו. את הבאים אליו הוא מקבל בבית החולים בחלוק לבן. נכון, כל הטיפולים במכון שלו מתבצעים רק בשיחות, או מקסימום בהדגמות בסרטי וידאו עדינים שהופקו באוניברסיטת ניו יורק. אצלו לא מתפשטים. אבל את החלוק הלבן הוא צריך כדי ליצור אווירה והתייחסות נכונה: "אני לא סחבק של אף אחד, אני מקרין סמכותיות ומקצועיות".

שקד מעדיף להיקרא "מטפל מיני", "תירפיסט", יותר מאשר "סקסולוג". מאז הגיע לישראל מאוניברסיטת ויסקונסין בארה"ב, לפני כעשר שנים, אין כמעט חודש שלא נחשף בו לכלי התיקשורת. הופיע ב"סיבה למסיבה", כתב מדור קבוע בירחון "מוניטין" במשך שש שנים, התבטא בכל במה אפשרית: הרצאות, קורסי הדרכה, ראיונות לעיתונות.

כמעט על כל אירוע שיש בו מין, יש לשקד מה לומר. ראינו אותו אחרי משפטו של מדריך הצופים שקיים יחסים עם קטינה, על השאלה – מהי התמסרות מרצון. על זוג שהתערטל בתוכנית בידור הביע דעתו כי הם סובלים מ"היעדר גבולות". אפילו בהקשר לבחירות האחרונות, הביע דעתו, כי חסרי השכלה מינית ובעלי עמדות שמרניות נוטים לעמדות פוליטיות ימניות.

שקד מצדיק את גודש החשיפה שלו לציבור בצורך לחנך את העם. בראשית דרכו, התייחס אליו הממסד בספקנות: לפני 10 שנים, הוא אומר, לא היו בישראל מרפאות לטיפול מיני. בשנות עבודתו הראשונות ניפגש עם מנהלי בתי חולים, רופאים, מחנכים וכל מי שרק היה מוכן להקשיב לו, כדי לשכנעו שיש צורך במכון ובטיפולים מהסוג שלו.

היום, הוא אומר בגאווה, אין כמעט מוסד רפואי מכובד בארץ בלי מחלקה לטיפול מיני, יש לנו את כל הכלים לטיפול ואיבחון, כולל המיכשור המתאים, לפחות 15 מוסדות לטיפול מיני פועלים בישראל, סקסולוגים מופיעים קבוע כיועצים וכותבים, והפכו לחלק מחיינו. והכל, לדברי שקד, בזכות שקד.

כינו אותו "שר המין של המדינה" או "הגורו של המין הישראלי". הוא לא נעלב מהכינויים הללו, אולי אפילו גאה, נזהר לא להפוך לבדרן. בתוכניות בידור־לשמו אינו מופיע, שומר על ארשת פנים רצינית, אך מאמין שלפעמים צריך לדעת להוסיף קריצה הומוריסטית.

לא מכבר ראיתי אותו מככב על הבמה, בהרצאה שנתן בפני מזכירות בכירות. הנשים ציחקקו. שקד יסביר שבעיסוק פומבי במין צריך לאזן: צחוק המאזינות לא בא מרוע לב או לעג, אלא ממבוכה, ואם הצחוק משחרר מחרדות, אז בבקשה.

מודע ליכולת המישחק שלו, ולעוצמתו הבימתית, הוא מספר שכבר כילד קטן בבני־ברק, כששאלו אותו לצלון בית־הספר הדתי מה הוא רוצה להיות כשיהיה גדול, השיב: "שחקן, ואם לא יסתדר לי, אז במאי".

גבר רזה ושמור היטב, עם משקפיים גדולים, מקרין נעורים נצחיים. את גילו הוא אינו מוכן לגלות. על חייו הפרטיים אינו רוצה לדבר. יש בעניין הזה הסכם של כבוד בינו לבין המשפחה, הרעייה דרורה, והילדים. הם עושים הפרדה בין העבודה והחיים הפרטיים. "כמו שלימד אותי מורי הדגול, ד"ר מאסטרס בעצמו ובכבודו מסנט לואיס, שתמיד סירב לגלות בן כמה הוא, איפה נולד ובמה עוסקת אשתו".

שלא כמו ד"ר רות ווסטהיימר, למשל, הכוהנת הגדולה של הסקס האמריקאי. ווסטהיימר לא תחסוך ממאזיניה שום פרט על חייה, ילדיה, יחסו של בעלה למקצוע. שקד: "היא יותר מהתחום החינוכי, ואני מהתחום הקליני טיפולי. וזה מסביר את ההבדלים".

■■■

איך מגיע ילד טוב מבני־ברק להיות מטפל מיני?

"סיימתי את לימודי הדוקטורט שלי בפסיכולוגיה שיקומית, עם תת־התמחות בהפרעות בתיפקוד מיני, מין ונכות, ועסקתי בפרקטיקה. הגעתי למסקנה שכל אדם שפונה לטיפול פסיכולוגי סוחב עימו בעייה או חרדה בתחום התיפקוד המיני שלו. המדריך האחראי עלי לא סיפק לי הדרכה בנושא. הפניתי אליו שאלות שנותרו ללא מענה. ראיתי שהפסיכולוגים, הפסיכיאטרים או הרופאים לא מקדישים תשומת לב לתחום התיפקוד המיני, וכך נולדה המוטיבציה שלי לעסוק בתחום זה.

"חוץ מזה, אני אדם חסר סבלנות. טיפול פסיכולוגי או פסיכיאטרי אורך המון זמן, ואילו בהפרעות בתיפקוד מיני התוצאות, יחסית, הן מיידיות.

"חשבתי, למה שאהיה עוד פסיכולוג? זה לא האופי שלי. ידעתי גם שזה תחום לא מפותח בארץ, והמימד של חלוציות הניע אותי. כפרופסור עוזר באוניברסיטה אמריקנית כתבתי הצעת תוכנית לפרופסור רזין המנוח מתל השומר, והוא הציע לי לשוב ארצה.

"יש לזכור, שאז היתה תקופה קשה בארץ, שנשאה את אותות הנכות של מלחמת יום הכיפורים. כשהגעתי ארצה התייחסו אלי בחשרנות. אני זוקף לזכותי את כל ההתעניינות העכשווית בנושא. יבוא יום וסוציולוג רפואי יבדוק מה השינוי הדרמטי שחל בארץ, ומה חלקי בו".

היום, כשרבים באים אליו לטיפול, כשהוא כבר מוסד, הוא מעריך שאצלנו פתוחים לבעיות מין לא פחות מאשר אצל האמריקנים, "אפילו יותר".

"מהר מאוד", הוא אומר, "תפסו המטופלים שיושב לפניהם אדם בלי קרניים על הראש, ומדבר על תיפקוד מיני כמו על אולקוס או על הפרעות בעיכול. אז הם נפתחים. בהתחלה היתה הרמת גבה, חיוכי גיחי גיחי, והיה צריך להיות חזק במלחמת השיכנוע הזאת. היום, כשהמקצוע כבר על המפה, רופאים, פסיכולוגים ופסיכיאטרים מפנים אלי לקוחות מדן ועד אילת".

הוא מספר שתהליך היציאה מהאנונימיות היה ארוך, אבל היום, כשהוא הולך ברחוב, מזהים אותו. כמעט לא קורה שנערכת מסיבה בעיר, ואיש יחסי הציבור אינו מתקשר אליו, מבקש שיבוא כדי לקשט את האירוע. הוא אומר לא, לדבריו, כי זה לא סוג הפירסום שהוא צריך.

■■■

השוני העיקרי בגישה לטיפול הסקסולוגי בעשור האחרון, הוא הטיפול ה"מולטי־דיסיפלינארי". כשבא למירפאה גבר עם בעיית אין־אונות, נכנסים לתמונה כמה אנשי מקצוע: רופא אורולוג, רופא אנדוקרינולוג (הבודק פעילות הורמונלית), רופא לכלי הדם, ואם יש צורך – גם כירורג. בכוחות משותפים, מגיעים לאבחנה מדוייקת.

בעבר האמינו כי אצל 90 אחוזים מהגברים הסובלים מאין־אונות, סיבת הבעיה היא נפשית, ורק אצל 10 אחוזים הסיבה אורגנית. היום, בשל השתכללות המכון, אצל מחצית מהסובלים מאימפוטנציה מוצאים סיבה גופנית ולא נפשית.

בעבר, באו למכון רק גברים. היום באות גם נשים, אם כי במספרים קטנים יותר. הסיבה: נשים עם בעיות מיניות ממשיכות בדרך כלל לתפקד. גבר עם אימפוטנציה פשוט לא יכול לעמוד במשימה.

שמונים אחוז מהגברים הבאים למכון סובלים מאין־אונות. בעבר היו באים רבים עם בעיית שפיכה מוקדמת. אבל הנושא הפך למדובר יותר, ורבים מעדיפים לשאוב פתרונות ממאמרים בעיתונות ובהרצאות פומביות. כמה מאות גברים עם בעיית אימפוטנציה באים למכון בכל בחודש. כמעט לכולם נמצא פתרון.

יש מיגוון של דרכי טיפול: תרופות הורמונליות או אחרות, תיקון כירורגי של פתיחת כלי דם סתומים, או השתלת תותבת, המאפשרת קיום זיקפה, שנעשית כשאין מוצא אחר. השתלה כזאת נעשית בעשרות מקרים כשנה.

וכמובן, ישנם טיפולים "יעוציים" פסיכולוגיים להקטנת החרדה.

כ־40 נשים מגיעות למכון בכל חודש. התופעה הנפוצה ביותר: התכווצות שרירי ריצפת האגן או פתח הנרתיק, שלא מאפשרות חדירה, או גורמות כאב.

במכון של שקד עובדים חמישה מטפלים. הטיפול נעשה בזוגות, אם הדבר אפשרי. אם האבחנה היא נפשית, מבררים את החרדות של בני הזוג, ולאחר מכן עוברים לשלב האקטיבי: בני הזוג הולכים הביתה עם שיעורי בית. שקד מעדיף לכנות אותם "מטלות". אחרי שבוע, הם באים שוב לדווח, ויש או אין המשך.

שקד: "מגיע זוג. לו יש חרדה ביצועית, הוא חושש ליזום מגע מיני, שכן לא הצליח לתפקד, ויש לו בעיית זיקפה. היא מצידה כבר לא יוזמת, כי נכשלה בעבר. שניהם בעמדת המתנה. לא נוגעים אחד בשני, ונוצר מתח, כעס ומרירות. אחרי שהם משחררים את הכעסים, אומרים להם: לכו הביתה, אל תקיימו יחסי מין במובן הרגיל והמלא, אלא למשל עשו מסאג'ים הדדיים איש לרעהו, באווירה אירוטית, תוך הדגשה על חוויה האירוטית ולא על המין המגמתי".

בהתייחסו לבחירות האחרונות אמר, שחסרי השכלה מינית ובעלי עמדות שמרניות נוטים לעמדות פוליטיות ימניות

שקד מספר כי בארצות הברית נהוג להמליץ על אמבטיית קצף משותפת, על כוסית או שתיים של שמפניה, וכדומה. יום אחד שלח זוג הביתה עם משימה כזו. אחרי שבוע שבו ואמרו שהיה נפלא. הוא ציפה שידווחו לו על זיקפה פראית או משהו כזה, והם אמרו: עשינו אמבטיית קצף, שתינו בקבוק שמפנייה ביחד, ונרדמנו. מאז, הוא מקפיד לברר מראש את המנטליות של המטופלים.

■■■

באים אליו הורים שגילו כי ילדיהם הומוסקסואלים. באים מכפרים ערביים, אבל שם קשה להביא את הבעל והאשה ביחד. באים גם דתיים־חרדים.

הציבור החרדי מתייחס אליו בכבוד רב: מלבד הכל, תיפקוד מיני אינו רק שאלה של הנאה. יוצאים מזה ילדים, למי ששכח, וזה ענין שבמצווה. לפני ששב לישראל ביקר אצל הרבי מלובביץ' וזכה לקבל את בירכתו. עד היום, הוא נהנה לשמוע רבנים המברכים אותו על עבודת הקודש שלו. רבני ישראל מפנים אליו לקוחות לא מעטים. "הכיף הכי גדול", לדבריו, "הוא שזוג חרדי בא לבשר לי שהאשה בהריון, אחרי כמה שיחות". על קיר מישרדו תלויה בגדול תמונת תינוק.

חידוש נוסף: בין הלקוחות, קשישים בני ה־60 וה־70. "מעודד לראות קשיש כזה", אומר שקד, "שלא מוותר על תיפקודו המיני".

יש לו, בתוכנית הטיפולים, סידרת סרטי וידאו. הסרט הראשון מיועד לנשים שמתקשות להגיע לאורגזמה: רואים אשה נעימת סבר, לא צעירה, לא דוגמנית, שאפשר להזדהות עימה. היא לומדת להכיר את גופה, נוגעת בעצמה, לומדת את איזורי הגירוי שלה. הקריין מעודד אותה. אחר כך, כשהיא כבר מכירה את גופה, מעודדים אותה לפנטזיות מיניות. לאחר מכן מראים זוג: קלטת הווידיאו מעודדת אותם ללמוד ביחד את מה שהאשה גילתה אודות גופה בעצמה. נאיבי? זה עובד. לא פונוגרפיה. ההפקה אמריקנית.

כמו הקלטת הזאת, יש סדרות שלמות.

שקד מספר שבראשית דרכו חסרו לו המילים להסברי תיפקודי המין בשפה העברית. הוא נאלץ להמציא ולתרגם. כך המונח "מעגל התגובה המיני", מתייחס לרצף מרגע הגירוי ועד הפורקן. שלב "ההתרגעות" הוא הרגע שאחרי האורגזמה, רגע חשוב מאוד, לדעתו.

"הייתי צריך ללמד זוגות שהכי חשוב בחוויה המינית זה מה שקורה אחרי האורגזמה, שזה רגע אינטימי ומקרב. לא קופצים ורצים לחדר האמבט להתקרצף, או יותר גרוע – הוא קם והולך הביתה. אלא להישאר חבוקים, להסתכל אחד לשני בעיניים. זה רגע אינטימי שחבל לפספס אותו".

■■■

היום, כשכל עיתון מרפיס עצות לתיפקוד מיני טוב יותר, ומזהיר שהעישון פוגע, שג'ינס הדוקים גם כן לא עוזרים, שלחץ בעבודה עלול להוביל ללחץ במיטה, שקד מרוצה. לדעתו, ככל שמרבים לעסוק ולדבר בנושא, טוב יותר. הופעתם של עשרות יועצים, כותבי טורים ומרצים, מעידה כי יחסה של החברה למה שהיה בגדר טאבו או צחוק, השתנה.

שקד חושב שהגיעה העת לארגן את הסקסולוגים בעלי הכשרה אקדמאית בארגון מקצועי, "כך שלא כל תוזה בעתידות ומזלות יוכל לייעץ בחיי המין".

מטרתו, הוא מרגיש, אינה ללמד אנשים איך למנוע שיעמום בחיי הנישואים שלהם, או איך להתגבר על בגידות, וכך הלאה. אבל יש לו מה לומר, כמובן, גם על זה: "בשל בהלת האיידס בעולם ובארץ, בשל החשש ממחלות מין, החברה פונה יותר ויותר למסגרות מיניות מוגדרות, עם היצמדות לבן זוג אחד, עם זהירות רבה במין, ועם הרבה פחות מתירנות והפקרות משהיתה בעבר".

ד"ר עמי שקד, עשר שנים אחרי. היום הוא מוצר ביתי. אם אתה חבר קופת חולים ויש לך הפניה מהרופא המטפל, תיכנס בחינם. אם לא, תשלם. ואנשים מוכנים לשלם: מחמישים שקלים עד מאתיים לשעת ייעוץ.

איך חיינו בלעדיו? עניין של נורמה, של קידמה. שקד היה רוצה שנקבל אותו בדיוק כמו את האורתופד או את האופטיקאי. בלי בושה. ■

מאות גברים מגיעים למרפאה בכל חודש. 80 אחוזים מהם סובלים מאין־אונות. באות רק כ־40 נשים לחודש. 5 מטפלים. הטיפול – לרוב בזוגות. יש גם שיעורי־בית

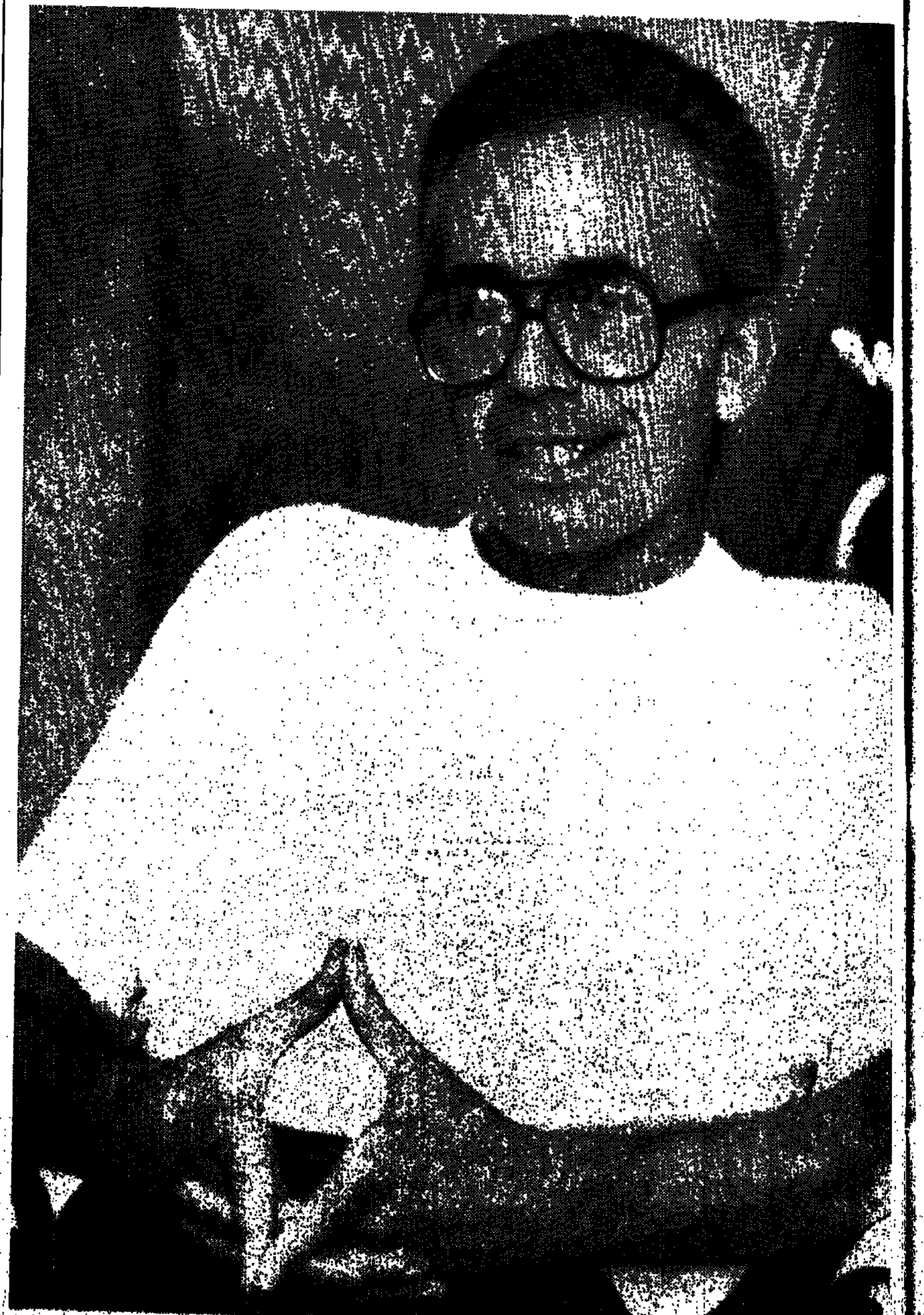

ד"ר עמי שקד. תצלום: יצחק מסה־מוזס. "אם הצחוק משחרר מחרדות, אז בבקשה"

לאור התוצאות

ד"ר עמי שקד, בראיון ליעקב אגמון, אוגוסט האחרון, על הקשר בין שמרנות מינית לנטיה פוליטית:

– האם המין הוא התקווה היחידה של המערך?

שקד: "עם כל הזהירות המדעית שעלי לנקוט, בראיון חפוז, אוכל לקבוע שיש משהו מן האמת, בקביעה שמין, המזווהה עם שמרנות, הוא קרקע פוריה לדעות ימניות ושמרנית בתחומי חיים אחרים".

– אתה מתכוון למפלגות ימין או לדעות ימניות?

"'הרוב המוסרי' בארצות הברית הוא נגד חינוך מיני בבית הספר, הוא חסר השכלה מינית ובעל דיעות ימניות".

– האם השמאל מקיים יותר יחסי מין מהימין?

"אין קורלציה בין חינוך מיני וטבלת הישגים סטטיסטית. איכר בפורטוגל, למשל, עוסק רבות לא רק בקרקע בתולה, אלא באופן אינטנסיבי גם במין. הוא יעשה זאת בחושך, לא ידבר במהלך האירוע, יעשה זאת עם אשתו וריבוי הפעמים הוא לא המדד לפתיחות המינית (ד"ר שקד ערך מחקר מיני בפורטוגל)".

לאור תוצאות הבחירות אצלנו, שאלתי את שקד אם התחזקות המפלגות הדתיות עלולה לפגוע בעבודתו.

שקד: בשום פנים ואופן לא: כי חשיבות שלום בית ושלמות המשפחה הם ערך מרכזי ביהדות. להיפך, התחזקות הדתיים תיצור אולי יותר פתיחות לגבי. הדתיים מעריכים אותי מאוד, הן בשל שלום הבית והן בשל יכולתי לסייע בכמה מיקרים להביא ילדים לעולם".

בין הטיפולים: תרופות הורמונליות או אחרות, תיקון כירורגי של כלי דם, השתלת תותבת, שיחות הרגעה

וקידה דקורו

יואב קוטנר

אחד בדורי

שמו של דורי בן זאב מגיע בזמן האחרון לכתבות שונות בעיתונים, ולאו דווקא בגלל תוכניות הרדיו שהוא מגיש כיום בגל"ץ. הוא הוזכר, ברשימה אחת עם קבוצת שדרנים נוספים, אפרופו „בוקר טוב ויאטנם" והיחסים המיוחדים בין תחנה צבאית ושדר „מטורף", והוא חוזר ומוזכר בעניין התביעה המשפטית שהגיש נגד מפיקי „לול".

בלי להיכנס לסוגיית חלקו של דורי ביצירת „לול", שעליה אין לי שום מושג, אני רוצה לומר כאן כמה מלים טובות על דורי השדרן. השופט בתביעה ההיא צוטט כאומר שדורי לוקה באגו־טריפ, ושוב, אין לי מה לומר בעניין „לול", חוץ מכך שתבל שהפקה כל כך מוצלחת ונפלאה מתלכלכת בריבים אישיים. אך לגבי דורי, כשדרן, יש לי הרבה מה לומר, וזו פשוט הזדמנות לעשות זאת. נדמה לי שעדיין לא ניתן לדורי מלוא הקרדיט המגיע לו על המהפכה העצומה שיצר בשידור מוסיקה בארץ. העובדה שמזכירים אותו כאחד מתוך קבוצה של שדרים „נועזים" (בהקשר של „בוקר טוב ויאטנם") מוכיחה ששכחו לו את חסד נעוריו. דורי לא היה אחד מתוך קבוצה. הוא היה הראשון, והטוב ביותר והגדול מכולם. המלה „די.ג'יי" נשמעה נכון בעברית, בפעם הראשונה איתו. הוא היה חלוץ וממציא. אף אחד לפניו לא השמיע כך תקליטים ולא ידע לשלב מוסיקות בדרך מדהימה כמוהו. הוא היה הראשון שהתייחס למוסיקה כאל צבעים בציור אסוציאציות פרטי. נתן לראש שלו, המהמם והמצחיק עד כאב, לרוץ לכל מיני כיוונים שאף אחד לא חלם עליהם קודם. את טכניקת שילוב הדיבורים והמוסיקה שלו היו צריכים ללמד בכל קורס קריינים, גם כיום.

לדעתי, אין אף שדרן מוסיקה ברדיו ב־10־15 השנים האחרונות, וגם כיום, שאינו חייב משהו לדורי. אף אחד לא היה יכול להיות חכם־ושנון־ומבריק־ועושה־קרוסים־נהדר, ללא פריצת הדרך של דורי לפני יותר מ־15 שנים. וגם אם נראה שהכוכבים של היום לא למדו דבר מהמקור, הם בוודאי קיבלו את האפשרות להיות מה שהם היום, מתלמידיו של בן זאב.

למרות שדורי עשה ועושה עוד כל מיני דברים, מכתיבת שירים דרך, תיאטרון ועד הנחיית קרקסים, ה־מקום שלו הוא מאחורי המקרופון ובין הפטיפונים. שם הוא ענק. אחד בדורו.

פסקולים לחורף שאחרי הבחירות

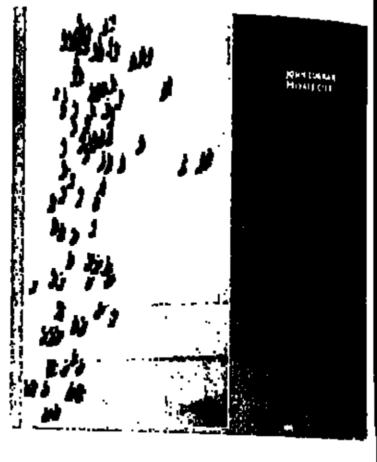

אני לא יודע אם זה בגלל החורף הממשמש ובא או בשל דיכאון הבחירות שהיו, אבל משהו באוויר עכשיו מתאים מאוד לאווירת שני התקליטים האינסטרומנטליים הבאים: „עיר פרטית", של ג'ון סורמן, ו„אל תקשיב לרוע" של ביל לאסוואל. פסקולים נהדרים לרגעים של התכנסות פנימה, בבית עם חימום מוגפים, ביחד או לחוד.

„עיר פרטית", תקליט בתוצרת „אי.סי.אם" ומיובא „אם.סי.איי", הוא הרומנטי בין השניים. הוא נפתח בקטע בשם „פורטרייט של רומנטי", שהוא אחד מקטעי הסקסופון היפים והמסעירים ביותר ששמעתי בעת האחרונה. בשאר התקליט נע סורמן בין קטעים מאוד מלודיים ורומנטיים ובין חיפושים מעט יותר קשים ומורכבים, אם כי תמיד בגבול הנעים והשמיע, מבלי להפוך לשפטים של ניו־אייג' למעליות.

ג'ון סורמן, אותו היכרתי לראשונה בתקליט הזה, הוא מוסיקאי בריטי המנגן במגוון של כלים. בתקליט זה (שהוא, כמדומני הרביעי שלו) הקליט את כל הכלים לבדו: קלרינט בס, חלילים, סקסופון סופרנו ובאריטון וסינתיסייזרים. זה לא רק ג'אז וזה לא רק „מיוחד", אבל זה עושה מאוד נעים בראש ובנשמה.

התקליט השני, „אל תקשיב לרוע", תוצרת „מצד" וכיבוא „בית התקליט", הוא של מוסיקאי הרבה יותר מוכר: ביל לאסוואל.

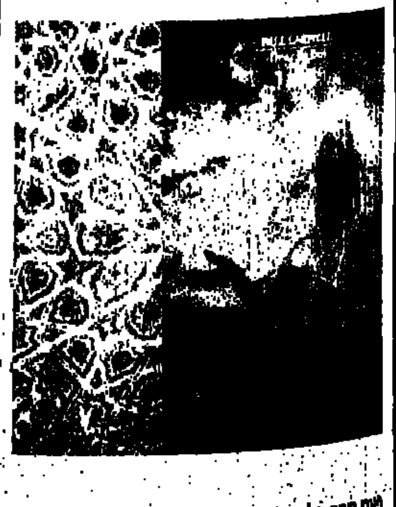

פעם חבר בלהקת פאנק־ג'אז־רוק בשם „מאטריאל" ובשנים האחרונות מפיק של תקליטי רוק שונים ומגוונים, ממייק ג'אגר ועד „טוקיו יוג" ו„תדמית ציבורית בע"מ". דווקא למי שמכיר את לאסוואל ואת הצליל הכבד שלו, יהיה התקליט הזה הפתעה. כאן הוא משתף פעולה עם נגנים מזרחיים מאקיר חוסיין ושאנקר, לצד הנגנים המערביים, והתוצאה היא מוסיקת ג'אז רוק רכה מלודית ויפהפיה, מתובלת בצלילים הודיים וערביים, כמו משהו בין פיטר גבריאל לג'ון מקלפלין. מומלץ מאוד גם לחובבי מוסיקה מזרחית וגם לכאלה שבאים מהג'אז והרוק.

ילדי המים חוזרים

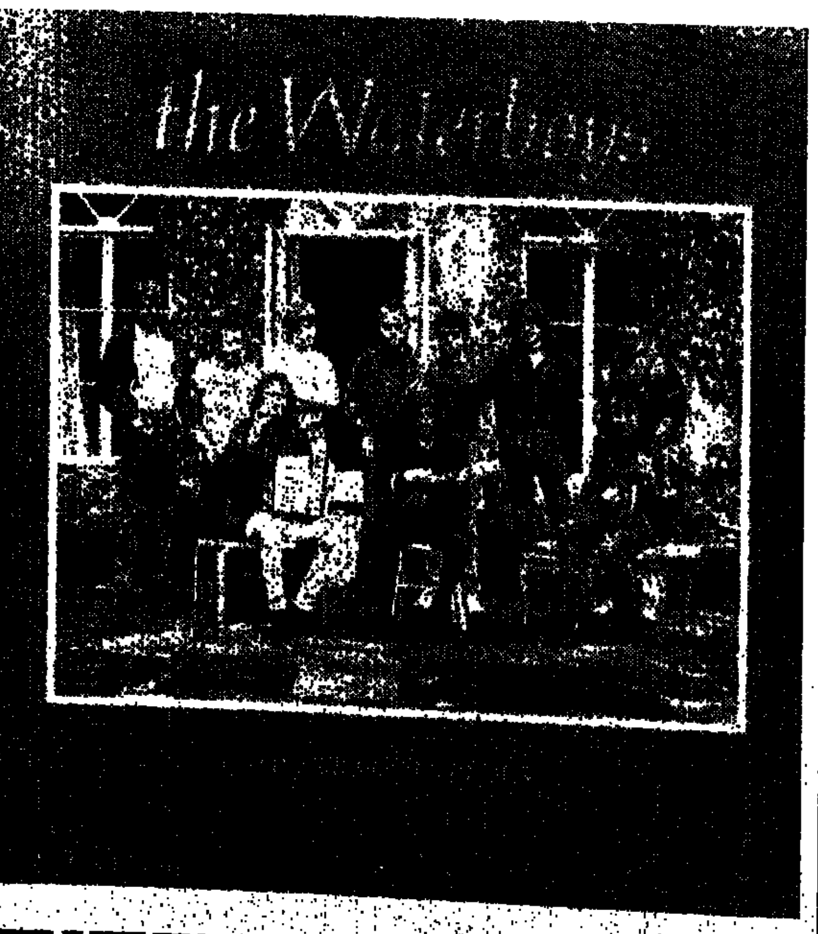

תזכורת: מייק סקוט, זמר, גיטריסט, פסנתרן ומלחין יליד סקוטלנד, הקים את „ילדי המים" ב־82', את שם הלהקה לקח משורה בשיר של לו ריד („הילדים" באלבום „ברלין") ואת התקליטון הראשון שלהם, „ילדה ושמה ג'וני", הקדיש לפטי סמית, שהיתה אחת ההשפעות עליו, ביחד עם ברוס ספרינגסטין, בוב דילן, ג'ון לנון, „קלאש", דייויד בואי, „טלוויזיה", „אקדחי סקס", ג'ון קייל ואחרים.

ביחד עם סקוט היו חברים קבועים בלהקה הסקסופוניסט אנטוני טיסלוויט והקלידן באסיסט קרל וולינגר, כשאליהם מצטרפים נגנים נוספים לכל קטע, לפי הצורך. לפני שנתיים וחצי (אפריל 86) הם ביקרו אצלנו בסדרת הופעות, שהיתה מוצלחת מאוד מבחינה אמנותית, ופחות מבחינה מסחרית. בירושלים, למשל, בוטלה ההופעה מחוסר קהל ומייק וחבריו הופיעו על ספסל מחוץ ל„בנייני האומה". מי שכן הטריח עצמו להופעותיהם זכה במנה גדושה של מוסיקת רוק נפלאה, מלאת חיים ואנרגיה, מתובלת בכלים ובצלילים עממיים איריים וסקוטיים.

כשהגיעו לכאן, אחרי הוצאת אלבומם השלישי והטוב ביותר, „זהו הים", נראו על סף ההצלחה הגדולה, אך דווקא אז נעצרו, צמצמו את פעילותם ונעלמו כמעט לחלוטין מידיעת הציבור. קרל וולינגר פרש והקים הרכב בשם „מפלגת העולם" (עם שינייד אוקונור כזמרת קולות רקע) וסקוט, נאמן להצהרותיו בדבר אי מסחור המוסיקה שלו, ויתר על האופציה האמריקנית שנפתחה לו אז, וחזר לביתו באירלנד.

עכשיו „ילדי המים" חוזרים, באלבום רביעי, מצוין, בשם „בלוז הדייג". את השיר הנושא את שם האלבום זוכר מי שזוכר מהופעות הלהקה אז, וכך גם השיר השני בו, „לא נהיה אוהבים". כמותם כל הצד הראשון באלבום הוקלט בתקופה ההיא, בתחילת 86' ובתחילת 87', והוא כולל גם שיר בשם „מפלגת העולם" (שנכתב עדיין עם וולינגר) וגם ביצוע נהדר לשיר של ואן מוריסון, בשם „משהו מתוק", שבו משלב סקוט קטע מ„ציפור שחורה" של הביטלס.

צד ב' הוא החדש. יותר והטוב יותר בתקליט. הוא הוקלט באפריל־יוני השנה, והוא כולל ששה שירים חדשים, שהיפה ביותר בהם, „חילד הגנוב", מבוסס על טקסט של ייטס וכולל קטעי קריאה של זמר גאלי ותיק בשם תומאס מקאון. הצד הזה מסתיים בגרסה קצרצרה ל„ארץ זו היא ארצך", של פיט סיגר.

האיזון בתקליט בין העממיות והרוקיות נוטה הפעם, יותר מבעבר, לצד האקוסטי־עממי. הכינור בידיו של סטיב ויקהאם, משתתף בכל השירים, ולצד הגיטרה־באס־תופים־סקסופון תשמעו גם הרבה מנדולינה, מפוחית, אקורדיון ובוזוקי. „ילדי המים" שנראו־נשמעו בעבר כלהקה של איש אחד, נשמעים עכשיו יותר כלהקה של ממש. רואים את זה גם על העטיפה, אשר לראשונה כוללת צילום של כל החבורה, ולא רק של מייק סקוט לבדו. „בלוז הדייג", בקרוב בהדפסה ישראלית.

מרידור היה משתגע מזה.

מייבש כביסה ZEROWATT, דגם 91

תוף ומיכל מנירוסטה, ייבוש לשני הכיוונים המביא לייבוש מהיר ויותר ולחסכון גדול יותר, הרבה יותר.

מכונת כביסה ZEROWATT, דגם 041

מכונת הכביסה הקומפקטית ביותר: 5 ק"ג כביסה, 42 ס"מ עומק (!), מיכל ותוף מנירוסטה, 550 סיבובים בדקה, 18 תכניות כביסה, טרמוסטט, תכנית לחצי כמות כביסה וחסכון במקום, איזה חסכון.

מכונת כביסה ZEROWATT, דגם 104

5 ק"ג כביסה, תוף נירוסטה, תכנית חסכונית לחצי כמות כביסה, 400 סיבובים לדקה, טרמוסטט לכיוון הטמפרטורה ועיצוב, איזה עיצוב!

מדיח כלים ZEROWATT, דגם 615

מדיח כלים שאוכל הכל, כל כמות, כל כלי, כל פסולת. מדיח כלים ZEROWATT אוכל את הכל, אבל לא "אוכל" חשמל.

מכונת כביסה ZEROWATT, דגם 250

5 ק"ג כביסה, מיכל ותוף נירוסטה, 550 סיבובים לדקה, 18 תוכניות כביסה, טרמוסטט, תוכנית חסכונית לחצי כמות כביסה וחסכון בחשמל, איזה חסכון.

ZEROWATT, להשיג בחנויות החשמל המורשות.

ג'נרל GENERAL

יבוא ★ שיווק ★ שרות

ג'נרל מהנדסים בע"מ

הרצליה, אזור התעשיה, רח' משכית 6 טל. 052-552233

חדש בישראל. מוצרי חשמל

ZEROWATT

מינימום חשמל. מינימום מקום

עכשיו במבצע הכרות

היום בעולם, עכשיו בישראל ZEROWATT – סדרת מוצרי חשמל לבית שכבשה את אירופה בסערה, ZEROWATT – כל מה שרצית ממוצרי החשמל הביתיים ויותר.

ZEROWATT – כשמה כן היא: סדרת מוצרי חשמל ביתיים עם חסכון מדהים בחשמל, חסכון שעוד אף ממציא (אפילו מרידור...) לא הגיע אליו.

ZEROWATT – סדרת מוצרי החשמל הביתיים שזכתה במקום הראשון בתחרות עיצוב המוצר באיטליה 87'.

לבחירתך:

מכונת כביסה ZEROWATT, דגם 265

6 ק"ג כביסה, אפשרות לכביסה של 1, 2, 3, 4, 5, 6 ק"ג לפי בחירתך.

תוף נירוסטה, טרמוסטט, 550 סיבובים לדקה, 18 תכניות כביסה וחסכון בזמן, איזה חסכון.

מכונת כביסה וייבוש משולבת, דגם OASIS

מכונת הכביסה שגם מכבסת 5 ק"ג כביסה וגם מייבשת עד 2.5 ק"ג כביסה, 800 סיבובים לדקה בייבוש, טרמוסטט, תוכנית כביסה חצי חימום בזמן ובחשמל, איזה חסכון.

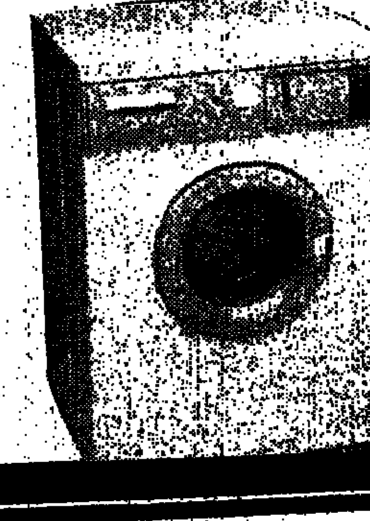

דגמי אופנת החורף החדשים במחירים מלהיבים.

מערכות ג'ינס לילדים

מידות 14–6

חצאיות

29.90 ש"ח

מכנסים

34.90 ש"ח

מערכות קורדרוי לנשים

ג'קטים

29.90 ש"ח

מכנסים

19.90 ש"ח

חצאיות מיני

19.90 ש"ח

בתי גלי בירושלים, חיפה ובי"ש פתוחים:
בימים א'-ה' מ־10:30–19:30 רצוף
כולל יום ג'
יום שישי: מ־9:00–13:30
מוצאי שבת: מצאת השבת עד 22:00

בית גלי ראשל"צ פתוח:
בימים א'-ה' מ־8:30–19:30 רצוף
כולל יום ג'
יום שישי: מ־8:30–13:30
מוצאי שבת: מצאת השבת עד 22:00

רשת בתי גלי:
אזור המרכז: בית גלי ראשון לציון
רח' ההגנה 26 אזור התעשיה החדש
טל. 03-9631054.
אזור הדרום: בית גלי באר־שבע
מרכז מסחרי „לב הנגב" דרך חברון 4
טל. 057-33487.
אזור ירושלים: בית גלי ירושלים
רח' יד חרוצים 22 בנין אולמי פאלאס
אזור התעשיה תלפיות טל. 02-717765.
אזור הצפון: בית גלי חיפה
שד' ההסתדרות 163 בנין קרסו,
צומת וולקן טל. 04-727163.

בית גלי ראשון

ההצעות בתוקף עד גמר המלאי

גלי אייר ... 49.90 ש"ח

תווי קניה של „גלי" 03-9631047/6

אורטה א דנין

עיצעס

מיצווה לכלים

הפטנט הזה הוא בעיקר למאושרים בעלי המכונה לשטיפת כלים, ואולי בעצם גם לאלה שלא.

ובכן חבר'ה ליצים יקרים, עשיתם כבר את כל המעקפים והפטנטיארות ששמעתם מהבן־דוד של השכנה – מה תוקעים במכונת הכלים כדי שהכלים יבריקו.

בנוסף לאבקת הניקוי שמתם כבר פיסות נייר כסף מכודרד לכדורים, ולא עזר. שמתם כוס אבקת מלח־לימון, ולא עזר.

התוכמולוג המקומי המצוי היה מסכים לתקוע פנימה גם קליפות ביצים ותפוחי אדמה, גם קצת לשלשת ציפורים, הכל! העיקר, רק לא להקשיב להמלצות היצרן, ולהשתמש בנוזלי ההברקה המקובלים, כי מה החוכמה.

מי פראייר להקשיב לראש בלטה של הגויים. אלה מורידים הוראה אלה, וכל הציבור בארץ שלהם לא זזים ימינה שמאלה מהאותיות. אפשר לחשוב – קרוש!

אבל אנחנו וירטואוזים ידועים, לא 'אילתורים' הוא שמו של המשחק הלאומי?

והוץ מזה, הן מכונה נוצרה בשביל שתשרת אותנו. מה פיתאום שנשרת אותה. עם כל מיני מלח בישול, ונוזלי הברקה, ופודרות וטלקים חוץ מאבקת הכלים.

נו, אז באמת מפעם לפעם מכונה שופכת לאגרים. מה לעשות, פרפאלעו!

זה רק נורא מעצבן, איך זה קורה שהסוס מתפגר בדיוק כשהוא מתחיל כבר להתרגל לעבוד ממש לגמרי בלי אוכל.

אה, חיים קשים.

יש, כמובן גם כאלה שמשתמשים בכל מה שצריך, ובכל זאת אחרי כמה שנות שימוש במריח, סכו"ם הנירוסטה נראה כמו הצרות שלהם.

לא מדובר על חביבתו של כל בעל מריח, הביצה הקרושה היבשה המרוחה על שיני המזלג, כי זה קיים ברור של שיפשוף ידני, ששום מכונה לא תוכל לו.

מרובר על הסחורה ה'נקיה'. זו היוצאת נקיה מבחינה משפטית, אבל אפרפרה ומאוד לא נוצצת מבחינה מעשית, למרות כל נוזלי ההברקה ששמים.

לא? זה לא ככה אצלך גיברת רוזנקרנץ? טוב, אז נדבר בעוד שנתיים.

לאט לאט, עם השנים – והתהליך כל כך איטי שבקושי שמים לב – סכו"ם הנירוסטה יוצא מהמכונה מכוסה למישעי, אבל מכוסה ברוק עמום כאילו. במקום הברק הנוצץ, מתקבל ברק מט משי עכור.

כוסות הזכוכית גם הן כבר לא מה שהיו, וחלק משקיפותן הנוצצת כמו נעלמה. לפעמים כמו מין עשן ערפילי לבנבן דבוק עליהן, גם אם מקפידים לרכך את המים עם מלח בישול ששמים במאגר של המכונה. לפני שהבן אדם הקפיד, הוא בטח שכח להקפיד, וזה מה שקורה לו. המים הקשים יוצרים על פני הכלים שכבת אבן מיקרוסקופית, הסותמת אליה שאריות גבישיות ועוררויות של אבקות הניקוי. זה לא מסוכן לבריאות, אבל זה סתם לא יפה.

וכאן נכנס לתמונה רעיון המצווה עם הכלים, ולא חובה לחכות עם זה לפסח.

להברקה מחודשת של כלי זכוכית:

לובשים כפפות כלים, ושופכים לתוך כל כוס או פיירקס כמות של איזה רבע כוס 'חומצה'. לא, זה לא שום דבר מסעיר, זו בסך הכל חומצת מלח קונבנציונלית בריכוז של 10 אחוז, הנמכרת בכל סופר במדף חומרי הניקוי.

אבל! לעבוד רק בתוך כיור אמאייל של חדר כביסה או אמבטיה, כי החומצה טובה רק לניקוי כלי זכוכית וסכום מנג'אני נירוסטה עתיקים; את סכום הנירוסטה ואת כיור הנירוסטה היא עלולה להכתים בכתמים כהים!!!

להשרות כמה דקות, ואחר כך לשפשף עם ספוגית סקוטשברייט, או משהו מחוספס וקשה אחר. לרחוץ בסבון, לשטוף, לחזור ולשפשף עם החומצה באזורים עקשניים אם צריך, והנס קם ונהיה.

לבקבוקי סודה סטרים מחזירים את הצורה באותו אופן, אבל משפשפים עם מברשת בקבוקים.

ניתן להעניק כך ברק מחודש ביחוד לאגרטלי קריסטל שקופים שקיבלו פס מחוספס ומכוער בגובה פני המים שהיו בהם, שלא לומר איך זה מוריד כתמי אבנית, חלודה, קפה ותה מצלוחיות חרסינה. אגב, כשגומרים לנקות כל כוס, שופכים את תכולת החומצה שבה לכוס הבאה. זה לא מאבד את ה'כוח' כל כך מהר.

להברקה מחודשת של סכו"ם נירוסטה:

לובשים כפפות כלים, ומשרים את כל מיליון פריטי הנירוסטה (כולל הפומפיה, כולל מיתקן ה'פרח' לאידוי הירקות) בתוך קערה או סיר ענק עם אקונומיקה מהולה כמו להלבנת בגדים. משהו כמו כוס אקונומיקה על עשר כוסות מים. אחרי שעה, לוקחים צמר פלדה, ולא שום דבר אחר, צמר פלדה! ומשפשפים חזק כל כפית, כף סכין ומזלג. האקונומיקה היא מבריקת נירוסטה ידועה, וצמר הפלדה במרקמו הצפוף והדחוס מוריד הכי יעיל את הרוק המחוספס שתפסו הכלים. אח"כ רוחצים היטב עם הרבה סבון, שוטפים, ושמים לייבוש במיתקן הרגיל. לא להאמין איך שנוצץ!

לא, גיברת זליקוביץ, את לא צודקת שאת לא מאמינה במכונות. כל מה שכתוב פה זה לא שום הוכחה, למרות הכל, יותר טוב במריח. את יודעת, לא מחלקים מרליות הצטיינות על שיפשופי כלים!

איור: עמיר רום

פטנטים

דבק סילקון, החבר הסודי של הבל'בית

כולם מכירים דבק פלסטי, דבק אפוקסי, דבק מגע, דבק טפטים (איכס)

מכירים 'סופר־גלו' שמדביק ידיות חרסינה ואצבעות אחת לשניה, מכירים דבק קמח (כף קמח 2 כפות מים), מכירים 'דבק שקוף' של ילדים, ולא כל כך מכירים דבק סיליקון, למרות שזו המצאה פיצוץ.

תמיד כדאי במגירת החירום שפופרת דבק סיליקון. (אין קל מזהו בחנויות לחומרי בניין וצבע).

הדבק הזה, בעל ריח החומץ החריף וה'בורי' הצמיג, מתייבש במרקם חצי גמיש כזה, כמו מוחק פלסטיק ריחני שממש מתחשק 'לקלף', ובכל זאת האחיזה שלו מאוד מאוד צמודה וחזקה למשטח שעליו הושם.

מה עושים איתו?

אספתי מכל מיודעי, הנשבעים בו, יישומים, ששיפחה לא ראתה על הים!

מה לא עושים איתו!

מדביקים איתו חורים פעורים ופיצוצים שניבעו בתוך פיילת הפיברגלס, זו בריכת הקיץ של הדרדסים.

סותמים איתו חורים בפתחות של האוטו, כדי שהגשם לא ייכנס, עד שייכנס הכסף ואפשר יהיה לגשת לפחח.

מדביקים את הפיצוץ ההוא שצובט לילד בתחת בסיר הלילה שלו העשוי פלסטיק רך, ועל כן מפוצץ כל דבק אחר, כי הרי אי אפשר לזרוק אותו ולגרום לילד טראומה על החיים האכוריים, לפני שהוא מוכן.

מדביקים איתו את הפיצוץ בשולחן וחלון הזכוכית עד בוא הזגג, בעוד שנתיים או כבר מיצווה של הילד. ואם עושים עבודת שפכטל יפה, נוצר אפקט של כמעט רק סלוטייפ.

והכי בעולם: אין כמוהו לסתימת ולחיבור מישטחים יבשים מפני מים.

סוגרים את השיבר הראשי, מייבשים את האיזור, ולוחצים ממנו בעין יפה סביב כל מיני חיבורי צינורות שנוזלים. אם יש לכם מול והנזילה אינה במיפרק שזז כל הזמן, כמו ידית של ברז או צוואר סוללה שנע ימינה שמאלה, והיא בחיבור קבע "נייח" – זה יותר טוב מבטון. וזה, אגב, גם חומר נהדר לסתימת הנזילות שפורצות מפעם לפעם סביב מיכסי הביוב הקטנים האלה מנחושת בחדרי האמבטיה, כשהמלט הלבן וגם הבטון האפור כבר הכזיבו. מריחה מאסיבית מאוד סביב כל העניין בעודו יבש, המתנה בת לילה, וברוב מקרים זה מסתדר.

ואם לא, נו טוב. על אינסטלטור שמעתם?

אגב, דבקים, אומר גיא בן ה־15, כשהחבר'ה רוצים לתלות פוסטר, הם משתמשים בדבק משובה שלא מותיר שום נזק לקיר – פשוט מישחת שיניים. אה!

ועוד חבר סודי של הבל'בית

הבשלן אשר על המטבח, הגאון הקולינרי המלהטט בסכינים ומרוב התלהבות חותך לעצמו אצבע, שיגש מיד לקופסת הקפה השחור הטחון, ויתקע אותה שם. אם הוא מהגזע הסטרילי, שיביא קפה לאצבע, במקום אצבע לקפה. הוא לא יאמין באיזו מהירות שיא יעצר לו ככה הדימום. שישטוף בעדינות, שילפף על זה נייר כמה דקות, שיזרוק וזהו.

אני למשל, גם מומחית בלקרוא בקפה שעל האצבע. איך שמביאים לי אצבע כזו, תיכף אני מגלה: אי אי אי! אתה קורא 'ידיעות'!

פינונים נטו

● תוכנית היחיד החדשה של דורו טופז, 'צורה לנו'. סטירה נהדרת, מצחיקה, אינטליגנטית, מרגשת. הדבר הכי טוב שהוא עשה עד היום לא להחמיץ!

● „על כלבים ואנשים", „על חתולים ואנשים", שני ספרים של חוקר ההתנהגות העולמי ד"ר דסמונד מוריס. לכל מי שיש כלב או חתול, לכל מי שאין אבל חירות החיים קוסמות לו, תגליות מאלפות. פשוט מרתק.

לקרוא, להנות, ולקחת חומרים הביתה, להבנה טובה יותר גם של בני אדם...

● „להיפרד, מאפילה לאור גדול ב־48 עמודים", כתבה וציירה יולגדה נייב.

אין מילים לספר איזה יופי הסיפרון הנפלא והמצחיק הזה, שהוא הדבר הכי 'בינגו'אי', לכל אוהב גדול שזה עתה נזנח.

איורים אנינים, נדירים ברגישותם, במצחיקותם, בכושר ביטויים, כשהשיא הוא בעמוד „ואת אינך אוהבת לישון לבד".

מעולם קודם לא הייתי מאמינה שבדף שחור המכיל רק שתי 'ביצים' קסוקריות המסמלות עיניים, אפשר ככה לבטא את כל צער, פחד, ומיסכנות העולם הטרגיקומית.

ענקי!

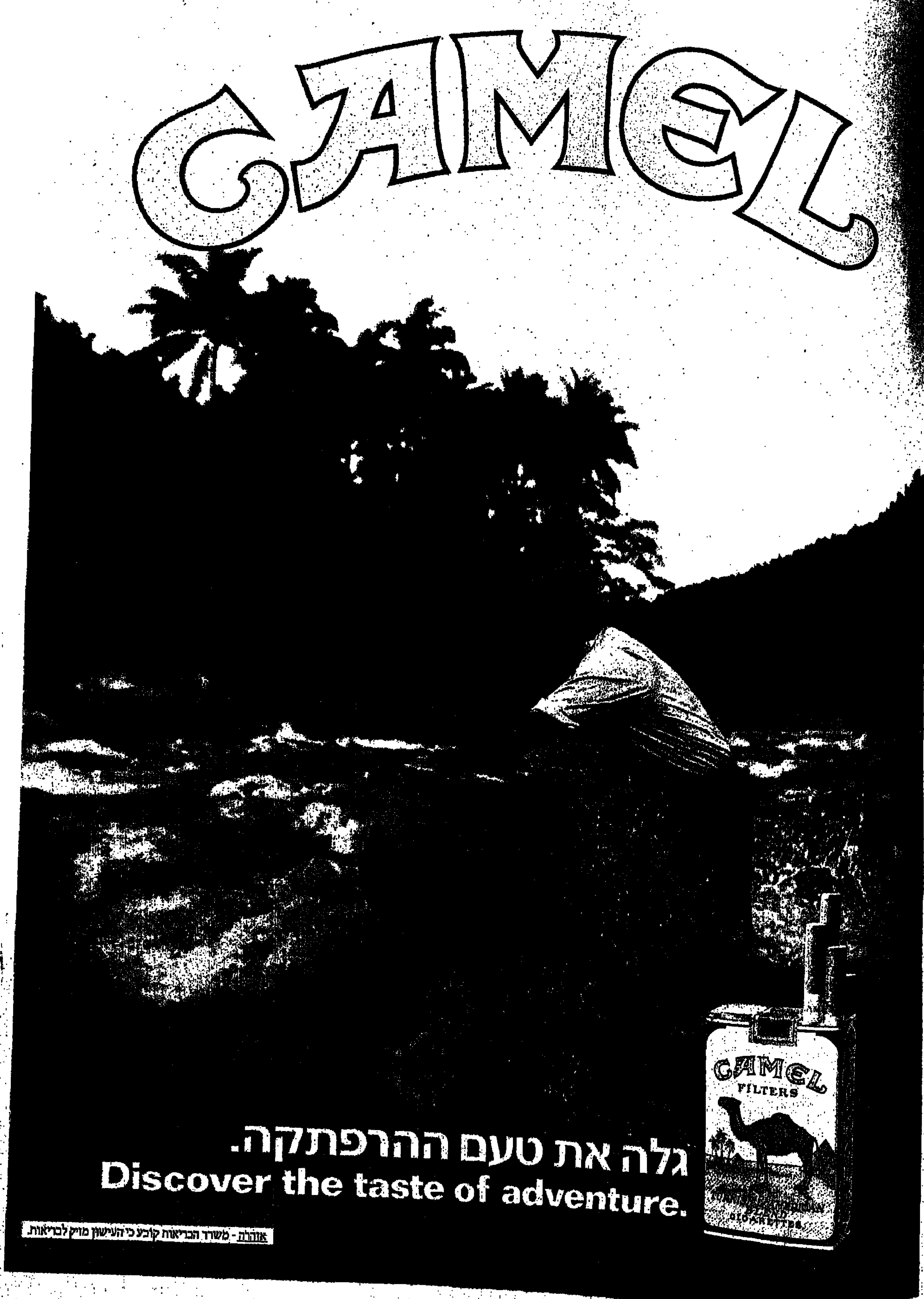

CAMEL
CAMEL
FILTERS
גלה את טעם ההרפתקה.
Discover the taste of adventure.
אזהרה - משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות.

כתר גאה להציג:
מיסאז'
עיסוי ואמבט באחת
עיסוי מימי יומיומי
מיסאז' של כתר - עיסוי מימי מפנק
הפועל על העיקרון הידוע של מערבולות
מים המעסות את הגוף לכל אורכו.
מוצר מעולה מבית טוב
מיסאז' הוא החידוש האחרון
במוצרי קרהאמבטיה האיכותיים של כתר
אמבט המיסאז' - עם אחריות ל־15 שנים.
שירות מהיר ואספקה מיידית.
מיסאז' עוצב במיוחד לגופכם - וגם לטעמכם.
וניתן להשיגו במגוון גדלים, דגמים וצבעים מרהיבים.
מיסאז'
רח' בית אשל 27, יפו, טל' 03-839281

הרזיה ◇ עכשיו אפשר לרזות ◇ גם אם אוכלים הרבה

גילוי מהפכני: הקלוריות השליליות

מאת: ניקול קארפאנטייה

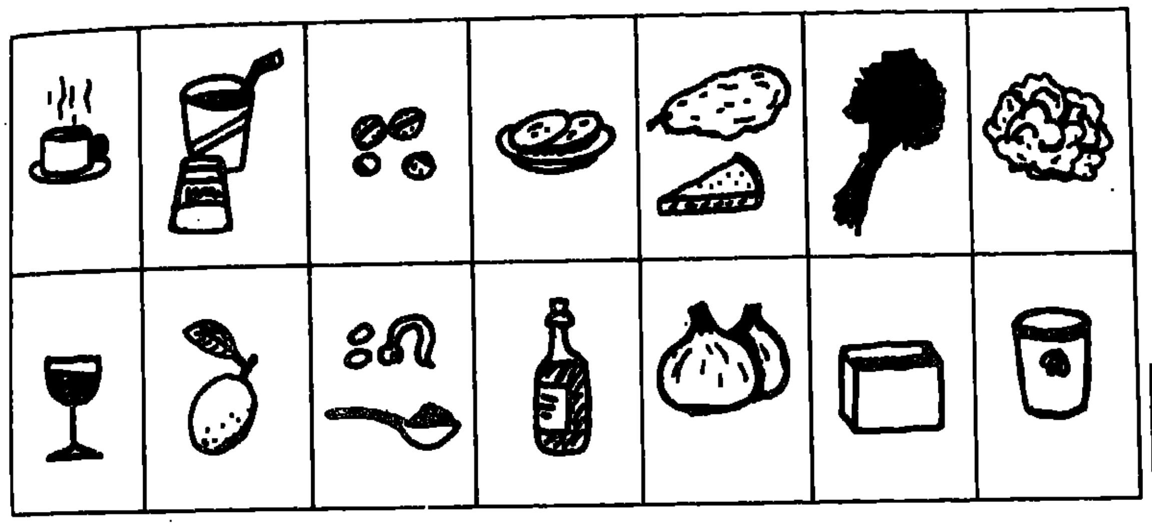

עכשיו תוכלו להגשים את שאיפתכם:

כל אלו שניסו זאת אכן ירדו במשקל - התוצאות מוכחות!

דיאטטיקאים גילו שמזונות מסויימים מרזים. מדובר במזונות בעלי קלוריות שליליות. ככל שתאכלו מהם יותר, תרזו יותר.

בדו"ח שתוכלו לקבל בלא התחייבות, תגלו מה הם המזונות האלה, וכיצד הם מרזים.

איזאבל מרטן:

אלה המזונות איתם אפשר לרזות מהר ולתמיד:

להלן ראיון שנתנה מחברת הספר הדיאטטיקאית הצרפתיה, איזאבל מרטן, אשר שיטתה כבר פורסמה ב-19 מדינות בעולם:

שאלה - איך מזונות מסוימים גורמים להרזיה?

תשובה - ניסויים הוכיחו לא מכבר שמספר מזונות שהם בריאים ומזינים במיוחד (ביניהם ירקות ופירות מסויימים), שורפים יותר קלוריות בתהליך עיכולם מאשר הם מוסיפים בעצם אכילתם. לכן, ככל שתאכלו יותר מהם, תשרפו יותר קלוריות אשר יפחיתו מהקילוגרמים העודפים שלכם. מזונות אלה (בעלי קלוריות שליליות) הופכים לאנרגיה - ולא לשומן.

שאלה - איך דבר זה אפשרי?

תשובה - יכולת המזונות בעלי הקלוריות השליליות להמיס את השומן המיותר, תיראה לכם ברורה, כשתדעו איך הגוף צובר בתוכו שומן.
אדם נולד עם מספר מסויים של תאים שומניים. תאים שומניים אלו מתנפחים ומתרבים, כשהאדם עולה יותר מדי במשקל. חילוף החומרים נעשה יותר איטי ומאפשר למזונות המכילים פחמימות להפוך לשומן - וגם לאחסן אותו. לכן, אתם יכולים לרזות רק על ידי ניקוז השומן אל מחוץ לתאים שבגופכם.
אפשר לעשות זאת בשלוש דרכים: - להימנע מאכילת מזונות עשירים בשומן (דיאטה), - או לבצע תרגילים מאמצים, או לאכול מזונות בעלי קלוריות שליליות, אשר שורפים את השומן ומסלקים אותו בצורה זו, מתוך התאים שלכם. כמובן, השיטה האחרונה היא הקלה ביותר, מפני שהיא אינה דורשת שום מאמץ ושום ויתור.

שאלה - כמה קילוגרמים אפשר להוריד בשבוע, באופן זה?

תשובה - אם עליכם להוריד פחות מ-10 קילו, אתם מורידים כבר בשבוע הראשון בממוצע 2.5 קילו, ו-1.5 - 2 קילו בממוצע בשבועות הבאים. אם עליכם להוריד יותר מ-10 קילו, אתם מרזים מהר יותר. אנשים מסויימים שהיה עליהם להוריד יותר מ-20 קילו, הורידו עד 6 קילו כבר בשבוע הראשון.

שאלה - האם יש לעשות "מעין דיאטה", או מספיק להוסיף מזונות בעלי קלוריות שליליות למזון הרגיל?

תשובה - אין לעשות דיאטה וגם לא לשנות מאומה באורח החיים. אתם יכולים לאכול איטריות, רטבים, חמאה, עוגות - כל מה שתרצו. הדבר היחיד שיש לעשות הוא להוסיף מזונות בעלי קלוריות שליליות למזון הרגיל ואז להיווכח שאתם מאבדים קילוגרמים וקפלי-שומן הולכים ונעלמים.

שאלה - כמה מזונות בעלי קלוריות שליליות יש להוסיף למזון הרגיל?

תשובה - מספיק להוסיף רבע מכמות המזון הרגיל. אבל אפשר לעבור על הכמות הזו, מפני שככל שצורכים יותר מזונות בעלי קלוריות שליליות, מרזים יותר מהר.

שאלה - במקום להוסיף מזונות בעלי קלוריות שליליות אלו, האם מותר לצרוך אותם במקום רבע מכמות המזון הרגיל?

תשובה - כן, הדבר אינו חשוב. הדבר היחיד שחשוב הוא, שלפחות רבע מן המזון הנאכל יהיה בעל קלוריות שליליות, מפני שהן אשר שורפות את השומן המיותר וגורמות להרזיה.

שאלה - האם יהיה קל לשמור על משקל אידיאלי לאחר הורדת הקילוגרמים המיותרים?

תשובה - רוב האנשים אשר מרזים בדיאטות למיניהן, בעזרת כדורים או בעזרת שיטות הרזיה שונות, חוזרים מהר מאוד למשקלם הקודם.
אבל כאשר משתמשים במזונות בעלי הקלוריות השליליות המצב אינו כזה, כל מה שיש לעשות כדי להישאר רזה הוא להוסיף מזונות בעלי קלוריות שליליות למזון הרגיל.

שאלה - מה הם המזונות בעלי הקלוריות השליליות? היכן אפשר למצוא אותם?

תשובה - כל המזונות בעלי הקלוריות השליליות הינם מזונות טבעיים, ביניהם - פירות, ירקות ומזונות טבעיים אחרים, אשר את כולם תמצאו בכל סופרמרקט או חנות ירקות.

שאלה - האם ישנם אנשים אשר ניסו מזונות בעלי קלוריות שליליות ונוכחו כי אומנם הם גרמו באמת להרזיה.

תשובה - כל האנשים שהוסיפו מזונות בעלי קלוריות שליליות לתזונה הרגילה שלהם רזו. הנה כמה קטעי מכתבים שנתקבלו:

*

"**ניסיתי את הכל:** הורדתי 16 קילו. כל ימי חיי סבלתי מעצם היותי שמנה וניסיתי את הכל כדי לרזות. המזונות בעלי הקלוריות השליליות הינם הדבר היחיד שאי-פעם הועיל לי. אני מרגישה אישה חדשה. גם בעלי הוריד 10 קילו ואנחנו מאושרים, שמצאנו מחדש שמחת חיים שלא ידענו כמוהו".

קלודין ס. (69), ליון

אחריות
ספרים שיוחזרו תוך 60 יום, בצרוף החשבונית/קבלה - יוחזר מחירם (ללא דמי טיפול ומשלוח) - תוך 10 ימים, מתאריך קבלתם במשרדנו.

"**הקילוגרמים המיותרים שלי נמסו.** בשלושה שבועות הורדתי 9 קילו מיותרים. מאז לא השמנתי שנית: מכיון שכבר ניסיתי כל כך הרבה שיטות ותרופות כדי לרזות, אני כבר לא האמנתי בשום דבר. אבל בכל זאת ניסיתי. אני מודה לאל על כך. אולי נסיוני יהיה לתועלת לאנשים אחרים".

פרוסין מ. (31), טולוז

*

"**חשבתי שאשאר שמנה כל חיי.** לעיתים קרובות חלמתי שהפכתי לרזה, אולם כל מה שניסיתי אף פעם לא גרם לי לרזות, עד גיליתי את הקלוריות השליליות. הורדתי 11 קילו בפחות משבועיים ובסך הכל 31 קילו - מהר יותר ממה ששיערתי שאפשר. בעלי אמר לי אתמול בערב שאני יפה יותר מתמיד".

מארת ס. (75), פריז

*

שאלה - קראתי בחוברת שהמזונות בעלי הקלוריות השליליות לא רק גרמו להרזיה, אלא הם גם שיפרו את הבריאות. האם זה נכון?

תשובה - כן! המזונות בעלי הקלוריות השליליות התגלו על ידי רופאים דיאטטיקאים במהלך מחקרים לחיפוש אחר תזונה בריאה יותר. כשמוסיפים מזונות בעלי קלוריות שליליות למזון הרגיל גם מרזים וגם מורידים ומאזנים את רמת הכולסטרול, דבר אשר תמיד מועיל לבריאות.

שאלה - כבר ניסיתי כדורים, כמוסות של שעועית, כדורים של אננס, שיטות ודיאטות למיניהן, שום דבר לא גרם לי לרזות. מדוע תהיינה התוצאות שונות הפעם?

תשובה - מפני שתהליך הקלוריות השליליות הוא טבעי: נשרפות יותר קלוריות מאשר מתווספות וכל אלה שניסו את השיטה, אכן רזו. התוצאה כל כך בטוחה שהרי ניתן לעשות את הניסיון הזה על אחריותנו וללא שום התחייבות.

נסו את המזונות אשר גורמים להרזיה ללא שום התחייבות ובאחריותנו

רק לאחר שתורידו את הקילוגרמים המיותרים, תחליטו אם אתם רוצים לשמור ברשותכם את הדו"ח הנ"ל.

הנה הצעתי

אם לא תורידו לפחות 2.5 קילוגרמים לשבוע, תחזירו את הדו"ח על המזונות הגורמים להרזיה תוך 60 יום, ותישלח אליכם המחאה בסך 42.90 ש"ח תוך 10 ימים לאחר שיוחזר אלינו המשלוח. לכן, או שתורידו לפחות 2.5 קילו לשבוע עד שתגיעו למשקל האידיאלי, או שיוחזר לכם מחיר הדו"ח (לא כולל דמי טיפול ומשלוח). זאת ללא תנאי ומבלי לשאול כל שאלה. זאת הינה התחייבות פורמלית בכתב.

אין שום סיכון

אם כן, אתם יכולים לעשות את הנסיון הזה אפילו רק מתוך סקרנות, מפני שאין סיכון שתפסידו אפילו אגורה אחת.

מדוע אני מעיזה להציע לכם הצעה זו?

- מפני שאני משוכנעת שכאשר תיפטרו מן הקילוגרמים המיותרים, תהיו כל כך מאושרים, כך שתרצו לשמור אצלכם את הדו"ח על המזונות הגורמים להרזיה.
- מפני שכל האנשים, ללא יוצא מן הכלל, אשר אימצו את המזונות שגורמים להרזיה הורידו את הקילוגרמים המיותרים שלהם.
- מפני שאין שום סיבה שמה שעובד אצל אחרים לא יעבוד גם אצלכם.

ניקול קארפאנטייה

מתנת הפתעה:
אם תיענו תוך 5 ימים, נשלח לכם בנוסף לדו"ח גם מתנת הפתעה. תוכלו לשמור לכם את המתנה, אפילו אם תשלחו בחזרה את הדו"ח כדי לקבל את כספכם בחזרה.

קיראו זאת רק אם החלטתם שלא לערוך נסיון זה!

1. נסיון זה נעשה לגמרי על אחריותנו. אם לא תורידו לפחות 2.5 קילו לשבוע, החזירו את הדו"ח על המזונות שגורמים להרזיה תוך 60 יום. במקרה זה תישלח אליכם המחאה על סך 42.90 ש"ח תוך 10 ימים לאחר קבלת המשלוח, וזאת ללא תנאי וללא כל שאלה.
2. אתם תאכלו כמה שתרצו וכל מה שתחפצו. כל מה שעליכם לעשות הוא להוסיף למזון הרגיל שלכם, רבע הכמות של מזונות בעלי קלוריות שליליות.
3. אתם תחליטו בעצמכם אם אתם רוצים להחזיק את הדו"ח או אם אתם מעדיפים להחזיר אותו אלינו, כדי לקבל את כספכם בחזרה. אתם אפילו יכולים להחזיר את הדו"ח לאחר שהורדתם את כל הקילוגרמים המיותרים שלכם, אבל אינכם חושבים שתעשו כך.
4. עכשיו יש לכם האפשרות לשנות את הופעתכם ואת חייכם ללא דיאטה. אין שום חשיבות לכך, שאתם נושאים עליכם קילוגרמים מיותרים כבר שנים רבות. כל אלה שניסו את המזונות בעלי הקלוריות השליליות רזו. הם חייבים לגרום לכם שתרזו גם אתם. ואם לא - הדבר לא יעלה לכם אפילו אגורה אחת.

אם לא למענך עשי זאת למען בעלך, עשה זאת למען אשתך, עשו זאת למען ילדיכם ולמען הבריאות.

איך לקבל במהירות דו"ח זה?

תשובה: גיזרו ושילחו מיד את התלוש שלהלן וצרפו לו צ'יק או המחאת דואר.

ברגע האחרון!
מהדורה זו של הדו"ח על הקלוריות השליליות עלולה לאזול, והמהדורה הבאה תצא לאור רק בעוד חודשיים בערך. אם אתם רוצים לקבל את הדו"ח מייד וליהנות ממחירה של מהדורה זו. שילחו בחזרה את התלוש במועדו עוד היום, כך אין סיכון שתשכחו את הדבר.

להזמנות בטלפון 24 שעות ביממה-חי"ג
שרותפון 03-38 38 38

הספר מתאים לנשים ולגברים

תלוש לנסיון וללא התחייבות
(הצעה בתוקף ל-21 יום)
לשיטת המזונות המרזים של איזאבל מרטן

יש לשלוח את התלוש לכתובת: הספרים השימושיים בהוצאת "גימלי" ת.ד. 16187, תל-אביב 61161 לברורים או מידע-"גימלי" רח' ארלוזורוב 82 תל-אביב 62647 טלפון 236293.
הצעתך, לנסוי חופשי, ללא סיכון מצידי, מעניינת אותי. לפיכך, מוסכם ומובהר כלהלן:

1. אני חייבת להוריד לפחות 2½ קילוגרמים כבר בשבוע הראשון.
2. אני חייבת להמשיך להוריד לפחות 2½ קילוגרמים לשבוע עד שכל הקילוגרמים המיותרים שלי יעלמו.
3. אין להקפיד על שום דיאטה - ואוכל לאכול "כאוות נפשי".
4. עומדת לרשותי אחריות של חודשיים כדי להוכחה שכל הקילוגרמים המיותרים שלי נעלמים לבלי שוב!
5. אם אני לא אהיה מרוצה ב-100%, אשלח לכם בחזרה את "הדו"ח" כולל החשבונית מס/קבלה, בכל זמן תוך תקופת הנסיון של 60 יום. במקרה זה לא אצטרך לתת לכם שום הסבר וגם לא אצטרך למלא שום תנאי - ואתם תשלחו לי בחזרה המחאה בסך 42.90 ש"ח לכל המאוחר 10 ימים לאחר שתקבלו את המשלוח שלי בחזרה.

בכפוף להתחייבות רשמית זאת, אנא שילחו לי באריזה דיסקרטית, ללא סימנים חיצוניים, את הדו"ח "הקלוריות השליליות" במחיר של 42.90 ש"ח + 3 ש"ח דמי משלוח וכן מתנת הפתעה בחינם.

□ אני מצרף/ת תשלום בהמחאה-דואר / צ'יק לפקודת "גימלי". (לא מזומן)

שם משפחה ______ שם פרטי ______
גיל ______ משקל ______ גובה ______
רחוב ______ מספר ______
ישוב ______ מיקוד ______ טל' ______
ת.ז. ______ חתימה ______

* עקב עיכובים בדואר יש לקחת בחשבון שהספר יגיע תוך כ-21 יום מתאריך משלוחו.
* הצ'יקים יופקדו על-ידנו רק עם משלוח הספר.

לשבוע המתחיל ב־11.11.88 והמסתיים ב־17.11.88

איפיון ילידי השבוע

ילידי השבוע נמנים חלקם עם השלישון השני וחלקם עם השלישון האחרון של מזל עקרב, ובנוסף לכוכבים פלוטו ומאדים, הם מושפעים באופן חלקי גם מנפטון והירח.

ילידי ה־11 בנובמבר – ניחנים בכושר עמידה במצבי לחץ. מוכשרים ובעלי יכולת ביצוע. העצמאות חשובה להם מאד ועל כן מתקשים לפעול במסגרת. בררנים מאוד בבחירת ידידים ובני זוג. משיגים בחייהם הצלחות מרשימות בקריירה ובפיננסים.

ילידי ה־12 בנובמבר – הם טיפוסים רגישים, חביבים ובעלי לב חם כלפי הקרובים אליהם. לעיתים נוטים הם לשגות בהערכת אנשים, ומיטיבים דווקא עם אלה אשר אינם ראויים לכך. מסעות ימיים או מקצוע הקשור בכך מרתקים אותם מאוד.

ילידי ה־13 בנובמבר – מוכרים כבעלי אישיות מגנטית, שאפתנות חזקה, וכושר תפיסה מהיר וחריף. נוטים לגאוה ולחשיבות עצמית מופרזת, ומצליחים לקשור קשרי ידידות עם האנשים הנכונים בעלי ההשפעה והכח.

ילידי ה־14 בנובמבר – ניחנים בכושר אינטלקטואלי, אך גם ביכולת מעשית. בחלק גדול מן המקרים הם קובעים במו ידיהם את גורלם. בולטת נטייתם להפגנתיות ורברבנות. עם זאת יודעים הם להושיט תמיכה לנזקקים בשעת הצורך.

ילידי ה־15 בנובמבר – בעלי קסם אישי רב ויכולת שכנוע מרשימה. זוכים לפופולריות ולחיי חברה סוערים. נוטים לעסוק באמנות או במשחקי במה. בעלי כושר ביטוי עשיר בדיבור ובכתיבה. התחום הפוליטי יכול להתאים להם מאוד.

ילידי ה־16 בנובמבר – רומנטיים בנשמתם ואידיאליסטיים בגישתם ולעיתים עוסקים בחלום יותר מאשר במציאות. קשה להשביע את רצונם אולם דווקא הם נוטים לאכזבות מבני אדם ולהפסדים כספיים, עקב מתן אמון באנשים הלא נכונים.

ילידי ה־17 בנובמבר – ניחנים בחוש הומור ובקסם אישי וזוכים לקשרי ידידות יפים. עם זאת הם מתעייפים מהר מעיסוק בנושא אחד ועוברים במהירות מעניין לעניין בלא להשלים דבר אחד עד סופו. בעלי כושר אינטואיטיבי, ונטייה לחוויות על חושיות.

העקרב ושניים עשר המזלות

מזל עקרב מתייחס לקבוצת מזלות המים, על כן נוטים בני מזל זה ליצור קשרים טובים יותר עם בני המזלות מקבוצה זו (סרטן, עקרב, דגים), ומקבוצת מזלות האדמה (שור, בתולה, גדי). קשרים פחות טובים, בעלי ערכיות משתנה, נוצרים בין בני מזל עקרב לבין מזלות האוויר – (תאומים, מאזניים, דלי), והאש (טלה, אריה, קשת).

עקרב עם עקרב – שניהם שתלטנים, רכושניים וקנאים ורגשותיהם אינטנסיביים מאד. על כן, קשה להם לבנות קשר משותף האחד עם השני אלא אם כן קיימת התחשבות הדדית מורבית ביניהם.

עקרב עם קשת – קשה לבן העקרב הרכושני להשתלט על בן הקשת האוהב חופש והמנהל דרך חיים חושפנית וספונטנית. חוסר אמון מתעורר באופן טבעי ועל כן יש צורך בהרבה ויתורים הדדיים.

עקרב עם גדי – בתחום הרגשי קיים ביניהם פער גדול וקשיי התאמה. השתלטנות של בן העקרב ועקרמוניותו נתקלים בעמידתו החזקה של בן הגדי ובשאיפתו לאמר את המילה האחרונה ובחשדנותו הטבעית. בתחום המקצועי הקשר הוא חיובי.

עקרב עם דלי – נטייה להקלע למלחמת עצבים. בן הדלי הוא טיפוס בלתי צפוי לעומת בן העקרב השולט בעצמו. עם זאת, בן העקרב מעריך את ההומאניות של בן הדלי גם אם לא מזדהה עמה.

עקרב עם דגים – כאן צומחת האהבה ממבט ראשון. הקשר הוא טוב לשניהם. הרגשות מוצאים ביטוי והרכושנות מובנת מאליה. בן הדגים יתן לבן העקרב את העדיפות והשליטה.

עקרב עם טלה – מאבקי כוח מתמידים מלווים קשר כזה, יש כאן משיכה הדדית חזקה. עם זאת, הטלה צריך לוותר. בכל מקרה עדיף שבן הזוג יהיה – העקרב, ובת הזוג – הטלה.

עקרב עם שור – על אף היותם בני מזלות מקוטבים מתאפשר כאן קשר מעניין ביניהם בתנאי שלפחות באופן משמעותי את נטייתם לקנאות ולרכושנות.

עקרב עם תאומים – בן התאומים יסבול בקשר כזה מהעדר חופש אישי ובן העקרב יתקשה למצוא כאן שותף רגיש ומזדהה. עם זאת בתחום מקצועי ניתן למצוא כאן קשר מועיל.

עקרב עם סרטן – הקשר מוצלח והאהבה פורחת תוך נתינה הדדית, הבנה והזדהות. בן העקרב מקבל בטבעיות את מצבי הרוח של בן הסרטן וזה מצידו מנוטרל את הבטחון הרגשי.

עקרב עם אריה – מערכת היחסים כאן היא תחרותית מאוד, מלווה במתחים חזקים כאשר כל צד מקנא בהצלחת השני. עדיף שהאשה תהיה בת האריה והגבר בן העקרב, ובכל מקרה צריך העקרב להיות כאן הגוס.

עקרב עם בתולה – הקשר מוצלח ומתאפשרת ידידות לאורך זמן. בתחום הרומנטי בן העקרב הוא הדומיננטי והמוביל. ביקורתיותו של בן הבתולה אינה עושה רושם על בן העקרב מאידך בן העקרב ימצא תועלת רבה בחריצות ובכישורים האנליטיים של בן הבתולה.

עקרב עם מאזניים – קיימת בין השניים משיכה הדדית חזקה. גמישותו של בן המאזניים מרככת את יצר השתלטנות של בן העקרב ומאפשרת לו לשלוט ביחסים ללא מתחים, וללא כמיתות.

- נטיה חריפה צפויה להתעורר השבוע בתחום העבודה ובמישור היחסים עם חברים לעבודה. יווצר מילכוד אשר לא יאפשר לכם להתבטא ולהגיב כלפיהם. בריאותכם ובריאותם של בני משפחה דורשת תשומת לב מיוחדת ורחוקה. החזרו ממאמץ יתר. מנוחה בחיק המשפחה עדיפה בימים אלה.

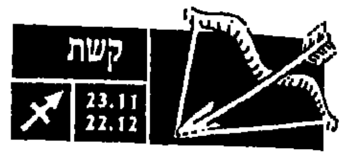

- אתם צפויים להיקלע למצבי לחץ על רקע של חשש לעתיד בתחום הכלכלי והפיננסי. מצבו בתחום זה דורש עצבים חזקים אשר לא תמיד עומדים לרשותכם. עם זאת, מסתמן במישור זה פתרון חלקי באמצעות עזרה ממקור חדש. בתחום הרומנטי היזהרו מלגלוש למשבר מיותר כתוצאה מתגובות חריפות מדי ומביקורתיות חסרת רסן.

- כוכב שבתאי נכנס השבוע למזלכם ואמור להוביל אתכם לתקופה חדשה בחייכם. עם זאת, הוא מביא עמו את הצורך בחשבון נפש נוקב מצידכם לגבי תחומים חשובים בחייכם אם במישור המקצועי ואם במישור האישי משפחתי והרומנטי. הזהרו בימים אלה מהתפרצויות ותגובות תוקפניות, וכן מתאונות, פציעות וכוויות.

- ענייני בריאות שלכם או של בני משפחה עומדים על הפרק ומשבשים לכם תוכניות אישיות או מקצועיות. מעצור בתחום הפיננסי משתחרר בימים אלה ומקל עליכם את ניהול התקציב, ומאפשר מימוש הדרגתי של תוכנית להרחבת תנאי המגורים או לרכישת ציוד או אביזרים חשובים. הזהרו מוויכוחים המובילים לסכסוכים מיותרים בתחום העבודה.

- משבר פיננסי או עסקי מגיע בימים אלה לשיאו ואתם צפויים לרעידת אדמה רצינית. זה הזמן לעשות חשבון נפש בתחום זה ולארגן מחדש ובאופן שיטתי את סדרי העדיפויות. אין זה הזמן לסמוך על ידידים או על הבטחות לתמיכה. בימים אלה מוטב לדאוג לקבלת ייעוץ מקצועי בתחום הבעיות הבוערות. שינוי מקום מגורים מקבל עדיפות גבוהה.

כוכב המאדים מהלך במזלכם ומביא לכם יוזמות בתחום הפעולות והיוזמה. עם זאת הקשיים והמעצורים עדיין גדולים עקב המחויבויות והאחריות שלכם במסגרות ולאנשים המגבילים את חופש הפעולה שלכם. לאלה אשר נולדו בתחילת המזל צפויים שינויים בתנאי החיים ובגישה המקצועית או העסקית. עליכם להיות מודעים לנסיונות חוזים ונשים לנצל מכם את חששות שרכשתם עד כה בממונים ושקדנות.

– האנרגיות נמוכות בימים אלה ועליכם להישמר מאוד ולהימנע ממאמץ פיזי החורג מן השיגרה. בתחום המקצועי או העסקי אתם משנים את גישתכם והופכים ליותר אופטימיים מבעבר. מידע חשוב המגיע לידיכם מאפשר לכם להתמודד עם בעיות בתחומים אלו ביתר יעילות. זה הזמן להיפתח לרעיונות חדשים ולדרכי חשיבה בלתי שגרתיות. במישור הפיננסי מסתמן שיפור משמעותי.

ענייני עבודה גוזלים את רוב זמנכם ואינם מאפשרים לכם להתפנות ולטפל בתחומים אחרים. עם זאת, מסתמנת פריצת דרך לשיפור היחסים עם שותפים או עם בני זוג ותוכניות לקראת העתיד מקבלות תאוצה חזקה מבעבר. אין זה הזמן המתאים לנסיעות ארוכות ומוטב לדחות זאת לזמן מה. לאלה אשר נולדו בתחילת המזל צפויים שינויים קיצוניים במהלך חייהם. בתחום הפיננסי מתעוררות בעיות הדורשות גישה החלטית.

– אתם נכנסים לתקופה של חשבון נפש אישי ומקצועי ונדרשים לנקוט עמדות ברורות יותר בכל הקשור להמשכה של שותפות עסקית או מקצועית, וכן להמשכה של מערכת קשרים רומנטית. מצבי הרוח משתנים השבוע באופן קיצוני ואינם מאפשרים לכם התמודדות מסודרת עם הבעיות בתחומים אלה. חופשה קצרה או יציאה לארוע בידורי או חברתי מומלצת מאוד.

– ענייני משפחה ועבודה מקבלים דגש חזק. לאלה אשר נולדו בתחילת המזל צפויים שיבושים בתחום העבודה עקב בעיות בריאות או משפחה. מסתמן שיפור ביחסים עם צעירים בבית. תוכנית הקשורה בנסיעה למרחקים או בחידוש קשרים עם אנשים משם מקבלת תנופה רצינית. לקראת סוף השבוע מסתמן שיפור בתחום הפיננסי.

– הוצאות כספיות בלתי צפויות גוררות אתכם למצבי חוסר ודאות בתחום זה. עליכם לנהוג זהירות מיוחדת, בכספים המופקדים אצלכם, בירכוש משפחתי הנתון לשליטתכם. דאגות לצעירים במשפחה הולכות ומחריפות, ודורשות את התערבותכם המיידית. בעיה הקשורה בבני משפחה או בזכויות כלשהן הנוגעות להם באה על פתרונה בעזרתכם, נסיעות וביקורים וכן התכתבויות יקדמו לכם את האינטרסים האישיים והמקצועיים.

– לקראת אמצע השבוע, מתחים עם בני משפחה או שותפים גוברים ומחריפים, בעיקר אצל אלה שנולדו בתחילת המזל. עם זאת הקסם האישי בעיצומו ואתם זוכים לפופולאריות רבה. במישור הפיננסי חל שיפור הדרגתי, תוכניות לשינוי מקום עבודה או מגורים מקבלות עדיפות. מומלץ להימנע ממאמץ יתר ומנהיגה במצבי עייפות.

אומרים ישנה ארץ

כנסית יוחנן המטביל

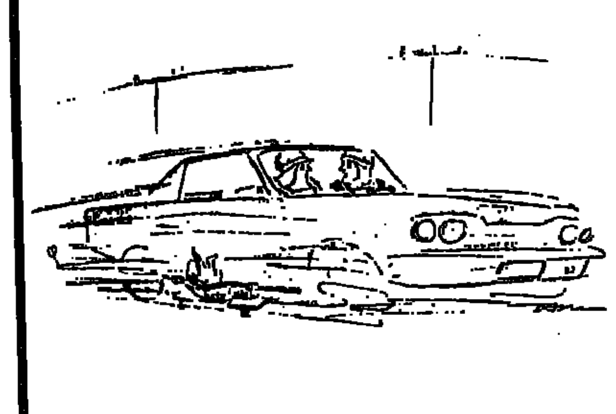

„עכשיו היא עושה יותר רעש מאשר לפני התיקון!"

„העיתון שלך הפוך..."

„זו פעם ראשונה שאני הולכת למיטה עם גבר נשוי..."

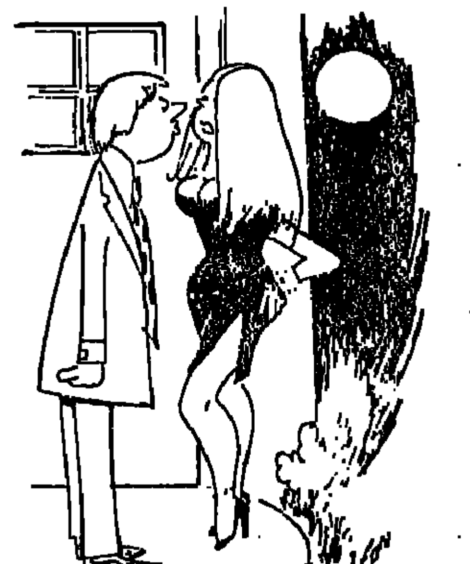

„בדרך כלל אני לא מנשק בפגישה הראשונה. אבל הואיל וזו גם האחרונה...."

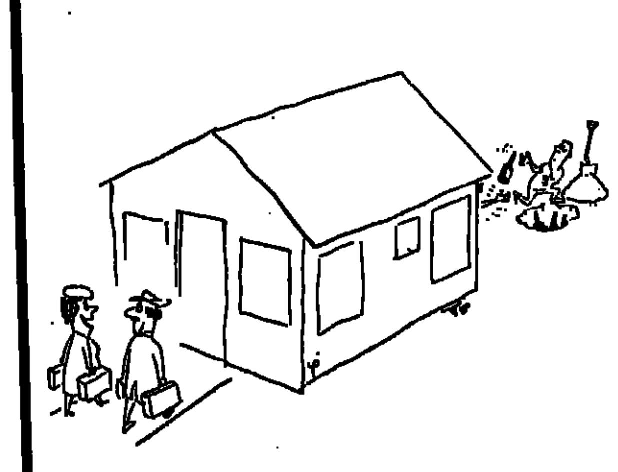

„חושב שמחכים לנו"

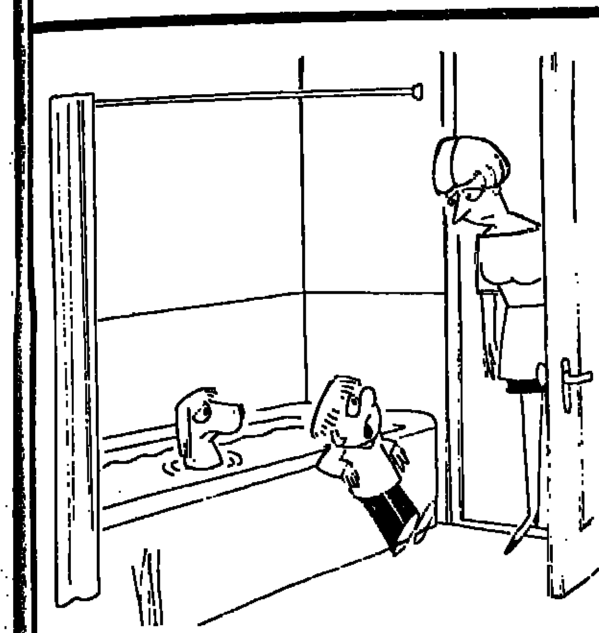

„אמרת 'תעשה אמבטיה'. לא אמרת מי...."

נוה כרמית נס-ציונה

דירה לדוגמא

שכונה לדוגמא שכנים לדוגמא

שלבי הבניה בפרוייקט המגורים המפואר נוה כרמית נס ציונה - מתקרבים להשלמתם
כבר יש כל מה שהובטח; בתים מסוגננים, רמת בניה מעולה, (איטונג) ותכנון קפדני של הדירות.
לבחירה - דירות בנות 4,3 ו-5 חדרים ודירות גג מרווחות. מרכז מסחרי שוקק, רחבות מרוצפות וגינון שופע.
יש הוכחות. יש קבלות. בואו לראות את נוה כרמית נס ציונה. הכל בה הוא ממש לדוגמא.

פנטהאוזים ייחודיים בנויים על גג שלם

בואו לבקר בדירה לדוגמא המרוהטת בוהיטי מדס: **דירת 5 חדרים**
בין השעות: 10:00-14:00 ובימי חול בין: 10:00-19:00
משרדי מכירות: נוה כרמית נס ציונה, רח' בילו טל. 08-476391

מגדלי נוה כרמית ראשון-לציון

דירות 4-5 חדרים ופנטהאוזים בשכונת מגורים מודרנית בלב ראשון-לציון.
בנייה מעולה (איטונג). תכנון פנימי נדיר.

תכנית דירה בת 5 חדרים

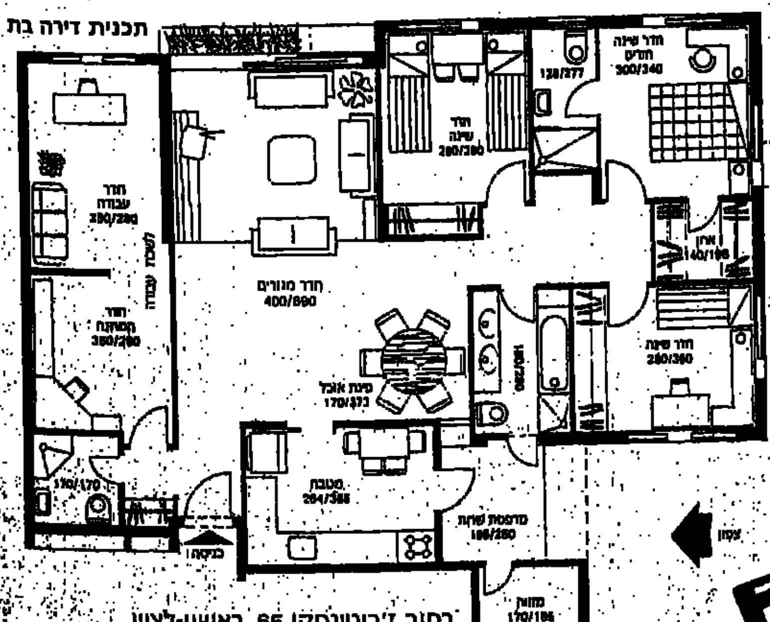

רחוב ז'בוטינסקי 65, ראשון-לציון
(03)941-180 • 953-626/7
שעות קבלה: 09:00-13:00 • 17:00-19:00 (סגור בימי ג' אחה"צ)

קבלנים עם קבלות

שמשון זליג בע"מ | אחים דוניץ בע"מ

משרד מכירות באתר: נס ציונה נוה כרמית, רח' בילו טל: 08-476391 • פתוח בשעות...

אומרים ישנה ארץ

ידיעות אחרונות
החברה להגנת הטבע

בתים על מדרגות סלע טבעיות, טרסות ועצי פרי המשתלבים בנוף, מעיין הזורם מתחת למיסגד, ומינזרים, שמגדליהם מזדקרים אל־על – אלה מחמדי השכונה הציורית עין־כרם, שבמערב ירושלים.

בעבר ראו רבים בעין־כרם את בית הכרם המקראית, המוזכרת בספרי ירמיהו ונחמיה. אבל כיום נוטים להניח, שבית הכרם נמצאה יותר מזרחה, אולי באיזור רמת־רחל.

הנוצרים מזהים את עין־הכרם עם „עיר יהודה", המוזכרת בברית החדשה:

„ותקם מרים בימים ההם ותחש ללכת ההרה אל עיר יהודה" (לוקאס א', 39). בגלל המסורות הנוצריות הללו, נבנו בעין־כרם בתקופה הביזנטית כמה כנסיות, שנהרסו לאחר הכיבוש הערבי. בתקופה הצלבנית הוקמה על שרידי הכנסיות הביזנטיות כנסיה חדשה.

בסוף המאה ה־19 ישבו בכפר כ־1.500 תושבים, מתוכם כ־350 נוצרים. הם התפרנסו בעיקר מחקלאות, אך גם ממתן שירותים לצליינים שביקרו באתרים הנוצריים.

רחל ינאית בן־צבי, שהקימה לימים בי"ס חקלאי במקום, מספרת בזכרונותיה: „היה זה בחורף 1909. באחת השבתות בא אלינו ברנר מיפו, וירדנו אתו לעין־כרם. היה זה ביום חורף זוהר כיום אביב. שרויים היינו במצב־רוח מרומם. משהגענו לעין־כרם נעמדנו במעלה הבקעה, מוקסמים מהנוף המופלא שנתגלה לעינינו. הרים מזה ומזה. בעיני־רוחנו ראינו כפר עברי קדום.

„בעוד אנו עומדים ומזינים עינינו בנוף־קדומים זה נזרקו אבנים לעברנו. פרחח ערבי החזיר אותנו אל המציאות העכורה – על אדמת כפר ערבי עומדות היו רגלינו, והימים לא ימי שפוט השופטים ושלטון מלכי ישראל, כי אם ימי השלטון התורכי. בתי פלחים, מנזרים וכנסיות מפוארות, ומולנו המעיין המהולל, שמימיו, הניגרים החוצה, מהווים שלוליות דלוחות, מקום משחק לילדים ערביים המשכשכים במים.

„נעכרה אז רוחו של ברנר ובקול עצוב, קול דממה דקה אמר: „מה שווה כל הישוב היהודי הזה בירושלים, אם אין הוא יודע לגאול פינת־חמד זו. גלות בירושלים למעלה, ונכר פה למטה". מבטו העצוב של ברנר נח עלינו, כאילו מצפה הוא לתשובה מפינו. מבלי־משים פרצו אז המלים מפי: 'יום יבוא ועין־כרם תהיה לנו'. אני עצמי נדהמתי לשמע תגובתי הספונטאנית. פני ברנר אורו. הכרת פניו ענתה בו, כי נהנה מדברי הנחמה שלי, ואילו אני עצמי – נעגמה רוחי, שהרי לא היה כל יסוד לנבואת־הנחמה שלי. דיבורים סתם. מיצרה הייתי על שלא הבלגתי ואמרתי מה שאמרתי".

(מתוך הספר, ילדנו ממזרח ומערב, כפר הנוער עין־כרם).

ב־1948 נטשו התושבים את המקום ללא קרב – ויהודים התיישבו במקום.

אתרי עין כרם

• **כנסיית יוחנן המטביל (סנט ג'ון).**
לפי המסורת הנוצרית, כאן נולד יוחנן המטביל, שלדברי החוקר פאיסר, היה: „אחת הדמויות המופלאות ביהדות של ימי בית שני. המטיף והסגפן היהודי, שהטיל מרותו על המוני ישראל שנהרו אחריו למדבר, והפך לקדוש נוצרי מפני שישו הנוצרי שהה במחיצתו וטבל". הכנסיה, שנבנתה על ידי הצלבנים, שופרה על ידי הפרנציסקנים והיא שייכת להם עד היום. בחפירות במקום נתגלה כתובת צלבנית האומרת „שלום למקורבים של אלוהים". כן נמצא כאן פסל של ונוס (המוצג במוזיאון רוקפלר).

מרבית התמונות בתוך הכנסיה קשורות לאירועים בחייו של יוחנן. וכמו כמעט בכל כנסיה קתולית מצויות כאן גם 14 התחנות של הוויה דולורוזה, היא דרך היסורים של ישו. שלוש התמונות הגדולות הן של הלוה והצלב; מרים יוסף וישו בורחים למצרים; יוחנן הילד.

בקצה המרוחק נמצאת קפלת לידת יוחנן ובה עיטורים מחיי יוחנן: לידתו, ביקור מרים אצל אלישבע אימו וחיילים המחפשים את הבנים. באפסיס הדרומי נראים פסלי יוחנן, ותמונה, שיש טוענים כי היא מעשה ידי הצייר אל גרקו.

ציורים נוספים על הקיר מתארים את עריפת יוחנן ולידת ישו. כמובן מצויים כאן אגן טבילה ותא וידוי, ליד הכניסה.

• **אחיות ציון.**
מינזר וכנסיה הנמצאים במקום נישא, מעוטר בגן גדול, ובו בוסתן עשיר ומגוון. מהגבעה נשקף נוף מרהיב של הרי יהודה, כולל מושב בית זית, הקסטל ועוד.

המנזר הוקם בתחילה כבית יתומים, על־ידי אלפונס ותיאודור רטיסבון, שהתגוררו מדי פעם במקום שבו גם נקברו. הכנסיה פשוטה ומרשימה והיא כמעט ללא עיטורים. בחצר – בור מים גדול ובית קברות שחלק ממצבותיו נושאות כתובות בעברית.

שתי קבוצות של נזירות דוברות צרפתית חיות במינזר זה. האחת היא קבוצת „קונטמפלרי". נזירות אלה לובשות „מדים" ועוסקות בעבודות גינון ואחזקה, מרבות בתפילה ומתבודדות לנפשן. הקבוצה השניה היא של נזירות רגילות, הלבושות בגדים רגילים ומעוניינות לבוא במגע עם העולם החיצוני. הן נוטות אל העם היהודי עד כי מאבק באנטישמיות. יתר על כן: הן אפילו מציינות את מועדי ישראל ע"י בניית סוכה, בסוכות, ואכילת מצות בפסח. כן נוהגות הן להדליק נרות בערב שבת בחדר האוכל שלהן וחלקן גם דוברות עברית.

בבית הארחה שבמקום מתאכסנים גם הרבה ישראלים.

• **מעיין מרים.**
מעיין שיכבה הנובע מתחת למיסגד של עין־כרם. המעיין, הזורם מעל שיכבת חוואר יוצא דרך ניקבה צרה, שליד פיה שוקת. המקום משמש ליהודים הדתיים שבסביבה, כמקום לתשליך.

לפי המסורת הנוצרית היה כאן בית הקיץ של זכריה ואלישבע, הורי יוחנן המטביל. כאשר הרתה אלישבע ללדת את יוחנן, ביקרה אצלה כאן מרים, אמו של ישו, שגם היא היתה בהריון – וישו רקד כאן ברחם אמו, לשמע ברכתה של אלישבע.

הארכיטקט האיטלקי הנודע אנטוניו ברלוצי תיכנן את מיבנה הכנסיה ושילב שרידים צלבניים בבניה מודרנית.

ניכנס דרך הקשתות הנאות לקומה הראשונה. בקפלה המצויה כאן מקושטים הקירות בציורי אלישבע ומרים, חיילים הורגים את הבנים הבכורים ומלאך מסתיר את יוחנן בסלע שנבקע. בפינת המיבנה אף מראים סלע זה.

בקפלה מצויים בור מים קדום ופסיפס מודרני, המזכיר מחצלת. הכיפה מעוטרת בשריגי גפן ואשכולות, מעין בית קיץ.

מדרגות יובילו אותנו לקומה השניה, בה מצויים שרידים צלבניים. בקיר (האפסיס) נראים מרובעים קטנים, שהמסורת הנוצרית רואה בהם את צורת האפוד, שלבשו הכוהנים בבית־המקדש (זכריה, אבי יוחנן, היה כהן).

ריצפת אולם התפילה הססגוני היא פסיפס חדש, עם עיטורי צמחים ובעלי־חיים. הקירות מקושטים בציורי החתונה בכפר קנה, בה הפך ישו מים ליין; נצחון הנוצרים ב־1577 על התורכים ביוון, וכן תמונה של הנזיר סנוטוס, בוויכוח בשנת 1307 על טהרת מרים.

• **המוסקוביה.**
במסגרת ההתפשטות הרוסית בירושלים, במאה הקודמת, רכשו הרוסים חלקת קרקע גם בעין־כרם. ב־1889, במצוות הצאר, הועברה הקרקע הזאת לידיה של החברה הפרבוסלבית הרוסית, וזו הקימה כאן מינזר שנקרא מור־זכריה או ג'ורני־הררי, ובו מיבני נזירות, ציוריים וכנסיה המוקדשת לאביו של יוחנן המטביל.

במעלה המיתחם נמצא מיבנה בלתי גמור של הכנסיה הגדולה, שבנייתה החלה בראשית המאה הנוכחית, אך נקטעה בפרוץ מלחמת העולם הראשונה.

□ ברוך גיאן

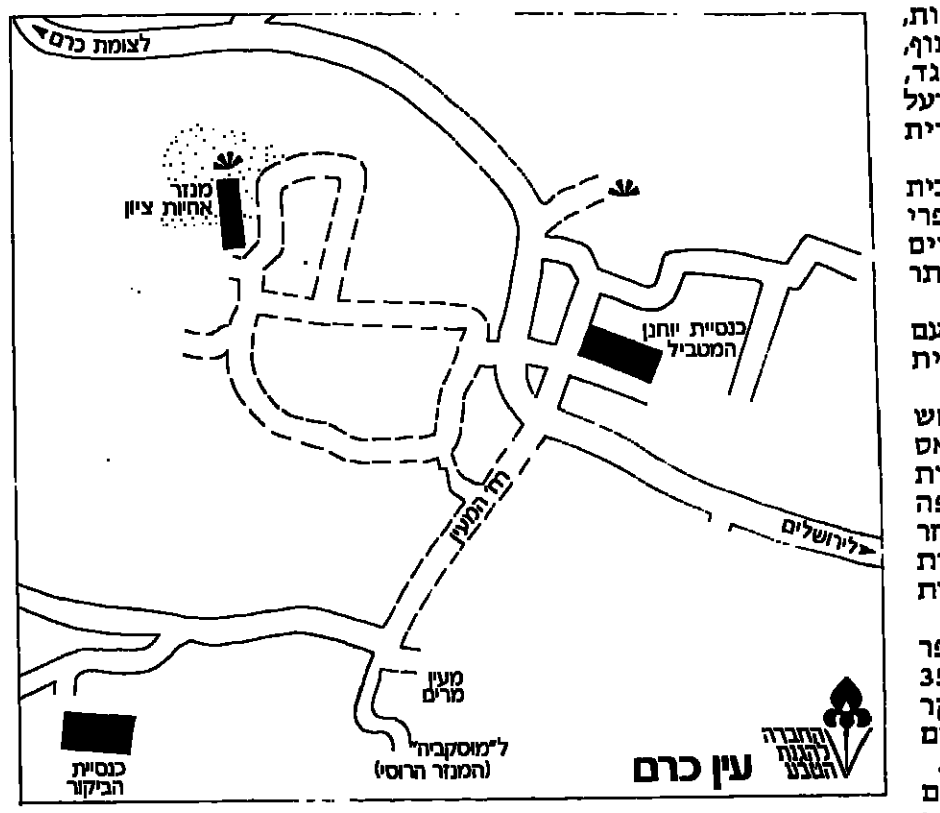

עורכת: דפנה מרוז

מידע כללי:

- **משך הסיור:** שעתיים־שלוש.
- **גיל המטיילים:** מעל גיל 10.
- **מפה:** העיר ירושלים.
- **תחבורה ציבורית:** קו 17.
- **מידע נוסף:** בית־ספר שדה ירושלים, טל' 222793.
- **עונה מועדפת:** כל השנה, אבל במיוחד בעת פריחת השקדיות.
- **שעות פתיחת האתרים:**
כנסיית יוחנן – בין 12–18 לפנה"צ, ובין 3 ל־5 אחה"צ.
גן האחיות ציון – בין 9.30 ל־11.30. בשבת – עד 11.
המינזר הרוסי „מוסקוביה" – לפי החלטת הנזירות. סגור בשבת.
כנסיית הביקור – בין 8 ל־12 לפנה"צ ובין 3 ל־5 אחה"צ.
- **ספרות מומלצת:** ירושלים בימינו, המדור לידיעת הארץ, ברית התנועה הקיבוצית, מרץ 1988.

תחנת מידע, סיורים וקונצרט

בשבת, ה־12 בנובמבר, תקיים החברה להגנת הטבע תחנת מידע, סיורים וקונצרט בעין־כרם. תחנת המידע תוצב ליד המעיין בין השעות 9 – 11.30 לפנה"צ. הסיורים, שייצאו מכאן יודרכו ע"י בי"ס שדה ירושלים.

הקונצרט יתקיים מטעם אגודת „נוער מוסיקלי בישראל", בכנסית יוחנן המטביל, בשעה 12.30.

מיכאל מלצר ינגן בחליל ומורי זוננר בצ'מבלו. לחברי החברה להגנת הטבע ולחברי הנוער המוסיקלי בישראל – הכניסה ללא תשלום.

„נוער מוסיקלי בישראל" היא עמותה שמטרתה לתרום לאיכות החברה בארץ, באמצעות פעילות מוסיקלית, האזנה ונגינה בקרב צעירים. פרטים נוספים בטלפון 03־288187.

הטיול בשבוע הבא: אתרים בצפון הכנרת

מודיעין טבע

מרכז המידע למטייל, של החברה להגנת הטבע בשיתוף ק.ק.ל., נמצא ברח' השפלה 3, ת"א, טל' 03־375222. המרכז פתוח בימים ב'–ו' בין השעות 9 – 13. ביום ה' גם אחה"צ, מ־3 עד 6 אחה"צ.

„כנסית הנסיכה בעין כרם"

(הכנסיה הבלתי גמורה של אליזבט – הנסיכה הרוסית)

במעלה ההר, בחלק העליון של המיתחם הרוסי, „המוסקוביה", ניצבים שרידי כנסיה מרשימים ביופים וגודלם. נוסעים בכביש להדסה יראו למטה את גגה הפרוץ.

תושבים ומטיילים בעין־כרם שישאו עיניהם למעלה יראו את שתי השורות הארוכות של החלונות המרשימים ביופיים. המטיילים שיטפסו ויגיעו אל הכנסיה, יראו את פיתוחי האבן היפים שבכניסה ובוודאי יתמהו על סיפורה של הכנסיה שגגה פרוץ לשמים.

סיפורה של הכנסיה קשור בנסיכה הרוסית אליזבטה פודרובנה, אחותה של אשת הצאר האחרון ניקולאי.

הנסיכה אליזבטה היתה נינתה של המלכה הבריטית ויקטוריה, ואחת הנשים המעניינות ביותר ברוסיה. היא נולדה ב־1864, התחנכה בבית המלכות האנגלי וחזרה כדי להתחתן עם אחיו של הצאר, הנסיך הגדול סרגיי אלכסנדרוביץ'. לחצר הצאר הביאה איתה את רוח בית המלוכה הבריטי של מעורבות בעם ושל מעשי צדקה. היא הפכה עד מהרה לפטרונית של מוסדות צדקה והיתה מקדישה את כל עיתותיה למען היתומים, העניים והחולים. בתקופה סוערת זו של סוף המאה, בעת שעלתה וגאתה שנאת העם הרוסי למשפחות המלוכה, נישא שמה של הנסיכה אליזבטה באהבה והערצה על שפתי העם.

באמצע שנות ה־30 לחייה החליטה להפוך לפרבוסלבית אדוקה ויצאה במסע, שעתיד לשנות את חייה, לארץ הקודש. כאן בירושלים פגשה את הכומר קפוסטין, אשר בא לארץ שנים קודם לכן. קפוסטין הגיע לשליחות קצרה של חודש ימים מטעם הממשלה הרוסית אך נשאר בה עשרים שנה.

ביומנו כתב: „נטשתי כל עניין אחר בחיים ובכל ישותי חתרתי למטרה אחת, לקיים ולחזק את שמה של רוסיה בארץ הקדושה". הוא היה האיש שמצא את חלקת ההר מעל לכפר עין־כרם בשנת 1870. כאן בעין־כרם הקים אכסניות, בתי מגורים וכנסיה לנזירות הרוסיות. הוא קרא למקום „גורני".

הנסיכה התאהבה בעין כרם. כאן רצתה להגשים את חלומה ולבנות את הכנסיה הרוסית הגדולה שעתידה היתה להיות מפוארת עוד יותר מן הכנסיה הרוסית על הר הצופים בירושלים. ואכן עבודות הבניה החלו בראשית המאה העשרים. אבל בפרוץ מלחמת העולם הראשונה הן הופסקו – והמלאכה לא נשלמה עד ימינו.

מדור פרסומי

מחולל פלאים נגד כאבים

מכה לתרופה

אמצאה גאונית אינה בהכרח מסובכת. לעיתים אמצאה היא גאונית על שום היותה חכמה אך פשוטה בתכלית. מכשיר „קוארצו" הוא דוגמא לכך.

למי מאיתנו אין „תיק" קטן בלב לפני נטילת כדור? הכדור מיוצר מכימיקלים. שימוש לאורך זמן עשוי ליצור משקעים רעילים ומזיקים. גם הרופאים אינם ממליצים להפריז בתרופות, ומעודדים תחליפים, במידה וכאלו מצויים בידם.

מכשיר ה„קוארצו" הוא תחליף מהפכני לכדורים ולתרופות שאנו נוטלים כנגד כאבים שונים. יעילותו הוכחה תוך שימוש מבוקר במספר בתי חולים ומרפאות לשיכוך כאבים. בעקבות הצלחתו במוסדות רפואיים הותר המכשיר לשיווק מסחרי, והפך ל„רופא המשפחה" של אירופה.

משככי הכאבים עשו היסטוריה

השימוש בחשמל לשיכוך כאבים מחזיר אותנו לראשית ההיסטוריה של האדם. נמצאו עדויות מוקדמות לשימוש בדג־חשמל למטרות תראפיות. ההיסטוריה רצופה בשמות של מדענים אשר חקרו את אפשרויות שיכוך הכאבים באמצעות חשמל. טאוריק, ג'אלברט, נולט, מאודט, קארי, ובתחילת המאה ה־20 היה זה לדוס שפיתח מכשיר חשמל פרקטי לשיכוך כאבים, אבל מייד אחרי מלחמת העולם הראשונה הגיע הבום השיווקי הגדול של התרופות, ומכשירו של לדוס נדחק לקרן פינה. אנשים פיתחו עם השנים תלות בתרופות והאמינו כי בזאת תמו תחלואיהם. 50 שנה מאוחר יותר מתחוור לאנושות כי תרופות יוצרות תופעות לוואי, ותוך חיפוש אחר טיפול חליפי בטוח יותר, מפתח ד"ר הארב רוברט – ראומטולוג צרפתי, את ה„קוארצו". מכשיר מושלם לשיכוך כאבים, שאינו מצריך מרשם רופא ואינו יוצר תופעות לוואי.

ה„קוארצו" – יעשה היסטוריה

כל ההקדמה הארוכה הזאת לא היתה אלא כדי להגיע אל הנקודות הכאובות באמת. כאבים ראומטיים, פגיעות כתוצאה מפעילות ספורטיבית, התכווצויות שרירים ומתיחות, כאבי גב, צוואר, כתפיים, מרפקים. מפרקים, אצבעות ידיים ורגליים, מותניים, ברכיים, קרסוליים, מיגרנות, עור... למעשה כמעט כל כאב שהגוף מכיר.

ה„קוארצו" – מייצר מתח חשמלי נמוך המשוגר אל אזור הכאב (כמודגם באיור) וגורם לשיבוש המסר העיצבי בין העור ומרכזי־העצבים בחוט השדרה ובמוח. האימפולסים החשמליים יוצרים בגוף תגובה נוספת אשר בעקבותיה משתחרר משכך הכאבים הטבעי של הגוף – האנדרופין.

האנדרופין הוא חומר ממשפחת המורפיום המצוי בשימוש בידי הרפואה הקונבנציונאלית. החומר מאיט את סיבי העצבים המגורים, וחוסם את הכאב.

ה„קוארצו" – עכשיו בישראל

מכשיר ה„קוארצו" – שהגיע לאחרונה ארצה, הוגדר כמכשיר רפואי ואושר ע"י משרד הבריאות האנגלי והצרפתי. המכשיר כבר נמצא בשימוש בבתי החולים רמב"ם בחיפה ואסותא בתל־אביב, ובידיהם של משתמשים פרטיים רבים.

אורכו של ה„קוארצו" – כ־15 ס"מ ומשקלו כ־100 גרם. מכשיר קומפקטי, נוח בנשיאה, נכנס בקלות לארנק וניתן לשלפו בכל הזדמנות. מנגנון הפעולה של ה„קוארצו" מכיל גבישי קריסטל. משיכת ההדק גורמת לגבישים לשחרר מטען חשמלי מזערי, החודר את העור ופוגע בסיבי העצבים הכואבים. מעבר המטען החשמלי יוצר תחושה של דגדוג נעים. משך ההפעלה נע בין 20 ל־60 שניות, ובעקבותיו מסתלק הכאב ובאה ההקלה.

„קוארצו" – הינו מחולל פלאים נגד כאבים, ויעילותו אינה מוטלת בספק. את המכשיר ניתן, איפוא, להשיג אצל היבואן שהינו בעל הזכיון הבלעדי לשיווק המכשיר. אם אתם סובלים מכאבים בואו לנסות את כוחו של המכשיר ב„אנטומיה" רח' אבן גבירול 139 תל־אביב 62037, טל. 03־5461453 ניתן גם להזמין בטלפון על־ידי כרטיס אשראי או לשלוח צ'ק בדואר.

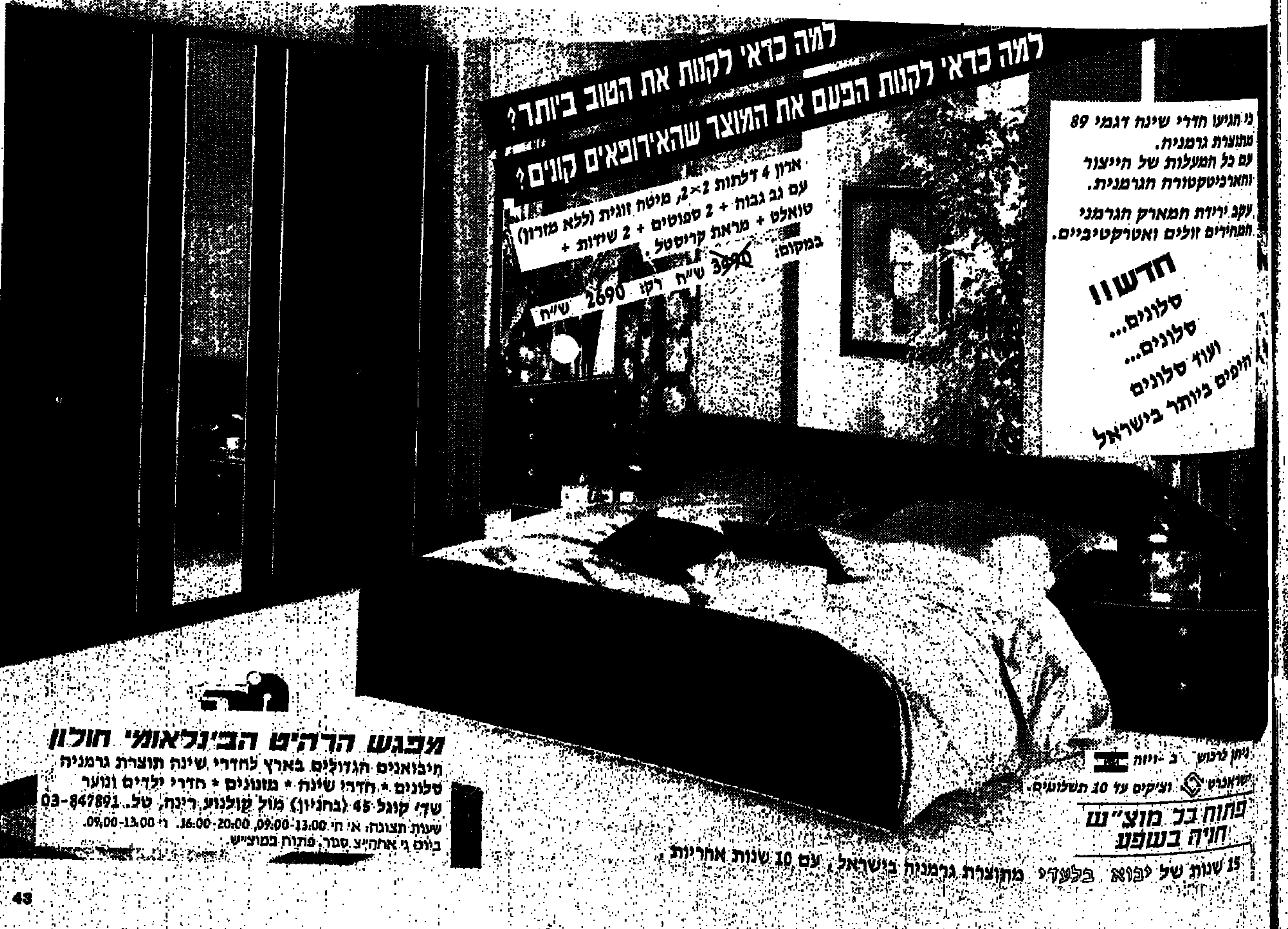

שעה של פנאי

תשבץ

מאת הלל הרשושנים

מספר 1498

תשבץ זה לבן למחצה ועל הפותרים עצמם למלא את החסר. 21 פרסי ספרים יחולקו בהגרלה בין הפותרים נכונה. פרס א': הספר „ביבליוגרפיה", לאורי־צבי גרינברג (טור־מלכא); ועוד 20 פרסי ספרים שונים. המען למשלוח פתרונות: „הלל", תשבץ השבוע מס' 1498, ת"ד 20227, ת"א, (61201).

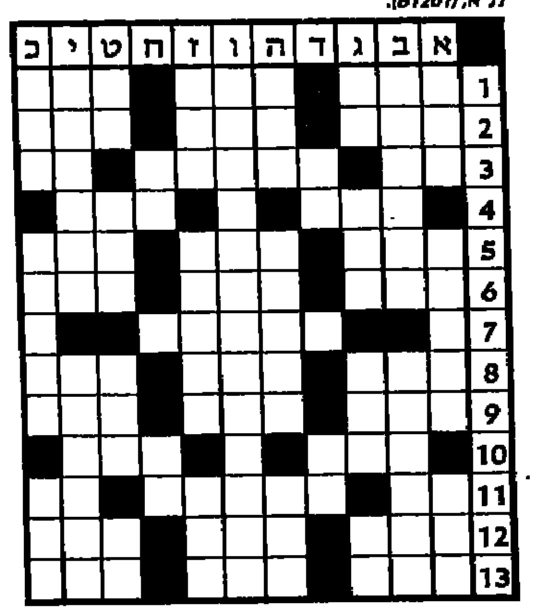

במאוזן — מימין לשמאל: 1) בן גמל ונאקה + „תרדיף" (שם נרדף) ל„בהמה דקה" + סל־הביכורים 2) דרגת קצונה בצה"ל + שוטר חרש + אחד משבטי ישראל 3) סבו של נחשון בן עמינדב + ישוב פורח בשומרון + מזמר 4) המאור הקטן + זוג 5) חיה טורפת + גשר נטוי מן החוף אל הים + מחבר את השריר אל העצם בגוף 6) תיבה בדיבור או בדפוס + חום להט + „תרדיף" (שם נרדף) ל„אגודל" 7) אספסוף בימי דור המידבר 8) קול אדיר בחלל האוויר + „למדוד" עד אין „סוף" + דלק למנורה 9) רכוש + מידה עתיקה לנוזלים, 12 לוג + גרעין של חרוב 10) רע, גרוע + מנחם בגין מתגורר ברחוב זה 11) „תרדיף" ל„מול" + חותנו של משה רבנו + הילד השלישי שנברא בעולם – לפי המקרא 12) חוטית בחי ובצומח + קצה הארון + לבן פנים 13) „תרדיף" ל„אשנב" + אבן מאבני החושן + יחידה גדולה בחיל־האוויר.

במאונך — מלמעלה למטה: א) פרי שלא הבשיל די צורכו + „תרדיף" ל„ענף" + כרך ברומניה ב) עיירה בגליל התחתון + הספר הקצר ביותר בתנ"ך ג) שירה + מימרת פירות + חלק מארוחה + „פרפר" „שנקרע לשנים" ד) „... לצרה יולד" + חבר בממשלה ה) כינוי לילד ארץ־ישראל + כלי חקלאי + מתהווה מחמת לחות (ריקבון) ו) מחיה הלשון העברית ז) אחת הסדרות בתורה + עיר בארץ שנבנתה שבע שנים לפני צוען מצרים + מדבר־מדבר (קולו אינו נשמע) ח) מדבר דברי צחוק והיתול + צריך להיות – בקיצור ט) רסיסי לילה + מכשיר לניגוב שימשת המכונית + מקום מנוחתו של יוסף הצדיק + „חכם" קטוע „רגל" י) מושב שיתופי בשרון; נוסד בשנת 1948 + חודש עברי; מזלו „עקרב" כ) „תרדיף" ל„גבר" + שרץ נמוך הגדל בנקיקי סלעים + חלק השטר שבו נרשמים כל הפרטים.

תשבץ תרתי־משמע ©

מאת נדיב אבידן

מספר 257

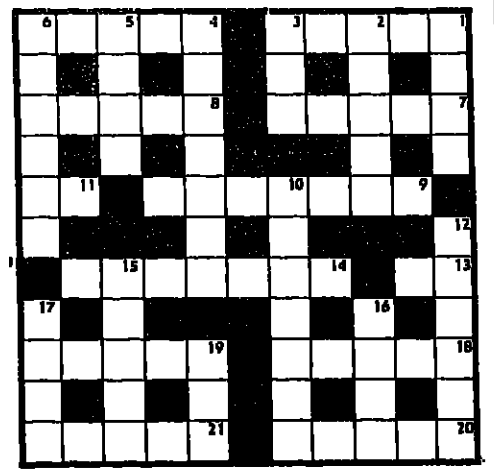

מאוזן:
1. זה טוב לכלבים שלא אכלו בזמן (5)
4. לסוסים יש מזל של דגים (5) (עפ"י מיקי גפן)
7. אם אשתי מופיעה בשמונה, זה הסוף שלי (5)
8. הם חסרי תוכן, ברם הוא דוקא מקפיד (5)
9. כבר בבית הוריו קיבל אולמרט את הכיוון הפוליטי (7)
11. עם „13 אופקי" הוא ציפה לנפח (4)
13. ראו „11 אופקי"
14. רק שת סיד ביחידה קרבית (3,4)
18. אפרות בעל כוח (5)
19. הקונץ שלו באופנה (5)
20. בבקשתו חברה – הם לא בני אדם (5)
21. האדמה שבה גמור עם הקוף (מ) (5)

מאונך:
1. אם הוא השניה על הבאגט, איך תפסו אותו? (2,2)
2. עכשיו זה כבר ברור – עשו לילד ברית (מ) (5)
3. יש אשפה גם בארון (3)
4. פריג'ידיות אצל נשים, זה לא באשמתן (מ) (7) (עפ"י אילן גולדהירש)
5. יש 300 טעמים לשתיה (4) (עפ"י חיים זאורבמן)
6. עם בתולה רצוי להתחיל לפני הבחירות (6)
10. מהו המועד המדויק שבו שרים נוהגים בחופשיות? (7)
12. פעמיים בירה מתוקה (6) (עפ"י טוביה פרידמן)
15. בים המלח לא קשה למצוא חוגה דעות (5)
16. משאל פוליטי שנערך ע"י כנר (4)
17. הבוק הזה מבריק (מ) (4)
19. עוף (3) (עפ"י טוביה פרידמן)

בין הפותרים יוגרל סך 50 ש"ח
את הפתרונות יש לשלוח לפי הכתובת: תשבץ תרתי משמע „ידיעות אחרונות" ת.ד. 9177, מיקוד 61091 תל־אביב.

חשבון קטן

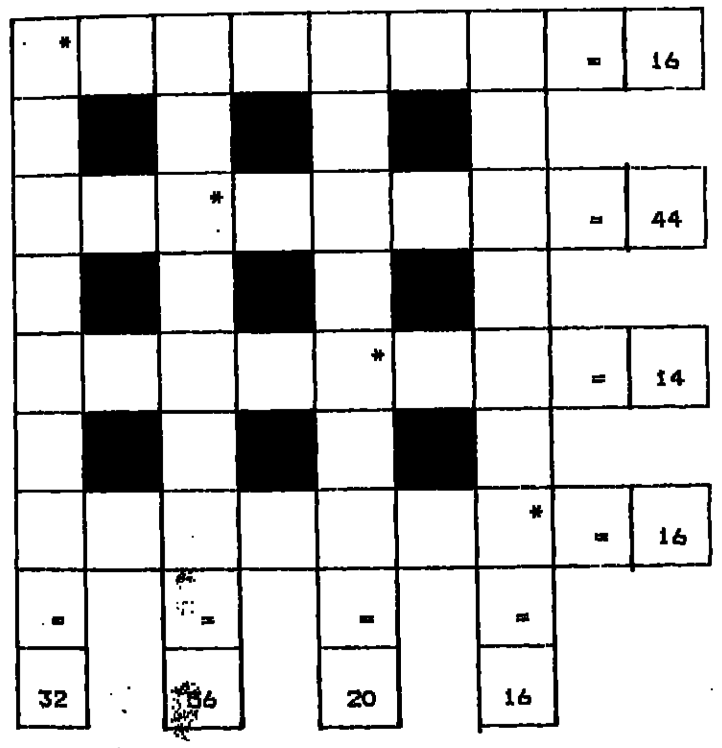

יש להציב בכל שורה (אופקית או אנכית) את ארבע הספרות 5, 6, 7 ו־9. בכל שורה (אופקית או אנכית), יופיעו כל ארבע הספרות. בין ארבע הספרות בכל שורה יש להוסיף סימן חיבור אחד, סימן חיסור אחד וסימן כפל אחד באופן שתתקבל התוצאה המופיעה בתשבץ.
ביצוע החישובים הוא בסדר הכתיבה (משמאל לימין ומלמעלה למטה) ולא לפי כללי החשבון המקובלים (כך למשל 1+2×3−4=5 ולא 3). בכל שלב של החישוב צריך שיתקבל מספר חיובי.
כפתרון יש לשלוח את סכום ארבע הספרות במשבצות האלכסון הראשי המסומנות בכוכבים.
בין הפותרים יוגרל הספר תשוני מאת נעמי שמר.

הפתרונות והזוכים

פתרון חידת „אותיות ומספרים" מספר 1223

הסיפרה שאינה משתתפת בפתרון היא "6".

7813
4501
3312
1189

שמות 12 הזוכים בהגרלת פרסי הספרים – „אותיות ומספרים" מס' 1223:
רונית וידר, כרמיאל; הגו בלומנטל, נצרת־עילית; יגאל מדר, באר־שבע; רות שרון, חולון; אורנה מצא, ת"א; מאיר חן, טבריה; משה שמש, ר"ג; אלברט דנון, פ"ת; איתמר שורץ, קרית־מוצקין; גילה יהושע, ת"א; חיים שטרנברג, ראשל"צ; אשר קולמר, חיפה.

פתרון תשבץ סוכות מס' 1491
במאוזן: 1) אלם 4) אשר 6) צלף 9) „תשרי" 10) „צפור" 11) רמז 12) צהר 14) צבי 15) חג האסיף 16) גבה 18) להק 19) הרץ 21) „טהרות" 22) שה 23) הדס 25) רפד 26) חג הסכות 29) שעל 31) גנן 32) מז 34) ערבה 37) רק 39) נע 40) שת 42) שדוקה 44) „וולגה" 46) קילקול 47) „תרצה" 48) בהרת.
במאונך: 1) אתרוג 2) „לשם" 3) „מרוחה" 5) „שרה אהרונסון" 6) צפצפה 7) „לוב" 8) פרי עץ הדר 12) „צהלה" 13) „רסקר" 17) ברד 20) רשף 23) „השענות" 24) סחלב 25) רתם 27) חג 28) כן 30) ערעור 33) זרקור 35) השגה 36) קולב 38) „קהלת" 41) „תה" 42) שק 43) רקה 45) לץ.

שמות הזוכים בהגרלת 23 פרסי הספרים „תשבץ סוכות" מס' 1491:
פרס א': הספר „ביבליוגרפיה" לאורי צבי גרינברג (טור־מלכא) – גילת זיו, אשדר כ' 26/4, אריאל.
יעל ספורטה, נתניה; יהונתן וילנציק, ר"ג; טריה כברה, רחובות; מאיר סויסה, ראשל"צ; אלעד סידיא, טבריה; שמעון הדס, עפולה; גילה נימני, מושב אודים; אורלי אריאלי, טבריה; רחל ברשימול, דימונה; דוד עובדיה, פ"ת; סימה שלומיאן, פרדס־חנה; דפנה ונדל, עדי; עינת אגרוביץ, ירושלים; רבקה דהן, רעננה; אורי שטרנברג, חיפה; נועה עוויאל, כפר־סבא; שלמה סרוק, ירושלים; רחל רוטנברג, רכסים; חנה לבני, ת"א; אריאלה סנגר, ירוחם; משה מרכוס, חיפה; שלומית מאיר, ירושלים.

★ ★ ★
גליון 1287
תרתי משמע: ב־25 ש"ח זכה: יואב רהב, רח' בן־הלל, 10 ירושלים.
עושים חשבון: בספר „לחיות עם התנ"ך" זכתה: גילה (גיולה) סגל, רח' בצלאל יפה 4, ת"א (65204).
קשר מסויים: בספר „כל השירים" מאת נעמי שמר זכתה: גלרון מרים, רח' מוצא 12, רמת־גן (52366).

★ ★ ★
גליון 1288
תרתי משמע: ב־50 ש"ח זכתה: מרים טיקולסקי, רח' אסתר המלכה 3, תל־אביב (64398).
חשבון קטן: בספר „עם כלביא יקום" זכה ליעד מרמון, כפר אביאל, ד.נ. מנשה (37835).
מי יוצא דופן: בספר „שצ'רנסקי" מאת מרטין גילברט זכה: יצחק לבנה, קבוצת גבע, (18915).

★
„לאן יאיר בעלמי" מגליון 1285
עידן מרקו, רחובות; כרמלה זכאים, נתניה; הדר בלום, נתניה; עבר יקיר, מגדל ע"י טבריה; חופית שובל, באר־שבע; שרה יעקובוביץ, חיפה; פרידמן יובל, ראשל"צ.

★
„אישה איציקה" מגליון 1286
בני נבט, אשדוד; בלער בן־אברהם, קיבוץ נצן; אשרי טובי, נתיבות; תראל בוריסקי, קיבוץ בית גוברין; שמר דליה, קיבוץ נצנים; שחר כהן, חולון; אורן צבי, ר"ג.

אותיות ומספרים

מספר 1230

לפניכם חידת „אותיות ומספרים". בפעולת החילוק הוחלפו הספרות באותיות. יש לשחזר את פעולת החשבון. הספרה „5" אינה משתתפת בה ★ 12 פרסי ספרים יחולקו בהגרלה בין הפותרים נכונה ★ המען למשלוח הפתרון: „אותיות ומספרים מס' 1230", ת"ד 20227, ת"א.

מוצא | ללאו = ב
נברר
קוד

פתרון גליון 1290
חפש אותי: 16.

פתרון תשבץ תרתי משמע מס' 255

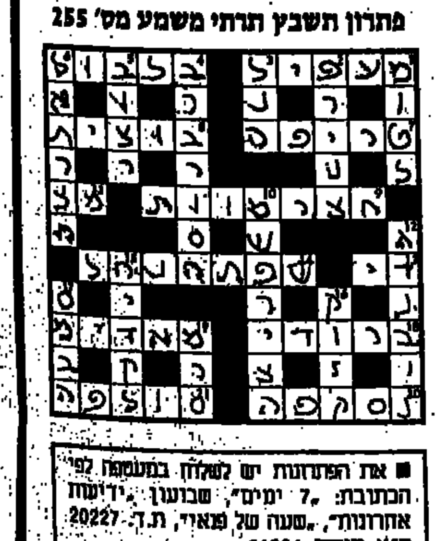

■ את הפתרונות יש לשלוח במעטפה לפי הכתובת: „7 ימים", שבועון „ידיעות אחרונות", „שעה של פנאי", ת.ד. 20227 ת"א, מיקוד: 61201.
■ ישתתפו בהגרלה רק אלה שמעטפותיהם יגיעו תוך 10 ימים מיום פרסום החידה.
■ נא לציין את שם החידה ומספר הגליון על המעטפה.

הציור השבועי לילד

היכן בעל הגמל?

בטיול בנגב מצאה חמוטל החביבה, גמל שניצב בודד בערבה. היא לא הבחינה כי האיש, שהגמל שייך לו, נמצא בסביבה. אולי אתם ילדים, תגלו לחמוטל, היכן מסתתר בעל הגמל.

שחמט מאת אורי צחור

האולימפיאדה נפתחת

מחר, שבת, תחל בסאלוניקי שביוון, אולימפיאדת השחמט בהשתתפות נבחרות מכמאה מדינות. במוקד ההתעניינותנו קבוצת נבחרת ישראל, אשר בה חל שינוי בהרכבה. האמן הבינלאומי המצויין יעקב בליימן, נאלץ לפרוש מהנבחרת שכן לא שוחרר ממקום עבודתו. במקומו צורף האמן עופר ברוק בן 19.

בגלל שחסרונם של שחמטאים בכירים כרבי האמנים יהודה גרינפלד, ולאדימיר ליברזון ויעקב מוריי, מחליש במידה ניכרת את הנבחרת. נקודת הזכות של הקבוצה הוא הגיל הצעיר של השחקנים. רק אחד, אליהו שוורצר מבוגר מגיל 25.

בשל השיטה השוויצרית בה נערכות התחרויות קשה להעריך את סיכויי נבחרתנו. הקבוצה המוקפת ביותר היא ברית המועצות עם גארי קספארוב, אנאטולי קארפוב, ארתור יוסופוב, ואלרי סלוב, אלכסנדר בלייאבסקי ואסילי איבנצ'וק. המועמדת הרצינית ביותר למקום השני היא אנגליה עם נייג'ל שורט, יונתן ספילמן, ג'ון נאן, מורי צ'נדלר, יונתן מסטל וויליאם ווטסון. אחריהן באות נבחרות חזקות כהונגריה, ארצות הברית, צ'כוסלובקיה, יוגוסלביה, גרמניה המערבית, איסלנד ועוד. לא נראה לנו שנבחרתנו תצליח לתפוס אחד מעשרת המקומות הראשונים. כל מקום בין ה־11 ל־20, ייחשב להישג.

כן תופיע נבחרת ישראלית באולימפיאדת הנשים. בתחרות זו צפוי מאבק על המקום הראשון בין ברית המועצות להונגריה, לאחר ששלושת האחיות פולגאר נאותו לשחק בנבחרת הונגריה. קשה מאוד להעריך את כוחה של נבחרת הנשים שלנו, שנחלשה מאוד מאז 1976.

כאמור, השיטה השוויצרית בה מתמודדות כל הקבוצות נבית אחד, מקשה מאוד על ההערכות. שיטת משחקים זו נותנת, לרוב, תמונה נכונה לגבי שלושת הנבחרות הראשונות ושלושת האחרונות בדירוג.

יהודית פולגאר מנצחת שוב

יהודית פולגאר, אלופת העולם לנוער עד גיל 12, הולכת מחיל לחיל. השחמטאית הזו הנראה החזקה מבין שלוש האחיות פולגאר, וזכתה שוב להישג כשניצחה בתחרות בלונדון, מוקדישה שחמטאים נודעים.

בתחרות על שם דנקן לורי זכתה יהודית ב־7 נקודות בתשעה משחקים, לאחר שסיימה בסיבוב האחרון בתיקו, עם רב האמן הישראלי יאיר קריידמן בן 56. קריידמן וכן אלוף העולם לנוער עד גיל 18, מייקל האניגן מאנגליה, שנוצח על ידי יהודית, צברו 6 נקודות כל אחד. אחריהם סיימה: סופיה פולגאר בת ה־14, שצברה 4.5 נקודות.

עד כמה מיטיבה יהודית לשחק, שולטת בתיאוריה, אסטרטגיה וטאקטיקה, נוכל לראות בניצחונה הנהדר על האמן הבינלאומי האנגלי קיית ארקאל, בתחרות זו.

הגנת קארו קאן

לבן: י. פולגאר

שחור: ק. ארקאל

לונדון, אוקטובר 1988

1. ה4 ג6 2. ד4 ד5 3. ה:ד5 ג:ד5 4. ג4 פו6 5. פג3 ז6 6. מהב3 רז7 7. ג:ד5 0־0 [שני הדריכים מכירים היטב נוסח זה. הפעם רואים אנו הקרבה תיאורטית של רגלי ובתמורה מפתח השחור את כליו בנוחיות] 8. רה2 פבד7 9. רו3 פב6 10. פזה2 רז4 11. ר:ז4 פ:ז4 12. א4 פו6 13. א5 פב:ד5 14. מה:ב7 מהד6 15. מהב3 צאב8 16. מהד1 צזג8 17. 0־0 צג6 [כבדור־מה לגמביט וולגה, כך גם כאן. השחור הקריב רגלי באגף המלכה ומפעיל לחץ באגף זה] 18. חג3 צא6 19. מהד3 פב4 20. מהו3 פ:ג3 21. מה:ג3 פ:ג3 22. ד5! [יוצא מן הכלל. השחור תיכנן להכות את הרגלי א' ולפתע נמנע ממנו הדבר. על 22...פ:א5 (22...צ:א5? 23.רו4!) 23. בא6 24. צב1 25. רג7 וזוכה בכלי] 22...פב4 23. צד1 צא8 24. רז5 צא8 25. רג7 וזוכה בכלי] 26...ה:ד6 27. צא4 וללבן עדיפות בשל היתרון ברגלי באגף המלכה. עם זאת השחור יכול עדיין להיאבק לתיקו. ארקאל שגה בהעריכו כי יוכל לזכות ברגלי הבודד על ד6] 27. פא4 28. רז3 צב7 29. פג5 צ:ד6 30. פב7 (ראה דיאגרמה)

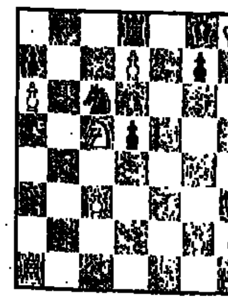

30...צזג3 31. ב:ג3 פג6 32. צב5 ד7! 33. צ:ד5 34. פג5 רו8
(ראה דיאגרמה)
35. רג7!! [הקרבה זו, המתוכננת היטב, היא המכריעה את הכף, כפי שנראה] 35...ר:ג5 36. ר:ד8 פ:ד8 37. צא5 רב6 38. צב5! [מאיים 39. צ:ב6 ולא ניתן למנוע הכתרת מלכה חדשה] 38...רג7 39. צב7! [שוב הקרבה שאין לקבלה שכן לאחר 39...פ:ב7 40. א:ב7 יכול הרץ למנוע רק הכתרה אחת] 39...רא5 40. צא7 ושחור נכנע. על 40...ר:ג3, למשל, בא 41. צא8 רא5 42. א7 ומאיים 43. צ:ד8+ מלווה בהכתרת מלכה חדשה.

ועוד צעיר מפתיע! אלוף העולם החדש לנוער עד גיל 20, ג'ואל לאוטיה, סיים בקיץ האחרון במקום השלישי באליפות העולם לנוער עד גיל 16.

שח אקטיבי

תחרות ב„שח אקטיבי" (30 דקות לשחקן למשחק) תחל היום, יום ו' בשעה 16.00 במרכז ביכורי העתים בתל אביב. התארגנות והרשמה בשעה 15.00. התחרות תערך היום (שלושה סיבובים) ומחר ארבעה סיבובים. פרסים יוענקו למצטיינים.

תחבולה בהתכתבות

לבן: בוטקה

שחור: מנדיקוב

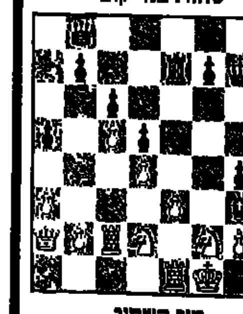

תור השחור

המצב דלעיל התקבל במשחק בהתכתבות באירופה. ללבן יתרון בכלי, אך עמדתו פאסיבית. דבר זה נוצל על ידי השחור למסע מרהיב עין והלבן נכנע מייד. מהו המסע הזוכה? התשובה להלן במהופך.

פיתרון

[illegible]

ברידג' מאת רחל שמיר

טלפון שבור

לא פעם ציינתי ששחקני ברידג' רבים מתיישבים ליד השולחן כערוכים לקרב. אני מעיזה להעיר שברידג' הוא בסך הכל מישחק, לעתים חברותי ולעתים תחרותי, אולם גם התחרות אינה הופכת את היריבים הזמניים לאויבים. כמובן שכל זה נופל על אוזניים אטומות.

האם עלי לקרוא בכל פעם למנהל התחרות כשצפון מסרב לרשום, כהתאם לחוק, מי היה הכרוז (צפון, דרום, מזרח או מערב) ובכמה לקיחות זכה?

לא מכבר קרה לי מקרה מוזר ודווקא עם גברת. בהיותי צפון ביצע שותפי חוזה שאפשר היה להכשילו ביציאה שונה. לאחר המעשה זעפה הגברת שישבה לשמאלי (מזרח) „איזו מין יציאה זו?"

„היציאה היא עיוורת", ניפלט מפי, למרות שאיני נוהגת להתערב בין ניצים.

„בשבילך היא נהדרת", צעקה הגברת.

„גברת . . ." רציתי לענות לה שאמרתי 'עיוורת', אבל היא קטעה את דברי „אני לא חיוורת!!!"

נעלתי את פי ושמחתי כשמנהל התחרות הכריז שעל השחקנים להתחלף, ושתי הגברות עזבו את שולחני.

„זו לא גברת", אמרתי לשותפי, „ובוודאי לא נהדרת".

המישחק ששוחק במקרה זה התנהל כך:

צפון
♠ J 10 3
♡ Q J 9 7
♢ 7 6
♣ A K J 10

מערב
♠ 9
♡ A 10 5 4
♢ K J 8
♣ 9 8 5 4 3

מזרח
♠ 8 6 2
♡ K 8 3
♢ A 5 4 3
♣ 7 6 2

דרום
♠ A K Q 7 5 4
♡ 6 2
♢ Q 10 9 2
♣ Q

חילק דרום – צפון־דרום פגיעים.

ההכרזות:

דרום	מערב	צפון	מזרח
1 ספייד	פאס	2 קלאב	פאס
2 ספייד	פאס	4 ספייד	פאס
פאס	פאס		

מערב בחר לצאת בקלאב. בראות הכרוז את הדומם – הודה לאלוהי הברידג'. הדומם הנכיח שהיה באפשרות ההגנה להכשיל את החוזה (שני הארטים ושני דיאמונדים), אולם היציאה הידידותית עזרה מאוד.

הכרוז זכה במלכה קלאב ביד ומשך פעמיים שליטים, נוכח בחלוקה הבלתי ידידותית ובלית ברירה השאיר את הנסיך ספייד בדומם. הוא דאג כמובן להשאר בדומם עם העשירית ספייד.

עכשיו משך הכרוז שלושה קלאבים עליהם זרק שני הארטים ודיאמונד אחד. כששיחק דיאמונד מן הדומם זכתה מזרח באלוף דיאמונד והמשיכה בדיאמונד. מערב זכה בנסיך דיאמונד אולם כששיחק הארט – חתך הכרוז ביד וחתך את הדיאמונד האחרון בדומם. כשנכנס ליד בשליט – משך את השליט האחרון מידי מזרח וביצע חוזה עלית – 650 נקודות.

מסתבר שמעטים מאוד הכשילו את החוזה, אולם לא היתה בעיה לצמצם את התוצאה ל־620 נקודות. כל מה שהיה על מזרח לעשות הוא למשוך את השליט האחרון מן הדומם.

ואת כמובן לא אמרתי, כי כל הערה לכזאת מין „גברת" היא בהחלט מיותרת.

מטבעות ומדליות מאת חיים לנגלבן

חנוכיה מתוניסיה

סדרה זו של מטבעות חנוכה, שהנפקתה הוחל בשנת תשי"ט – 1958, הופסקה בשנת תשכ"ד – 1963. בתקופה זו הוטבעו שישה מטבעות חנוכה בערך של לירה ישראלית אחת, ממתכת ניקל־נחושת, נושאיהם קשורים לתולדות החג וסמליו.

בשנת תשל"ב – 1972 חודשה ההנפקה, כאשר הערך משתנה מדי שנה כהתאם לנסיבות והמתכת היא כסף בדרגות טוהר שונות. מטבעות אלה הם הילך חוקי, והדעת בנק ישראל להנפיקם מדי שנה במהדורות רגילות וקשוטות, להפצתם הבלעדית על־ידי החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות.

מטבע חנוכה חדש, המופיע השנה, מוקדש לחנוכיה מתוניסיה. החברה הממשלתית למדליות מציגה אותו בשתי מהדורות מוגבלות: מטבע כסף קשוט בערך של שני שקלים חדשים, ומטבע כסף בגירסה רגילה בערך של שקל חדש אחד. המטבע החדש שנועד כאמור להנציח את יהדות תוניס, בה נותרה כיום קהילה יהודית קטנה ביותר, סוגנן על פי חנוכיה יפהפיה הנמצאת באוסף מוזיאון ישראל בירושלים.

הקהילה היהודית בתוניסיה היא מן העתיקות בקהילות ישראל. לאחר כיבושם של הערבים את צפון אמריקה, מצאו בתוניסיה קהילות מפוארות. כיום כ־50,000 מיהודי תוניס החיים בארץ, תורמים רבות לבנייתה ושגשוגה של המדינה בכל התחומים.

צד הנושא במטבע החדש מביא מנורת חנוכה מתוניסית מן המאה הי"ט והמילים „חנוכיה מתוניסיה הי"ט", ואילו צד הערך מראה סמל המדינה, המילה „ישראל" בעברית, לטינית וערבית. שנת ההטבעה ה' תשמ"ט – 1988. על המטבע הקשוט בערך של 2 שקלים חדשים סימן טביעה „מ"ן ועל המטבע בגירסה רגילה – 1 שקל חדש, וסימן טביעה בצורת מגן דוד זעיר.

מטבע חנוכה בגירסה קשוטה הוא בקוטר 37 מ"מ, משקלו 28.8 גרם כסף בטוהר 850/000 עם היקף מחורץ. מהדורתו 11,000 עותקים ומחירו למנויים 55 שקלים חדשים. המטבע בגירסה רגילה הוא בקוטר 30 מ"מ, משקלו 14.4 גרם בטוהר מתכת זהה – 850/000 במהדורה מירבית של 11,500 יחידות ונמכר למנויים במחיר של 35 שקלים חדשים.

את המטבעות עיצבו נעמי ומאיר אשל; את דגמי הגבס – תרזה דגן, ואילו ההטבעה נעשתה במיטבעה של אוטרכט.

על בולים ובולאים מאת שלמה שמגר

אווזי בר

אווזים הם העופות הנפוצים ביותר באיי־פוקלנד ולארבעה מהם מוקדשת סידרה חדשה, למרות שכהסבר נאמר, כי באיים, כמו גם באזורים שונים של דרום־אמריקה יש כלפיהם רגשות מעורבים, הואיל ואווזי־הבר הידועים כתוקפנותם מתחרים על המירעה עם הכבשים. על כל פנים, האווזים מהווים גם מקור לא־מבוטל של מזון לחקלאים.

החבר הטוב ביותר

ארבעה סוגי כלבים מופיעים על רביעיית־בולים צמודה של קנדה, המפורסמת בחוצרי־לשון „הולכי־על־ארבע". המכונים: כלב־אסקימו; כלב ניופאונדלנד; רטריבר, כלב טאהלטאן, אינדיאני, כלב ניופאונדלנד, שיצאו לו מוניטין כחבר־אדם ובמיוחד שומר על ילדים. הבולים סופקו ... 2.75 ...

תחרויות אסיה

בסין (העממית) הונפקו ארבעה בולי צפרדעים וארבעה בולים מן המנין המציגים את הרגל הלאומי. כן יצאה צימדה המזכירה את הופעת שלושת בולי סין הראשונים משנת 1878. בתוכנית: 12 בולים לכבוד „תחרויות־אסיה", שיתקיימו בבייג'ינג בעוד שנתיים. שני בולי הסבורים הראשונים מסידרה זו כבר הודפסו.

יצור זכוכית בספרד

בעקבות הצלחת הדפית „קדרות ספרדית" אשתקד, הנפיקה ספרד השנה דפית עם ששה בולים וששה שובלים לכבוד מלאכת ייצור הזכוכית. הדפית מציגה סוגים שונים של כלים מאזורים שבהם יש מסורת לענף זה, בעיקר בחוף ים־התיכון, בקטלוניה, שם מייצרים את הזכוכית הטובה ביותר בכל חצי־האי האיברי.

משוררים באיסלנד

איסלנד הוציאה שני בולים לכבוד המשוררים דויד סטפנסון וסטיין סטינאר, שני בולי „אירופה", המוקדשים השנה בכל ארצות האיגוד לתקשורת ותחבורה, בול בנושא כדורגל לכבוד האולימפיאדה בסיאול. כן הונפקו בולי עופות (פרחים), בול בנושא „בריאות", בול לכבוד „יום הבול", בולי ... בתולדות איסלנד עם נושאים מיתולוגיים.

תפוח ועץ
379 לילדים ולחוזרים

ממדף הספרים

זכרונות מאפריקה

בישימון וביער־עד ● מאת: הנריק סנקביץ' ● עברית: שולמית הראבן ● הוצאת כתר ● 313 עמודים.

אומר בקיצור: אוהבי הרומנים ההיסטוריים שבין הקוראים, יקפצו על הספר הזה כמוצאים שלל רב. האחרים עלולים למצוא אותו מייגע מעט.

העלילה מתרחשת בראשית המאה. מאות מהנדסים אירופים ואלפי פועלים מצרים עוסקים בחפירת תעלת־סואץ. הקולוניאליזם העולמי עומד לפשוט את הרגל, אבל גיבורי הסיפור אינם קוראים נכון את הכתובת שעל הקיר.

בסודן צועדים כוחותיו המורדים של המהדי המוסלמי מנצחון לנצחון. אבל במצריים המרכזית, סבורים גיבורי הסיפור, אין סיבה לחשוש משום דבר. אצלם הכל בסדר.

שני ילדים, נער פולני בן ארבע־עשרה, וילדה אנגליה בת שמונה, נקלעים למרכז האירועים. בהיותם בדרך אל אבותיהם (מהנדסים שעבדו בבניין התעלה), הם נחטפים על־ידי לוחמיו של המהדי כדי להיות מוחלפים בבני משפחתו של המהדי המצויים במעצר אצל האנגלים.

מכאן ואילך מתגלגל סיפור הרפתקאות רגיל למדי. הילדים נמלטים משוביהם ונתיב בריחתם מוביל אותם דרומה, אל נופיה הקסומים של אפריקה המרכזית. בדרך הם פוגשים אנשי פרא וחיות בר רבות.

בסיפור כולו שזורה נימה של עליונות אירופית ברורה על־פני תרבויות המזרח ואפריקה. בין האירופים לבין עצמם מדגיש סנקביץ' (איך לא?) את עדיפות הפולנים על האנגלים („היה גבר, מר רוליסון").

הסוף הטוב, הצפוי מראש, כולל אהבה וחתונה, ומאז ועד היום הם חיים (בפולין, כמובן), באושר ועושר.

בסיכום — ספר כמעט עתיק, כתוב בסיגנון ישן, איטי, ארוך ומתפתל. הקריאה בו פיום עשויה לגרום הנאה דומה לזו שאפשר אולי לחוש בנסיעה בעגלה רתומה לשוורים.

יבשם עזגד

בישול בזיק־זק

לֶחֶם הֹדִּי

בְּחַג הָאַחֲרוֹן נָסַעְנוּ כָּל בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה לְבַקֵּר חֲבֵרִים שֶׁלָּנוּ שֶׁגָּרִים בְּנֶהָלָל. וְשָׁם, כְּמוֹ תָּמִיד בַּחַגִּים, אָכַלְנוּ וְאָכַלְנוּ וְאָכַלְנוּ. כְּשֶׁחֲבֶרְתִּי הֵכִינָה אֶת הַמַּאֲכָלִים הַטְּעִימִים שֶׁלָּהּ, אֲנִי רַק הִסְתַּכַּלְתִּי. רָצִיתִי לִרְאוֹת אִם יֵשׁ מַשֶּׁהוּ שֶׁהַכָנָתוֹ קַלָּה וְהוּא מַתְאִים גַּם לָכֶם, יְלָדִים. אֲבָל הַחֲבֵרָה שֶׁלִּי בַּשְּׁלָה דַּוְקָא מַאֲכָלִים מְסֻבָּכִים. לְעֻמַּת זֹאת, שְׁנֵי הַיְלָדִים שֶׁל הַחֲבֵרָה שֶׁלִּי, מִיקִי וֶאֱלִישֶׁבַע, הֵכִינוּ מַשֶּׁהוּ בֶּאֱמֶת טָעִים מְאֹד וּלְגַמְרֵי קַל. קוֹרְאִים לָזֶה לֶחֶם הֹדִּי.

צָרִיךְ לְהָכִין כּוֹס אַחַת שֶׁל קֶמַח מָלֵא, כַּף שֶׁמֶן, שְׁלִישׁ כּוֹס מַיִם, קֹרֶט מֶלַח. וְצָרִיךְ לְהָכִין סִיר גָּדוֹל עִם שֶׁמֶן עָמֹק. מַה זֶּה עָמֹק? זֶה הַרְבֵּה שֶׁמֶן.

עַכְשָׁו גַּשׁ לַהֲכָנָה: שָׂמִים אֶת הַקֶּמַח בְּתוֹךְ קְעָרָה, מוֹסִיפִים לוֹ אֶת הַמֶּלַח וְהַשֶּׁמֶן וּמַתְחִילִים לְהוֹסִיף אֶת הַמַּיִם וְלָלוּשׁ אֶת הַבָּצֵק. הַבָּצֵק מוּכָן כְּשֶׁהוּא לֹא נִדְבָּק יוֹתֵר לַיָּדַיִם, אֲבָל גַּם אֵינֶנּוּ קָשֶׁה. לוֹקְחִים אֶת הַבָּצֵק הֶחָלָק, מְחַלְּקִים לְעֶשֶׂר חֲתִיכוֹת, וְכָל חֲתִיכָה כְּזֹאת מְרַדְּדִים בְּעֶזְרַת מַעֲרוֹךְ עַד שֶׁתֵּרָאֶה כְּמוֹ דַּף נְיָר, כִּמְעַט. בֵּינְתַיִם הַשֶּׁמֶן בַּסִּיר רוֹתֵחַ? יָפֶה! אָז זוֹרְקִים אֶת עָלֵה הַבָּצֵק לְתוֹךְ הַשֶּׁמֶן. מְחַכִּים חֲצִי דַּקָּה. הוֹפְכִים וּמְחַכִּים שׁוּב חֲצִי דַּקָּה. זֶהוּ, הַלֶּחֶם הַהֹדִּי מוּכָן. אֶפְשָׁר לְהַסְפִּיג אוֹתוֹ עַל מַפִּיּוֹת נְיָר וּלְהַגִּישׁ בְּתוֹסֶפֶת לֹא כְלוּם! נוֹרָא טָעִים. גַּם לִקְטַנִּים וְגַם לִגְדוֹלִים. וְתוֹדָה לֶאֱלִישֶׁבַע וּלְמִיקִי מִנַּהֲלָל.

דניאלה שמי

יין המשמר

נוֹחַ לַעֲלוֹת לַבִּימָה וְקָשֶׁה לָרֶדֶת.
(ילקוט שמעוני)

*

תִּפְאֶרֶת בַּחוּרִים כֹּחָם, וַהֲדַר זְקֵנִים – שֵׂיבָה.
(משלי כ')

כרטיס כניסה

מופע מלא קסם

הוקוס צליל ופוקוס – מופע קסמים מוסיקאלי לילדים ● קסמים ושירה: קליוסטרו ● שירים: נתן אלתרמן, עדית פאנק ● לחן וניהול מוסיקאלי: עידן מוזובולסקי (נגן מחליף: דני תרדהר) ● לבני 4 – 9 ● כשלושת רבעי שעה.

על הבמה פסנתר כנף, מטפחות צבעוניות ועוד אבזרים של קוסם. המוסיקאי מתיישב ליד הפסנתר ומתחיל. מלות השיר הפותח אומרות, שהקוסם הוא בעצם אדם רגיל, כמוני וכמוך, אבל.. והנה הוא מופיע. משקפיים עגולים, פנים מחייכות, זקנקן ג'ינג'י מחודד וחליפה שחורה של קוסמים. בידו שרביט ההופך בהינף לשרשרת מטפחות צבעוניות. מחיאות כפיים.

הפניה שלו אל הקהל ישירה, הקול לא מתחנף, המלים ברורות וההגייה נעימה לאוזן. האמת ואהבת המקצוע ניכרים בפניתו לקטנים. קסמים קטנים, כאילו לא ללכת בגדול בת אחת ולהסביר הכל מהתחלה. אין שפנים, גם לא יונים ואריות, אבל ההנאה המשותפת גלויה. הילדים מרותקים. הקוסם משתף אותם באופן יוצא מן הכלל, ואף אחד לא מסרב להזמנתו לעלות על הבמה או להשיב לשאלה. הוא עושה זאת בחן, הידיים שלו זריזות וחמקניות והקסם האישי שלו מהלך קסמים על הצופים, קטנים כגדולים.

קליוסטרו סוגר כנראה חשבון קטן עם אמו הפרטית, ואולי עם דגם האמא של כולנו, שכבר משחר ילדותנו משננת לנו כי רצוי מאוד שתהינה לנו פרנסות מכובדות בחיים. איזו אמא לא רוצה שילדה יהיה רופא, עורך־דין, מהנדס או לפחות מורה?

קליוסטרו מוכיח, שכוח הרצון הפרטי שלו היה הרבה יותר חזק מזה של אמו. הוא תמיד רצה להיות קוסם, מאז שהוא זוכר את עצמו. מסקנה – אם רוצים במשהו באמת ויש בטחון עצמי חזק – יכולים להצליח ואפילו להתפרנס בכבוד. עובדה.

מופע מלא קסם. ויש לי רק שאלה קטנה: מדוע צריך היה לתת את שמה הפרטי של הגברת פאנק, אך את שמו של המשורר נתן אלתרמן ייצגה האות נ. בלבד?

שרה ארנון

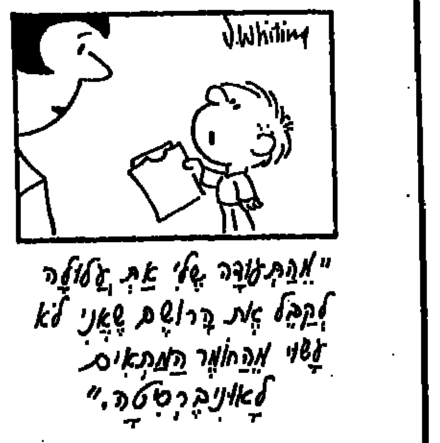

מדף הצעצועים

אין אסם

לילדים בעלי שתי ידיים ימניות שאוהבים גם לנצל אותן – שני משחקים יפהפיים מסדרת „חוצות" של חברת „רוונסבורגר", ששניהם לא מצליחות למשל.

המשחק הראשון הוא עבודות קיפול והשחלה בקרטון. בעבודה שריגת משחילים רצועות קרטון צבעוניות ארוכות ודקות לתוך חריצים משורטטים צבעוניים. מתקבלות סימניות לספרים, והילדים מקבלים שיעור חשוב בקואורדינציה. הסתייגות קלה: המשחק אמנם מומלץ לבני ארבע ומעלה, אבל ילדים בני חמש ושש מתקשו להתמודד עם אתגר ההשחלה. בני השש, התמידו, כי המוצר יפה כל כך והם גם קוראים ספרים ומבינים את חשיבות הסימניה. הקטנים התייאשו והטילו את המשימה על כתפי המבוגרים. הקטנים גם תתקשו בבניית דיר כבשים מקרטון, פעולה המורכבת בקיפולי נייר מדוייקים. וכן בבניית רכבת בת קטר וארבעה קרונות. המשימה כוללת חיתוך, קיפול, הדבקה ואפילו השחלה. ילדים גדולים יותר נהנו מאד. ההוראות אינן בעברית וזה חבל מאד, אך האיורים ברורים. המשחק מתנה לילדים עד גיל 10.

משחק יתר הוא משחק מאותה סדרה המהווה שיעור ראשון ומוצלח ברקמה בתוספת תמונות קרטון מחוררות, חוטי צמר צבעוניים ומחטים. יש לרקום את דמויות הקרטון, החורים מקלים על העבודה שהן כרבנות שונות של [illegible]: בשמלה צהובה יש חור מרופד, ויש להשחיל אותו בקוביות שחורה. [illegible] משימת תיקון בחוט גם בזה. מבוגרים שנעזרו בהם שני חוגים גדולים בתלבושתו של מוקיון עגלגל יש לתקן חורים וגם לאחר את החלק העליון של גופו לתותח בעזרת זוג כפתורים שקל לתפור אותם. ויש גם משימות משונות יותר. הכל בקרטון נוח לעבודה, על איורים עליזים וצבעוניים.

בתור פרס, מצורפים תליונים, אותם מצמידים בקלות מאחורי כל תמונה רקומה ותולים על קיר החדר. ביף של עבודה.

שושנה־חן

הרשמו עכשיו ותהנו עדיין משכר"ל המוזל הקיים
ועד 988 השירות הארצי

מדור לימודים

הנהלת חשבונות
לקראת בחינת משרד העבודה.
כולל לימוד הנה"ח ממוחשבת. הרשמה לקורסים סוג 1+2;3
קורסי ערב מוזרזים פעמיים בשבוע במשך 5 חודשים. קורסי בוקר וערב אינטנסיביים 3 פעמים בשבוע במשך 7 שבועות. השיטה המשולבת מקצרת את תקופת הלימודים לחצי ומוזילה את שכר הלימוד בשליש
• הכנה לבחינות סיווג ממשלתיות • קבוצות לימוד קטנות • מרצים מנוסים • לימוד אינטנסיבי • תירגול בעבודה מעשית • השתלמות במיכון+ י ב מ
כולל לימוד הנה"ח ממוחשבת
בחשבשבת
חסרים יותר מ־500 מנהלי חשבונות מדופלמים
לכבוד המכון הישראלי למינהל, ת.ד. 28124, (למסי 15) ת"א, 61281
אבקשכם לשלוח אלי חינם מדריך ללימוד הנהח"ש
שם וכתובת ______ טל ______
קורס כתבנות או אנגלית, חינם לכל נרשם
חינם - 24 שעות ביממה, חייג ברגע זה לטל 03-295529, 03-201392, 057-73714, 02-221933, 04-665501 גם בלילות ובשבתות מסור/י שמך, כתובתך ומס הטלפון שלך ותקבלי לביתך פרוספקט הזמנה למבחן התאמה - חינם.
[טבלת סניפים]
מ.י.ל. מכון ישראלי למינהל

קורס עיצוב אופנה
חינם - 24 שעות ביממה! טלפנו/י עכשיו לטל 03-295529, 057-73714, 02-221933, 04-669041 בלילות ובשבתות מסור/י פרטיך ותוזמנ/י לראיון ומבחן התאמה - חינם.
נפתחים קורסי בוקר וערב לעיצוב אופנה בת"א, חיפה, ירושלים, ב"ש. אם את/ה מחפש/ת מקצוע מעניין, יצירתי ומקורי, עיצוב אופנה הוא האתגר בשבילך.
קורס רגיל
עיצוב רציור אופנה, תדמנרת, תפירה והכנת קולקציה רוב הקורס מוקדש לעבודה מעשית משך הלימודים, 8 חודשים עד שנה.
שכה"ל הוצאה מוכרת לעובדים בתעשייה ומפעלי אופנה
מכון להכשרה מקצועית

שעור פרטי באנגלית ב־5 ש"ח בלבד
תוך זמן קצר להפליא, תוכל ללמוד, לשמוע, לדבר, לקרוא ולכתוב אנגלית ובשיטת הוראה אינדיבידואלית, המותאמת במיוחד לך!
קורסי ערב ובוקר או שעורים פרטיים. טיפול אישי, משקה חם, לימוד בקבוצה קטנה
• 12 רמות לימוד (לכל גיל ורמה) • אנגלית לבגרות • הכנה ל־TOEFL • קורסים למתחילים — A.B.C (מיועד למחוסרי כל ידע קודם באנגלית. השיטה האמריקאית מבטיחה לך התגברות מחסום השפה והפחד "לפתוח את הפה") • קורסים לעובדי מוסדות ומפעלים (שכה"ל - הוצאה מוכרת ע"י שלטונות המס) • אנגלית לתלמיד בשעות אחה"צ לכל הכיתות
מבצע החודש! חינם • קסטה ללימוד עצמי • מילון עברי־אנגלי
חינם — 24 שעות ביממה: חייג/י ברגע זה לטל 03-295529, 02-221933, 03-726132, 04-669041, ותקבל/י לביתך פרוספקט והזמנה למבחן התאמה — חינם.
[טבלת סניפים]
המכונים האמריקאים לשפות

טכנאי שירות וידאו - טלוויזיה
• מסלול שנתי למחוסרי ידע באלקטרוניקה • מסלול חצי־שנתי לאלקטרונאים • לחיילים משוחררים תנאים מיוחדים • רוב הקורס בעבודה מעשית - הכוונה לעבודה למסיימים
כולל קורס לאנטנות צלחת לווינים! לקליטת שידורי לווינים וטלויזיה בכבלים
ללא תלות בגיל, השכלה או ידע באלקטרוניקה
סידור מיוחד למשרתים במילואים
חינם 24 שעות ביממה: חייג/י ברגע זה לטל 03-660893, 04-664505, 057-73714 גם בלילות ובשבתות. מסור/י פרטיך, ותקבל/י לביתך פרוספקט והזמנה למבחן התאמה - חינם.
מקצוע נדרש • הכנסה גבוהה עבודה מעניינת
לימודי ערב פעמיים בשבוע
[טבלת סניפים]
מכון להכשרה מקצועית

למד בגרות בקלות וחסוך $ 1,000
הרשמה לקורסים מזורזים למועדי ינואר 89', יוני 89' לימוד בכתב, לימוד ערב או משולב לפי בחירה.
[illegible]
המכונים האמריקאים להשכלה בכתב בשתוף המכונים הבדיים. 35 שנות נסיון! 95% הצלחה

גם מזכירה רפואית וגם מזכירה בכירה בקורס אחד
הרשמה לקורסי בוקר וערב.
[illegible]
בפיקוח איגוד הרשמים הרפואיים בישראל
[טבלת סניפים]
מכון ישראלי למינהל

עיצוב פנים
נפתחים קורסי בוקר וערב בת"א, חיפה, ירושלים באר־שבע
הקורס לעיצוב פנים מיועד לבעלי גישה אסתטית ויצירתית המתכוונים להפוך להיות מעצבי פנים מקצועיים, לבעלי חנויות שחשוב להם למשוך קהל לעוויתהם. לבעלי אולמות תצוגה ולכל אדם הרוצה לדעת כיצד לתכנן ליהנות מהטרחב שלו ברווחה ובנוחות מירבית.
תכנית הלימודים
שירטוט ארכיטקטוני, שירטוט לעיצוב פנים. סטוריה תאורית, תיכנון ארכיטקטוני, חומרים ותהליכים, פרטי בנין, נגרות וריהוט, עקרונות סטיים ותוזק, צבע, תאורה, ריישום טקסטיל ויעוץ ועוד...
[טבלת סניפים]
מכון להכשרה מקצועית

למד/י גרפיקה וציור בביתך בזמנך הפנוי
לקבלת פרוספקט חינם ומבחן התאמה כשרון גרפיקה ללא כל התחייבות מצידך התקשר/י 24 שעות ביממה טלפון 03-868410
המכונים האמריקאים להשכלה

גרפיקה
הרשמה לקורסי בוקר וערב בת"א
הקורס לגרפיקה ועיצוב מיועד לבעלי גישה למקצוע, ונחונים כמו דייקנות וסדר, גישה אסתטית, כריאטיביות וכו'
לכ' המדרשה לגרפיקה ולציור ת.ד. 36239 ת"א מיקוד 61361 נא לשלוח לי פרוספקט על קורסי גרפיקה.
משרדנו פתוח כל יום בין השעות 19.30-9.00 רצוף ת"א בן־יהודה 32 בית אל־על ח. 510 טל. 295529
חינם 24 שעות ביממה חייג כבר ברגע זה לטלפון 03-291858 או 03-295529
המכונים
המכונים האמריקאים לשפות
המכון הישראלי למינהל
המכון להכשרה מקצועית
28 שנות נסיון, 250,000 בוגרים

יעוץ מס
באישור נציבות מס הכנסה
הרשמה לקורסי בוקר וערב
[illegible]
מכון ישראלי למינהל

הנהלת חשבונות
בביתך בזמנך הפנוי
לכבוד המכונים האמריקאים ת.ד. 28124 ת"א מיקוד 61281 (למסי 54) נא לשלוח אלי עלון על קורס להנהלת חשבונות
המכונים האמריקאים להשכלה בכתב בשיתוף המכון הישראלי למינהל
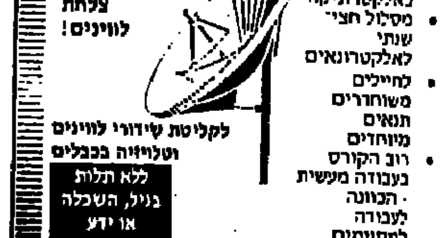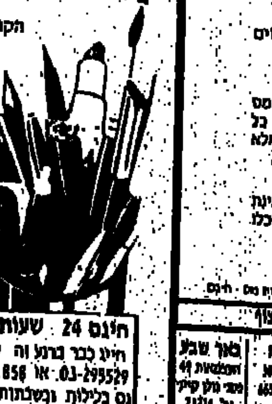
אוניברסיטאות בארצות הברית
יעוץ ★ הכוונה ★ הרשמה
הכנה לבחינת TOEFL
Israel American Institute COLLEGE ADVISORS